

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Γενική Δ/ση Περιβαλλοντικής Πολιτικής
Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας
Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών

Έργο

Εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών, Σύνταξη Προεδρικών Διαταγμάτων Προστασίας και Σχεδίων Διαχείρισης για τις Περιοχές του Δικτύου Natura 2000
(Έργο ΕΠΜ)

Μελέτη

Μελέτη 10: «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Πελοποννήσου»

Παραδοτέο

Οριστικά Τεύχη ΕΠΜ 2^{ης} ομάδας περιοχών Μέτρα Διαχείρισης για την «Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωννα – Μουστου – Χαράδρα Λεωνιδίου – ΠΠΒ06»

Ομάδα περιοχών Natura Περιφερειακών Ενοτήτων Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας και Λακωνίας (μέρους)

Ανάδοχος:

NERCO – Ν. ΧΛΥΚΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε.Μ.

Έκδοση 2^η, 5/12/2025

Το παρόν εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Μελέτης 10 «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Πελοποννήσου», με Αναθέτουσα Αρχή το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας (ΥΠΕΝ), και Διευθύνουσα Υπηρεσία το Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών της Διεύθυνσης Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας

Το έργο είναι ενταγμένο στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020 (ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ)” και συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, ΕΤΠΑ).

Η πλήρης αναφορά στο παρόν κείμενο είναι:

Σκώκου Ν., Χλύκας Ν., (Συντονιστές Έκδοσης), *Παραδοτέο ΠΔ3 (Μετρόφυλλα)*. «Μέτρα Διαχείρισης για την “ Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωννα – Μουστού – Χαράδρα Λεωνιδίου»». ΥΠ. Περιβάλλοντος και Ενέργειας, NERCO – Ν. ΧΛΥΚΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε.Μ., Αθήνα, 190σελ.

This document may be cited as follows:

Skokou N., Chlykas N., Deliverable PD3. «Management Measures for the «Biodiversity Protection Area of Parnona - Moustou - Leonidio Gorge». Min. Of Environment and Energy, NERCO - N. CHLYKAS AND ASSOCIATES SA, Athens, 190p.

Μελέτη 10: : «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 της Περιφέρειας Πελοποννήσου»

Οριστικά Τεύχη ΕΠΜ 2ης ομάδας περιοχών

Μέτρα Διαχείρισης για την «Περιοχή Προστασίας Πάρνωννα – Μουστού – Χαράδρα Λεωνιδίου – ΠΠΒ06»

(παραδοτέο ΠΔ3 - Μετρόφυλλα)

Ανάδοχος:

NERCO – Ν. ΧΛΥΚΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ Α.Ε.Μ.

Σύνταξη	Έλεγχος	Έγκριση
Ονόματα υπεύθυνων σύνταξης	Ονόματα υπεύθυνων ελέγχου	Ονόματα υπεύθυνων έγκρισης
Σκώκου Ν., Κρινά, Ν.	Χλύκας Ν.	Μασίκα Κωνσταντίνα Αμαλία Ζαγκκλιαβού Σταυρούλα Χριστοπούλου Παναγιώτα
Κωδικός παραδοτέου	Παρατηρήσεις	Ημερομηνία:
ΠΔ3 (Τεύχος ΜΑ) Έκδοση 2 ^η		5/12/2025

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Όνομα	Ειδικότητα	Αντικείμενο
Χλύκας Νικόλαος	Δασολόγος – Περιβαλλοντολόγος	Συντονιστής Έργου
Σκώκου Θεοδώρα	Πτυχίο Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος ΑΠΘ MSc Οικονομία Αειφόρος Ανάπτυξη Περιβάλλον και GIS Πανεπιστήμιο Μπάρι Ιταλίας	Βοηθός Συντονιστή
Σταματούκος Νικόλαος	Πτυχίο Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος Σχολής Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος ΑΠΘ Μεταπτυχιακό Περιφερειακής Ανάπτυξης/ Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης Ανωτάτης Σχολής Πολιτικών Επιστημών Παντείου Πανεπιστημίου	Ειδικός Επιστήμονας Χλωρίδας/ Τύπων Οικοτόπων
Μπαρμπούτης Χρήστος	Πτυχίο Τμήματος Περιβάλλοντος Πανεπιστημίου Αιγαίου Μεταπτυχιακός Τίτλος Ειδίκευσης στην Οικολογία Τμήματος Βιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης Διδάκτωρ Βιολογίας στην Οικολογία Τμήματος Βιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης	Ειδικός Επιστήμονας Ορνιθοπανίδας
Παραγκαμιάν Καλούστ	Πτυχιούχος Βιολογίας Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ Μεταπτυχιακός Τίτλος Ειδίκευσης Πανεπιστημίου Κρήτης	Ειδικός Επιστήμονας Πανίδας
Ξυστράκης Φώτιος	Πτυχίο Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος Σχολής Γεωτεχνικών Επιστημών ΑΠΘ Διδακτορικό Δίπλωμα Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος Albert-Ludwigs Universität	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε χερσαίους τύπους οικοτόπων – Ζωνοποίηση – Διαχειριστικές δράσεις
Γεωργίου Κυριάκος	Διδάκτωρ Βιολογίας – Φυσιολόγος Φυτών Διδακτορικό Δίπλωμα Φυσικών και Μαθηματικών Επιστημών Κλάδος Βιολογίας Πανεπιστήμιο Αθηνών Πτυχίο Φυσιολογίας και Γεωγραφίας Πανεπιστήμιο Αθηνών	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη χλωρίδας
Βαβύλης Δημήτριος	Πτυχίο Βιολογίας Τμήματος Βιολογίας ΑΠΘ	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη ορνιθοπανίδας
Μπούνας Αναστάσιος	Πτυχίο Τμήματος Βιολογίας Σχολής Θετικών Επιστημών ΑΠΘ Διδάκτωρ Μοριακής Οικολογίας και Γενετικής της Διατήρησης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη ορνιθοπανίδας
Καυκαλέτου- Ντιέζ Άρτεμις- Γεωργία- Γκιζέλα	Πτυχίο Τμήματος Δασολογίας & Διαχείρισης Περιβάλλοντος & Φυσικών Πόρων ΔΠΘ Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης Τμήματος Βιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης «Περιβαλλοντική Βιολογία - Διαχείριση Χερσαίων και Θαλάσσιων Βιολογικών Πόρων»	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε θέματα χειροπτεροπανίδας - θηλαστικών
Αδαμοπούλου Χλόη- Άννα	Πτυχιούχος Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ και Διδάκτωρ Βιολογίας Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη πανίδας (αμφίβια – ερπετά)
Ελευθεράκος Κάρολος	Πτυχιούχος Βιολογίας και Υποψήφιος Διδάκτορας Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη πανίδας (αμφίβια – ερπετά)
Αναστασίου Ιωάννης	Πτυχιούχος Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ και Διδάκτωρ Βιολογίας Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη ασπόνδυλων (έντομα)
Παρμακέλης Αριστείδης	Πτυχίο Βιολογίας Τμήματος Βιολογίας Σχολής Θετικών Επιστημών Πανεπιστημίου Κρήτης Μεταπτυχιακός Τίτλος Ειδίκευσης στην Οικολογία Τμήμα Βιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης Διδάκτωρ Βιολογίας στη Διαχείριση Χερσαίων και Θαλάσσιων Βιολογικών Πόρων Τμήματος Βιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη ασπόνδυλων (γαστερόποδα)
Ραδέα Κανέλλα	Πτυχιούχος Βιολογίας και Διδάκτωρ Βιολογίας Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη ασπόνδυλων (υδρόβια γαστερόποδα)

Όνομα	Ειδικότητα	Αντικείμενο
Οικονόμου Ανθή	Πτυχίο Βιολογίας Τμήματος Βιολογίας Σχολής Θετικών Επιστημών, ΑΠΘ Διδακτορικός τίτλος Τμήματος Βιολογικών Επιστημών και Τεχνολογιών, Σχολή Υγείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε θέματα ιχθυοπανίδας
Κουτσούμπας Δρόσος	Πτυχίο Τμήματος Βιολογίας Διδάκτωρ Βιολογίας Σχολής Θετικών Επιστημών, Α.Π.Θ.	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Διαχείριση Θαλάσσιου Περιβάλλοντος
Μαρκαντωνάτου Βασιλική	Διδάκτωρ Έρευνας στην Θαλάσσια Βιολογία και Οικολογία του Πολυτεχνικού Πανεπιστημίου της Μάρκε, Μεταπτυχιακός Τίτλος Ειδίκευσης στα Θαλάσσια Οικοσυστήματα/ Βιολογικοί Πόροι Τμήματος Βιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης, Πτυχιούχος Τμήματος Επιστημών της Θάλασσας Πανεπιστημίου Αιγαίου.	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Διαχείριση Θαλάσσιου Περιβάλλοντος – Πιέσεις & Απειλές - Επιτρεπόμενες χρήσεις και Διαχειριστικές δράσεις
Σίνη Μαρία	Δρ. Θαλάσσιας Οικολογίας Τμήματος Επιστημών της Θάλασσας Σχολής Περιβάλλοντος Πανεπιστημίου Αιγαίου «Οικολογία και ποικιλότητα κοραλλιογενών βιοκοινοτήτων στο Αιγαίο» (BSc) Marine Biology and Coastal Ecology Plymouth University Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Marine and Fisheries Science: for the sustainable management of living marine resources University of Aberdeen Scotland UK	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη θαλάσσιων θηλαστικών (Monachus monachus), θαλάσσιων ασπονδύλων και θαλάσσιας χλωρίδας
Τενεκετζής Κωνσταντίνος	Πτυχιούχος Τμήματος Ιατρικών Εργαστηρίων Σχολής Επαγγελματιών Υγείας & Πρόνοιας, ΤΕΙ Θεσσαλονίκης Μεταπτυχιακός Τίτλος Ειδίκευσης (M.Sc.) «Διαχείριση Παράκτιων Περιοχών» Τμήματος Επιστημών της Θάλασσας Σχολής Περιβάλλοντος Πανεπιστημίου Αιγαίου	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός στα είδη θαλάσσιων χελωνών (Caretta caretta, Chelonia mydas) – Διαχείριση παράκτιων οικοσυστημάτων
Τρυγόνης Βασίλειος	Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Ωκεανογραφίας και Θαλασσίων Βιοεπιστημών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου Δίπλωμα Μηχανολόγου Μηχανικού Τμήματος Μηχανολόγων Μηχανικών Πολυτεχνικής Σχολής ΑΠΘ Μεταπτυχιακό Δίπλωμα «Υποβρύχια και Θαλάσσια Τεχνολογία» Cranfield University School of Industrial and Manufacturing Science United Kingdom	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Ειδικός σε είδη θαλάσσιων θηλαστικών (κητώδη)
Ζέρβας Νικόλαος	Πτυχίο Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος Σχολής Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος ΑΠΘ	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Διαχείριση Δασικών Οικοσυστημάτων – Τεχνικοί Έλεγχοι
Μπαλάφα Χριστίνα	Πτυχίο Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος Σχολής Γεωτεχνικών Επιστημών ΑΠΘ Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης Τμήματος Γεωγραφίας Χαροκοπείου Πανεπιστημίου «Εφαρμοσμένη Γεωγραφία και Διαχείριση του Χώρου» Κατεύθυνση: "Διαχείριση Φυσικών και Ανθρωπογενών Καταστροφών"	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Δασικοί τύποι οικοτόπων - Διαχείριση Δασικών Οικοσυστημάτων – Πιέσεις Απειλές – Διαχειριστικές Δράσεις
Παπανικολάου Γεώργιος	Πτυχίο Γεωπονικών Σπουδών Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών Διδάκτορας Τμήματος Γεωπονίας Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Γεωργική Παραγωγή – Έργα αγροτικής ανάπτυξης
Κρινά Αναστασία	Πτυχίο Δασοπονίας ΤΕΙ Καρπενήσιου Μεταπτυχιακό δίπλωμα Αειφορικής Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών του Πανεπιστημίου Πατρών	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Αβιοτικό και ανθρωπογενές περιβάλλον – Οικοσυστημικές υπηρεσίες – Σύνθεση και επιμέλεια κειμένων – Διαχειριστικές Δράσεις
Μαρσέλλος Θεόδωρος	Πτυχίο Τμήματος Μηχανικών Περιβάλλοντος Πολυτεχνικής Σχολής ΔΠΘ	Μέλος Ομάδας Μελέτης / Υδρολογία – Έργα Ανάπτυξης – Γενική περιγραφή – Στόχοι διαχείρισης
Πανταζόπουλος Γεώργιος	Πτυχίο Τμήματος Πολιτικών Δομικών Έργων ΤΕΙ Πειραιά	Μέλος Ομάδας Μελέτης / GIS – Βάσεις Δεδομένων – Παραγωγή παραδοτέων γεωγραφικών αρχείων

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1	Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων	8
	Ειδικές ρυθμίσεις άσκησης βόσκησης και κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων, με σκοπό τη διατήρηση των τύπων οικοτόπων και ειδών της προστατευόμενης περιοχής	8
	Εντατική Παρακολούθηση τύπου οικοτόπου 6230*	12
	Διαχείριση συστάδων μαύρης πεύκης με σκοπό τη βελτίωση των δομών και λειτουργιών του τύπου οικοτόπου προτεραιότητας 9530, την διατήρηση της έκτασής του και την ανάσχεση της διαδοχής	15
	Παρακολούθηση εξόπλωσης ξενικών χωροκατακτητικών ειδών	19
	Παρακολούθηση και αντιμετώπιση μεταχρωματικού έλκους πλατάνου	22
	Σύστημα υποβοήθησης λήψης διαχειριστικών αποφάσεων στη Λιμνοθάλασσα Μουστού για την επίτευξη Ικανοποιητικής Κατάστασης Διατήρησης στον υγρότοπο	25
	Διαχειριστικά μέτρα για την ευνόηση της αναγέννηση του δενδρόκεδρου	29
	Αξιολόγηση του βαθμού αποκατάστασης (φυσική και τεχνική αναγέννηση) του Τ.Ο. 9530* μετά την καταστροφή από πυρκαγιά στον Πάρνωννα και προτάσεις θέσεων και κατάλληλων διαχειριστικών δράσεων σε περιοχές όπου δεν καταγράφεται ικανοποιητική αναγέννηση.	32
	Εντοπισμός και ανάδειξη φυσικών συστάδων καστανιάς στον Πάρνωννα	35
	Μελέτες επικινδυνότητας ερημοποίησης και διάβρωσης και μελέτη δυναμικού αναγέννησης τύπων οικοτόπων	38
2	Μέτρα διατήρησης ειδών	41
	Αναζήτηση, επικοινωνία και συμφωνία με τους κτηνοτρόφους που δραστηριοποιούνται στις περιοχές εμφάνισης πληθυσμών του είδους <i>Phytosia crocifolia</i>	41
	Επιτόπια διερεύνηση της δυναμικής του πληθυσμού, της αναπαραγωγικής επιτυχίας <i>in situ</i> και της εγκατάστασης νέων ατόμων του είδους <i>Phytosia crocifolia</i> υπό καθεστώς περιφράξης	44
	Εκπόνηση και εφαρμογή διαχειριστικού σχεδίου βόσκησης για τη διατήρηση του είδους <i>Ophrys argolica subsp. argolica</i>	47
	Αποφυγή βαθιάς άροσης και εκρίζωσης σε δενδρώδεις καλλιέργειες (κυρίως ελαιώνες) για τη διατήρηση του είδους <i>Stachys virgata</i>	49
	Αποφυγή ή απαγόρευση χρήσης βιοκτόνων και ιδιαίτερα ζιζανιοκτόνων σε δενδρώδεις καλλιέργειες (κυρίως ελαιώνες) για τη διατήρηση του είδους <i>Stachys virgata</i>	52
	Εφαρμογή δασοκομικών μέτρων για τη διατήρηση των χειροπτέρων στο πλαίσιο υλοποίησης των Δασικών Διαχειριστικών Σχεδίων	55
	Μείωση προσβασιμότητας τροχοφόρων στις παραλίες ωτοκίας της <i>C. caretta</i>	57
	Ρύθμιση αναρριχητικής δραστηριότητας μέσω καταγραφής διαδρομών, εκτίμηση συμβατότητας δραστηριότητας με διατήρηση ειδών και Τ.Ο, προτάσεων δυνητικών θέσεων διάνοιξης νέων διαδρομών και δράσεων ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης - συμμετοχής.	60
	Αποφυγή ή απαγόρευση της αποψίλωσης των ατόμων της <i>Centaurea leonidia</i> (και άλλων σπάνιων χασμοφυτικών ειδών) στις πίστες και στις διαδρομές αναρρίχησης που υπάρχει (ή υπήρχε) το είδος <i>Centaurea leonidia</i>	64
	Ακύρωση λειτουργίας και κλείσιμο πιστών αναρρίχησης – μετακίνηση ή ακύρωση λειτουργίας συγκεκριμένων αναρριχητικών διαδρομών, εφόσον αυτό κριθεί απόλυτα αναγκαίο για την διατήρηση του είδους <i>Centaurea leonidia</i> μετά την εφαρμογή άλλων διαχειριστικών μέτρων.	67
	Στοχευμένη παρακολούθηση των επιπτώσεων της εγκατάστασης και λειτουργίας των αιολικών πάρκων στα είδη χειροπτέρων της περιοχής	70
	Δράσεις για την αποφυγή ή απαγόρευση της συλλογής τμημάτων του είδους <i>Clinopodium tageteum</i> που αποσκοπούν στη δημιουργία δειγμάτων, ή/και τη συλλογή σημαντικής ποσότητας φυτικού ιστού για τη μελέτη των χημικών του ιδιοτήτων (ανάλυση αιθέριων ελαίων, φυτοχημική ανάλυση) ή/και για πιθανή χρήση ως φυτοθεραπευτικό από βοτανικούς, συλλέκτες, καλλιεργητές αρωματικών και θεραπευτικών φυτών	72

Παρακολούθηση της εξάπλωσης της Σφήκας της Καστανιάς	75
Ανάσχεση της φυσικής διαδοχής και της πυκνώσης της βλάστησης, ιδιαίτερα όσον αφορά τα ξυλώδη είδη για τη διατήρηση του είδους <i>Stachys virgata</i>	78
Καταγραφή και αναγνώριση εποχιακών προτύπων στη χρήση των καταφυγίων "Σπήλαιο Φουρνάτα", "Σπήλαιο Γαλάζια Λίμνη" και "Σπήλαιο Μάνα" από τα χειρόπτερα	81
Χαρτογράφηση και καταγραφή των σημαντικών θέσεων τροφοληψίας των χειροπτερών	83
Καταγραφή και παρακολούθηση των αποικιών και θέσεων τροφοληψίας του είδους <i>Barbastella barbastellus</i>	85
Βιολογική μελέτη του είδους <i>Centaurea leonidia</i>	87
Βιολογική μελέτη του είδους <i>Stachys virgata</i>	90
Βιολογική μελέτη του είδους <i>Clinopodium taygeteum</i>	93
Καταγραφή των επιμέρους (υπο)πληθυσμών και αποτύπωση των κινδύνων (πιέσεις) που επηρεάζουν καθένα από τους (υπο)πληθυσμούς του είδους <i>Phitosia crocifolia</i>	95
Βιολογική μελέτη του είδους <i>Phitosia crocifolia</i>	97
Παρακολούθηση της κατάστασης των πληθυσμών και των ενδιατημάτων του είδους <i>Ophrys argolica subsp. argolica</i>	99
Πρόγραμμα παρακολούθησης και προστασίας αναπαραγωγικής δραστηριότητας, φωλιών και νεοσσών στις περιοχές φωλεοποίησης της <i>Caretta caretta</i> στις παραλίες ωτοκίας	101
Παρακολούθηση και περιορισμός της εξάπλωσης του είδους <i>Pteridium aquilinum</i>	104
Ex situ καλλιέργεια και διατήρηση του είδους <i>Centaurea leonidia</i>	107
Ex situ καλλιέργεια και διατήρηση του είδους <i>Stachys virgata</i>	109
Ex situ καλλιέργεια και διατήρηση του είδους <i>Clinopodium taygeteum</i>	111
Ex situ καλλιέργεια και διατήρηση του είδους <i>Phitosia crocifolia</i>	113
Αποφυγή ή απαγόρευση της οργάνωσης νέων πιστών αναρρίχησης καθώς και της επέκτασης των ήδη λειτουργούντων, με την προσθήκη νέων διαδρομών αναρρίχησης, εντός της χαράδρας του Λεωνιδίου για την προστασία του είδους <i>Centaurea leonidia</i>	115
3 Μέτρα διαχείρισης αγροτικών εκτάσεων	118
Εκπόνηση θεματικού Σχεδίου Διαχείρισης για τον Τομέα της Γεωργίας για τη ρύθμιση της γεωργικής δραστηριότητας, μέσω εφαρμογής γεωργοοικονομικών μέτρων και παροχής κινήτρων για τη χρήση βέλτιστων καλλιεργητικών πρακτικών	118
4 Μέτρα διαχείρισης επισκεπτών	123
Μελέτη φέρουσας ικανότητας και Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών στο χερσαίο περιβάλλον	123
5 Μέτρα Επικοινωνίας, Ενημέρωσης, Ευαισθητοποίησης.....	129
Περιβαλλοντική Ενημέρωση, Ευαισθητοποίηση και Εκπαίδευση	129
Ευαισθητοποίηση - ενημέρωση σχετικά με τις επιπτώσεις από την χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων	133
Απόκτηση και ενσωμάτωση ποιμενικών σκύλων φύλαξης των κοπαδιών	136
Ανάπτυξη προγραμμάτων ευαισθητοποίησης των παραγωγικών ομάδων, τοπικών φορέων και της κοινωνίας για το σύνολο των οικοσυστημικών υπηρεσιών και των οφελών τους.....	139
6 Άλλα μέτρα.....	141
Καθορισμός ζώνης προστασίας Πάρνωννα από τη φωτορύπανση (International Dark sky park)	141
Καταγραφή, χαρτογράφηση, αξιολόγηση και αποτίμηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών (MAES) της προστατευόμενης περιοχής.....	144
Δημιουργία βάσης δεδομένων και Web GIS εφαρμογής για την παρακολούθηση των Περιβαλλοντικών δεδομένων της περιοχής με στόχο την έγκαιρη επέμβαση και λήψη αποφάσεων.	147
Ανασύσταση ιστορικού πυρκαγιών.....	150

7	Μέτρα κανονιστικού χαρακτήρα.....	153
	Διαχειριστικό Σχέδιο Βόσκησης	153
	Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση των γεωργικών δραστηριοτήτων	156
	Έκδοση κανονισμού ως προς την διαχείριση αποικιών χειροπτέρων σε ιδιόκτητα και δημόσια κτήρια	161
	Κανονιστικό πλαίσιο για την επίσκεψη στην περιοχή, την αναψυχή και την άσκηση υπαίθριων δραστηριοτήτων – Κανόνες ορθής συμπεριφοράς επισκεπτών	163
	Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της αναρριχητικής δραστηριότητας	166
	Κατά χώρο ρύθμιση των δραστηριοτήτων αναψυχής στα αμμοθινικά οικοσυστήματα, μέσω έργων / υποδομών μικρής κλίμακας και κανονιστικών ρυθμίσεων	169
	Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση των αναψυχικών / τουριστικών δραστηριοτήτων στις παραλίες της προστατευόμενης περιοχής.....	173
	Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της θήρας	178
	Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της μελισσοκομίας.....	180
	Κανονιστικό πλαίσιο για την εκτέλεση κάθε φύσης έργου και ενέργειας εντός της προστατευόμενης περιοχής	183
	Κανονιστικό πλαίσιο- εύρεση εναλλακτικής λύσης για τον δρόμο που διατρέχει τον υγροβιότοπο Μουστού	185
8	Μέτρα επόπτευσης/φύλαξης.....	187
	Φύλαξη και εποπτεία της προστατευόμενης και ευρύτερης περιοχής	187

1 Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CA0502
Ονομασία Μέτρου:
Ειδικές ρυθμίσεις άσκησης βόσκησης και κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων, με σκοπό τη διατήρηση των τύπων οικοτόπων και ειδών της προστατευόμενης περιοχής
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Οργάνωση σχεδίου άσκησης της βόσκησης και άλλων κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων με σκοπό την άρση ή μετριασμό των πιέσεων και απειλών που υποβαθμίζουν την δομή και λειτουργία των τύπων οικοτόπων και την καταλληλότητα των ενδιαιτημάτων των ειδών.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA05
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό, Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο των βοσκήσιμων γαιών
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
όλοι οι Τ.Ο. και τα είδη που περιλαμβάνονται στο προστατευτέο αντικείμενο
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.1.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A06, A09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Μέτρα διαχείρισης λιβαδιών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Μέτρια: Υπάρχει επιστημονική τεκμηρίωση αναφορικά με την ανάγκη εκπόνησης σχεδίων βόσκησης και αυτό είναι κάτι που αναμένεται να προκηρυχθεί άμεσα (έχουν υπογραφεί ήδη προγραμματικές συμβάσεις ανάμεσα στο ΥΠΑΑΤ και την Περιφέρεια Πελοποννήσου. Υπάρχουν όμως δυο βασικά θέματα για τα οποία πρέπει να ληφθεί μέριμνα: 1. Η έλλειψη καθορισμού συγκεκριμένων προδιαγραφών αναφορικά με την εκπόνηση των σχεδίων βόσκησης εντός του δικτύου NATURA 2000 σε επίπεδο τύπου οικοτόπου και ενδιαιτήματος είδους. Μπορεί να υποτεθεί με ασφάλεια πως η άσκηση ορθολογικής βόσκησης όπως αυτή ορίζεται στις προδιαγραφές των σχεδίων βόσκησης, θα οδηγήσει στη διατήρηση καλού βαθμού διατήρησης των δομών και λειτουργιών της πλειοψηφίας των

τύπων οικοτόπων και ενδιαιτημάτων ειδών όμως δεν υπάρχει σαφής μέριμνα για τον καθορισμό τυχόν εξαιρέσεων. 2. Παρατηρείται έλλειψη βασικών δεδομένων που να επιτρέπουν την εκπόνησή συγκεκριμένων σχεδίων βόσκησης σε επίπεδο τύπου οικοτόπου ή ενδιαιτήματος είδους. Υπάρχει ακόμη έλλειψη γνώσης αναφορικά με τη συγκεκριμένη εξάπλωση ειδών χλωρίδας και πανίδας ή με τον καθορισμό τυπικών ειδών των τύπων οικοτόπων σε επίπεδο ΕΖΔ. Είναι λοιπόν απαραίτητο, πριν τον καθορισμό συγκεκριμένων προδιαγραφών οι παραπάνω πληροφορίες να είναι διαθέσιμες στους μελετητές. Στο πλαίσιο του καθορισμού των προδιαγραφών της άσκησης βόσκησης εντός των περιοχών του δικτύου NATURA2000 είναι απαραίτητη αρχικά η θεσμοθέτηση της ανάγκης θέσπισης ιδιαίτερων προδιαγραφών και έπειτα η συγκέντρωση δεδομένων που να επιτρέπει τον καθορισμό τους
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
2,5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α: 1,5 έτος Φάση Β: 1 έτος
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CA0501
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ ΥΠΑΑΤ
Εκτιμώμενο Κόστος
Φάση Α: 80.000 € Φάση Β: 50.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Συμπλήρωση / επικαιροποίηση των διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης ή θέσπιση ειδικότερων ρυθμίσεων στην προστατευόμενη περιοχή
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Η πολυπλοκότητα των ζητημάτων που αντιμετωπίζονται με την παρούσα δράση τόσο όσον αφορά τα επιστημονικά στοιχεία όσο και των κοινωνικών/οικονομικών μπορούν να αποτελέσουν πρόβλημα για την μελέτη. Για τον λόγο αυτό απαιτείται μια ομάδα έργου με διαφορετικές ειδικότητες ώστε να αντιμετωπίζει πολύπλευρα τα διάφορα προβλήματα που προκύπτουν.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Μέτρια. Η διαχείριση της βοσκής είναι ένα φλέγον ζήτημα στις τοπικές κοινωνίες με αντικρουόμενα συμφέροντα. Η εισαγωγή του παράγοντα της βιοποικιλότητας φαινομενικά περιπλέκει τα πράγματα αλλά στην πραγματικότητα αποτελεί έναν «οδηγό» προς την αιφορική εκμετάλλευση της βοσκής. Παρά τις όποιες υπάρχουσες συγκρούσεις και όσες μπορεί να δημιουργηθούν είναι ένα ζήτημα που η πλειοψηφία της αγροτικής κοινωνίας αναζητά μια βιώσιμη λύση.

Άλλες πληροφορίες

Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης

Η διαχείριση της βόσκησης είναι ένα πάγιο πρόβλημα της υπαίθρου της χώρας που επηρεάζει τον πρωτογενή τομέα και πολλές φορές φέρνει σε αντιπαράθεση τους τοπικούς χρήστες γης ενώ μπορεί να υποβαθμίζει τον βιότοπο. Η πορεία προς μια αειφορική εκμετάλλευση των βοσκητικών επιφανειών είναι μονόδρομος για την διατήρηση ενός υψηλού επιπέδου κτηνοτροφικών προϊόντων και την επιβίωση της κτηνοτροφίας ειδικά της παραδοσιακής και εκτατικής.

Η βοσκή είναι μια δραστηριότητα που είναι σημαντική για τη διατήρηση των τύπων οικοτόπων και ειδών, αλλά η έλλειψη ρύθμισης μπορεί να επηρεάσει την βιοποικιλότητα τόσο με την υπερβόσκηση όσο και με την απουσία βόσκησης. Η υπερβόσκηση οδηγεί σε υποβάθμιση των οικοτόπων και ερημοποίηση ενώ η απουσία βόσκησης, οδηγεί στο «κλείσιμο» του βιοτόπου και την απώλεια βιοποικιλότητας. Αν δεν ασκείται ορθολογικά μπορεί να αποτελέσει σημαντικό παράγοντα υποβάθμισης των δομών και λειτουργιών των οικοσυστημάτων ή παράγοντα πίεσης για τους πληθυσμούς ειδών είτε άμεσα, είτε έμμεσα μέσω της υποβάθμισης του ενδιαίτηματος.

Η εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης σε επίπεδο περιφερειών αναμένεται να αποτελέσει σημαντικό βήμα για την ορθολογική άσκηση της βόσκησης και εντός του δικτύου NATURA2000, ακόμη και αν στα σχέδια βόσκησης δεν προβλέπεται ο καθορισμός προδιαγραφών σε επίπεδο τύπου οικοτόπου. Είναι γεγονός πως οι προδιαγραφές των σχεδίων βόσκησης είναι επαρκείς για την άσκηση ορθολογικής βόσκησης και τη βελτίωση των δομών και λειτουργιών στους περισσότερους τύπους οικοτόπων στους οποίους καταγράφεται η βόσκηση ως σημαντική πίεση.

Στο παρόν μέτρο θα εκπονηθεί μια μελέτη, που θα λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες της βιοποικιλότητας και συγκεκριμένα των ειδών και τύπων οικοτόπων που αποτελούν το προστατευτέο αντικείμενο. Οι ανάγκες του κάθε είδους είναι διαφορετικές και πολλές φορές αντιφατικές. Με αυτό το δεδομένο θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι εκάστοτε ανάγκες και να εντοπιστούν τα βέλτιστα σενάρια που να ευνοούν το σύνολο των ειδών.

Εντός των περιοχών του δικτύου NATURA 2000, πρέπει να συσχετιστεί η επίδραση που έχει η βόσκηση στις εξειδικευμένες δομές και λειτουργίες των ειδών αλλά και στη σύνθεση των τυπικών ειδών των τύπων οικοτόπων που απαντούν σε κάθε περιοχή του δικτύου N2000. Θα πρέπει επίσης να εξεταστούν οι αλληλεπιδράσεις ανάμεσα στις απαιτήσεις για τη διατήρηση των διαφορετικών ειδών και των τύπων οικοτόπων και να εξεταστούν οι βέλτιστες λύσεις ρύθμισης της δραστηριότητας. Επιπλέον είναι απαραίτητο να καθοριστεί η σχέση μεταξύ της άσκησης της βόσκησης και της αφθονίας σημαντικών ειδών χλωρίδας και πανίδας σε κάθε ΕΖΔ. Ο καθορισμός αυτών των παραμέτρων και σχέσεων θα οδηγήσει στον καθορισμό συγκεκριμένων προδιαγραφών για την άσκηση τη βόσκησης κατ' εξαίρεση των προβλεπόμενων στα σχέδια βόσκησης. Οι συγκεκριμένες προδιαγραφές θα αφορούν το είδος και το πλήθος των ζώων καθώς και την εποχικότητα και τη διάρκεια της άσκησης της βόσκησης (ή αντίθετα την παύση της) ώστε να επιτευχθούν συγκεκριμένοι στόχοι.

Βεβαίως πέρα από την βιοποικιλότητα θα ληφθούν υπόψη η βοσκητική φέρουσα ικανότητα των περιοχών, ο υπάρχον αριθμός και είδη κτηνοτροφικών ζώων και η κατανομή τους στον χώρο κρίνεται σκόπιμο το μέτρο αυτό να υλοποιηθεί παράλληλα (ώστε να τροφοδοτήσει) ή συμπληρωματικά των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης. Σε κάθε περίπτωση μετά την ολοκλήρωση των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης και της παρούσας δράσης, θα δύναται να οριστικοποιηθούν στοχευμένες θεσμικές ρυθμίσεις για τη ρύθμιση της βόσκησης και της κτηνοτροφίας.

Φάση Α': Συλλογή & επεξεργασία δεδομένων αναφορικά (α) με την εξάπλωση και την έκταση του ενδιαίτηματος ειδών χλωρίδας και πανίδας ενδιαφέροντος και (β) την επικαιροποίηση των στοιχείων των τύπων οικοτόπων (βελτιστοποίηση καταλόγου τυπικών ειδών, αναγνώριση παραλλαγών σε επίπεδο ΕΖΔ).

Φάση Β': Τροφοδότηση προτάσεων προδιαγραφών διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης με στοιχεία ανά ΕΖΔ με εξειδίκευση ανά τύπο οικοτόπου και είδος ή με προτάσεις για επικαιροποίηση του σχεδίου διαχείρισης βόσκησης.

Καθορισμός θεσμικών ρυθμίσεων για την άσκηση της βόσκησης και της κτηνοτροφίας στην περιοχή, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες των τύπων οικοτόπων και ειδών

κάθε περιοχής και θα εξασφαλίζει τόσο την επιβίωση και την περαιτέρω ανάπτυξη της κτηνοτροφίας όσο και της βιοποικιλότητας.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Παραδοτέο μελέτης

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CA0506
Ονομασία Μέτρου:
Εντατική Παρακολούθηση τύπου οικοτόπου 6230*
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Εκπόνηση ειδικού σχεδίου Βόσκησης για τον τύπο οικοτόπου προτεραιότητας 6230 και οργάνωση εντατικής παρακολούθησης της βλάστησης λαμβάνοντας υπόψη επιπλέον παραμέτρους εκτός από τη χλωριδική του σύνθεση, όπως συγκεκριμένα λειτουργικά χαρακτηριστικά των φυτικών ειδών. Ορισμός φορέα παρακολούθησης ο οποίος θα καθορίσει ακριβές σχέδιο παρακολούθησης και στον οποίο θα συγκεντρώνονται και θα αναλύονται τα δεδομένα
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA05
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό, Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
T.O. 6230
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
T.O. 6230
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.1.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A06, A09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διαχείρισης λιβαδιών Εντατική παρακολούθηση εξέλιξης βλάστησης
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Μέτρα για τις προστατευόμενες περιοχές. Υπάρχουν όμως δυο βασικά θέματα για τα οποία πρέπει να ληφθεί μέριμνα: 1. Η έλλειψη καθορισμού συγκεκριμένων προδιαγραφών αναφορικά με την εκπόνηση των σχεδίων βόσκησης εντός του δικτύου NATURA 2000 σε επίπεδο τύπου οικοτόπου και ενδιαίτηματος ειδούς. Μπορεί να υποθεθεί με ασφάλεια πως η άσκηση ορθολογικής βόσκησης όπως αυτή ορίζεται στις προδιαγραφές των σχεδίων βόσκησης, θα οδηγήσει στη διατήρηση καλού βαθμού διατήρησης των δομών και λειτουργιών της πλειοψηφίας των τύπων οικοτόπων και ενδιαιτημάτων ειδών όμως δεν υπάρχει σαφής μέριμνα για τον καθορισμό τυχόν εξαιρέσεων. Θετικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή είναι η έκδοση προδιαγραφών που αναμένονται από το

ΥΠΕΝ σχετικά με τον καθορισμό τεχνικών προδιαγραφών Διαχείρισης Σχεδίων Βόσκησης σε περιοχές του δικτύου Natura 2000.
2. Απαιτείται εντατική παρακολούθηση του τύπου οικοτόπου προτεραιότητας 6230 καθώς απαντάται σε θέσεις που δέχονται έντονη πίεση βόσκησης
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Μόνιμη βάση
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Παρακολούθηση ανά τρία έτη
Χρονικό βάθος απόδοσης:
-
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CA0502
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
75.000 € η αρχική μελέτη βοσκοϊκανότητας, ο σχεδιασμός της εντατικής παρακολούθησης, η λήψη πρώτων δεδομένων 15.000 €/τριετία
Πηγή χρηματοδότησης
Έπρασνο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση της μελέτης ανά τριετία. Ορισμός Φορέα Παρακολούθησης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Μέτρια. Η διαχείριση της βοσκής είναι ένα φλέγον ζήτημα στις τοπικές κοινωνίες με αντικρουόμενα συμφέροντα. Η εισαγωγή του παράγοντα της βιοποικιλότητας φαινομενικά περιπλέκει τα πράγματα αλλά στην πραγματικότητα αποτελεί έναν «οδηγό» προς την αειφορική εκμετάλλευση της βοσκής. Παρά τις όποιες υπάρχουσες συγκρούσεις και όσες μπορεί να δημιουργηθούν είναι ένα ζήτημα που η πλειοψηφία της αγροτικής κοινωνίας αναζητά μια βιώσιμη λύση. Συγκεκριμένα στην περιοχή απαντάται σημαντικός αριθμός κτηνοτροφικών ζώων ενώ χρησιμοποιείται για άλλες κτηνοτροφικές χρήσεις (στάβλος)
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Νόμου 4351/2015 «Βοσκήσιμες γαίες Ελλάδας» όπως ισχύει η χρήση της βοσκής εντός βοσκήσιμων γαιών που προστατεύονται από τη δασική νομοθεσία επιτρέπεται, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του νόμου 4351/2015 και της δασικής νομοθεσίας, εφόσον δεν επηρεάζεται αρνητικά η φυσική ισορροπία και αειφορία, καθώς και οι παραγωγικές,

προστατευτικές, υδρονομικές, αισθητικές και λοιπές λειτουργίες των οικοσυστημάτων που συγκροτεί η φυόμενη στις βοσκήσιμες γαίες βλάστηση.

Η βοσκή εντός των βοσκήσιμων γαιών ασκείται επί τη βάση διαχειριστικού σχεδίου βόσκησης της περιοχής, όπου ρυθμίζονται οι όροι χρήσης των εν λόγω εκτάσεων για βόσκηση, σύμφωνα με τις υφιστάμενες και τις προκύπτουσες, συμβατές με τη δασική νομοθεσία και τη βοσκή παράλληλες χρήσεις και τη βοσκοϊκανότητα της κάθε περιοχής και διασφαλίζεται η αειφόρος διαχείριση και απρόσκοπτη αξιοποίηση των βοσκήσιμων γαιών για τις ανάγκες βόσκησης των ποιμνίων. Ειδικά για τις βοσκήσιμες γαίες που περιλαμβάνονται εντός προστατευόμενων περιοχών, εκτιμάται η βοσκοϊκανότητα και τα μέτρα βελτίωσης, διαχείρισης και οργάνωσης της άσκησης της βόσκησης αποφασίζονται κατά τρόπο που αποτρέπεται η υποβάθμιση των προστατευτέων αντικειμένων. Κατά την εκπόνηση των διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης η Μονάδα Διαχείρισης της περιοχής θα πρέπει να συνεργαστεί, παράσχει στοιχεία και να γνωμοδοτήσει σχετικά.

Τα διαχειριστικά σχέδια βόσκησης θα καθορίσουν και τις εγκαταστάσεις ζώων σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του ν. 4056/2012 (Α` 52), καθώς και ποτίστρες ζώων, μικρές ομβροδεξαμενές και επεμβάσεις που δεν αλλοιώνουν τη φυσιογνωμία του τοπίου για την εξυπηρέτηση των κτηνοτρόφων, της λειτουργίας των βοσκήσιμων γαιών και την ευζωία των ζώων.

Το μέτρο περιλαμβάνει την εκπόνηση των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης Περιφέρειας Πελοποννήσου, στην οποία περιλαμβάνεται το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής. Κατά την εκπόνηση των διαχειριστικών σχεδίων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατ' ελάχιστο τα ακόλουθα:

- τεχνικές προδιαγραφές (ΦΕΚ Β' 2331) η αριθμ. 1058/71977/3.07.2017 ΚΥΑ).

- Η αποτροπή υποβάθμισης των προστατευτέων αντικειμένων της περιοχής λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των δομών και λειτουργιών των οικοσυστημάτων και των οικολογικών απαιτήσεων των ειδών.

- Τεχνικές προδιαγραφών Διαχείρισης Σχεδίων Βόσκησης σε περιοχές του δικτύου Natura 2000 που αναμένεται να εκδοθούν από το ΥΠΕΝ (Γενική Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Πολιτικής), με σκοπό την εξασφάλιση της προστασίας των ειδών και τύπων οικοτόπων και κατ' επέκταση της βιοποικιλότητας των περιοχών αυτών, όπως το προστατευτικό πλαίσιο ορίζει μέσα από τα Π.Δ. προστασίας των περιοχών Natura 2000

- Υφιστάμενη βιβλιογραφία σχετικά με τη βόσκηση σε προστατευόμενες περιοχές

- Δεδομένα και πληροφορίες που τυχόν θα έχει στη διάθεσή του και θα χορηγήσει στον μελετητή η Μονάδα Διαχείρισης της περιοχής, καθώς και τυχόν αποτελέσματα από την υλοποίηση του Μέτρου ΜΜ25506CA0503

Παραδοτέο:

Διαχειριστικό Σχέδιο Βόσκησης

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

Πλήθος αναφορών παρακολούθησης της βλάστησης

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CB0501
Ονομασία Μέτρου:
Διαχείριση συστάδων μαύρης πεύκης με σκοπό τη βελτίωση των δομών και λειτουργιών του τύπου οικοτόπου προτεραιότητας 9530, την διατήρηση της έκτασής του και την ανάσχεση της διαδοχής
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Στόχος αειφόρου διαχείρισης φυσικών πόρων
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CB05, CL01
Τύπος του μέτρου:
κανονιστικό, παρεμβάσεις με τη μορφή έργου
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλη η έκταση του τύπου οικοτόπου 9530*
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
9530*, <i>Chiroptera</i> spp.
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.2.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
L02, B07, B08
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων, Μέτρα διαχείρισης τύπων οικοτόπων, Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη για τη μελέτη, 10 έτη για την εφαρμογή του σχεδίου
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α' 3 έτη: Εκπόνηση διαχειριστικής μελέτης με έμφαση στον καθορισμό δασικών πρακτικών για τη βελτίωση των δομικών χαρακτηριστικών των συστάδων μαύρης πεύκης και

την εκτίμηση βέλτιστης αναλογίας νεκρού/ζωντανού ξύλου στο στάδιο ωριμότητας. Φάση Β': Υλοποίηση του διαχειριστικού σχεδίου
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
Δασική Υπηρεσία
Εκτιμώμενο Κόστος
500.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Απαιτείται συναίνεση από τη δασική υπηρεσία
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ο τύπος οικοτόπου προτεραιότητας 9530* συγκροτείται από τις εκτεταμένες συστάδες μαύρης πεύκης στην ΕΖΔ GR2520006. Η δασοκομική διαχείριση στις περιοχές του δικτύου N2000 είναι απαραίτητο να προσαρμοστεί στην ανάγκη για τη διατήρηση των χαρακτηριστικών των δομών και λειτουργιών που χαρακτηρίζουν καλό βαθμό διατήρησης αλλά και, κατ' ελάχιστο, στη διατήρηση της έκτασης των τύπων οικοτόπων. Δασοκομικά χαρακτηριστικά των συστάδων μαύρης πεύκης που απαντούν στον Πάρνωνα μπορούν να αντληθούν από τις διαχειριστικές μελέτες που έχουν εκπονηθεί στα δασικά συμπλέγματα του όρους. Από αυτές μπορούν να αντληθούν πληροφορίες όπως η κατανομή των διαμέτρων των ατόμων ανά δασοπονικό είδος, τα ύψη, το ξυλαπόθεμα, η κατάσταση της αναγέννησης κ.ο.κ. Από τις πληροφορίες που αντλούνται από τα διαχειριστικά σχέδια μπορούν να καθοριστούν συγκεκριμένοι στόχοι διατήρησης και διαχείρισης αναφορικά με επιλεγμένα δασικά είδη και τύπους οικοτόπων. Οι πληροφορίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την περιγραφή συγκεκριμένων δασοκομικών στόχων και να αποτελέσουν αρωγό της δασικής πράξης στην προσπάθεια για τη διατήρηση ή την επίτευξη εξαιρετικού βαθμού διατήρησης στους τύπους οικοτόπων. Η διαχείριση των συστάδων μαύρης πεύκης στον Πάρνωνα είναι απαραίτητο αφενός να εξυπηρετεί τη δασική πράξη και αφετέρου να υπηρετεί τους διαχειριστικούς στόχους οι οποίοι θα εξασφαλίσουν εξαιρετικό βαθμό διατήρησης για τον τύπο οικοτόπου 9530*. Με τη ενεργή διαχείριση των συστάδων μαύρης πεύκης είναι δυνατόν να εξασφαλιστούν δομικά χαρακτηριστικά στις συστάδες τα οποία προσδίδουν εξαιρετικό βαθμό διατήρησης. Αυτά είναι

κυρίως τα χαρακτηριστικά που παρατίθενται στα πρωτόκολλα αξιολόγησης τους βαθμού/κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων ως ενδείκτες εξαιρετικής δομής. Η ποσοτικοποίηση αυτών των ενδεικτών ανά ΕΖΔ μπορεί να επιτευχθεί, όπως στο παράδειγμα της ΕΖΔ GR2550006, με την ανάλυση των δεδομένων των διαχειριστικών σχεδίων.

Ένα στοιχείο που είναι επίσης σημαντικό και σχετίζεται με τη διατήρηση της βιοποικιλότητας στα δασικά οικοσυστήματα είναι και η παρουσία νεκρού ξύλου καθώς αποτελεί ενδιάμημα ή θέση τροφοληψίας για πλήθος οργανισμών (Tiscar and Linares, 2011). Δεν υπάρχει εκτίμηση της βέλτιστης ποσότητας (όγκου) νεκρού ξύλου που πρέπει να διατηρείται σε ένα δασικό οικοσύστημα ώστε να επιτελούνται στο άριστο επίπεδο οι οικολογικές λειτουργίες που σχετίζονται με την παρουσία νεκρού ξύλου. Από μετρήσει σε διάφορους τύπους σπερμοφυών δασών που δεν διαχειρίζονται ή που διαχειρίζονται ήπια και παρουσιάζουν μορφή παρόμοια με ένα φυσικό αδιαχειρίστο δάσος φαίνεται πως η αναλογία νεκρού/ζωντανό ξύλο κυμαίνεται από 15 έως 37% (Hahn and Christensen, 2004). Στην Ελλάδα η αναλογία νεκρού νεκρού/ζωντανό ξύλου σε συστάδα υβριδογενούς ελάτης ανέρχεται σε 4% (Δασκαλάκου et al., 2008). Στη Χαλκιδική, σε συστάδες χαλεπίου πεύκης η αναλογία νεκρού/ζωντανού ξύλου κυμαίνεται από 1 έως 6%. Σε δασικά οικοσυστήματα μαύρης πεύκης, στην Ισπανία, έχει εκτιμηθεί αναλογία νεκρού/ζωντανό ξύλου 8,5% (Tiscar and Linares, 2011) ενώ πανευρωπαϊκή μελέτη έδειξε την αναλογία να ανέρχεται μόλις σε 1% (Travaglini et al., 2007). Η ποσότητα του νεκρού ξύλου εξαρτάται από το δασοπονικό είδος, το ιστορικό διαχείρισης των συστάδων, την ποιότητα τόπου, την ηλικία της συστάδας καθώς και άλλους παράγοντες. Δεν υπάρχει συστηματική μελέτη στην Ελλάδα αναφορικά με την ποσότητα νεκρού ξύλου σε συστάδες μαύρης πεύκης οι οποίες χαρακτηρίζονται από υψηλές τιμές φυσικότητας. Έτσι η μόνη διαχειριστική πρόταση που μπορεί να γίνει αναφορικά με την ανάγκη διατήρησης νεκρού ξύλου στη συστάδα είναι η επίτευξη αναλογίας νεκρού/ζωντανού ξύλου περίπου 5% στο στάδιο ωριμότητας. Αυτή η τιμή είναι μάλλον συντηρητική και υπάρχει ανάγκη για την επανεκτίμησή της με τη νέα διαχειριστική μελέτη, εκτιμώντας την ποσότητα νεκρού ξύλου σε συστάδες δεν διαχειρίζονται συστηματικά

Η διαχείριση των δασών πεύκης θα πρέπει να έχει ως στόχο τη διατήρηση συστάδων πεύκης στις οποίες:

- η *Pinus nigra* θα κυριαρχεί στον όροφο των δέντρων και θα έχει κάλυψη τουλάχιστον 70 %, όπως συμβαίνει στην πλειοψηφία των δειγματοληπτικών επιφανειών του διαχειριστικού σχεδίου
- Θα υπάρχει θαμνώδης όροφος
- Θα υπάρχει ποικιλία στις ηλικιακές κλάσεις της μαύρης πεύκης, τουλάχιστον σε επίπεδο ΕΖΔ, με στόχο τη διατήρηση ακανόνιστης υποκηπευτής δομής με, κατά το δυνατόν, σχετικά ομοιόμορφη κατανομή διαμέτρων μεταξύ των νεαρών και των ηλικιωμένων δέντρων στις συστάδες στο στάδιο ωριμότητας.
- Θα λαμβάνονται μέτρα ενεργούς διαχείρισης για την άρση της κυριαρχίας των συστάδων σε συστάδες ελάτης (*Abies cephalonica*), ιδιαίτερα στις θέσεις που έχει ήδη σημειωθεί ως πίεση/απειλή η αλλαγή δασοπονικού είδους λόγω της διαδοχής (L02).
- Στο στάδιο ωριμότητας η αναλογία νεκρού/ζωντανού ξύλου πρέπει να ανέρχεται σε περίπου 5% κατ' όγκο με το μεγαλύτερο ποσοστό του νεκρού ξύλου να αποτελείται από νεκρά ιστάμενα δέντρα ή κατακείμενους κορμούς σχετικά μεγάλης διαμέτρου. Η τιμή αυτή πρέπει να επικαιροποιηθεί με μελέτη στα δασικά οικοσυστήματα του Πάρνωννα.

Αυτοί οι διαχειριστικοί στόχοι αφενός θα βελτιώσουν τον υφιστάμενο βαθμό διατήρησης ενώ παράλληλα θα περιορίσουν και την επίδραση των απειλών που σχετίζονται με την αλλαγή δασοπονικού είδους (Πίεση L02).

Η δράση θα υλοποιηθεί σε δύο στάδια:

Στάδιο Α': Εκπόνηση διαχειριστικής μελέτης με έμφαση στον καθορισμό δασικών πρακτικών για τη βελτίωση των δομικών χαρακτηριστικών των συστάδων μαύρης πεύκης και εκτίμηση βέλτιστης αναλογίας νεκρού/ζωντανού ξύλου στο στάδιο ωριμότητας

Στάδιο Β: Υλοποίηση του διαχειριστικού σχεδίου

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Hahn, K., Christensen, M., 2004. Dead Wood in European Forest Reserves – A Reference for Forest Management. In: Marchetti, M. (Ed.), EFl Proceedings No. 51. EFl, pp. 181-191.

Tiscar, P.A., Linares, J.C., 2011. Pinus nigra subsp. salzmannii forests from Southeast Spain: using structure and process information to guide management. In: Frisiras, C.T. (Ed.), Pine forests: types, threats and management, pp. 1-27.

Travaglini, D., Barbatì, A., Chirici, G., Lombardi, F., Marchetti, M., Corona, P., 2007. ForestBIOTA data on deadwood monitoring in Europe. Plant Biosystems - An International Journal Dealing with all Aspects of Plant Biology 141, 222-230.

Δασκαλάκου, Ε.Ν., Καρέτσος, Γ., Τσαγκάρη, Κ., Βασιλόπουλος, Γ., Μπαλούτσος, Γ., 2008. Προκαταρκτικά αποτελέσματα της εκτίμησης του νεκρού ξύλου ως δείκτη βιοποικιλότητας σε τέσσερα αντιπροσωπευτικά δασικά οικοσυστήματα της Ελλάδας. Δασική Έρευνα 21, 15-28.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός διαχειριστικών μέτρων που εφαρμόζονται
2. Έκταση του Τ.Ο. 9530* που εφαρμόζονται διαχειριστικά μέτρα

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CI0301
Ονομασία Μέτρου:
Παρακολούθηση εξάπλωσης ξενικών χωροκατακτητικών ειδών
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Μελέτη για την εγκατάσταση δικτύου παρακολούθησης ξενικών & χωροκατακτητικών ειδών στις προστατευόμενες περιοχές
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CI01, CI03
Τύπος του μέτρου:
ενημερωτικά, παρακολούθηση, παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 - Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520005, GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Ολόκληρη η περιοχή
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.10.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
I01
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλό
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Συνεχές (1 έτος ο καθορισμός της μεθοδολογίας παρακολούθησης)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α': Οργάνωση σχεδίου παρακολούθησης για τον έγκαιρο εντοπισμό ξενικών χωροκατακτητικών ειδών Φάση Β': Εφαρμογή παρακολούθησης με διετή συχνότητα
Χρονικό βάθος απόδοσης:

2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Δασική Υπηρεσία Δημοτικές, περιφερειακές αρχές Επιστημονικοί φορείς
Εκτιμώμενο Κόστος
Φάση Α', 20.000€: Οργάνωση σχεδίου παρακολούθησης Συνεχής παρακολούθηση: 5.000€/διετία: Παρακολούθηση εμφάνισης ξενικών χωροκατακτητικών ειδών, σύμφωνα με το σχέδιο παρακολούθησης.
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Αποδοχή σχεδιασμού μόνιμης παρακολούθησης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένεται κοινωνική αποδοχή
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η διαχείριση των ξενικών/χωροκατακτητικών ειδών διευκολύνεται από τον έγκαιρο εντοπισμό και εκτίμηση του πληθυσμού τους. Ο έγκαιρος εντοπισμός αφενός απαιτεί τη συστηματική και εντατική παρακολούθηση της περιοχής για τυχόν εμφάνιση ειδών ενδιαφέροντος (ξενικά, χωροκατακτητικά ή άλλα μη τυπικά είδη) σε θέσεις/περιοχές που συγκεντρώνουν χαρακτηριστικά που χαρακτηρίζουν τους διαδρόμους εξάπλωσής τους (βλέπε σχετική βιβλιογραφία). Η υλοποίηση του έργου αρχικά (Φάση Α') προϋποθέτει την οργάνωση του σχεδίου παρακολούθησης με την εγκατάσταση μόνιμων δειγματοληπτικών επιφανειών στις οποίες θα συλλέγονται δεδομένα αναφορικά με την παρουσία ξενικών/χωροκατακτητικών ειδών. Το σχέδιο παρακολούθησης μπορεί να βασιστεί εξολοκλήρου ή εν μέρη στο σχεδιασμό παρακολούθησης της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων (βλέπε σχετική ενότητα) ή να λάβει υπόψη τους "διαδρόμους εξάπλωσης" των ξενικών/χωροκατακτητικών ειδών και να προσαρμοστεί κατάλληλα. Επίσης, σε αυτή τη φάση πρέπει να δημιουργηθεί κατάλογος με τα είδη ενδιαφέροντος ανά ΕΖΔ αλλά και να εκπαιδευτούν κατάλληλα οι αξιολογητές ή το προσωπικό που θα είναι επιφορτισμένο με τη διαδικασία παρακολούθησης ώστε να διευκολυνθεί μετέπειτα η συνεχής παρακολούθησης. Σε αυτό το στάδιο θα εκπονηθεί και σχέδιο δράσης που θα αφορά τις άμεσες δράσεις που θα ακολουθήσουν τον εντοπισμό κάποιου είδους ενδιαφέροντος. Κατά τη Β' Φάση υλοποίησης του έργου, και αν εντοπιστούν ξενικά/χωροκατακτητικά είδη μπορεί να προταθούν μέτρα για την εξάλειψη ή τον περιορισμό της εξάπλωσής τους, όπου αυτό κριθεί απαραίτητο. Η οργάνωση σεμιναρίων σε ομάδες πολιτών με στόχο την ευαισθητοποίηση αλλά και την εμπλοκή τους στις διαδικασίες παρακολούθησης θα βοηθήσει στην υλοποίηση του μέτρου.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Arianoutsou M., Bazos I., Christopoulou A., Kokkoris Y., Zikos A., Zervou S. et al. (2021). Alien plants of Europe: introduction pathways, gateways and time trends. PeerJ, 9, e11270.

Arianoutsou M., Bazos I., Delipetrou P. & Kokkoris Y. (2010). The alien flora of Greece: taxonomy, life traits and habitat preferences. Biological Invasions, 12, 3525-3549.

Δημόπουλος Π., Μπαζός Ι., Κόκκορης Ι.Π., Ζωγραφίδης Α., Καραδήμου Ε., Καλλιμάνης Α.Σ. et al. (2020). Οδηγός Ξενικών Φυτικών Ειδών στην Ελλάδα και στο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000. ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ και ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.) - Πανεπιστήμιο Πατρών, Αθήνα.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Πλήθος θέσεων παρακολούθησης
2. Πλήθος ξενικών/χωροκατακτητικών ειδών που εντοπίζονται
3. Πλήθος σεμιναρίων αναφορικά με τα χωροκατακτητικά είδη
4. Πλήθος πολιτών που εμπλέκονται στον εντοπισμό και την εξάλειψη των ξενικών/χωροκατακτητικών ειδών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CI0701
Ονομασία Μέτρου:
Παρακολούθηση και αντιμετώπιση μεταχρωματικού έλκους πλατάνου
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Εντατικός έλεγχος της εξάπλωσης του μεταχρωματικού έλκους του πλατάνου και τοπικές δράσεις αντιμετώπισής του
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CI07
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό, Ενημερωτικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλη η έκταση του Τ.Ο. 92C0
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Τ.Ο 92C0 <i>Lutra lutra</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.8.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.2.6
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
I05
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Επικοινωνία, ενημέρωση και εκπαίδευση του κοινού
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλό επίπεδο τεκμηρίωσης (http://www.fria.gr/platanos/files/G-Tsopelas.pdf)
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Συνεχές. Φάση Α 2 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α' 2 έτη Φάση Β': Οργάνωση σχεδίου παρακολούθησης 1 έτος. Υλοποίηση παρακολούθησης συνεχής Φάση Γ': Οργάνωση σχεδίου δράσης 1 έτος. Υλοποίηση σχεδίου δράσης συνεχής

Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Δασική Υπηρεσία
Εκτιμώμενο Κόστος
Φάση Α :Κόστος 15.000 € (Καθορισμός θεσμικών μέτρων. Συγκέντρωση υλικού για συγγραφή και παραγωγή και διοργάνωση σεμιναρίων σε δήμους κ.ο.κ) Φάση Β: Κόστος 5.000 € (Οργάνωση σχεδίου παρακολούθησης εξάπλωσης της ασθένειας + 5.000€ / έτος κόστος εφαρμογής το οποίο περιλαμβάνει καύσιμα, μετακινήσεις και αναλύσεις για την εξακρίβωση της παρουσίας του παθογόνου σε συλλεγμένα δείγματα) Φάση Γ: 10.000€ για την εκπόνηση του σχεδίου και 10.000 €/έτος για δράσεις περιορισμού της εξάπλωσης του παθογόνου. 30.000€ + 10.000€/έτος
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο (θεσμοθέτηση προδιαγραφών) για υλοτομίες και δασοκομικούς χειρισμούς στον 92C0
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένεται κοινωνική αποδοχή λόγω αντιμετώπισης μίας ασθένειας που καταστρέφει τα πλατανοδάση. Οι δράσεις ενημέρωσης των όσων ασκούν δασοκομικές εργασίες και υλοτομίες, εκτιμάται ότι θα βοηθήσει την εφαρμογή των θεσμικών ρυθμίσεων
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η ασθένεια έχει προκαλέσει τεράστιες καταστροφές στην Ελλάδα, κυρίως στην Ήπειρο αλλά πλέον και αλλού. Ο παθογόνος μύκητας (<i>Ceratocystis platani</i>) προκαλεί ξαφνικό μαρασμό τμήματος της κόμης που τελικά οδηγεί στη θανάτωση του ατόμου. Ο μύκητας εισβάλλει από πληγές στο φλοιό των κλάδων, του κορμού και των ριζών αλλά και μεταδίδεται με επαφή και συνένωση των ριζών μεταξύ γειτονικών δένδρων. Η ασθένεια δύσκολα αντιμετωπίζεται. Η χημική καταπολέμηση είναι συχνά αναποτελεσματική. Καθώς κύριος παράγοντας μετάδοσης της ασθένειας είναι οι ανθρωπογενείς δραστηριότητες, η διασπορά μπορεί να περιοριστεί με τη λήψη προληπτικών φυτοπροστατευτικών μέτρων. Επίσης, τα προσβεβλημένα δένδρα καθώς και τα γειτονικά τους που είναι ύποπτα προσβολής πρέπει να υλοτομούνται και αν είναι δυνατόν να εκριζώνονται. Σε νέες εστίες προσβολής, η αντιμετώπιση της ασθένειας είναι περισσότερο αποτελεσματική όταν γίνει έγκαιρη διάγνωση και ο αριθμός των ασθενών δένδρων είναι περιορισμένος. Η δράση αυτή περιλαμβάνει τρεις φάσεις: Φάση Α': Περιλαμβάνει:

α) Σύνταξη δέσμης θεσμικών μέτρων που θα καθορίζουν τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες δασοκομικών χειρισμών και υλοτομιών στον τύπο οικοτόπου 92C0 με ορισμό σαφών προδιαγραφών. Ενδεικτικό θεσμικό μέτρο που πρέπει να ληφθεί είναι η απαγόρευση διακίνησης πολλαπλασιαστικού υλικού προερχόμενο από περιοχές που υπάρχει η ασθένεια και ξυλείας από προσβεβλημένα άτομα.

β) Η φάση αυτή περιλαμβάνει την υλοποίηση ενημερωτικών ενέργειων σε δήμους, κοινότητες και υλοτομικούς συνεταιρισμούς αναφορικά με τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες και τα πρωτόκολλα που πρέπει να τηρούνται. Υλοτομίες ή δασοκομικές δραστηριότητες πρέπει να υλοποιούνται μόνο από συνεργεία στα οποία έχει προηγηθεί επισταμένη ενημέρωση αναφορικά με τα πρωτόκολλα φυτοπροστασίας που πρέπει να τηρούνται.

Περιλαμβάνονται:

- Εκπόνηση σχεδίου (action plan) για την ενημέρωση των εμπλεκόμενων με δασοκομικούς χειρισμούς και υλοτομίες φορέων και χρηστών (stakeholders)
- Συγκέντρωση και συγγραφή υλικού ενημέρωσης για χρήση στις ενέργειες ενημέρωσης
- Έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων ή οδηγού με τα θεσμικά μέτρα και τα πρωτόκολλα για την άσκηση των δραστηριοτήτων
- Διοργάνωση σεμιναρίων στους Δήμους με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Λήψη πιστοποιητικού συμμετοχής στο σεμινάριο.
- Ανακοινώσεις και αναρτήσεις στις ιστοσελίδες της Μονάδας Διαχείρισης Προστατευόμενης Περιοχής, της Δασικής Υπηρεσίας, της Περιφέρειας και των Δήμων.

Παραδοτέα:

A.1 Θεσμικά μέτρα με αναλυτικές προδιαγραφές για τις δραστηριότητες δασοκομικών χειρισμών και υλοτομιών στον τύπο οικοτόπου 92C0

A.2 Έκθεση προγραμματισμού δράσεων ενημέρωσης

A.3 Εκτυπωμένα ενημερωτικά φυλλάδια ή οδηγοί

A.4: Οργάνωση σεμιναρίων και παραγωγή υλικού ενημέρωσης

A.5: Κείμενα ανακοινώσεων / newsletters για ανάρτηση στις ιστοσελίδες

Φάση Β': Εκπόνηση και εφαρμογή σχεδίου εντατικής παρακολούθησης (ετήσια) της εξάπλωσης της ασθένειας τόσο σε ήδη γνωστές θέσεις προσβολής όσο και ευρύτερα στην έκταση που καταλαμβάνει ο τύπος οικοτόπου 92C0 στις ΕΖΔ για τον έγκαιρο εντοπισμό νέων θέσεων προσβολής.

Παραδοτέα:

B.1: Οργάνωση σχεδίου παρακολούθησης εξάπλωσης της ασθένειας

B.2: Έκθεση δράσεων εφαρμογής του σχεδίου παρακολούθησης

B.3: Αποτελέσματα αναλύσεων για την εξακρίβωση της παρουσίας του παθογόνου σε συλλεγμένα δείγματα

Φάση Γ': Εκπόνηση και υλοποίηση σχεδίου δράσης για τις περιπτώσεις που εντοπιστούν θέσεις με προσβολή. Το σχέδιο θα περιλαμβάνει:

- Τις άμεσες δράσεις που πρέπει να ληφθούν σε περίπτωση εντοπισμού προσβολής, με εναλλακτικές ανάλογα με την έκταση αυτής.

- Οδηγίες για υλοτομία και εκρίζωση προσβεβλημένων δέντρων καθώς και γειτονικών τους. Οδηγίες που θα ληφθούν υπόψη είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΑΤ (http://www.minagric.gr/greek/agro_pol/DASIKA/Platanos/Platanos3.htm).

Παραδοτέα:

B.2: Έκθεση εφαρμογής του σχεδίου δράσης

Γ.1: Σχέδιο δράσης για τις περιπτώσεις που εντοπιστούν θέσεις με προσβολή

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Πλήθος προσβεβλημένων ατόμων που εντοπίζονται

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CJ0201
Ονομασία Μέτρου:
Σύστημα υποβοήθησης λήψης διαχειριστικών αποφάσεων στη Λιμνοθάλασσα Μουστού για την επίτευξη Ικανοποιητικής Κατάστασης Διατήρησης στον υγρότοπο
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Εγκατάσταση σύγχρονου συστήματος παρακολούθησης υδρολογικών και υδρονομικών χαρακτηριστικών της Λιμνοθάλασσας του Μουστού και καταγραφής υδρόβιας χλωρίδας, ορνιθοπανίδας και ιχθυοπανίδας. Έγκαιρη προειδοποίηση σε πιθανά περιστατικά υποβάθμισης της ποσότητας και ποιότητας που επιτάσσουν διαχειριστικές ενέργειες ελαχιστοποίησης των επιπτώσεων
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CJ02
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 - Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
Παρακολούθηση και αποκατάσταση υδρολογικών συνθηκών και υγροτοπικών ενδιαιτημάτων της λιμνοθάλασσας Μουστού
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.4.4
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A30, K04, L01
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διαχείρισης υδατικών πόρων Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διαχείρισης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Προτείνεται η εγκατάσταση ενός δικτύου σταθμών για την παρακολούθηση των βασικών φυσικών-χημικών παραμέτρων των υδάτων. Το δίκτυο, αποτελείται από έναν μετεωρολογικό σταθμό και σταθμούς σε μεταβατικά και υπόγεια ύδατα.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης

2,5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
2 Αυτόματοι, τηλεμετρικοί σταθμοί παρακολούθησης ποιότητας και ποσότητας υδάτων : 9ος μήνας 2 Αισθητήρες για την αποτύπωση του ηχοτοπίου: 6ος μήνας Βάση δεδομένων και διαδικτυακής πλατφόρμας επεξεργασίας και οπτικοποίησης δεδομένων: 12ος μήνας Τεχνική έκθεση με το ισοζύγιο της Λ/Θ για διάφορα υδρομετεωρολογικά και διαχειριστικά σενάρια σε σχέση με είδη και οικοτόπους: 16ος μήνας Τεχνική έκθεση με τα αποτελέσματα των περιβαλλοντικών αναγκών σε νερό των ειδών της περιοχής: 16ος μήνας Λογισμικό υποβοήθησης λήψης αποφάσεων για την διαχείριση της Λ/Θ: 18ος μήνας
Χρονικό βάθος απόδοσης:
Βραχυπρόθεσμο
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
Συνολικό κόστος: 60.000€
Πηγή χρηματοδότησης
Χρηματοδότησης από ιδιωτικές πηγές LIFE ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Ταμείο Ανάκαμψης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν αναμένονται
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το πρόβλημα της ολοκληρωμένης διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών και ειδικά των παράκτιων υγροτόπων είναι επιτακτικό σήμερα λόγω της μη ορθής διαχείρισης των υδάτων σε συνδυασμό με την κλιματική αλλαγή. Η Λιμνοθάλασσα (Λ/Θ) του Μουστού είναι ένα σημαντικό και προστατευόμενο οικοσύστημα που χρειάζεται συνεχή περιβαλλοντική παρακολούθηση και διαχείριση με γνώμονα την διατήρηση της βιοποικιλότητας και την αειφορία ως προς την χρήση των πόρων της. Τα βασικά χαρακτηριστικά για την διαμόρφωση ενός υγροτόπου είναι α) το υδρολογικό ισοζύγιο, β) οι υδρομορφολογικές συνθήκες/ ενδιαιτήματα και γ) η υδροφυτική βλάστηση. Η διαχείριση των υδάτων είναι η βασική παράμετρος που επηρεάζει τα ανωτέρω χαρακτηριστικά και επηρεάζεται άμεσα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Το υδρολογικό ισοζύγιο της Λ/Θ έχει διαταραχθεί σημαντικά, με επιπτώσεις στις λειτουργίες και τις υπηρεσίες που προσφέρει. Οι

μεταβολές της στάθμης επίσης καθορίζουν την διαθεσιμότητα και την καταλληλότητα των ενδαιτημάτων για τους οργανισμούς της περιοχής και ως εκ τούτου η υδρολογική διαχείριση είναι η σημαντικότερη παράμετρος για την διατήρηση της καλής κατάστασης του υγροτόπου.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ

Στο παρόν έργο προτείνεται ένα σύγχρονο σύστημα παρακολούθησης των υδρολογικών και υδροδυναμικών χαρακτηριστικών της Λ/Θ σε συνδυασμό με την τακτική καταγραφή της υδρόβιας βλάστησης και των ειδών ιχθυοπανίδας και ορνιθοπανίδας. Τα αποτελέσματα του έργου, τα οποία θα ενσωματωθούν σε ένα εργαλείο λήψης αποφάσεων, αποτελούν προϋπόθεση για την ορθολογική διαχείριση της λιμνοθάλασσας.

Το σύστημα παρακολούθησης των υδάτων θα χρησιμεύσει ως ένα σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης στους αρμόδιους φορείς σε πιθανά περιστατικά υποβάθμισης της ποσότητας και ποιότητας της Λ/Θ που επιτάσσουν διαχειριστικές ενέργειες ελαχιστοποίησης των σχετικών επιπτώσεων.

Για τον σκοπό του έργου θα εγκατασταθούν σύγχρονοι τηλεμετρικοί σταθμοί παρακολούθησης της στάθμης, των εκροών νερού προς την θάλασσα αλλά και των εισροών νερού στο ανάντη τμήμα της Λ/Θ, οι οποίοι θα αποστέλλουν σε πραγματικό χρόνο τις σχετικές μετρήσεις σε διαδικτυακή πλατφόρμα επεξεργασίας και οπτικοποίησης των δεδομένων. Στο εν λόγω σύστημα θα περιλαμβάνονται και αισθητήρες ποιότητας των υδάτων ώστε να ανιχνεύονται εγκαίρως πιθανά φαινόμενα ρύπανσης ή/και υποβάθμισης της ποιότητας.

Για την καταγραφή της υδρόβιας βλάστησης θα αξιοποιηθούν δορυφορικά δεδομένα, καταγραφές πεδίου και αισθητήρες τύπου NDVI και PRI. Για τις καταγραφές ειδών πανίδας και των απαιτήσεων τους σε νερό θα υλοποιηθούν τακτικές δειγματοληψίες (βένθος, ψάρια και πτηνά), ενώ θα στηθεί και ένα δίκτυο ακουστικών αισθητήρων για την αποτύπωση του ηχοτοπίου (είδη και πιέσεις όπως λαθροθηρία).

Το σύστημα υποβοήθησης λήψης διαχειριστικών αποφάσεων θα περιλαμβάνει ένα υδρολογικό εργαλείο το οποίο θα δίνει σε κάθε χρονικό βήμα μέτρησης (π.χ. 30-λεπτο) τον όγκο νερού που υπάρχει στη Λ/Θ καθώς και τα στοιχεία του υδατικού ισοζυγίου της (βροχόπτωση, εξάτμιση, πλευρικές και υπόγειες εισροές γλυκού νερού, εκροές προς την θάλασσα, κτλ.).

Χρησιμοποιώντας ως μέτρο σύγκρισης το υδατικό ισοζύγιο της περιοχής από παλαιότερες ξηρές και υγρές περιόδους, το σύστημα θα αποστέλλει ειδοποιήσεις όταν καταγράφονται δυσμενείς υδρολογικές συνθήκες (μεγάλη μείωση του όγκου νερού, πλημμυρικές στάθμες, κίνδυνος υποβάθμισης ενδαιτημάτων, ακραίες τιμές φ/χ παραμέτρων, κτλ.).

Το εργαλείο αυτό θα παρέχει επομένως την απαραίτητη πληροφορία για την άμεση λήψη διαχειριστικών μέτρων μέσω της ρύθμισης των θυροφραγμών της Λ/Θ, κάτι που θα συμβάλει στην διατήρηση κρίσιμων ενδαιτημάτων, ενώ παράλληλα θα δώσει και στοιχεία για τον σχεδιασμό έργων αποκατάστασης που απαιτούνται για τη βελτίωση της κυκλοφορίας και την ανανέωση των υδάτων αλλά και για την διατήρηση της καλής οικολογικής κατάστασης στα πλαίσια ενός επικείμενου ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης της Λ/Θ.

Οι δράσεις του έργου περιλαμβάνουν:

- Προμήθεια και εγκατάσταση αυτόματων σταθμών παρακολούθησης ποιότητας και ποσότητας των υδάτων
- Προμήθεια και εγκατάσταση αισθητήρων για την αποτύπωση του ηχοτοπίου
- Τεχνική έκθεση με τις περιβαλλοντικές ανάγκες σε νερό των ειδών της περιοχής
- Δημιουργία βάσης δεδομένων και διαδικτυακής πλατφόρμας επεξεργασίας και οπτικοποίησης δεδομένων
- Μελέτη υδατικού ισοζυγίου Λ/Θ σε σχέση με είδη και οικοτόπους
- Ανάπτυξη εργαλείου υποβοήθησης λήψης αποφάσεων για την διαχείριση της Λ/Θ

Παραδοτέα:

- Αυτόματοι, τηλεμετρικοί σταθμοί παρακολούθησης ποιότητας και ποσότητας υδάτων
- Αισθητήρες για την αποτύπωση του ηχοτοπίου
- Βάση δεδομένων και διαδικτυακής πλατφόρμας επεξεργασίας και οπτικοποίησης δεδομένων
- Τεχνική έκθεση με το ισοζύγιο της Λ/Θ για διάφορα υδρομετεωρολογικά και διαχειριστικά σενάρια σε σχέση με είδη και οικοτόπους

- Τεχνική έκθεση με τα αποτελέσματα των περιβαλλοντικών αναγκών σε νερό των ειδών της περιοχής
- Λογισμικό υποβοήθησης λήψης αποφάσεων για την διαχείριση της Λ/Θ

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αυτόματοι σταθμοί παρακολούθησης που εγκαταστάθηκαν
2. Αισθητήριες για την αποτύπωση του ηχοτοπίου που εγκαταστάθηκαν
3. Αριθμός δειγματοληψιών πεδίου
4. Βάση δεδομένων (παραδοτέο)
5. Τεχνική έκθεση με τις περιβαλλοντικές ανάγκες νερού (παραδοτέο)
6. Λογισμικό υποβοήθησης λήψης αποφάσεων για την διαχείριση που αναπτύχθηκε και λειτουργεί

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CL0101
Ονομασία Μέτρου:
Διαχειριστικά μέτρα για την ευνόηση της αναγέννηση του δενδρόκεδρου
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Περιγραφή διαχειριστικών μέτρων κατά χώρο και χρόνο με στόχο την προώθηση της αναγέννησης του δενδρόκεδρου (<i>Juniperus drupacea</i>) βελτίωση τον περιορισμό του ανταγωνισμού από την Ελάτη
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CL01
Τύπος του μέτρου:
ενημερωτικά, παρακολούθηση, παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 - Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005, GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Στην ευρύτερη περιοχή από τον οικισμό Κοσμά προς το Λεωνίδιο Ευρύτερη περιοχή Ι.Μ. Μαλεβής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Τ.Ο. 9560*
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.2.2
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.2.3
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
L02
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Μέτρια
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη (και συνεχές)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α': Οργάνωση σχεδίου διαχειριστικών δράσεων. Καθορισμός φύσης, θέσεων και χρόνου επεμβάσεων Φάση Β': Εφαρμογή πιλοτικών επεμβάσεων Φάση Γ': Εκτεταμένη εφαρμογή και ενσωμάτωση επεμβάσεων στο διαχειριστικό σχέδιο

Χρονικό βάθος απόδοσης:
3 - συνεχές
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ ΥΠΑΑΤ Δασική Υπηρεσία Επιστημονικοί φορείς
Εκτιμώμενο Κόστος
Φάση Α': 15.000 €: Οργάνωση σχεδίου δράσεων Φάση Β': 50.000 €: Πιλοτική εφαρμογή δράσεων και παρακολούθηση Φάση Γ': Ενσωμάτωση δράσεων στο σχεδιασμό διαχείρισης των δασών ελάτης/δενδρόκεδρου (Κόστος ανάλογο με τις επιλεγείσες δράσεις)
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Περιφέρεια/Περιφερειακές Ενότητες ΥΠΕΝ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Αποδοχή ενσωμάτωσης διαχειριστικών δράσεων στο σχέδιο διαχείρισης της περιοχής
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένεται κοινωνική αποδοχή
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Αφορά τον τύπο οικοτόπου 9560* και την πίεση που δέχεται το κυρίαρχο είδος που συγκροτεί τον τύπο οικοτόπου στην περιοχή, <i>Juniperus drupacea</i>, αναφορικά με την αναγέννησή του. Κατά θέσει και ιδιαίτερα στην περιοχή κοντά στον οικισμό "Κοσμάς" προς τη μονή Ελώνης εντοπίζονται συστάδες ή λόχμες του είδους <i>Juniperus drupacea</i> τις οποίες ανταγωνίζεται η ελάτη (τύπος οικοτόπου εθνικού ενδιαφέροντος 951B). Επιπλέον στην ευρύτερη περιοχή της Ι.Μ. Μαλεβής έχει μελετηθεί η δυναμική των πληθυσμών του δενδρόκεδρου στο πλαίσιο του έργου "Εκτίμηση της δομής και της δυναμικής των πληθυσμών δενδρόκεδρου (<i>Juniperus drupacea</i>) και της αναπαραγωγικής βιολογίας του είδους" το οποίο χρηματοδοτείται από το Φορέα Διαχείρισης Πάρνωνα, Μουστού, Μαίναλου και Μονεμβασιάς. Από τα πρώτα παραδοτέα γίνεται φανερό πως και σε εκείνη την περιοχή ο δενδρόκεδρος συγκροτεί μικτές συστάδες με την Ελάτη (<i>Abies cephalonica</i>) όπου κατά θέσεις κυριαρχεί το ένα ή το άλλο είδος. Αν και η παραγωγή σπερμάτων από το <i>Juniperus drupacea</i> είναι μεγάλη, ένα μικρό μόνο ποσοστό των σπερμάτων φυτρώνει. Η σχετικά περιορισμένη φυτρωτικότητα τον καθιστά ευάλωτο στον ανταγωνισμό με την Ελάτη. Έτσι, είναι απαραίτητη η εφαρμογή ενεργητικής διαχείρισης των συστάδων δενδρόκεδρου, και στις δυο περιοχές, ώστε προασπιστεί τουλάχιστον κατά θέσεις η κυριαρχία του είδους και η διατήρηση του τύπου οικοτόπου 9560*.

Η γνώση αναφορικά με τον ανταγωνισμό των δύο ειδών περιορίζεται σε παρατηρήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο υλοποίησης άλλων έργων, που δεν σχετίζονται άμεσα και σαφώς με τη φυσική αναγεννητική ικανότητα του *Juniperus* και τον ανταγωνισμό του με την ελάτη. Έτσι, αρχικά απαιτείται μελέτη για την πρόταση διαχειριστικών δράσεων και έπειτα πιλοτική εφαρμογή τους με συστηματική παρακολούθηση των αποτελεσμάτων. Τέλος οι επιτυχείς επεμβάσεις θα ενσωματωθούν στο διαχειριστικό σχέδιο της Δασικής Υπηρεσίας με στόχο τη συνεχή εφαρμογή τους σε κατάλληλο περίτροπο χρόνο στην υπό μελέτη περιοχή. Αναλυτικότερα:

Φάση Α' (διάρκεια 1 έτος): Περιλαμβάνει την εξέταση για τη φύση διαχειριστικών δράσεων και την κατά χώρο και χρόνο οργάνωσή τους. Στόχος των δράσεων θα είναι η προώθηση της αναγέννησης του δενδρόκεδρου, ιδιαίτερα σε θέσεις/περιοχές όπου ο δενδρόκεδρος εμφανίζεται σε αμιγείς συστάδες και παρατηρείται έντονη αναγέννηση της ελάτης. Οι προτεινόμενες δράσεις μπορεί να περιλαμβάνουν μηχανική απομάκρυνση ατόμων ή αρτίφυτρων ελάτης, αραιώσεις σε θέσεις που η ελάτη έχει έντονη αναγέννηση σε αντίθεση με τον δενδρόκεδρο.

Φάση Β' (διάρκεια 5 έτη): Σε αυτή τη φάση θα πραγματοποιηθούν πειραματικές διαχειριστικές επεμβάσεις με σκοπό να εξεταστεί η επίδρασή τους στη δομή και την αναγέννηση των συστάδων του δενδρόκεδρου. Οι επεμβάσεις θα έχουν ήπιο χαρακτήρα και θα λάβουν χώρα σε περιορισμένη έκταση. Καθώς οι επεμβάσεις αφορούν δενδρώδη ήδη, ο χρόνος στον οποίο μπορεί να παρατηρηθούν αποτελέσματα και να κριθεί η αποτελεσματικότητά τους είναι μεγάλος. Αυτό είναι ο λόγος που προτείνεται πενταετής διάρκεια φάσης.

Φάση Γ' (συνεχής): Σε αυτή τη φάση του έργου οι δράσεις που θα κριθούν επιτυχείς κατά τη Β' φάση θα ενσωματωθούν στο σχεδιασμό της δασικής διαχείρισης. Σε αυτή τη φάση θα δημιουργηθεί οδηγός ορθών πρακτικών με τη συνεργασία της Δασικής Υπηρεσίας.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός εργασιών πεδίου που πραγματοποιήθηκαν ανά έτος
2. Αριθμός και έκταση ήπιων παρεμβάσεων διαχείρισης
3. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών
4. Οδηγός ορθών πρακτικών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CL0301
Ονομασία Μέτρου:
Αξιολόγηση του βαθμού αποκατάστασης (φυσική και τεχνική αναγέννηση) του Τ.Ο. 9530* μετά την καταστροφή από πυρκαγιά στον Πάρνωνα και προτάσεις θέσεων και κατάλληλων διαχειριστικών δράσεων σε περιοχές όπου δεν καταγράφεται ικανοποιητική αναγέννηση.
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Καθορισμός αναγκών για επεμβάσεις αποκατάστασης και διαχειριστικών δράσεων του τύπου οικοτόπου 9530* που καταστράφηκε από πυρκαγιά το 2007.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CL03
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη περιοχή προστασίας της βιοποικιλότητας Πάρνωνα-Μουστού-Χαράδρας Λεωνιδίου
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Εκτάσεις Τ.Ο. 9530* που έχουν πληγεί από την πυρκαγιά του 2007 στον Πάρνωνα
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Τ.Ο. 9530*
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.2.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
B.4.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
M09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή: Υπάρχει επιστημονική τεκμηρίωση αναφορικά με την αναγέννηση της μαύρης πεύκης στον ορεινό όγκο του Πάρνωνα και υπάρχει εμπεριστατωμένη μελέτη στο πλαίσιο προγράμματος LIFE που υλοποιήθηκε στην περιοχή (Κακούρος Π., Μπόγλης Α. & Πανταζή Α. (2013). Συνοπτική παρουσίαση του έργου LIFE PINUS «Αποκατάσταση των δασών <i>Pinus nigra</i> στον Πάρνωνα (GR2520006) μέσω μίας δομημένης προσέγγισης. Άστρος, σελ. 12, Κακούρος Π. (2012). Αποτελέσματα παρακολούθησης τεχνητής αποκατάστασης στον Πάρνωνα για το έτος 2012. Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων (ΕΚΒΥ) Θέρμη, σελ. 10.). Στις θέσεις που υλοποιήθηκαν δράσεις αποκατάστασης είναι απαραίτητη η εκ νέου εκτίμηση της επιτυχίας των δράσεων και ο καθορισμός νέων δράσεων που θα έχουν ως στόχο την αποκατάσταση των καμένων εκτάσεων αλλά και της δομής του τύπου οικοτόπου 9530*.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
2 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
2 έτη
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Δασική Υπηρεσία
Εκτιμώμενο Κόστος
50.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη για την ανάθεση της μελέτης Συνεργασία με τη Δασική Υπηρεσία
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ο οικότοπος προτεραιότητας 9530* Υπομεσογειακά δάση μαύρης πεύκης καταλαμβάνει σημαντικές εκτάσεις εντός της ΕΖΔ «Όρος Πάρνωνα (και περιοχή Μαλεβής)» (GR2520006) . Σημαντικό τμήμα της εξάπλωσης του Τ.Ο. 9350* στο όρος καταστράφηκε από την μεγάλη πυρκαγιά του 2007. Υλοποιήθηκε έργο LIFE που αποσκοπούσε στην αποκατάσταση των εκτάσεων που καταστράφηκαν και οι δράσεις που υλοποιήθηκαν πέτυχαν σε πολλές περιπτώσεις την μερική ή πλήρη αποκατάσταση. Καθώς οι δράσεις που εφαρμόστηκαν είχαν μακροπρόθεσμα χαρακτήρα είναι απαραίτητη η παρακολούθηση της επιτυχίας τους και ο καθορισμός νέων δράσεων αν κριθεί ότι κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο. Επιπλέον, 15 περίπου έτη μετά την πυρκαγιά, είναι απαραίτητη η ακριβής καταγραφή των θέσεων στις οποίες η φυσική αναγέννηση δεν ήταν εφικτή και η οπισθοδρομική διαδοχή μετά την πυρκαγιά οδηγεί σε υποβάθμιση του τύπου οικοτόπου και σε μείωση της έκτασής του ιδιαίτερα σε θέσεις που δεν υλοποιήθηκαν δράσεις αποκατάστασης στο πλαίσιο το έργου LIFE. Σημαντικό είναι ότι υπάρχει επιστημονική τεκμηρίωση αναφορικά με τις δράσεις που υλοποιήθηκαν στον ορεινό όγκο του Πάρνωνα:

α)Κακούρος Π. (2012). Αποτελέσματα παρακολούθησης τεχνητής αποκατάστασης στον Πάρνωνα για το έτος 2012. Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων (ΕΚΒΥ) Θέρμη, σελ. 10.
β)Κακούρος Π., Μπόγλης Α. & Πανταζή Α. (2013). Συνοπτική παρουσίαση του έργου LIFE PINUS «Αποκατάσταση των δασών *Pinus nigra* στον Πάρνωνα (GR2520006) μέσω μίας δομημένης προσέγγισης. Άστρος, σελ. 12.

Η δράση περιλαμβάνει:

- Οργάνωση επιτόπιων παρατηρήσεων κατά τις οποίες θα εκτιμηθούν: (α) ο βαθμός αποκατάστασης στο σύνολο της έκτασης που καταλαμβάνει ο τύπος οικοτόπου 9530*, τόσο σε θέσεις που υλοποιήθηκαν δράσεις αποκατάστασης όσο και σε θέσεις που δεν υλοποιήθηκαν και (β) Προβληματικές θέσεις στις οποίες ο τύπος οικοτόπου 9530* δεν δείχνει ικανοποιητική αποκατάσταση με σκοπό να προταθούν κατάλληλες διαχειριστικές δράσεις προς αποκατάστασή του.

- Εγκατάσταση μόνιμων επιφανειών παρατήρησης σε κατάλληλες θέσεις

- Εγκατάσταση δικτύου αυτόματων καταγραφών μετεωρολογικών δεδομένων (ΑΜΣ) και μελέτη μικροκλιματικών συνθηκών

- Εποχιακές καταγραφές- παρατηρήσεις πεδίου

- Επιλογή θέσεων προς αποκατάσταση του Τ.Ο. και των κατάλληλων μεθόδων για την υλοποίηση των δράσεων αποκατάστασης.

Για την αξιολόγηση του αναγεννητικού δυναμικού θα μελετηθεί η υπέργεια τράπεζα σπερμάτων, με έμφαση στον προσδιορισμό του μεγέθους της σπερματικής βροχής, αλλά και τη διερεύνηση της μακροβιότητας (longevity) και τη φυτρωτικότητα των σπερμάτων που διατηρούνται "έγκλειστα" σε κώνους, διαφόρων ηλικιών.

Η μελέτη μικροκλιματικών συνθηκών περιλαμβάνει: α) Εγκατάσταση δικτύου καταγραφών μετεωρολογικών στοιχείων για την περιγραφή και σύγκριση των μικροκλιματικών συνθηκών σε νεαρούς πληθυσμούς και σε ώριμο δάσος, β) έλεγχο και μεταβολή των μικροκλιματικών συνθηκών στις πειραματικές επιφάνειες και γ) παρακολούθηση των μικροκλιματικών συνθηκών, έλεγχο των ημερησίων και των εποχιακών διακυμάνσεών τους και έλεγχο του μικροκλίματος ως παράγοντα κινδύνου πυρκαγιάς.

Η επιλογή των μέτρων θα γίνει μετά την ολοκλήρωση όλων των επιμέρους βημάτων (επισκέψεις, λήψη στοιχείων υπαίθρου, μελέτη μικροκλιματικών συνθηκών, συνεργασία με τη Δασική Υπηρεσία, αξιολόγηση πορείας υφιστάμενων εργασιών τεχνητής αναγέννησης κ.λπ.) και αφού αξιολογηθεί η σχετική εμπειρία από την προηγούμενη εφαρμογή των δράσεων αποκατάστασης (LIFE).

Παραδοτέα:

- Έκθεση για την εκτίμηση της πορείας αναγέννησης του τύπου οικοτόπων προτεραιότητας 9530* και ιεράρχηση θέσεων με ικανοποιητική και μη αναγέννηση.

- Μόνιμες επιφάνειες παρατήρησης (εγκατάσταση)

- Προμήθεια και εγκατάσταση δικτύου αυτόματων καταγραφών μετεωρολογικών δεδομένων (ΑΜΣ)

- Σχέδιο Δράσης για τα κατάλληλα διαχειριστικά μέτρα και τεχνικές αποκατάστασης, στο οποίο θα περιλαμβάνονται και οι προτεινόμενες προς αποκατάσταση θέσεις και οι θέσεις όπου θα πρέπει να εφαρμοστούν κατάλληλα διαχειριστικά μέτρα για την ανάσχεση της διαδοχής.

- Γεωχωρική αποτύπωση των περιοχών ανάλογα με την αξιολόγησή τους ως προς την αναγέννηση, καθώς και των προτεινόμενων προς αποκατάσταση θέσεων.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Παραδοτέα μελέτης

2. Αριθμός μόνιμων επιφανειών παρατήρησης

3. Εγκατάσταση δικτύου αυτόματων καταγραφών μετεωρολογικών δεδομένων

4. Θέσεις προς αποκατάσταση ή διαχειριστικούς χειρισμούς

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0205
Ονομασία Μέτρου:
Εντοπισμός και ανάδειξη φυσικών συστάδων καστανιάς στον Πάρνωνα
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Εντοπισμός και ανάδειξη φυσικών συστάδων καστανιάς (<i>Castanea sativa</i> Mill) στον Πάρνωνα
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CB08
Τύπος του μέτρου:
Ενημερωτικά, παρακολούθηση
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 - Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Ευρύτερη περιοχή "Καστανίτσας"
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Τ.Ο. 9260
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.2.4
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.3.2
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Μέτρια
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Το έργο θα υλοποιηθεί σε μια φάση κατά την οποία θα πραγματοποιηθεί εκτεταμένη συλλογή δεδομένων βλάστησης, εθνολογίας, δασικής διαχείρισης κ.ο.κ.
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2

Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ ΥΠΑΑΤ Δασική Υπηρεσία Δημοτικές, περιφερειακές αρχές Επιστημονικοί φορείς
Εκτιμώμενο Κόστος
50.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ Περιφέρεια/Περιφερειακές Ενότητες Δήμοι LEADER
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
αποδοχή έργου από Περιφέρεια/Περιφερειακή ενότητα/Δήμο
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένεται κοινωνική αποδοχή
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Τα δάση καστανιάς, τόσο από χλωριδικής όσο και από ιστορικής σκοπιάς είναι υπομελετημένα στην Ελλάδα. Στην ευρύτερη περιοχή των οικισμών "Καστάνιτσα" και "Κοσμάς" απαντούν συστάδες καστανιάς οι οποίες εντάσσονται στην φυτοκοινωνιολογική ένωση "<i>Cytiso villosae-Castanetum sativae</i>" (Bergmeier et al. 2008). Αυτές οι συστάδες αποτελούσαν και αποτελούν ακόμη καλλιέργειες για την παραγωγή καρπών, όμως σε μεγάλο βαθμό έχουν εγκαταλειφθεί. Επιτόπιες παρατηρήσεις έδειξαν ότι, ανάλογα με το βαθμό (χρόνο) εγκατάλειψης, σε κάποιες από αυτές εισέρχονται άλλα δασικά είδη (διαδοχή), ενώ όσες καλλιεργούνται εντατικά έχουν πολύ φτωχό σε φυτικά είδη υπόροφο. Παρατηρήθηκε δυσκολία εντοπισμού συστάδων με σχετικά φυσική βλάστηση με αποτέλεσμα τα αποτελέσματα της αξιολόγησης της κατάστασης/βαθμού διατήρησης να βασίζονται σε δειγματοληψίες που γίνονται σε αμιγώς καλλιεργούμενες εκτάσεις. Αρχικός στόχος του έργου είναι ο εντοπισμός και η φυτοκοινωνιολογική περιγραφή συστάδων καστανιάς σε διάφορα στάδια εγκατάλειψης ώστε να μελετηθούν οι χλωριδικές τους διαφορές, να αναδειχθεί η οικολογική αξία των εγκαταλειμμένων καλλιεργειών καστανιάς και να οριστεί ένα δίκτυο θέσεων αξιολόγησης του βαθμού/κατάστασης διατήρησης του τύπου οικοτόπου στην περιοχή το οποίο θα είναι αντιπροσωπευτικό των διαφόρων σταδίων εγκατάλειψης. Επιπλέον θα βελτιστοποιηθούν τα πρωτόκολλα αξιολόγησης στην περιοχή. Παράλληλα θα συγκεντρωθεί λαογραφικό, ιστορικό και άλλο είδους υλικού από την διαχείριση των καστανιών στην περιοχή με στόχο την δημιουργία έκθεσης ή μουσειακής συλλογής. Αυτό μπορεί να συνδυαστεί με δράσεις που ήδη υλοποιούνται στην περιοχή όπως η ετήσια "γιορτή καστανού" και με τη λειτουργία κέντρου ενημέρωσης στον οικισμό "Καστάνιτσα".
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Έκθεση ή μουσειακή συλλογή2. Αριθμός θέσεων στο δίκτυο αξιολόγησης3. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0305
Ονομασία Μέτρου:
Μελέτες επικινδυνότητας ερημοποίησης και διάβρωσης και μελέτη δυναμικού αναγέννησης τύπων οικοτόπων
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Μελέτη για τη χωρική αποτύπωση του βαθμού επικινδυνότητας διάβρωσης και ερημοποίησης και του δυναμικού αναγέννησης τύπων οικοτόπων
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CB05
Τύπος του μέτρου:
Παρακολούθηση/άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 - Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005, GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλος ο ορεινός όγκος Πάρνωνα
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
όλοι οι τύποι οικοτόπων
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.3.3, A.2.5
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
B.7.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
M09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Μέτρια
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α': Συλλογή και οργάνωση δεδομένων Φάση Β': Χάρτες απεικόνισης επικινδυνότητας διάβρωσης και ερημοποίησης και χάρτες δυναμικού αναγέννησης τύπων οικοτόπων

Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CW0304
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Επιστημονικοί φορείς
Εκτιμώμενο Κόστος
Φάση Α': 15.000 €: Συλλογή και οργάνωση δεδομένων Φάση Β': 30.000 €: Χάρτες απεικόνισης επικινδυνότητας διάβρωσης και ερημοποίησης και χάρτες δυναμικού αναγέννησης τύπων οικοτόπων
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ Περιφέρεια/Περιφερειακές Ενότητες ΥΠΕΝ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Ολοκλήρωση μελέτης ανασύστασης ιστορικού πυρκαγιών
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
-
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου. Αντιθέτως, αναμένεται αποδοχή του μέτρου.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Οι χάρτες επικινδυνότητας ερημοποίησης και διάβρωσης καθώς και οι χάρτες δυναμικού αναγέννησης αποτελούν σημαντική πληροφορία για την προστασία και την αποκατάσταση των πληγέντων φυσικών οικοσυστημάτων και για την κατάλληλη προσαρμογή της διαχείρισης των τύπων οικοτόπων και των ενδιαιτημάτων ειδών. Η δημιουργία αυτών των θεματικών χαρτών απαιτεί τη συλλογή και οργάνωση πληροφορίας αναφορικά με το ανάγλυφο, την ποιότητα τόπου και με το χωροχρονικό ιστορικό των δασικών πυρκαγιών και την εξέλιξη των οικοσυστημάτων μετά από αυτές. Αυτή η πληροφορία μπορεί να αναλυθεί με κατάλληλα μοντέλα και μεθόδους και να προταθούν διαχειριστικές πρακτικές που θα θωρακίσουν τις περιοχές από του κινδύνους διάβρωσης και ερημοποίησης, ενώ παράλληλα μπορεί να προταθούν περιοχές στις οποίες το δυναμικό αναγέννησης είναι μικρό και απαιτούνται έργα αποκατάστασης. <u>Αναλυτικότερα:</u> Φάση Α' (διάρκεια 2 έτη): Συλλογή και οργάνωση δεδομένων Περιλαμβάνει τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων, των δεδομένων ανασύστασης του ιστορικού πυρκαγιών καθώς και δεδομένων εξέλιξης των οικοσυστημάτων μετά από πυρκαγιές. Είναι απαραίτητη η συλλογή δεδομένων πεδίου αναφορικά με την ικανότητα αναγέννησης και αποκατάστασης των τύπων οικοτόπων ώστε να καθοριστούν οι επιπτώσεις των δασικών πυρκαγιών όχι μόνο στην έκταση των τύπων οικοτόπων αλλά και στις δομές και λειτουργίες τους Φάση Β' (διάρκεια 2 χρόνος): Χάρτες επικινδυνότητας διάβρωσης και ερημοποίησης και χάρτες δυναμικού αναγέννησης τύπων οικοτόπων.

Σε αυτή τη φάση του έργου τα δεδομένα θα αναλυθούν με κατάλληλα μοντέλα και μεθοδολογίες ώστε να εκτιμηθούν οι βαθμοί επικινδυνότητας και το δυναμικό αποκατάστασης ώστε τα αποτελέσματα να ενσωματωθούν στο σχεδιασμό της δασικής διαχείρισης. Τέλος, θα δημιουργηθεί ένα Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών που θα συμπεριλαμβάνει όλο το πληροφοριακό υλικό που θα συλλεχθεί καθώς και όλα τα χαρτογραφικά προϊόντα, τα οποία θα παραδοθούν σε ψηφιακή μορφή (χάρτες).

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Έκταση περιοχών που θα χαρτογραφηθούν
2. % πληρότητα συλλεγόμενης πληροφορίας
3. Αριθμός δειγματοληπτικής προσπάθειας (αρ. ατόμων, εργατοημερών, σημείων κτλ.)

2 Μέτρα διατήρησης ειδών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CA0503
Ονομασία Μέτρου:
Αναζήτηση, επικοινωνία και συμφωνία με τους κτηνοτρόφους που δραστηριοποιούνται στις περιοχές εμφάνισης πληθυσμών του είδους <i>Phitosia crocifolia</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Μείωση / αναστολή της βόσκησης σε συμφωνία με τους κτηνοτρόφους για την προστασία των πληθυσμών του είδους
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA05
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό / Ενημερωτικό / Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
4090 (951B)
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Phitosia crocifolia</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.4
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.6.6
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A06, A09, L05
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών, Μέτρα επόπτευσης
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Καμάρη Γ., Greuter W., Κυριακόπουλος Χ. 2009: <i>Phitosia crocifolia</i> Kamari & Greuter, σελ. 241-243. Στους: Φοίτος Δ., Κωνσταντινίδης Θ. & Καμάρη Γ., Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλούμενων Φυτών της Ελλάδας, τόμος 2, Ε – Ζ. Ελληνική Βοτανική Εταιρεία, Πάτρα.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
10 -12 έτη

Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α: το 1ο έτος (ωφέλιμη διάρκεια λίγες εβδομάδες) με έρευνα στο πεδίο (κτηνοτρόφοι) και στα κατά τόπους αρχεία των κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων. Φάση Β: το 2ο έτος εξέλιξης του έργου (ωφέλιμη διάρκεια λίγες εβδομάδες) μέσω επικοινωνίας των κτηνοτρόφων με τον φορέα εκτέλεσης του διαχειριστικού έργου. Φάση Γ: 8 συνεχόμενα έτη (τρία στα πλαίσια του παρόντος Σχεδίου Διαχείρισης και 5 στα επόμενα), αρχής γενομένης από το τρίτο έτος. Φάση Δ: 5 συνεχόμενα έτη, αρχής γενομένης στο δεύτερο έτος του επόμενου Σχεδίου Διαχείρισης
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CW0209
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
50.000 – 70.000€ (αναλόγως με τον αριθμό των τοπικών εφαρμογών του μέτρου)
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Σύναψη συμφωνίας με κτηνοτρόφους
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Χωρίς τεχνική / οικονομική δυσχέρεια
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει σημαντική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου. Η σύναψη συμφωνίας με τους κτηνοτρόφους αναμένεται να βοηθήσει την αποδοχή του.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Προκειμένου να μειωθεί η πίεση της βόσκησης στους πληθυσμούς της <i>Phitosia crocifolia</i> προτείνεται η απευθείας επικοινωνία με τους κτηνοτρόφους της περιοχής, η υπόδειξη των περιοχών όπου φιλοξενούνται πληθυσμοί της <i>Phitosia crocifolia</i> (συνδυασμός με τη δράση MM25206CW0209) και η υπογραφή συμφωνίας (ή με άλλο τρόπο επιβεβαίωση της συναίνεσης) ώστε να μην μεταφέρονται τα κτηνοτροφικά ζώα στην υποδεικνυόμενη περιοχή έναντι χρηματικής αποζημίωσης. Στη συνέχεια, ανεξάρτητοι ερευνητές θα παρακολουθούν την πορεία των συγκεκριμένων πληθυσμών (εν μέρει συνδυασμός με τη δράση MM25206CW0209) μία φορά το μήνα μέχρι και τον Οκτώβριο και θα πραγματοποιείται η αποζημίωση στον κτηνοτρόφο εφόσον η συμφωνία έχει τηρηθεί. Σκοπός του μέτρου είναι η ανάσχεση της πίεσης της βόσκησης στους πληθυσμούς του είδους και η διερεύνηση της πραγματικής ανανέωσης του πληθυσμού μέσω φύτευσης καρπών. Οι φάσεις εφαρμογής του μέτρου είναι:

Φάση Α: Κατά το πρώτο έτος έναρξης των διαχειριστικών εφαρμογών, πραγματοποιείται αναζήτηση και καταγραφή των κτηνοτρόφων που δραστηριοποιούνται στις περιοχές εμφάνισης πληθυσμών της <i>Phitosia crocifolia</i>. Ταυτόχρονα, πραγματοποιείται αποτύπωση των χαρακτηριστικών του πληθυσμού που θα προστατευτεί (συνέργεια με δράση ΜΜ25206CW0209). Φάση Β: Κατά το δεύτερο έτος, πραγματοποιείται αποτύπωση των χαρακτηριστικών του πληθυσμού που θα προστατευτεί (συνέργεια με δράση ΜΜ25206CW0209). Στη συνέχεια, υπόδειξη στους κτηνοτρόφους των συγκεκριμένων περιοχών προστασίας από τη βόσκηση και υπογραφή της συμφωνίας. Αξιολόγηση των κτηνοτρόφων που συναινούν, ως προς το σύνολο των κτηνοτρόφων, προκειμένου να έχει επιτυχία το μέτρο. Έναρξη της συγκεκριμένης δράσης. Φάση Γ: Αξιολόγηση της εφαρμογής της συμφωνίας μέσω επιτόπιας διερεύνησης κάθε έτος. Αποζημίωση των κτηνοτρόφων που εφαρμόζουν τη συμφωνία. Διακοπή της συμφωνίας στην περίπτωση μη τήρησής της για 2 διακριτά έτη. Ανάπτυξη μεθοδολογίας αποτύπωσης της αναστολής της βόσκησης στον ωφελούμενο πληθυσμό (π.χ. καταμέτρηση των ταξιανθιών που έχουν καταναλωθεί / σύνολο των ταξιανθιών, καταμέτρηση νεαρών φυτών, μέτρηση της παραγωγής αχαινίων κ.λπ. – βλέπε επίσης δράση ΜΜ25206CA0504).
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός εργασιών πεδίου ανά εποχή και ανά έτος 2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CA0504
Ονομασία Μέτρου:
Επιτόπια διερεύνηση της δυναμικής του πληθυσμού, της αναπαραγωγικής επιτυχίας in situ και της εγκατάστασης νέων ατόμων του είδους <i>Phitosia crocifolia</i> υπό καθεστώς περίφραξης
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Μελέτη και προστασία του είδους μέσω περίφραξης
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA05
Τύπος του μέτρου:
Τεχνική παρέμβαση / έργο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
4090 (951B)
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Phitosia crocifolia</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.4
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A06, A09, L05
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών, Μέτρα επόπτευσης
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Καμάρη Γ., Greuter W., Κυριακόπουλος Χ. 2009: <i>Phitosia crocifolia</i> Kamari & Greuter, σελ. 241-243. Στους: Φοίτος Δ., Κωνσταντινίδης Θ. & Καμάρη Γ., Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλούμενων Φυτών της Ελλάδας, τόμος 2, Ε – Ζ. Ελληνική Βοτανική Εταιρεία, Πάτρα.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
10-12 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α: 1 μήνας (μετά την ολοκλήρωση τουλάχιστον του πρώτου έτους της φάσης MM25206CW0209).

Φάση Β: 10 έτη (4 στα πλαίσια του παρόντος Σχεδίου Διαχείρισης και 6 στα επόμενα) Αξιολόγηση κάθε έτος μέσω επιτόπιων εργασιών. Μερική αποτίμηση στα 5 έτη (1ο έτος του επόμενου Σχεδίου Διαχείρισης) και τελική αποτίμηση στο τέλος της δεκαετίας.
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CW0209, MM25206CA0503
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
8.000 -10.000 € (αναλόγως με τον αριθμό των τοπικών εφαρμογών του μέτρου).
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Μεταφορά υλικών εκτός οδικού δικτύου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Χωρίς ή με μικρό πρόβλημα κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στην απομόνωση, μέσω περίφραξης, δειγματοληπτικών επιφανειών εντός του πληθυσμού της <i>Phytosia crocifolia</i> προκειμένου να διαπιστωθούν πως επηρεάζονται οι βιολογικές παράμετροι του πληθυσμού παρουσία και απουσία βόσκησης. Για την εφαρμογή του μέτρου προτείνεται η περιοχή του όρους Ταΰγετου (GR2550006) καθώς διατηρεί τον μεγαλύτερο πληθυσμό του είδους. Εναλλακτικά, μπορεί να απομονωθεί και ο ένας από τους 3 γνωστούς υποπληθυσμούς του Πάρνωνα (GR2520006) προκειμένου να υπάρχουν συγκριτικά δεδομένα από 2 όρη. Συνοπτικά, μετά την απομόνωση τμημάτων του πληθυσμού, αξιολογούνται διάφορες βιολογικές παράμετροι (π.χ. διάμετρος φυτών, αριθμός ανθοφόρων βλαστών, παραγωγή αχαινίων, εγκατάσταση νέων φυτών κ.λπ.) συγκριτικά με μάρτυρες εκτός περίφραξης. Πέραν της κατανόησης της δυναμικής του πληθυσμού, των αναπαραγωγικών χαρακτηριστικών του και της εγκατάστασης νέων ατόμων, οι περιοχές που έχουν περιφραχθεί λειτουργούν και ως μικροαποθέματα διατήρησης. Η δραστηριότητα του μέτρου συνδυάζεται με το μέτρο MM25206CA0504 και μπορεί να λάβει χώρα σε θέσεις που δεν προστατεύονται ή προστατεύονται από τη βόσκηση εξαιτίας του μέτρου MM25206CA0504. Ένας πολύ μικρός πληθυσμός σε περιοχή Natura μπορεί να τεθεί υπό καθεστώς προστασίας μέσω περίφραξης αν διαπιστωθεί πολύ ισχυρή επίδραση πιέσεων πάνω του. Πιο αναλυτικά, υποδεικνύονται οι ακόλουθες φάσεις του μέτρου:

A) Επιλογή κατάλληλων γεωμορφολογικών θέσεων, εντός πληθυσμών του είδους, ώστε να τεθούν υπό καθεστώς περίφραξης. Εγκατάσταση της περίφραξης. Επιλογή των βιολογικών παραμέτρων που θα αξιολογηθούν.

B) Συγκριτική παρακολούθηση βιολογικών παραμέτρων και λειτουργιών των φυτών εντός και εκτός περίφραξης

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός εργασιών πεδίου ανά εποχή και ανά έτος
2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών
3. Αριθμός και έκταση περιοχών εφαρμογής μέτρου

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CA0505
Ονομασία Μέτρου:
Εκπόνηση και εφαρμογή διαχειριστικού σχεδίου βόσκησης για τη διατήρηση του είδους <i>Ophrys argolica subsp. argolica</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Αποφυγή βόσκησης των περιοχών όπου απαντά το είδος από την εποχή έναρξης της ανάπτυξης του υπέργειου τμήματος, μετά τον χειμερινό λήθαργο και μέχρι την ολοκλήρωση της ωρίμανσης και διασποράς των σπερμάτων.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA05
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικά
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωννα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Σε ολόκληρη την περιοχή GR2520006.
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Ophrys argolica subsp. argolica</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.1.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.5.5, A.5.6, A.6.7
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A06, A09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διαχείρισης ειδών, Μέτρα διαχείριση λιβαδιών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Η βόσκηση απειλεί το είδος, όπως προκύπτει από την 4η εθνική αναφορά για τα είδη της Οδηγίας 92/43 (Τσιφτσής, 2015).
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
6 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
20.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ) Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση της μελέτης. Συμφωνία με τους κτηνοτρόφους.
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Πιθανή ανάγκη αποζημίωσης των κτηνοτρόφων της περιοχής για μείωση του ζωικού κεφαλαίου.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένεται κάποια δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου, κυρίως από τους κτηνοτρόφους της περιοχής
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στην εκπόνηση διαχειριστικού σχεδίου βόσκησης με μακροπρόθεσμο στόχο την αειφορική εκμετάλλευσης της περιοχής και παράλληλα την άρση των πιέσεων και απειλών που δέχεται το <i>Ophrys argolica subsp. argolica</i>. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού θα πρέπει το μέτρο να περιλαμβάνει: Προσδιορισμό περιοριστικών μέτρων, κατά εποχές, σε ολόκληρη την προστατευόμενη περιοχή. Ειδικά στις θέσεις όπου εντοπίζονται οι πληθυσμοί του είδους αυτού, θα πρέπει να απαγορευτεί η βόσκηση από τον Φεβρουάριο μέχρι το τέλος της άνοιξης. Θα πρέπει ωστόσο οι περιοχές αυτές να βόσκονται μία φορά ετησίως, στο διάστημα που το φυτό βρίσκεται σε λήθαργο (φθινόπωρο) για αποφυγή διαδοχής της βλάστησης από κοινότητες ξυλωδών φυτών. Προσδιορισμός, ύστερα από σχετική μελέτη, της βοσκοϊκανότητας της περιοχής. Σε περίπτωση που η παρούσα βοσκοφόρτωση υπερβαίνει την βοσκοϊκανότητα της περιοχής, θα πρέπει να επιδοτηθούν οι κτηνοτρόφοι για μείωση του αριθμού των ζώων.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός εντύπων παρακολούθησης πληθυσμών που συμπληρώθηκαν 2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CA0801
Ονομασία Μέτρου:
Αποφυγή βαθιάς άρωσης και εκρίζωσης σε δενδρώδεις καλλιέργειες (κυρίως ελαιώνες) για τη διατήρηση του είδους <i>Stachys virgata</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ενημέρωση ιδιοκτητών και κίνητρα για την ασφαλή διατήρηση πληθυσμών σε πιθανές ιδιωτικές εκτάσεις
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA04, CA08
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό / Ενημερωτικό / Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
9320, 9340, καλλιεργημένες εκτάσεις
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Stachys virgata</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.2
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.6.4
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A15
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Μέτρα διαχείρισης ειδών Μέτρα διαχείρισης γεωργικών εκτάσεων Μέτρα προστασίας των εδαφίων πόρων
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Constantinidis Th., Kalpoutzakis E. & Kougioumoutzis K. 2015: The rediscovery of <i>Stachys virgata</i> (Lamiaceae), a rare endemic of Peloponnisos, Greece: taxonomy, distribution, karyology and conservation. - <i>Phytotaxa</i> 218 (3): 241–252. Η εφαρμογή δεν προϋποθέτει ειδικές τεχνικές προδιαγραφές και μπορεί να εφαρμοστεί με ελάχιστες τεχνικές προϋποθέσεις.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Πέντε έτη, με δυνατότητα ανανέωσης ανά 5ετία

Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α: 2 συνεχόμενα έτη με έρευνα πεδίου την περίοδο ανθοφορίας (τέλη Μαΐου – μέσα Ιουλίου, συνδυασμός με το μέτρο MM25206CL0102). Φάση Β: 2 συνεχόμενα έτη, αρχής γενομένης από το δεύτερο έτος από την έναρξη της φάσης Α. Φάση Γ: 8 συνεχόμενα έτη (ένα στα πλαίσια του παρόντος Σχεδίου Διαχείρισης και 7 στα επόμενα) με έναρξη το επόμενο έτος από τη σύναψη συμφωνίας με τους ιδιοκτήτες γης (φάση Β). Φάση Δ: Διάρκεια φάσης: 8 συνεχόμενα έτη (ένα στα πλαίσια του παρόντος Σχεδίου Διαχείρισης και 7 στα επόμενα) με έναρξη το επόμενο έτος από τη σύναψη συμφωνίας με τους ιδιοκτήτες γης (φάση Β). Φάση Ε: τέλος της πρώτης πενταετίας (παρόν Διαχειριστικό Σχέδιο) και κατά την ολοκλήρωση εφαρμογής της δράσης στο τέλος της 12ετίας.
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CA0901, MM25206CL0102
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ ΥΠΑΑΤ
Εκτιμώμενο Κόστος
20.000 – 25.000 € ανά έτος (αναλόγως με τον αριθμό των τοπικών εφαρμογών του μέτρου).
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Σύναψη συμφωνίας με αγρότες
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μέτρο έχει τοπική εφαρμογή και δεν αναμένεται να εμφανίζει τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Σκοπός του μέτρου είναι η διατήρηση των υπαρχόντων πληθυσμών της <i>Stachys virgata</i> και η προσπάθεια αύξησης του αριθμού των ατόμων / επέκτασης της περιοχής παρουσίας του είδους σε βάθος χρόνου 2 δεκαετιών. Το μέτρο συνδυάζεται στενά με το μέτρο MM25206CA0901. Τα δύο μέτρα αποσκοπούν στη διαχείριση ιδιωτικών αγροτικών γαιών και ιδιαίτερα ελαιώνων που διαθέτουν πιστοποιημένη παρουσία ατόμων της <i>Stachys virgata</i> μέσω της επικοινωνίας/ενημέρωσης των ιδιοκτητών γης και συμφωνίας μεταξύ των ιδιοκτητών και του φορέα υπεύθυνου για την εφαρμογή/μέτρηση της αποτελεσματικότητας του μέτρου (ΜΔΠΠ). Οι φάσεις εφαρμογής του μέτρου είναι:

Φάση Α: Καταγραφή και αποτύπωση των πληθυσμών της *Stachys virgata* που φύονται σε καλλιέργειες / ιδιωτικές εκτάσεις ως αποτέλεσμα της μελέτης της βιβλιογραφίας και του μέτρου MM25206CL0102.

Φάση Β: Επιτόπια ενημέρωση ιδιοκτητών γης και σύναψη συμφωνίας διαχείρισης και προστασίας των πληθυσμών της *Stachys virgata* μέσω αποφυγής βαθιάς άροσης της γης, προστασίας του φυτού από την εκρίζωση και άλλων συναφών μέτρων (συνδυασμός με μέτρο MM25206CA0901). Συμφωνία μικρής αποζημίωσης για τους αγρότες.

Φάση Γ: Ετήσια παρακολούθηση της διατήρησης/αύξησης του πληθυσμού της *Stachys virgata* μέσω επιτόπιων παρατηρήσεων κατά τον Ιούνιο/Ιούλιο κάθε έτους. Υπολογισμός της περιοχής κατάληψης του είδους.

Φάση Δ: Μικρή οικονομική ενίσχυση των παραγωγών / καλλιεργητών εφόσον τα αποτελέσματα των δράσεων επιτυγχάνονται και παρατηρείται διατήρηση, και κατά προτίμηση, αύξηση των ατόμων του είδους *Stachys virgata*. Η οικονομική ενίσχυση μπορεί να δοθεί, π.χ. για να υποστηριχθεί η χειρωνακτική και όχι μηχανική εργασία στους ελαιώνες, η χειρωνακτική απομάκρυνση των ανεπιθύμητων ξυλωδών ειδών, η προσωρινή περιφράξη των ατόμων της *Stachys virgata* κατά τη συλλογή του ελαιόκαρπου ώστε να μην υποστούν αθέλητες καταστροφικές ενέργειες κ.ά. (συνδυασμός με το μέτρο MM25206CA0901).

Φάση Ε: Συνολική αποτίμηση της δράσης κατά το τέλος της πρώτης πενταετίας (παρόν Διαχειριστικό Σχέδιο) και κατά την ολοκλήρωση εφαρμογής της δράσης στο τέλος της 12ετίας.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός εργασιών πεδίου που πραγματοποιήθηκαν ανά έτος
2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CA0901
Ονομασία Μέτρου:
Αποφυγή ή απαγόρευση χρήσης βιοκτόνων και ιδιαίτερα ζιζανιοκτόνων σε δενδρώδεις καλλιέργειες (κυρίως ελαιώνες) για τη διατήρηση του είδους <i>Stachys virgata</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ενημέρωση ιδιοκτητών και κίνητρα για την ασφαλή διατήρηση πληθυσμών σε πιθανές ιδιωτικές εκτάσεις
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA09
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό / Ενημερωτικό / Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
9320, 9340, καλλιεργημένες εκτάσεις
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Stachys virgata</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.2
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.6.4
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A21
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Μέτρα διαχείρισης ειδών Μέτρα διαχείρισης γεωργικών εκτάσεων Μέτρα προστασίας των εδαφίων πόρων
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Constantinidis Th., Kalpoutzakis E. & Kougioumoutzis K. 2015: The rediscovery of <i>Stachys virgata</i> (Lamiaceae), a rare endemic of Peloponnisos, Greece: taxonomy, distribution, karyology and conservation. - <i>Phytotaxa</i> 218 (3): 241–252. Η εφαρμογή δεν προϋποθέτει ειδικές τεχνικές προδιαγραφές και μπορεί να εφαρμοστεί με ελάχιστες τεχνικές προϋποθέσεις.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Πέντε έτη, με δυνατότητα ανανέωσης ανά 5ετία

Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α: 2 συνεχόμενα έτη με έρευνα πεδίου κατά την περίοδο ανθοφορίας (τέλη Μαΐου – μέσα Ιουλίου, συνδυασμός με το μέτρο MM25206CL0102). Από κοινού εκτέλεση με το μέτρο MM25206CA0801. Φάση Β: Διάρκεια φάσης: 2 συνεχόμενα έτη, αρχής γενομένης με το δεύτερο έτος από την έναρξη της φάσης Α. Φάση Γ: Διάρκεια φάσης: 8 συνεχόμενα έτη (ένα στα πλαίσια του παρόντος Σχεδίου Διαχείρισης και 7 στα επόμενα) με έναρξη το επόμενο έτος από τη σύναψη συμφωνίας με τους ιδιοκτήτες γης (φάση Β). Φάση Δ: Διάρκεια φάσης: 8 συνεχόμενα έτη (ένα στα πλαίσια του παρόντος Σχεδίου Διαχείρισης και 7 στα επόμενα) με έναρξη το επόμενο έτος από τη σύναψη συμφωνίας με τους ιδιοκτήτες γης (φάση Β). Φάση Ε: τέλος της πρώτης πενταετίας (παρόν Διαχειριστικό Σχέδιο) και κατά την ολοκλήρωση εφαρμογής της δράσης στο τέλος της 12ετίας.
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CA0801, MM25206CL0102
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ ΥΠΑΑΤ
Εκτιμώμενο Κόστος
8000-10.000 ευρώ (εφόσον εκτελείται η δράση από κοινού με την MM25206CA0801 και αναλόγως με τον αριθμό των τοπικών εφαρμογών του μέτρου).
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Σύναψη συμφωνίας με αγρότες
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μέτρο έχει τοπική εφαρμογή και δεν αναμένεται να εμφανίζει τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το συγκεκριμένο μέτρο έχει εφαρμογή σε ιδιωτικές καλλιεργημένες γαίες (ή γαίες σε μερική ανάπαυση) και εφαρμόζεται από κοινού με το μέτρο MM25206CA0801. Οι δύο δράσεις μπορούν να προχωρούν παράλληλα, εφόσον συμφωνήσουν οι ιδιοκτήτες της γης. Έχουν ως στόχο αφενός την ενημέρωση των καλλιεργητών για το σημαντικό είδος και αφετέρου την αποτελεσματική διαχείριση των πληθυσμών της <i>Stachys virgata</i> που φύονται σε καλλιεργημένες ή/και ιδιωτικές εκτάσεις. Η συγκεκριμένη δράση είναι συμβατή με τη μετατροπή συμβατικών καλλιεργειών σε βιολογικές.

Η εφαρμογή του μέτρου πραγματοποιείται με βάση το ίδιο χρονοδιάγραμμα με τον μέτρο MM25206CA0801 και με τον ίδιο φορέα εφαρμογής του μέτρου.

Πιο αναλυτικά, υποδεικνύονται οι ακόλουθες φάσεις:

Φάση Α: Καταγραφή και αποτύπωση των πληθυσμών της *Stachys virgata* που φύονται σε καλλιέργειες / ιδιωτικές εκτάσεις ως αποτέλεσμα της μελέτης της βιβλιογραφίας και του μέτρου MM25206CL0102.

Φάση Β: Επιτόπια ενημέρωση ιδιοκτητών γης και σύναψη συμφωνίας διαχείρισης και προστασίας των πληθυσμών της *Stachys virgata* μέσω αποφυγής χρήσης βιοκτόνων και ιδιαίτερα ζιζανιοκτόνων (συνδυασμός επίσης με το μέτρο MM25206CA0801). Προσπάθεια ώστε οι ιδιοκτήτες γης να δεχθούν να εφαρμόσουν και τα δύο μέτρα. Συμφωνία μικρής αποζημίωσης για τους αγρότες.

Φάση Γ: Ετήσια παρακολούθηση της διατήρησης / αύξησης του πληθυσμού της *Stachys virgata* μέσω επιτόπιων παρατηρήσεων κατά τον Ιούνιο/Ιούλιο κάθε έτους. Υπολογισμός της περιοχής κατάληψης του είδους (δράση από κοινού με το MM25206CA0801).

Φάση Δ: Μικρή οικονομική ενίσχυση των παραγωγών / καλλιεργητών εφόσον τα αποτελέσματα των δράσεων επιτυγχάνονται και παρατηρείται διατήρηση, και κατά προτίμηση, αύξηση των ατόμων του είδους *Stachys virgata*. Η οικονομική ενίσχυση μπορεί να δοθεί, π.χ. για να υποστηριχθεί η χειρωνακτική και όχι η χημική καταπολέμηση των ζιζανίων, η χειρωνακτική απομάκρυνση των ανεπιθύμητων ξυλωδών ειδών, η προσωρινή περίφραξη των ατόμων της *Stachys virgata* κατά τη συλλογή του ελαιόκαρπου ώστε να μην υποστούν αθέλητες καταστροφικές ενέργειες κ.ά. (επίσης, συνδυασμός με το μέτρο MM25206CA0801).

Φάση Ε: Συνολική αποτίμηση της δράσης κατά το τέλος της πρώτης εξαετίας και κατά την ολοκλήρωση εφαρμογής της δράσης στο τέλος της 12ετίας.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός εργασιών πεδίου που πραγματοποιήθηκαν ανά έτος
2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CB0502
Ονομασία Μέτρου:
Εφαρμογή δασοκομικών μέτρων για τη διατήρηση των χειροπτέρων στο πλαίσιο υλοποίησης των Δασικών Διαχειριστικών Σχεδίων
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Διατήρηση καταλληλότητας των δασικών ενδιαιτημάτων των χειροπτέρων μέσα από την εφαρμογή κατάλληλων δασοκομικών πρακτικών
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CB05
Τύπος του μέτρου:
Τεχνική παρέμβαση / έργο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλα τα δάση της περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Chiroptera spp.</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
B07, B08, E01
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Έκδοση οδηγιών ή/και σχετικής εγκυκλίου προς τις αρμόδιες Δασικές Υπηρεσίες, ώστε κατά την εκπόνηση και υλοποίηση των διαχειριστικών σχεδίων ή κατά την διενέργεια υλοτομιών που δεν προβλέπονται στα διαχειριστικά σχέδια να λαμβάνεται υπόψη η διατήρηση ή βελτίωση της καταλληλότητας του ενδιαιτηματος για τα χειρόπτερα.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
1 έτος
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1) Συγκέντρωση και μετάφραση σχετικού υλικού (6 μήνες) και 2) σύνταξη οδηγιών και διανομή προς τις δασικές υπηρεσίες (6 μήνες)

Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΥΠΕΝ
Εκτιμώμενο Κόστος
5.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ, Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Το μέτρο θα μπορούσε να έχει οριζόντιο χαρακτήρα και να αφορά όλα τα δάση των προστατευόμενων περιοχών της χώρας
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο περιλαμβάνει την έκδοση οδηγιών ή/και σχετικής εγκυκλίου προς τις αρμόδιες Δασικές Υπηρεσίες, ώστε κατά την εκπόνηση και υλοποίηση των διαχειριστικών σχεδίων ή κατά την διενέργεια υλοτομιών που δεν προβλέπονται στα διαχειριστικά σχέδια να λαμβάνεται υπόψη η διατήρηση ή βελτίωση της καταλληλότητας του ενδιαιτήματος για τα χειρόπτερα. Συγκεκριμένα, οι παρεμβάσεις στα δάση που υλοποιούνται υποπτεύονται από τις Δασικές Υπηρεσίες θα πρέπει να ακολουθούν τις οδηγίες της UNEP/EUROBATS αναφορικά με την απομάκρυνση νεκρών ή μεγάλης ηλικίας δέντρων και άλλων δασοκομικών πρακτικών.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός παρεμβάσεων ανά έτος, 2. Αριθμός δένδρων που πραγματοποιήθηκε παρέμβαση

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CE0101
Ονομασία Μέτρου:
Μείωση προσβασιμότητας τροχοφόρων στις παραλίες ωτοκίας της C. caretta
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το έργο αφορά στη χωροθέτηση και τοποθέτηση οδοφραχτών (μπαρών) σε σημεία όπου είναι δυνατή η πρόσβαση με τροχοφόρα στην παραλία (κυρίως στις απολήξεις οδικών προσβάσεων προς την ακτή). Σημειώνεται ότι το έργο θα λάβει υπόψη τα αποτελέσματα του Σχέδιου Οργάνωσης & Διαχείρισης Επισκεπτών στις περιοχές μελέτης.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CE01
Τύπος του μέτρου:
Παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αμμώδης παραλίες ωτοκίας
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Caretta caretta, αμμοθινικοί τ.ο.
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.2.8
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.4.3
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
E01, F07, G10
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη θ. χελώνα C. caretta
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 μήνες (1ο έτος υλοποίησης)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1. Μελέτη χωροθέτησης οδοφραχτών και διαμόρφωσης των οδικών απολήξεων στην παραλία: 60 ημερολογιακές ημέρες. Προτείνεται η εκπόνηση της μελέτης να γίνει κατά την διάρκεια των μηνών Ιούλιος - Αύγουστος που σημειώνεται η μέγιστη τουριστική κίνηση. Επίσης προτείνεται

να εκπονηθεί παράλληλα με το «Σχέδιο Οργάνωσης και Διαχείρισης Επισκεπτών» (έργο 1.2.1) καθώς και τη «Μελέτη μείωσης της φωτορύπανσης» (έργο 1.2.3).
2. Υλοποίηση προτεινόμενων έργων που περιέχονται στην Τεχνική Έκθεση της μελέτης. Προμήθεια υλικών / Εφαρμογή παρεμβάσεων: 90 ημερολογιακές ημέρες (έναρξη με την ολοκλήρωση της Μελέτης).
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CF0301
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ (σε συνεργασία με Ο.Τ.Α.)
Εκτιμώμενο Κόστος
25.000 € (1. Εκπόνηση μελέτης: 10.000€ 2. Προμήθεια υλικών/ Εφαρμογή παρεμβάσεων: 15.000 € (θα προσδιοριστεί επακριβώς από τη μελέτη)
Πηγή χρηματοδότησης
Ευρωπαϊκά Προγράμματα LIFE εθνική χρηματοδότηση, Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση ΥΑ κανονιστικού πλαισίου
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν αναμένονται τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Ενδέχεται να υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου τον πρώτο χρόνο εφαρμογής του, η οποία αναμένεται να ατονήσει σε μικρό χρονικό διάστημα με τις δράσεις ενημέρωσης που θα εφαρμοστούν στη περιοχή.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η ανεξέλεγκτη κίνηση των τροχοφόρων έχει σημαντικές επιπτώσεις στη φωλεοποίηση της <i>Caretta caretta</i> (καταστροφή φωλιών, συμπίεση άμμου, παρεμπόδιση εξόδου από τις φωλιές). Τα τροχοφόρα στην παραλία είναι δυνατόν να καταστρέψουν τις φωλιές και να παγιδεύσουν τους νεοσσούς στις αυλακώσεις των τροχών τους. Ταυτόχρονα καταστρέφει και υποβαθμίζει τη θινική βλάστηση. Η παρουσία τροχοφόρων στην παραλία σχετίζεται με την ανεξέλεγκτη τουριστική κίνηση για αναψυχή εκτός οδικού δικτύου. Η κίνηση τροχοφόρων σε αυτές τις περιοχές συνιστά ανθρωπογενή όχληση που ασκεί μακροχρόνια και μόνιμη άμεση πίεση με “Υψηλή” (H) σημασία και “Μέτρια” ένταση (κατηγορία πιέσεων «F07: Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής»). Το έργο αποσκοπεί στη διασφάλιση της αναπαραγωγικής δραστηριότητας της <i>Caretta caretta</i> καθώς και στην ασφαλή επώαση των φωλιών και έξοδο των νεοσσών από την φωλιά, μετά την εκκόλαψη. Επιπρόσθετα στοχεύει και στην προστασία των θινικών οικοσυστημάτων και βλάστησης. Το έργο αφορά στη χωροθέτηση και τοποθέτηση οδοφραχτών (μπαρών) σε σημεία όπου είναι δυνατή η πρόσβαση με τροχοφόρα στην παραλία (κυρίως στις απολήξεις οδικών προσβάσεων

προς την ακτή). Σημειώνεται ότι το έργο θα λάβει υπόψη τα αποτελέσματα του Σχέδιου Οργάνωσης & Διαχείρισης Επισκεπτών στις περιοχές μελέτης.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός και μήκος οδοφραχτών (μπάρες) που τοποθετήθηκαν
2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CF0302
Ονομασία Μέτρου:
Ρύθμιση αναρριχητικής δραστηριότητας μέσω καταγραφής διαδρομών, εκτίμηση συμβατότητας δραστηριότητας με διατήρηση ειδών και Τ.Ο, προτάσεων δυνητικών θέσεων διάνοιξης νέων διαδρομών και δράσεων ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης - συμμετοχής.
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Χάραξη νέων και οργάνωση υφιστάμενων αναρριχητικών διαδρομών σε θέσεις που θα επιφέρουν τη λιγότερη δυνατή όχληση στα προστατευτέα αντικείμενα. Προσδιορισμός θέσεων απαγόρευσης αναρρίχησης και θέσεων για δυνητικές νέες διαδρομές. Δράσεις ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης - εθελοντικής συμμετοχής.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF03
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό / Ενημερωτικό / Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αναρριχητικά πεδία Λεωνιδίου και αναρριχητικές διαδρομές. Τ.Ο. 8210. Περιοχές με βράχια στο σύνολο της προστατευόμενης περιοχής. Περιοχή εξάπλωσης είδους χλωρίδας <i>Centaurea leonidia</i> .
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Τ.Ο. 8210 <i>Centaurea leonidia</i> Προστατευόμενα, ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα είδη χλωρίδας με ασβεστολιθικά ενδιαιτήματα Είδη ορνιθοπανίδας που φωλιάζουν στα βράχια της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.9.1, A.2.7
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.5.1, A.6.1, A.3.4
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Διαχείριση επισκεπτών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Μέτρια: Απαιτείται τεκμηρίωση αναφορικά με τις ακριβείς επιδράσεις της αναρριχητικής δραστηριότητας στους τύπους οικοτόπων και τα τυπικά τους είδη καθώς και στα είδη υπό προστασία στην ΕΖΔ.

Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Α Φάση: 0 -1,5 έτος Β' Φάση: 1,5 - 3 έτη Γ Φάση: 4-5 έτη Δ' Φάση: 5 έτος
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CF0303, MM25206CF0305
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ / Αναρριχητικοί/ορειβατικοί σύλλογοι & ομοσπονδία ορειβατών/αναρριχητών
Εκτιμώμενο Κόστος
50.000€
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου (ΠΕΠ) LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση ρύθμισης για χωρικό ή / και χρονικό περιορισμό της δραστηριότητας εφόσον απαιτηθεί. Για την αποτελεσματική εφαρμογή του μέτρου πρέπει να υπάρχει συναίνεση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (ορειβατικοί και αναρριχητικοί σύλλογοι, αναρριχητές) και ενημέρωση των αναρριχητών. Σύναψη συμφωνίας με φορέα αναρριχητικού πάρκου Λεωνιδίου, Δήμου Λεωνιδίου και Αναπτυξιακή Πάρωνα. Θεσμοθέτηση αναρριχητικών πεδίων
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μέτρο έχει τοπική εφαρμογή και δεν αναμένεται να εμφανίζει τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Για την αποτελεσματική εφαρμογή του μέτρου πρέπει να υπάρχει συναίνεση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (ορειβατικοί και αναρριχητικοί σύλλογοι, αναρριχητές) και ενημέρωση των αναρριχητών. Εκτιμάται ότι δεν θα επιφέρει δυσχέρεια στους χρήστες, μέσα από συνεργασία και με χρήση εργαλείων ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και εθελοντικής συμμετοχής των χρηστών. Μπορεί να αντιδράσουν ήπια συγκεκριμένοι φορείς του Λεωνιδίου, ιδιαίτερα οι υπεύθυνοι του αναρριχητικού πάρκου Λεωνιδίου .
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης

Στόχος αυτής της δράσης είναι: (α) Η καταγραφή των αναρριχητικών διαδρομών και η εκτίμηση της συμβατότητας της δραστηριότητας της αναρρίχησης με τη διατήρηση ειδών και με την διατήρηση δομών και λειτουργιών του τύπου οικοτόπου 8210 και του είδους χλωρίδας *Centaurea leonidida*, (β) η κατάργηση υφιστάμενων διαδρομών, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο, και η χάραξη νέων προς αυτών που θα καταργηθούν, (γ) Η συστηματική ενημέρωση των αναρριχητών αναφορικά με τα προστατευτέα αντικείμενα της περιοχής και η σχέση τους με τη δραστηριότητα της αναρρίχησης και (δ) η εμπλοκή των αναρριχητών της περιοχής στην ενεργό διατήρηση των πληθυσμών συγκεκριμένων φυτικών ειδών.

Η δράση προϋποθέτει τη στενή συνεργασία όλων των ενδιαφερόμενων μερών που ασχολούνται με τη διατήρηση των τύπων οικοτόπων και ειδών και την αναρρίχηση ώστε να προκύψει μια κοινά αποδεκτή λύση, η οποία θα εφαρμοστεί στην πράξη, ιδιαίτερα δε με το φορέα αναρριχητικού πάρκου Λεωνιδίου, Δήμου Λεωνιδίου και Αναπτυξιακή Πάρνωνα.

Η δράση διακρίνεται σε 4 φάσεις:

Φάση Α:

- Καταγραφή και αποτύπωση των αναρριχητικών πεδίων στην ΕΖΔ GR2520005 (π.χ. Βράχοι Λεωνιδίου). Εκτίμηση της αναρριχητικής δραστηριότητας στις διαδρομές. Για την καταγραφή των διαδρομών θα αντληθούν στοιχεία από τις οριοθετημένες διαδρομές σε συνεργασία με τους τοπικούς συλλόγους. Χαρτογράφηση των διαδρομών και αποτύπωση βασικών στοιχείων αυτών, όπου αυτά είναι διαθέσιμα. Ενδεικτικά αναφέρονται: εποχή αναρρίχησης ανά διαδρομή βαθμός δυσκολίας, αναρριχητικό πεδίο κ.λπ.).

- Αναλυτική καταγραφή τύπων οικοτόπων και ειδών χλωρίδας στις διαδρομές και τα πεδία που έχουν καταγραφεί

- Εκτίμηση του βαθμού επίδρασης της κάθε διαδρομής στο προστατευτέο αντικείμενο. Εντοπισμός διαδρομών που τυχόν διασχίζουν τον πυρήνα της εξάπλωσης σπάνιων και απειλούμενων ειδών χλωρίδας (*Centaurea leonidida*) και προκαλούν έντονες διαταραχές στο προστατευτέο αντικείμενο, συμπεριλαμβανομένου του Τ.Ο. 8210.

Παραδοτέα:

A.1 Έκθεση και βάση δεδομένων με τα υφιστάμενα αναρριχητικά πεδία και τις αναρριχητικές διαδρομές

A.2 Έκθεση εκτίμησης της επίδρασης των υφιστάμενων διαδρομών στο προστατευτέο αντικείμενο

A.3 Κρίσιμες θέσεις ενδιαιτημάτων ειδών χλωρίδας που διασχίζονται από υφιστάμενες διαδρομές και προτάσεις για θέσεις όπου θα πρέπει να μην ασκείται αναρριχητική δραστηριότητα.

Φάση Β: Συνεργασία με ορειβατικούς συλλόγους και λοιπούς φορείς και παροχή σε αυτούς υλικών με στόχο τη διάνοιξη και οργάνωση νέων διαδρομών σε θέσεις όπου η άσκηση της αναρρίχησης δεν είναι ασύμβατη με τη διατήρηση των προστατευτέων αντικειμένων. Η χάραξη νέων θέσεων μπορεί να συνοδεύεται από διάνοιξη νέων μονοπατιών για πρόσβαση στις θέσεις αυτές και δημιουργία υποδομών (θέσεις στάθμευσης) σε θέσεις που αυτό είναι εφικτό.

Παραδοτέα:

B.1 Έκθεση και χαρτογράφηση κατάλληλων εν δυνάμει θέσεων για τη διάνοιξη νέων διαδρομών

B.2: Μελέτη για την διάνοιξη μονοπατιού πρόσβασης, χωροθέτηση θέσης στάθμευσης και υποστηρικτικής υποδομής (εφόσον απαιτείται, κυρίως για νέο αναρριχητικό πεδίο)

Φάση Γ: Η φάση αυτή περιλαμβάνει δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης. Καθώς τα αναρριχητικά πεδία χρησιμοποιούνται από χρήστες από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό κρίνονται επιβεβλημένες δράσεις ενημέρωσης όλων των τοπικών χρηστών του χώρου (stakeholders) όπως τοπικοί ορειβατικοί, αναρριχητικοί σύλλογοι και αναρριχητές, αλλά και των ομοσπονδιών και υπεροπικών χρηστών.

Στη δράση θα περιλαμβάνονται:

- Εκπόνηση σχεδίου (action plan) για την ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση και τη σήμανση των αναρριχητικών πεδίων και διαδρομών

- Προμήθεια και τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων στις διαδρομές που επιτρέπεται η αναρρίχηση με στόχο την ενημέρωση αναφορικά με τις ορθές πρακτικές, αλλά και ενημερωτικές

πινακίδες στις διαδρομές που θα απαγορευτούν αναφορικά με τους λόγους που πρέπει να αποτρέπεται η αναρρίχηση.

- Έκδοση ενημερωτικών φυλλαδίων και αφισών που αφορούν: α) τα αναρριχητικά πεδία και τις διαδρομές και πιθανές χωρικές απαγορεύσεις άσκησης της δραστηριότητας, β) τα σημαντικά προστατευτέα αντικείμενα των βραχωδών οικοσυστημάτων (χλωρίδα, Τ.Ο., ορνιθοπανίδα) και γ) ορθές πρακτικές άσκησης των αναρριχητικών δραστηριοτήτων

- 1 ενημερωτική ημερίδα σε επίπεδο ομοσπονδίας και 1 σε επίπεδο τοπικό ώστε να ενημερωθεί μεγάλος αριθμός αναρριχητών από όλη τη χώρα.

- Ανακοινώσεις και αναρτήσεις στις ιστοσελίδες της Μονάδας Διαχείρισης Προστατευόμενης Περιοχής, της Ομοσπονδίας και των τοπικών συλλόγων

Γ.1 Έκθεση προγραμματισμού δράσεων

Γ.2 Προμήθεια και τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων

Γ.3 Εκτυπωμένα ενημερωτικά φυλλάδια και αφίσες

Γ.4: Οργάνωση δύο ημερίδων και παραγωγή υλικού ενημέρωσης

Γ.5: Κείμενα ανακοινώσεων / newsletters για ανάρτηση στις ιστοσελίδες

Φάση Δ: Επίσης για λόγους ευαισθητοποίησης προτείνεται και η συστηματική προσπάθεια για τη ενεργή συμμετοχή των τοπικών συλλόγων αναρρίχησης στη διατήρηση των ειδών. Οι αναρριχητές μπορεί να συμμετέχουν στις διαδικασίες παρακολούθησης πληθυσμών Προστατευόμενων ειδών όπως η *Centaurea leonidia*, καθώς έχουν άμεση πρόσβαση στα προστατευτέα αντικείμενα που έχουν ως ενδιαίτημα κατακόρυφους βράχους. Προτείνεται η οργάνωση "Αναρριχητικής ημέρας παρακολούθησης προστατευόμενων ειδών" κατά την οποία αναρριχητές, οργανωμένα και με επιστημονική επίβλεψη, θα συμμετέχουν στην παρακολούθηση προστατευτέων αντικειμένων (ειδών χλωρίδας και τόπου τύπου οικοτόπου 8210) και θα προσφέρουν πληροφορίες που μπορεί να χρησιμοποιηθούν για την εφαρμογή της οδηγίας 92/43/ΕΕ.

Δ.1: Σύνταξη εκπαιδευτικού / ενημερωτικού υλικού με σκοπό την ενεργή συμμετοχή τοπικών συλλόγων αναρρίχησης στη διατήρηση των ειδών

Δ.2: Εκπαίδευση / ενημέρωση μελών τοπικών συλλόγων σε θέματα που σχετίζονται με προστατευόμενα είδη χλωρίδας και Τ.Ο. και θέματα παρακολούθησης και διατήρησης

Δ.3: Διοργάνωση πιλοτικής "Αναρριχητικής ημέρας παρακολούθησης προστατευόμενων ειδών"

Δ.4: Έκθεση σχετικά με την αποτελεσματικότητα και τα προβλήματα από τη διοργάνωση της πιλοτικής "Αναρριχητικής ημέρας παρακολούθησης προστατευόμενων ειδών"

Δ.5: Καθιέρωση "Αναρριχητικών ημερών παρακολούθησης προστατευόμενων ειδών"

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Πλήθος αναρριχητικών διαδρομών που θα χαραχτούν ή που θα ρυθμιστεί η χρήση τους

2. Πλήθος εκτυπωμένων φυλλαδίων

3. Πλήθος Ενημερωτικών πινακίδων

4. Πλήθος ημερίδων

5. Πλήθος ανακοινώσεων / newsletter

6. Αναρριχητική ημέρας παρακολούθησης προστατευόμενων ειδών (πιλοτική)

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CF0304
Ονομασία Μέτρου:
Αποφυγή ή απαγόρευση της αποψίλωσης των ατόμων της <i>Centaurea leonidia</i> (και άλλων σπάνιων χασμοφυτικών ειδών) στις πίστες και στις διαδρομές αναρρίχησης που υπάρχει (ή υπήρχε) το είδος <i>Centaurea leonidia</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ενημέρωση των αρμοδίων φορέων του Λεωνιδίου και συμφωνία - τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων στις πίστες αναρρίχησης που υπάρχουν ομάδες φυτών του είδους
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF03
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό / Ενημερωτικό / Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αναρριχητικά πεδία Λεωνιδίου και αναρριχητικές διαδρομές. Τ.Ο. 8210. Περιοχές με βράχια στο σύνολο της προστατευόμενης περιοχής. Περιοχή εξάπλωσης είδους χλωρίδας <i>Centaurea leonidia</i> .
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Centaurea leonidia</i> , Τ.Ο. 8210
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.9.1, A.2.7
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.5.1, A.6.1, A.3.4
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Διαχείριση επισκεπτών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Kalpoutzakis E. & Constantinidis Th. 2004: A new species of <i>Centaurea</i> (sect. <i>Phalolepis</i> , Compositae: Cardueae) from eastern Peloponnisos, Greece. - Botanical Journal of the Linnean Society 146: 375-383. Kalpoutzakis E. & Constantinidis Th. 2005: New data on the distribution of endemic and rare taxa in the flora of east Peloponnisos, Greece. -Bot. Chron. 18(2): 115-136. «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χλωρίδας» στα πλαίσια του έργου «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (Οκτ. 2013 - Δεκ. 2015) - Επιστ. Υπεύθ. Επικ. Καθηγητής του Τμήματος Βιολογίας, Παν/μίου Αθηνών, Δρ.

Θεοφάνης Κωνσταντινίδης. Κ.Α. 70/3/12993. Η εφαρμογή δεν προϋποθέτει ειδικές τεχνικές προδιαγραφές και μπορεί να εφαρμοστεί - Επιστ.τες τεχνικές προϋποθέσεις.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη (με δυνατότητα ανανέωσης ανά 5ετία)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α: 2 συνεχόμενα έτη με έρευνα πεδίου κατά την περίοδο ανθοφορίας (τέλη Μαΐου – μέσα Ιουνίου, συνδυασμός με το μέτρο MM25206CW0206). Από κοινού εκτέλεση με το μέτρο MM25206CF0303. Φάση Β: 2 συνεχόμενα έτη, αρχής γενομένης με το δεύτερο έτος από την έναρξη της φάσης Α. Φάση Γ: Κάθε έτος (Μάϊο/Ιούνιο) Φάση Δ: Όποτε απαιτηθεί με αρχή την σύναψη συμφωνίας με τους φορείς του Λεωνιδίου (φάση Β). Φάση Ε: Στο τέλος της 5ετίας και σε επόμενα διαχειριστικά σχέδια
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CF0302, MM25206CF0303
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ / Αναρριχητικοί/ορειβατικοί σύλλογοι & ομοσπονδία ορειβατών/αναρριχτηών
Εκτιμώμενο Κόστος
5.000 -7.000 € ανά έτος (εφόσον εκτελείται η δράση από κοινού με την MM25206CF0303 και αναλόγως με τον αριθμό των ενημερωτικών πινακίδων).
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Σύναψη συμφωνίας με φορέα αναρριχητικού πάρκου Λεωνιδίου, Δήμου Λεωνιδίου και Αναπτυξιακή Πάρνωνα
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μέτρο έχει τοπική εφαρμογή και δεν αναμένεται να εμφανίζει τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Για την αποτελεσματική εφαρμογή του μέτρου πρέπει να υπάρχει συναίνεση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (ορειβατικοί και αναρριχητικοί σύλλογοι, αναρριχητές) και ενημέρωση των αναρριχτηών. Εκτιμάται ότι δεν θα επιφέρει δυσχέρεια στους χρήστες, μέσα από συνεργασία και με χρήση εργαλείων ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και εθελοντικής συμμετοχής των χρηστών. Μπορεί να αντιδράσουν ήπια συγκεκριμένοι φορείς του Λεωνιδίου, ιδιαίτερα οι υπεύθυνοι του αναρριχητικού πάρκου Λεωνιδίου .
Άλλες πληροφορίες

Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης

Το συγκεκριμένο μέτρο έχει εφαρμογή σε δημόσιες εκτάσεις και συγκεκριμένα σε θέσεις πληθυσμών ή ομάδων φυτών του είδους στις οποίες λειτουργούν πίστες και διαδρομές αναρρίχησης και εφαρμόζεται από κοινού με το μέτρο MM25206CF0303. Οι δύο δράσεις μπορούν να προχωρούν παράλληλα, εφόσον συμφωνήσουν οι φορείς του Λεωνιδίου. Έχουν ως στόχο αφενός την ενημέρωση των φορέων του Λεωνιδίου για το σημαντικό είδος και αφετέρου την αποτελεσματική διαχείριση των πληθυσμών της *Centaurea leonidia* που φύονται σε πίστες και διαδρομές αναρρίχησης. Επιπλέον, θα έχουν ευεργετική επίδραση στην διατήρηση άλλων σπάνιων ειδών της χαράδρας.

Η εφαρμογή του μέτρου πραγματοποιείται με βάση το ίδιο χρονοδιάγραμμα με τον μέτρο MM25206CF0303 και με τον ίδιο φορέα εφαρμογής του μέτρου.

Το μέτρο περιλαμβάνει τις ακόλουθες φάσεις:

Φάση Α: Καταγραφή και αποτύπωση των πληθυσμών της *Centaurea leonidia* που φύονται σε πίστες και διαδρομές αναρρίχησης ως αποτέλεσμα των παρατηρήσεων του 2014 (Κωνσταντινίδης & Καλπουτζάκης) και του μέτρου MM25206CW0206.

Φάση Β: Επιτόπια ενημέρωση των αρμοδίων φορέων του Λεωνιδίου και σύναψη συμφωνίας διαχείρισης και προστασίας των πληθυσμών της *Centaurea leonidia* μέσω αποφυγής αποψίλωσης των ατόμων του είδους στις πίστες και στις διαδρομές αναρρίχησης, στις οποίες φύεται (συνδυασμός επίσης με το μέτρο MM25206CF0303). Προσπάθεια ώστε οι φορείς του Λεωνιδίου και ιδιαίτερα οι υπεύθυνοι του αναρριχητικού πάρκου να δεχθούν να εφαρμόσουν και τα δύο μέτρα (το παρόν και το MM25206CF0303).

Φάση Γ: Ετήσια παρακολούθηση της διατήρησης / αύξησης του πληθυσμού της *Centaurea leonidia* μέσω επιτόπιων παρατηρήσεων κατά τον Μάιο/Ιούνιο κάθε έτους. Υπολογισμός της περιοχής κατάληψης του είδους (δράση από κοινού με το MM25206CF0303).

Φάση Δ: Τοποθέτηση πινακίδων ενημέρωσης (Ελληνικά/Αγγλικά) για τους επισκέπτες – αναρριχητές στις πίστες αναρρίχησης στις οποίες φύονται άτομα του είδους.

Φάση Ε: Συνολική αποτίμηση της δράσης κατά το τέλος της πρώτης πενταετίας και κατά την ολοκλήρωση εφαρμογής της δράσης στο τέλος της 12ετίας (στα επόμενα διαχειριστικά σχέδια).

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός εργασιών πεδίου που πραγματοποιήθηκαν ανά έτος
2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών
3. Αριθμός επιτόπιων ενημερώσεων
4. Αριθμός Αρμοδίων φορέων που ενημερώνονται
5. Συμφωνία διαχείριση
6. Ενημερωτικές πινακίδες

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CF0305
Ονομασία Μέτρου:
Ακύρωση λειτουργίας και κλείσιμο πιστών αναρρίχησης – μετακίνηση ή ακύρωση λειτουργίας συγκεκριμένων αναρριχητικών διαδρομών, εφόσον αυτό κριθεί απόλυτα αναγκαίο για την διατήρηση του είδους <i>Centaurea leonidia</i> μετά την εφαρμογή άλλων διαχειριστικών μέτρων.
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ακύρωση λειτουργίας αναρριχητικού πάρκου ή διαδρομών, στην περίπτωση που η εφαρμογή άλλων μέτρων δεν οδηγήσει σε προστασία του είδους
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF03
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αναρριχητικά πεδία Λεωνιδίου και αναρριχητικές διαδρομές. Τ.Ο. 8210. Περιοχές με βράχια στο σύνολο της προστατευόμενης περιοχής. Περιοχή εξάπλωσης είδους χλωρίδας <i>Centaurea leonidia</i> .
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Centaurea leonidia</i> , Τ.Ο. 8210
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.9.1, A.2.7
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.5.1, A.6.1, A.3.4
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Διαχείριση επισκεπτών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Kalpoutzakis E. & Constantinidis Th. 2004: A new species of <i>Centaurea</i> (sect. <i>Phalolepis</i> , Compositae: Cardueae) from eastern Peloponnisos, Greece. - Botanical Journal of the Linnean Society 146: 375-383. Kalpoutzakis E. & Constantinidis Th. 2005: New data on the distribution of endemic and rare taxa in the flora of east Peloponnisos, Greece. - Bot. Chron. 18(2): 115-136. «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χλωρίδας» στα πλαίσια του έργου «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (Οκτ. 2013 - Δεκ. 2015) - Επιστ. Υπεύθ. Επικ. Καθηγητής του Τμήματος Βιολογίας, Παν/μίου Αθηνών, Δρ.

Θεοφάνης Κωνσταντινίδης. Κ.Α. 70/3/12993. Η εφαρμογή απαιτεί σχεδιασμό και παρακολούθηση της εξέλιξης και ειδικό προγραμματισμό.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Άπαξ εφαρμογή του μέτρου
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CF0302, MM25206CF0303, MM25206CF0304
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ, ΥΠΕΝ
Εκτιμώμενο Κόστος
Μη εφαρμόσιμο
Πηγή χρηματοδότησης
Μη εφαρμόσιμο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Τεκμηριωμένη αποτυχία διατήρησης του είδους μέσω των άλλων προτεινόμενων μέτρων Έκδοση Απόφασης για την παύση λειτουργίας
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μέτρο έχει τοπική εφαρμογή και μπορεί να εφαρμοστεί υπό προϋποθέσεις (Έκμηριωμένη αποτυχία διατήρησης του είδους μέσω των άλλων προτεινόμενων μέτρων)
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένεται μεγάλη δυσχέρεια και μη αποδοχή του μέτρου. Αναμένεται μεγάλη αντίδραση από τους σχετικούς φορείς του Λεωνιδίου (Αναρριχτικό Πάρκο, πιθανά από τον Δήμο, την Αναπτυξιακή Εταιρεία του Δήμου, τον σύλλογο των εμπόρων)
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το συγκεκριμένο μέτρο είναι ένα ακραίο διοικητικό μέτρο το οποίο θα πρέπει να εξεταστεί αφού εξαντληθούν όλα τα περιθώρια που πιθανά να υπάρχουν. Θα πρέπει να εξεταστεί η εφαρμογή του μόνο εάν υπάρξει απροθυμία των αρμοδίων φορέων του Λεωνιδίου για συνεργασία στην εφαρμογή των μέτρων MM25206CF0303 και MM25206CF0304 και ιδιαίτερα του μέτρου MM25206CF0304. Επίσης, θα πρέπει να εξεταστεί η εφαρμογή του σε περίπτωση που παρά την συνεργασία δεν αποδώσουν τα μέτρα MM25206CF0303 και MM25206CF0304, ιδιαίτερα δε το μέτρο MM25206CF0304 μέχρι το τέλος της πρώτης εξαετίας. Άλλος παράγοντας που πιθανά να επηρεάσει την εφαρμογή του μέτρου είναι η μελέτη της βιολογίας του είδους (MM25206CW0206), και η πιθανή αδυναμία ή η πολύ αργή επαναποίκηση των θέσεων από τις οποίες έχει αποσιλωθεί. Τα αποτελέσματα της μελέτης βάσης για το είδος είναι ένας άλλος παράγοντας που

θα μπορούσε να επηρεάσει την λήψη μιας τέτοιας απόφασης, αν η κατάσταση διατήρησης του είδους έχει καταστεί δραματική (MM25206CW0206).

Δεν προτείνονται φάσεις εφαρμογής του μέτρου γιατί θα πρέπει να εξεταστεί η λήψη του υπό τις προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν παραπάνω.

Το σίγουρο είναι ότι ένα τέτοιο μέτρο θα είναι ένα μέτρο ανάγκης, το οποίο πιθανά θα έχει πολύ μικρό βαθμό αποδοχής από τους φορείς του Λεωνιδίου και από την κοινωνία της περιοχής, αν και θα ήταν πολύ αποτελεσματικό για την διατήρηση του είδους.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός εργασιών πεδίου που πραγματοποιήθηκαν ανά έτος 2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CC0301
Ονομασία Μέτρου:
Στοχευμένη παρακολούθηση των επιπτώσεων της εγκατάστασης και λειτουργίας των αιολικών πάρκων στα είδη χειροπτέρων της περιοχής
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο περιλαμβάνει τη διενέργεια εργασιών πεδίου και συνακόλουθη ανάλυση των δεδομένων που σχετίζονται με τις επιπτώσεις των ΑΣΠΗΕ στα χειρόπτερα
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CC03
Τύπος του μέτρου:
άλλα
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αφορά την περιοχή εγκατάστασης και λειτουργίας των ΑΣΠΗΕ εντός ή πλησίον των συγκεκριμένων GR και των οικολογικών διαδρόμων
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Chiroptera spp.</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.14.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
D01, E01
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Σχέδιο Δράσης για 10 είδη Χειροπτέρων της Ελλάδας (υπό διαμόρφωση)
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
10 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Το μέτρο διακρίνεται σε 2 φάσεις. Την προπαρασκευαστική φάση κατάρτισης της μεθοδολογίας (6 μήνες) και τη φάση υλοποίησης (9,5 έτη)
Χρονικό βάθος απόδοσης:

3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
50.000€
Πηγή χρηματοδότησης
Εταιρεία/ες ιδιοκτησίας των αιολικών πάρκων
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέριες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Το μέτρο θα μπορούσε να έχει οριζόντιο χαρακτήρα και να αφορά όλους τους ΑΣΠΗΕ των προστατευόμενων περιοχών της χώρας
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο περιλαμβάνει τη διενέργεια εργασιών πεδίου και συνακόλουθη ανάλυση των δεδομένων που σχετίζονται με τις επιπτώσεις των ΑΣΠΗΕ στα χειρόπτερα. Οι εργασίες περιλαμβάνουν αναζήτηση τυχόν καταφυγίων πριν την εγκατάσταση των ΑΣΠΗΕ, τη διενέργεια ηχογραφήσεων και την εκτίμηση χρήσης του χώρου από τα χειρόπτερα πριν την εγκατάσταση και λειτουργία των ΑΣΠΗΕ, τη συνέχιση των ηχογραφήσεων τόσο κατά την φάση εγκατάστασης όσο και κατά την φάση λειτουργίας, την αναζήτηση νεκρών χειροπτέρων και άλλες ενδεδειγμένες μεθόδους, όπως αυτές περιγράφονται και στις οδηγίες της UNEP/EUROBATS (Rodrigues et al. 2017). Τα δεδομένα αφού αναλυθούν θα αξιολογούνται από τις αδειοδοτούσες αρχές για τυχόν λήψη πρόσθετων μέτρων με σκοπό την προστασία των χειροπτέρων.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Ετήσιες αναφορές της παρακολούθησης ανίχνευσης νεκρών ζώων. 2. Αριθμός ημερών κατά τις οποίες συγκεντρώθηκαν δεδομένα πεδίου ανά ΑΣΠΗΕ και ανά έτος 3. Αριθμός ανίχνευσης ειδών χειροπτέρων από το σύστημα αποτροπής σύγκρουσης

Κωδικός Μέτρου:
MM25305CG0202
Ονομασία Μέτρου:
Δράσεις για την αποφυγή ή απαγόρευση της συλλογής τμημάτων του είδους <i>Clinopodium taygeteum</i> που αποσκοπούν στη δημιουργία δειγμάτων, ή/και τη συλλογή σημαντικής ποσότητας φυτικού ιστού για τη μελέτη των χημικών του ιδιοτήτων (ανάλυση αιθέριων ελαίων, φυτοχημική ανάλυση) ή/και για πιθανή χρήση ως φυτοθεραπευτικό από βοτανικούς, συλλέκτες, καλλιεργητές αρωματικών και θεραπευτικών φυτών
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ενημέρωση των επιστημονικών ομάδων (Ε.Β.Ε), ομάδων αναρρίχησης και πεζοπορίας που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, συλλεκτών και καλλιεργητών αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών της περιοχής, καθώς και του κοινού
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CG02
Τύπος του μέτρου:
Ενημερωτικός στόχος
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
8210, ασβεστολιθικά βραχώδη πρηνή με χασμοφυτική βλάστηση
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Clinopodium taygeteum</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.3
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.6.5
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
G09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών, Επικοινωνία, Ενημέρωση
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Constantinidis Th. & Kalpoutzakis E. 2015: Plant guide to Mount Parnon and Moustos wetland protected area. Endemic, rare and threatened species. - Management Body of Mount Parnon and Moustos wetland, Astros Arkadia. Published by: EPTALOFOS S.A., Athens. Η εφαρμογή δεν προϋποθέτει ειδικές τεχνικές προδιαγραφές και μπορεί να εφαρμοστεί με ελάχιστες τεχνικές προϋποθέσεις.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη (με δυνατότητα ανανέωσης ανά 5ετία)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α: 2 συνεχόμενα έτη με έρευνα πεδίου την περίοδο ανθοφορίας (μέσα Ιουλίου – τέλος Αυγούστου, συνδυασμός με το μέτρο MM25206CW0208). Φάση Β: Άπαξ στο δεύτερο έτος από την έναρξη της φάσης Α. Φάση Γ: Άπαξ στο δεύτερο έτος από την έναρξη της φάσης Α. Φάση Δ: Άπαξ στο δεύτερο έτος από την έναρξη της φάσης Α, με δυνατότητα ανανέωσης των τυχόν κατεστραμμένων. Φάση Ε: 8 συνεχόμενα έτη (3 στα πλαίσια του παρόντος Σχεδίου Διαχείρισης και 5 στα επόμενα) με έναρξη το επόμενο έτος από την λήξη της φάσης Α.
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CW0208
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
12.000 – 14.000 €
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Αποδοχή από επιστημονικές ομάδες, συλλέκτες και λοιπούς χρήστες
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μέτρο έχει τοπική εφαρμογή και δεν αναμένεται να εμφανίζει τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται πρόβλημα κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Σκοπός του μέτρου είναι η διατήρηση του υπάρχοντος πληθυσμού του <i>Clinopodium taygeteum</i> και η προσπάθεια αύξησης του αριθμού των ατόμων / επέκτασης της περιοχής παρουσίας του είδους σε βάθος χρόνου 2 εξαετιών. Το μέτρο αποσκοπεί στη διαχείριση δημόσιων εκτάσεων και ιδιαίτερα τα συστήματα των κατακόρυφων ασβεστολιθικών κρημνών και των βράχων που διαθέτουν πιστοποιημένη παρουσία ατόμων του <i>Clinopodium taygeteum</i> μέσω της επικοινωνίας/ενημέρωσης επιστημονικών ομάδων (Ε.Β.Ε), ομάδων αναρρίχησης και πεζοπορίας που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, συλλεκτών και καλλιεργητών αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών της περιοχής, μέσω του υπεύθυνου φορέα για την εφαρμογή/μέτρηση της αποτελεσματικότητας του μέτρου (ΜΔΠΠ). Οι φάσεις εφαρμογής του μέτρου είναι:

Φάση Α: Καταγραφή και αποτύπωση των πληθυσμών του *Clinopodium taygeteum* που φύονται στους κατακόρυφους ασβεστολιθικούς κρημνούς και βράχους της ευρύτερης περιοχής ως αποτέλεσμα της μελέτης της βιβλιογραφίας και του μέτρου MM25206CW0208.

Φάση Β: Ενημέρωση των επιστημονικών ομάδων (Ε.Β.Ε), ομάδων αναρρίχησης και πεζοπορίας που δραστηριοποιούνται στην περιοχή, συλλεκτών και καλλιεργητών αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών της περιοχής, καθώς και του κοινού, μέσω μιας ημερίδας που θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί στο Λεωνίδιο ή στο Άστρος.

Φάση Γ: Δημιουργία, εκτύπωση και διανομή ενημερωτικού φυλλαδίου.

Φάση Δ: Τοποθέτηση 2-3 πινακίδων ενημέρωσης (Ελληνικά/Αγγλικά) για τους επισκέπτες σε ευδιάκριτα σημεία της περιοχής του είδους (π.χ. στο διάσελο Προφήτη Ηλία-Γαϊτανόραχης και στον περίβολο του πυροφυλάκιου του Προφήτη Ηλία).

Φάση Ε: Ετήσια παρακολούθηση της διατήρησης/αύξησης του πληθυσμού του *Clinopodium taygeteum* μέσω επιτόπιων παρατηρήσεων κατά τον Ιούλιο/Αύγουστο κάθε έτους. Υπολογισμός της περιοχής κατάληψης του είδους.

Φάση ΣΤ: Συνολική αποτίμηση της δράσης κατά το τέλος της πρώτης πενταετίας (παρόν Διαχειριστικό Σχέδιο) και κατά την ολοκλήρωση εφαρμογής της δράσης στο τέλος της 12ετίας.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός ενημερωτικών δράσεων
2. Αριθμός ατόμων που ενημερώνονται

Κωδικός Μέτρου:
MM25206C10702
Ονομασία Μέτρου:
Παρακολούθηση της εξάπλωσης της Σφήκας της Καστανιάς
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Παρακολούθηση της εξάπλωσης της Σφήκας της Καστανιάς και ελεγχόμενη εισαγωγή του παρασίτου <i>Torymus sinensis</i> για τον έλεγχό του
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
C107
Τύπος του μέτρου:
Ενημερωτικό, Επεμβάσεις με τη μορφή έργου
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 - Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005, GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Καστανέωνες σε Καστανίτσα και Κοσμά
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
T.O. 9260
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.8.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.2.4
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
I05
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Συνεχές
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α': Οργάνωση σχεδίου παρακολούθησης για την έγκαιρη πληροφόρηση αναφορικά με την παρουσία της Σφήκας της Καστανιάς στην περιοχή Φάση Β': Εφαρμογή παρακολούθησης με ετήσια συχνότητα
Χρονικό βάθος απόδοσης:

3 - συνεχές
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ ΥΠΑΑΤ Δασική Υπηρεσία Δημοτικές, περιφερειακές αρχές Επιστημονικοί φορείς
Εκτιμώμενο Κόστος
Φάση Α', 10.000€: Οργάνωση σχεδίου παρακολούθησης Συνεχής παρακολούθηση: 2.000€/έτος: Παρακολούθηση της παρουσίας της Σφήκας της Καστανιάς στην περιοχή.
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Περιφέρεια/Περιφερειακές Ενότητες Δήμοι ΥΠΑΑΤ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Αποδοχή σχεδιασμού μόνιμης παρακολούθησης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένεται κοινωνική αποδοχή
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Αφορά τον τύπο οικοτόπου 9260 και τις μαρτυρίες των παραγωγών κάστανων για την παλαιότερη παρουσία του έλκου της καστανιάς και την πλέον πρόσφατης απειλής από τη Σφήκα της Καστανιάς (<i>Dryocosmus kuriphilus</i> Yasumatsu). Για τη σημαντική αυτή απειλή του τύπου οικοτόπου 9260 λαμβάνονται ήδη μέτρα από τη Μονάδα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστού για την ευαισθητοποίηση και την ενημέρωση όλων των ενδιαφερομένων με οργάνωση ημερίδων κ.ο.κ. Αν και η απειλή έχει υψηλή σημασία, λόγω της στενής παρακολούθησης και των δράσεων αντιμετώπισης που υλοποιούνται ήδη από τους αρμόδιους φορείς (εισαγωγή του παράσιτου <i>Torymus sinensis</i>), υποβαθμίζεται σε μέτρια. Είναι απαραίτητο να συνεχιστεί η στενή παρακολούθηση της πληθυσμιακής εξέλιξης τόσο της Σφήκας τη Καστανιάς, όσο και του παράσιτου της. Φάση Α' (διάρκεια 1 έτος): Σε αυτή τη φάση θα οργανωθεί σχεδιασμός θέσεων δειγματοληψίας για την παρακολούθηση της παρουσίας και του πληθυσμού της σφήκας της Καστανιάς. Η οργάνωση του σχεδίου δειγματοληψίας θα πραγματοποιηθεί με τη συνεργασία επιστημονικών φορέων και τοπικών παραγόντων. Φάση Β' (διάρκεια: Συνεχές): Κατά τη διάρκεια αυτής της φάσης θα συλλέγονται τα δεδομένα αναφορικά με την παρουσία της Σφήκας της καστανιάς και θα αναλύονται κατάλληλα ώστε να

εξασφαλιστεί η έγκαιρα τυχόν ανάγκη λήψης εξειδικευμένων διαχειριστικών μέτρων για την αντιμετώπισή της

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός εργασιών πεδίου που πραγματοποιήθηκαν ανά έτος
2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CL0102
Ονομασία Μέτρου:
Ανάσχεση της φυσικής διαδοχής και της πυκνώσης της βλάστησης, ιδιαίτερα όσον αφορά τα ξυλώδη είδη για τη διατήρηση του είδους <i>Stachys virgata</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Διαχείριση της βλάστησης με σκοπό να διατηρούνται ανοίγματα κατάλληλα για τη διατήρηση του είδους
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CL01
Τύπος του μέτρου:
παρεμβάσεις με τη μορφή έργων
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
9320, 9340, καλλιεργημένες εκτάσεις
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Stachys virgata</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.2
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.6.4
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
L02
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Μέτρα διαχείρισης ειδών Μέτρα διαχείρισης γεωργικών εκτάσεων Μέτρα προστασίας των εδαφίων πόρων
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Constantinidis Th., Kalpoutzakis E. & Kougioumoutzis K. 2015: The rediscovery of <i>Stachys virgata</i> (Lamiaceae), a rare endemic of Peloponnisos, Greece: taxonomy, distribution, karyology and conservation. - Phytotaxa 218 (3): 241–252. Η εφαρμογή απαιτεί σχεδιασμό και παρακολούθηση της εξέλιξης της βλάστησης και ειδικό προγραμματισμό.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης

Άπαξ εφαρμογή του μέτρου (π.χ. απομάκρυνση της ξυλώδους βλάστησης) και κατόπιν επανέλεγχος και πιθανή επανάληψη ανά 3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α: 2 συνεχόμενα έτη με έρευνα πεδίου την περίοδο ανθοφορίας (τέλη Μαΐου – μέσα Ιουλίου, συνδυασμός με το μέτρο MM25206CW0207). Φάση Β: 8 συνεχόμενα έτη (4 στα πλαίσια του παρόντος Σχεδίου Διαχείρισης και 4 στα επόμενα), αρχής γενομένης από το δεύτερο έτος από την έναρξη της φάσης Α. Δράσεις αξιολόγησης/διαχείρισης της βλάστησης κάθε 2 έτη ανά θέση εφαρμογής, μετά την έναρξη. Φάση Γ: Διάρκεια φάσης: συνολικά 10 έτη (3 στα πλαίσια του παρόντος Σχεδίου Διαχείρισης και 5 στα επόμενα). Παρακολούθηση ανά διετία μετά την έναρξη της φάσης Β. Φάση Δ: τέλος της πρώτης πενταετίας (παρόν Διαχειριστικό Σχέδιο) και κατά την ολοκλήρωση εφαρμογής της δράσης στο τέλος της 12ετίας.
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
10.000 – 15.000 € ανά έτος (ανάλογα με τον αριθμό των τοπικών εφαρμογών του μέτρου).
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Διατήρηση του κατάλληλου ενδιαιτήματος για την απρόσκοπτη ανάπτυξη και πιθανή επέκταση των πληθυσμών
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μέτρο έχει τοπική εφαρμογή και προϋποθέτει τη διαχείριση της βλάστησης χωρίς οποιαδήποτε αρνητική επίπτωση στους πληθυσμούς του είδους υπό προστασία (<i>Stachys virgata</i>) όπως, π.χ. ποδοπάτημα, εκρίζωση, άλλη καταστροφή.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Μικρό έως ελάχιστο πρόβλημα κοινωνικής αποδοχής του έργου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το συγκεκριμένο μέτρο έχει εφαρμογή σε εκτάσεις και τύπους ενδιαιτημάτων που δεν περιλαμβάνουν ιδιωτικές καλλιεργημένες γαίες (ή γαίες σε μερική ανάπαυση) και είναι ανεξάρτητο των μέτρων MM25206CA0801 και MM25206CA0901. Το μέτρο αποσκοπεί στη διαχείριση αυτών των πληθυσμών της <i>Stachys virgata</i> που εμφανίζονται σε φυσικά ενδιαιτήματα και σε δημόσιες ή κοινοτικές εκτάσεις με συγκεκριμένο τύπο βλάστησης. Στόχος του μέτρου είναι η διατήρηση ανοιγμάτων και φωτεινών τμημάτων γης χωρίς ή με αραιή παρουσία υψηλών ξυλωδών ειδών αφενός, και αφετέρου η ανάσχεση της φυσικής διαδοχής και της πύκνωσης της βλάστησης, ιδιότητες που ανταγωνίζονται την παρουσία και την πιθανή αύξηση του πληθυσμού ή/και την

επέκταση του πληθυσμού της *Stachys virgata*. Χωρικό πεδίο εφαρμογής του συγκεκριμένου μέτρου είναι οι πιστοποιημένες θέσεις εμφάνισης της *Stachys virgata* που θα προκύψουν μετά τη μελέτη της βιβλιογραφίας και την δράση MM25206CW0207. Ως φορέας εφαρμογής και μέτρησης της αποτελεσματικότητας του μέτρου προτείνεται ο Φορέας Διαχείρισης Πάρνωννα, Μουστού, Μαινάλου και Μονεμβασίας.

Πιο αναλυτικά, υποδεικνύονται οι ακόλουθες φάσεις του μέτρου:

Α) Καταγραφή και αποτύπωση των πληθυσμών της *Stachys virgata* που φύονται σε φυσικά ενδιαιτήματα ως αποτέλεσμα της μελέτης της βιβλιογραφίας και του μέτρου MM25206CW0207.

Β) Επιτόπια διαχείριση της βλάστησης. Προτείνεται η αφαίρεση ξυλωδών ειδών, η αρραίωση μεγάλων ποωδών ειδών και η δημιουργία ή η επέκταση φωτεινών ανοιγμάτων. Προτείνεται η εφαρμογή του μέτρου να πραγματοποιηθεί μέσω χειρωνακτικής εργασίας, χωρίς τη χρήση μεγάλων μηχανικών βοηθημάτων ή οχημάτων ή, αν απαιτείται η χρήση τέτοιων βοηθημάτων, αυτή να γίνει αποκλειστικά περιφερειακά των πληθυσμών. Προκαταρκτικά δεδομένα δείχνουν ότι οι υπάρχοντες πληθυσμοί θα ωφεληθούν τόσο εξαιτίας της απομάκρυνσης της βλάστησης (αύξηση φωτεινότητας, μικρότερος ανταγωνισμός με άλλα φυτικά είδη) όσο και εξαιτίας της προσωρινής διατάραξης του εδάφους.

Γ) Ανά διετία παρακολούθηση της διατήρησης / αύξησης του πληθυσμού της *Stachys virgata* μέσω επιτόπιων παρατηρήσεων κατά τον Ιούνιο/Ιούλιο κάθε έτους. Υπολογισμός της περιοχής κατάληψης του είδους.

Δ) Συνολική αποτίμηση της δράσης κατά το τέλος της πρώτης εξαετίας και κατά την ολοκλήρωση εφαρμογής της δράσης στο τέλος της 12ετίας.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός εργασιών πεδίου που πραγματοποιήθηκαν ανά έτος
2. Αριθμός και έκταση ήπιων παρεμβάσεων διαχείρισης, αναλυτική τυποποίηση
3. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών
4. Παραδοτέα μελέτης

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0201
Ονομασία Μέτρου:
Καταγραφή και αναγνώριση εποχιακών προτύπων στη χρήση των καταφυγίων "Σπήλαιο Φουρνάτα", "Σπήλαιο Γαλάζια Λίμνη" και "Σπήλαιο Μάνα" από τα χειρόπτερα
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Εποχιακή καταγραφή της χρήσης των καταφυγίων (σύσταση σε είδη, καταγραφή και αξιολόγηση αποικιών, κατανόηση και καταγραφή Π/Α, πρόταση και εφαρμογή κατάλληλων μέτρων για την διατήρηση ή/και βελτίωση της κατάστασης του καταφυγίου και των ειδών χειροπτέρων που το χρησιμοποιούν).
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CH03, CF03
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωννα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Τα καταφύγια "Σπήλαιο Φουρνάτα", "Σπήλαιο Γαλάζια Λίμνη" και "Σπήλαιο Μάνα"
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Chiroptera spp.</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.3.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07, N04
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Δεν απαιτούνται διαδικασίες ωρίμανσης. Η δράση είναι απαραίτητη ως πηγή τροφοδότησης του τρέχοντα και των μελλοντικών διαχειριστικών σχεδίων.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
ΣΔ για 10 είδη χειροπτέρων στην Ελλάδα
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Το μέτρο επιμερίζεται σε 3 φάσεις: 1η φάση) Προετοιμασία μεθοδολογίας (εκτιμώμενη διάρκεια 3 μήνες), 2) Διενέργεια εργασιών πεδίου (διάρκεια 30 μήνες), 3) Σύνταξη αναφοράς η οποία

περιλαμβάνει το σύνολο των ευρημάτων σχετικά με την εποχιακή χρήση του καταφυγίου από τα χειρόπτερα και πρόταση λήψης μέτρων για την μείωση ή εξάλειψη των πιθανών Π/Α (3 μήνες)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
40.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ, Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Χορήγηση άδειας έρευνας από το ΥΠΕΝ και πιθανόν από ΥΠΠΟΑ
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέριες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Το μέτρο θα μπορούσε να υλοποιηθεί είτε μεμονωμένο είτε, εφόσον καταστεί εφικτό, από κοινού με τις υπόλοιπες μελέτες βάσης για τα χειρόπτερα στις περιοχές μελέτης
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Πρόκειται για τα τρία σημαντικότερα γνωστά καταφύγια χειροπτέρων στην Προστατευόμενη περιοχή Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρα Λεωνιδίου. Η πλειονότητα των καταγραφών αυτών προέρχονται από μια μόνο επίσκεψη σε κάθε καταφύγιο και η πραγματική χρήση τους από τα χειρόπτερα δεν έχει πλήρως κατανοηθεί. Κατ' επέκταση δεν έχουν πλήρως κατανοηθεί οι Π/Α που δέχονται τα καταφύγια και οι πληθυσμοί των χειροπτέρων που τα χρησιμοποιούν. Το μέτρο περιλαμβάνει τη διαχρονική καταγραφή των χειροπτέρων που τα χρησιμοποιούν ώστε να γίνει κατανοητό το καθεστώς της εποχιακής τους χρήσης από τα χειρόπτερα. Οι βασικές μέθοδοι και οι τεχνικές, κατά τις οποίες θα πραγματοποιηθούν οι εργασίες πεδίου (επιθεωρήσεις καταφυγίων, παγιδεύσεις χειροπτέρων, ηχογραφήσεις κ.ά.) θα εφαρμοστούν κατά περίπτωση με σκοπό την πληρέστερη καταγραφή των χειροπτέρων που χρησιμοποιούν τα σπήλαια αυτά και σύμφωνα με τη διεθνή εμπειρία, όπως αυτή συνοψίζεται στις σχετικές οδηγίες της UNEP/EUROBATS (Battersby 2010) και σε άλλα αντίστοιχα κείμενα. Συμπληρωματικά, θα εντοπιστούν και θα αξιολογηθούν οι Π/Α που δέχονται τα χειρόπτερα, οι οποίες σχετίζονται με τα εν λόγω καταφύγια. Με την ολοκλήρωση των καταγραφών θα ακολουθήσει πρόταση κατάλληλων μέτρων για την διατήρηση ή/και βελτίωση της κατάστασης των καταφυγίων και των ειδών χειροπτέρων που τα χρησιμοποιούν.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0202
Ονομασία Μέτρου:
Χαρτογράφηση και καταγραφή των σημαντικών θέσεων τροφοληψίας των χειροπτέρων
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η καταγραφή και χαρτογράφηση των θέσεων τροφοληψίας και της θηρευτικής δραστηριότητας τόσο των σημαντικότερων αποικιών χειροπτέρων της περιοχής, όσο και γενικότερα, είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της διατήρησής τους.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλη η περιοχή
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Chiroptera spp.</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.3.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.4.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A05, A21, A31, D01, E01
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
ΣΔ για 10 είδη χειροπτέρων στην Ελλάδα
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
6 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Το μέτρο επιμερίζεται σε 3 φάσεις: 1η φάση) Προετοιμασία μεθοδολογίας (εκτιμώμενη διάρκεια 6 μήνες), 2) Διενέργεια εργασιών πεδίου (διάρκεια 60 μήνες), 3) Σύνταξη αναφοράς η οποία περιλαμβάνει το σύνολο των ευρημάτων σχετικά με την καταγραφή των σημαντικών θέσεων

τροφοληψίας και της θηρευτικής δραστηριότητας των χειροπτέρων και πρόταση λήψης μέτρων για την μείωση ή εξάλειψη των πιθανών Π/Α (6 μήνες)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
75.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ, Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Χορήγηση άδειας έρευνας από το ΥΠΕΝ
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Η εν λόγω δράση είναι ιδιαίτερα σημαντική, αλλά λόγω του χρονοβόρου, δαπανηρού και εξειδικευμένου χαρακτήρα της πιθανά να χρειαστεί αρκετά χρόνια για να ολοκληρωθεί.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Το μέτρο θα μπορούσε να υλοποιηθεί είτε μεμονωμένο είτε, εφόσον καταστεί εφικτό, από κοινού με τις υπόλοιπες μελέτες βάσης για τα χειρόπτερα στις περιοχές μελέτης
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η καταγραφή και χαρτογράφηση των θέσεων τροφοληψίας και της θηρευτικής δραστηριότητας τόσο των σημαντικότερων αποικιών χειροπτέρων της περιοχής, όσο και γενικότερα, είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της διατήρησής τους. Το μέτρο περιλαμβάνει εργασίες πεδίου κατά τις οποίες θα εφαρμοστούν διάφορες τεχνικές (τηλεμετρία, ηχογραφήσεις, παγιδεύσεις κ.ά.), ώστε να εντοπιστούν οι σημαντικότερες θέσεις τροφοληψίας γύρω από τα κυριότερα καταφύγια της περιοχής, καθώς και οι διάδρομοι μετακίνησης προς αυτές, θα καταγραφούν και θα αξιολογηθούν οι πιέσεις και απειλές που δέχονται (π.χ. χρήσεις γης και αλλαγές αυτών, αγροχημικά, ρύπανση υγροτόπων, κατακερματισμός) και θα προταθούν κατάλληλα μέτρα για την διατήρηση ή/και βελτίωση της κατάστασης των ενδιαιτημάτων αυτών.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0203
Ονομασία Μέτρου:
Καταγραφή και παρακολούθηση των αποικιών και θέσεων τροφοληψίας του είδους <i>Barbastella barbastellus</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Διερεύνηση και καταγραφή των θέσεων στις οποίες σχηματίζει αποικίες το είδος <i>Barbastella barbastellus</i> και χαρτογράφηση και αξιολόγηση των περιοχών τροφοληψίας του είδους.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο των προστατευόμενων περιοχών
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Barbastella barbastellus</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.3.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.4.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
B07, B08, E01
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1) Κατάρτιση μεθοδολογίας και προμήθεια κατάλληλου εξοπλισμού (6 μήνες) και 2) εργασίες πεδίου, αναλύσεις δεδομένων, σύνταξη αναφορών (2,5 έτη)
Χρονικό βάθος απόδοσης:

2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
30.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ, Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Χορήγηση άδειας έρευνας από το ΥΠΕΝ
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο περιλαμβάνει α) την εύρεση και καταγραφή των θέσεων που σχηματίζει αποικίες το είδος <i>Barbastella barbastellus</i> και β) τη χαρτογράφηση και αξιολόγηση των περιοχών τροφοληψίας του είδους. Θα γίνει με την εφαρμογή διαφόρων επιστημονικών τεχνικών (όπως ηχογραφήσεις, παγιδεύσεις, ραδιοπαρακολούθηση κ.α.), ώστε να εντοπιστούν τα καταφύγια που χρησιμοποιούνται, οι σημαντικότερες θέσεις τροφοληψίας και οι διάδρομοι μετακίνησης προς αυτές, να αξιολογηθούν οι πιέσεις και απειλές που δέχονται και να προταθούν συγκεκριμένα διαχειριστικά μέτρα που αφορούν την προστασία και διατήρηση του είδους στην περιοχή μελέτης.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0206
Ονομασία Μέτρου:
Βιολογική μελέτη του είδους <i>Centaurea leonidia</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Επιτόπια και εργαστηριακή μελέτη του είδους
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
8210, ασβεστολιθικά βραχώδη πρηνή με χασμοφυτική βλάστηση
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Centaurea leonidia</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.6.2
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.3.4
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Kalpoutzakis E. & Constantinidis Th. 2004: A new species of <i>Centaurea</i> (sect. <i>Phalolepis</i> , Compositae: Cardueae) from eastern Peloponnisos, Greece. - Botanical Journal of the Linnean Society 146: 375-383. Kalpoutzakis E. & Constantinidis Th. 2005: New data on the distribution of endemic and rare taxa in the flora of east Peloponnisos, Greece. - Bot. Chron. 18(2): 115-136. «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χλωρίδας» στα πλαίσια του έργου «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (Οκτ. 2013 - Δεκ. 2015) - Επιστ. Υπεύθ. Επικ. Καθηγητής του Τμήματος Βιολογίας, Παν/μίου Αθηνών, Δρ. Θεοφάνης Κωνσταντινίδης. Κ.Α. 70/3/12993.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη

Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
3 συνεχόμενα έτη. Εδώ περιλαμβάνονται η έρευνα στο πεδίο, ιδιαίτερα κατά την περίοδο ανθοφορίας και καρποφορίας του είδους (τέλη Μαΐου – Ιούλιο) και η εργαστηριακή έρευνα.
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CW0306
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
25.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Έπρασνο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για ανάθεση δράσης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στην αναζήτηση, διερεύνηση ή/και επικαιροποίηση βιολογικών χαρακτηριστικών της <i>Centaurea leonidia</i>. Το συγκεκριμένο μέτρο περιλαμβάνει και επεκτείνει τη 'μελέτη βάσης' για το είδος. Περισσότερο συγκεκριμένα, η εφαρμογή του μέτρου περιλαμβάνει: 1. Αναζήτηση πληθυσμών της <i>Centaurea leonidia</i> στο πεδίο, προσδιορισμός των πληθυσμιακών μεγεθών και της περιοχής κατάληψης του είδους 2. Μελέτη της φαινολογίας του είδους 3. Προσδιορισμός των πιέσεων και των απειλών για τον κάθε επιμέρους πληθυσμό 4. Αξιολόγηση (επαναξιολόγηση) του είδους σύμφωνα με την IUCN 5. Μελέτη του τρόπου αναπαραγωγής και της αναπαραγωγικής επιτυχίας του είδους 6. Μελέτη της φυτρωτικής ικανότητας και των συνθηκών φύτρωσης των σπερμάτων in vitro 7. Συνέργειες με τα μέτρα MM25206CF0303, MM25206CF0304 (υπόδειξη των χωρικών πεδίων εφαρμογής των μέτρων) Για την εφαρμογή και μέτρηση της αποτελεσματικότητας του μέτρου προτείνεται προηγούμενη εμπειρία στο υπό μελέτη είδος.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. % υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

2. Αριθμός συμπληρωμένων εντύπων δειγματοληψιών για την παρακολούθηση του πληθυσμού του είδους <i>Centaurea leonidia</i> και των ενδιαιτημάτων του.

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0207
Ονομασία Μέτρου:
Βιολογική μελέτη του είδους <i>Stachys virgata</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Επιτόπια και εργαστηριακή μελέτη του είδους
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
9320, 9340, καλλιεργημένες εκτάσεις
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Stachys virgata</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.6.2
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A15, A21, L02
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Constantinidis Th., Kalpoutzakis E. & Kougioumoutzis K. 2015: The rediscovery of <i>Stachys virgata</i> (Lamiaceae), a rare endemic of Peloponnisos, Greece: taxonomy, distribution, karyology and conservation. - Phytotaxa 218 (3): 241–252.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
3 συνεχόμενα έτη. Εδώ περιλαμβάνονται η έρευνα στο πεδίο, ιδιαίτερα κατά την περίοδο ανθοφορίας και καρποφορίας του είδους (τέλη Μαΐου – Σεπτέμβριο) και η εργαστηριακή έρευνα.
Χρονικό βάθος απόδοσης:

1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CW0307
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
25.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) 'Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για ανάθεση δράσης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Επαρκής επιστημονική κατάρτιση, απαραίτητη η εργασία πεδίου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στην αναζήτηση, διερεύνηση ή/και επικαιροποίηση βιολογικών χαρακτηριστικών της <i>Stachys virgata</i>. Το συγκεκριμένο μέτρο περιλαμβάνει και επεκτείνει τη "μελέτη βάσης" για το είδος. Περισσότερο συγκεκριμένα, η εφαρμογή του μέτρου περιλαμβάνει: 1. Αναζήτηση πληθυσμών της <i>Stachys virgata</i> στο πεδίο, προσδιορισμός των πληθυσμιακών μεγεθών και της περιοχής κατάληψης του είδους 2. Μελέτη της φαινολογίας του είδους 3. Προσδιορισμός των πιέσεων και των απειλών για τον κάθε επιμέρους πληθυσμό 4. Αξιολόγηση του είδους σύμφωνα με την IUCN 5. Μελέτη του τρόπου αναπαραγωγής και της αναπαραγωγικής επιτυχίας του είδους 6. Μελέτη της φυτρωτικής ικανότητας και των συνθηκών φύτευσης των σπερμάτων in vitro 7. Συνέργειες με τα μέτρα MM25206CA0801, MM25206CA0901 και MM25206CL0102 (υπόδειξη των χωρικών πεδίων εφαρμογής των MM25206CA0801, MM25206CA0901 και MM25206CL0102 μέτρων) Για την εφαρμογή και μέτρηση της αποτελεσματικότητας του μέτρου προτείνεται προηγούμενη εμπειρία στο υπό μελέτη είδος.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός εργασιών πεδίου/ δειγματοληψίες 2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών 3. Αριθμός εργασιών εργαστηρίου

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0208
Ονομασία Μέτρου:
Βιολογική μελέτη του είδους <i>Clinopodium taygeteum</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Επιτόπια και εργαστηριακή μελέτη του είδους
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
8210, ασβεστολιθικά βραχώδη πρηνή με χασμοφυτική βλάστηση
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Clinopodium taygeteum
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.6.2
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.2.7
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
G09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Ερευνητική δραστηριότητα
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Constantinidis Th. & Kalpoutzakis E. 2015: Plant guide to Mount Parnon and Moustos wetland protected area. Endemic, rare and threatened species. - Management Body of Mount Parnon and Moustos wetland, Astros Arkadia. Published by: EPTALOFOS S.A., Athens.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
3 συνεχόμενα έτη. Εδώ περιλαμβάνονται η έρευνα στο πεδίο, ιδιαίτερα κατά την περίοδο ανθοφορίας και καρποφορίας του είδους (τέλη Μαΐου – Ιούλιο) και η εργαστηριακή έρευνα.
Χρονικό βάθος απόδοσης:

1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CW0311
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
15.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για ανάθεση δράσης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Επαρκής επιστημονική κατάρτιση, απαραίτητη η εργασία πεδίου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται πρόβλημα κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στην αναζήτηση, διερεύνηση ή/και επικαιροποίηση βιολογικών χαρακτηριστικών του <i>Clinopodium taygeteum</i>. Το συγκεκριμένο μέτρο περιλαμβάνει και επεκτείνει τη "μελέτη βάσης" για το είδος. Περισσότερο συγκεκριμένα, η εφαρμογή του μέτρου περιλαμβάνει: 1. Αναζήτηση πληθυσμών του <i>Clinopodium taygeteum</i> στο πεδίο, προσδιορισμός των πληθυσμιακών μεγεθών και της περιοχής κατάληψης του είδους 2. Μελέτη της φαινολογίας του είδους 3. Προσδιορισμός των πιέσεων και των απειλών για τον κάθε επιμέρους πληθυσμό 4. Αξιολόγηση (επαναξιολόγηση) του είδους σύμφωνα με την IUCN 5. Μελέτη του τρόπου αναπαραγωγής και της αναπαραγωγικής επιτυχίας του είδους 6. Μελέτη της φυτρωτικής ικανότητας και των συνθηκών φύτευσης των σπερμάτων in vitro Για την εφαρμογή και μέτρηση της αποτελεσματικότητας του μέτρου προτείνεται προηγούμενη εμπειρία στο υπό μελέτη είδος.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός εργασιών πεδίου/ δειγματοληψίες 2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών 3. Αριθμός εργασιών εργαστηρίου

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0209
Ονομασία Μέτρου:
Καταγραφή των επιμέρους (υπο)πληθυσμών και αποτύπωση των κινδύνων (πιέσεις) που επηρεάζουν καθένα από τους (υπο)πληθυσμούς του είδους <i>Phitosia crocifolia</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Αξιολόγηση τρέχουσας πληθυσμιακής και χωρικής κατάστασης του είδους και των πιέσεων σε κάθε πληθυσμό
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
4090 (951B)
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Phitosia crocifolia</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.5.4
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.6.6
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Ερευνητική δραστηριότητα
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Καμάρη Γ., Greuter W., Κυριακόπουλος Χ. 2009: <i>Phitosia crocifolia</i> Kamari & Greuter, σελ. 241-243. Στους: Φοίτος Δ., Κωνσταντινίδης Θ. & Καμάρη Γ., Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλούμενων Φυτών της Ελλάδας, τόμος 2, Ε – Ζ. Ελληνική Βοτανική Εταιρεία, Πάτρα.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
2 ή 3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
2 έτη (στην πραγματικότητα 2 τετράμηνα)

Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CA0503, MM25206CA0504, MM25206CW0210
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
30.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) 'Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για ανάθεση δράσης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Χωρίς τεχνική / οικονομική δυσχέρεια
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται πρόβλημα κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Προκειμένου να υπάρχουν λεπτομερή δεδομένα για να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των διαχειριστικών μέτρων, προτείνεται η λεπτομερής αποτύπωση των επιμέρους πληθυσμών της <i>Phitosia crocifolia</i> στην περιοχή Natura ή και εκτός αυτής.
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Προκειμένου να υπάρχουν λεπτομερή δεδομένα για να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των διαχειριστικών μέτρων, προτείνεται η λεπτομερής αποτύπωση των επιμέρους πληθυσμών της <i>Phitosia crocifolia</i> στην GR2520006 ή και εκτός αυτής. Για τη GR2520006 οι πληθυσμοί εκτείνονται σε μικρή έκταση (γραμμική απόσταση έως περίπου 1 km) και η διερεύνηση είναι εύκολη. Για την υλοποίηση της δράσης απαιτείται εκτεταμένη εργασία πεδίου ώστε να γίνουν κατανοητοί η έκταση κάλυψης του κάθε υποπληθυσμού, ο αριθμός των ατόμων που φιλοξενεί και οι κίνδυνοι (πιέσεις) που αντιμετωπίζει. Στα πλαίσια της καταγραφής μπορούν να χρησιμοποιηθούν δημοσιευμένα στοιχεία ή αδημοσίευτα δεδομένα (π.χ. από διδακτορικές διατριβές σε εξέλιξη) αλλά κυρίως, εκτενής εργασία πεδίου από τον Ιούνιο έως τον Σεπτέμβριο. Διάρκεια φάσης: 2 έτη (στην πραγματικότητα 2 τετράμηνα) με δυνατότητα παράτασης για άλλο ένα έτος (1 τετράμηνο) στην περίπτωση που παραμείνουν εκτάσεις του Ταυγέτου εκτός επισκόπησης κατά τα 2 πρώτα έτη. Συνδυασμός της δράσης με τα μέτρα MM25206CA0503, MM25206CA0504, MM25206CW0210. Συλλογή καρπών για τη δράση MM25206CW0210.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός εργασιών πεδίου/ δειγματοληψίες 2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0210
Ονομασία Μέτρου:
Βιολογική μελέτη του είδους <i>Phitosia crocifolia</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Επιτόπια και εργαστηριακή μελέτη του είδους
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστου Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
4090 (951B)
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Phitosia crocifolia</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.6.2
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
L05
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Ερευνητική δραστηριότητα
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Καμάρη Γ., Greuter W., Κυριακόπουλος Χ. 2009: <i>Phitosia crocifolia</i> Kamari & Greuter, σελ. 241-243. Στους: Φοίτος Δ., Κωνσταντινίδης Θ. & Καμάρη Γ., Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπάνιων και Απειλούμενων Φυτών της Ελλάδας, τόμος 2, Ε – Ζ. Ελληνική Βοτανική Εταιρεία, Πάτρα.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
3 συνεχόμενα έτη. Εδώ περιλαμβάνονται η έρευνα στο πεδίο, ιδιαίτερα κατά την περίοδο ανθοφορίας και καρποφορίας του είδους (Ιούνιος – Οκτώβριος) και η εργαστηριακή έρευνα.
Χρονικό βάθος απόδοσης:

1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CA0503, MM25206CA0504
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
25.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για ανάθεση δράσης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Επαρκής επιστημονική κατάρτιση, απαραίτητη η εργασία πεδίου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το συγκεκριμένο μέτρο αποσκοπεί στην αναζήτηση, διερεύνηση ή/και επικαιροποίηση βιολογικών χαρακτηριστικών της <i>Phytosia crocifolia</i> και ιδιαίτερα στη διερεύνηση της αναπαραγωγικής επιτυχίας του είδους στο πεδίο και την ικανότητάς του να αναπαράγεται φυλετικά. Μπορεί να συνδυαστεί με τις δράσεις MM25206CA0503 και MM25206CA0504. Το συγκεκριμένο μέτρο περιλαμβάνει και επεκτείνει τη "μελέτη βάσης" για το είδος. Περισσότερο συγκεκριμένα, η εφαρμογή του μέτρου μπορεί να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων: 1. Μελέτη της φαινολογίας του είδους, των προτύπων αναπαραγωγής και της αναπαραγωγικής του επιτυχίας (in situ και ex situ) 2. Αναζήτηση φυσικών θηρευτών του είδους (περιλαμβάνονται τα βλαστικά τμήματα και τα αχαινία) 3. Μελέτη του τρόπου διασποράς των καρπών στο πεδίο 4. Μελέτη της φυτρωτικής ικανότητας και των συνθηκών φύτευσης των καρπών in vitro 5. Πιθανή γενετική μελέτη του είδους Για την εφαρμογή και μέτρηση της αποτελεσματικότητας του μέτρου προτείνεται προηγούμενη εμπειρία στο υπό μελέτη είδος.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός εργασιών πεδίου/ δειγματοληψίες 2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών 3. Αριθμός εργασιών εργαστηρίου

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0211
Ονομασία Μέτρου:
Παρακολούθηση της κατάστασης των πληθυσμών και των ενδιαιτημάτων του είδους <i>Ophrys argolica subsp. argolica</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Αναζήτηση νέων πληθυσμών στο εύρος των ΤΟ του είδους καθώς και παρακολούθηση των ήδη γνωστών πληθυσμών του στις θέσεις όπου αυτό εμφανίζεται.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CS03
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Σε όλη την ΟΧΕ του είδους εντός της περιοχής GR2520006
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Ophrys argolica subsp. argolica</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.3.5
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.5.5, A.5.6, A.6.7
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A01, A06, A09, F07, L06
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διαχείρισης οικοτόπων, μέτρα διαχείρισης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Η ιδιαίτερη βιολογία των ορχεοειδών αλλά κυρίως οι πολύπλοκες οικολογικές σχέσεις που αναπτύσσουν με έντομα και μύκητες.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
6 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Χρονικό βάθος απόδοσης:

2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CA0505
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
15.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για ανάθεση δράσης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν αναμένονται τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες στην εφαρμογή του μέτρου.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται πρόβλημα κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Παρακολούθηση όλων των βιολογικών και δημογραφικών παραμέτρων του είδους, συμπεριλαμβανομένης της δραστηριότητας των επικοινωνιών του. Η λεπτομερής παρακολούθηση είναι το μοναδικό μέσο για την κατανόηση των παραγόντων που επηρεάζουν τους πληθυσμούς του είδους και τον προσδιορισμό διαχειριστικών μέτρων για τη μακροχρόνια διατήρησή του.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός συμπληρωμένων εντύπων δειγματοληψιών για την παρακολούθηση του πληθυσμού του είδους και των ενδιαιτημάτων του (κάθε 3 έτη) 2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0212
Ονομασία Μέτρου:
Πρόγραμμα παρακολούθησης και προστασίας αναπαραγωγικής δραστηριότητας, φωλιών και νεοσσών στις περιοχές φωλεοποίησης της <i>Caretta caretta</i> στις παραλίες ωτοκίας
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το έργο αποσκοπεί στην παρακολούθηση των πληθυσμών της <i>Caretta caretta</i> στις παραλίες φωλεοποίησης στην περιοχή μελέτης.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Παραλίες Μουστού
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Caretta caretta</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.2.8
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.4.3
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Δεν απαιτούνται διαδικασίες ωρίμανσης.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την θαλάσσια χελώνα <i>Caretta caretta</i>
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη (Μάιος-Οκτώβριος, κατά την αναπαραγωγική δραστηριότητα)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Η έρευνα περιλαμβάνει μια προκαταρκτική φάση σχεδιασμού και έκτοτε διαιρείται σε ετήσιες φάσεις, όπου και αξιολογούνται τα αποτελέσματα των καταγραφών.
Χρονικό βάθος απόδοσης:

2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ, ΜΚΟ
Εκτιμώμενο Κόστος
30.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ, Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Χορήγηση άδειας έρευνας από το ΥΠΕΝ & ΜΔΠΠ
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέριες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το έργο αποσκοπεί στη διατήρηση των πληθυσμών της <i>Caretta caretta</i> στα σημερινά επίπεδα φωλεοποίησης στους κυριότερους βιότοπους αναπαραγωγής τους στην περιοχή μελέτης. Το έργο περιλαμβάνει την καταγραφή της αναπαραγωγικής δραστηριότητας καθώς και την ενεργή προστασία των φωλιών της <i>Caretta caretta</i> από τις κύριες φυσικές πιέσεις (θήρευση, πλημμυρισμός παραλιών) καθώς και από ανθρωπογενείς οχλήσεις. Ειδικότερα, αφορά στην άμεση προστασία των φωλιών με σήμανση καθεμιάς, ειδική περίφραξη ή/και σκίαση καθώς και μεταφορά τους σε ασφαλή σημεία της παραλίας όταν αυτό απαιτείται. Για την υλοποίηση του προγράμματος απαιτείται καθημερινή παρατήρηση των παραλιών φωλεοποίησης κατά την οποία οι ερευνητές περπατούν κατά μήκος της παραλίας καταγράφοντας τα ίχνη στην άμμο που υποδηλώνουν δραστηριότητα των θηλυκών χελωνών και των νεοσσών την προηγούμενη νύχτα καθώς επίσης και τους παράγοντες που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την επώαση των αυγών. Αναλόγως των διαπιστωμένων πιέσεων οι περισσότερες φωλιές μετά τον εντοπισμό τους χρειάζονται κάποιου είδους προστασία, είτε επί τόπου (in situ) με τοποθέτηση πλέγματος (για αποφυγή θήρευσης από ζώα, όπως σκύλος, αλεπού κ.ά.), είτε με μεταφορά (relocation) της φωλιάς σε ασφαλές σημείο (για την αποφυγή καταστροφής της εξαιτίας πλημμυρισμού της από τη θάλασσα ή ριζών από παρακείμενη βλάστηση), ή με την τοποθέτηση ειδικών διαδρόμων σκίασης (χαμηλά σκίαστρα γύρω από τη φωλιά που επιτρέπουν την πρόσβαση των νεοσσών μόνο προς τη θάλασσα) τα οποία τοποθετούνται μερικές ημέρες πριν την αναμενόμενη εκκόλαψη των φωλιών για την αποφυγή αποπροσανατολισμού νεοσσών από πηγές φωτισμού. Όλες οι φωλιές οριοθετούνται με ειδική σήμανση (δίγλωσσες πινακίδες φωλιών), χαρτογραφούνται και παρακολουθούνται καθημερινά μέχρι την έξοδο των νεοσσών. Σημειώνεται ότι η εργασία πεδίου για την προστασία των φωλιών και ειδικά για τη μεταφορά τους, απαιτεί εφαρμογή ειδικών πρωτοκόλλων εργασίας, εξειδικευμένο προσωπικό και άδεια από τις αρμόδιες αρχές. Το πρόγραμμα όπως θα υλοποιηθεί σε κάθε περιοχή εφαρμογής, θα δώσει έμφαση στις ακόλουθες σημαντικές παραμέτρους για κάθε αναπαραγωγική περίοδο της <i>Caretta caretta</i>: 1) Αριθμός των φωλιών και των συνολικών εξόδων θηλυκών χελωνών.

- 2) Αριθμός των φωλιών που εκκολάπτονται επιτυχώς.
- 3) Αριθμός των νεοσσών που φτάνουν στη θάλασσα επιτυχώς.
- 4) Αξιολόγηση της κατάστασης του ενδιαιτήματος (κύριοι και υποστηρικτικοί οικότοποι για την *Caretta caretta*).
- 5) Αξιολόγηση του βαθμού των πιέσεων οι οποίες επηρεάζουν τη φωλεοποίηση, την επώαση των αυγών, την έξοδο των νεοσσών ή/και την ποιότητα του ενδιαιτήματος.

Όλα τα στοιχεία που θα συλλέγονται κατά την εργασία πεδίου θα καταγράφονται λεπτομερώς σε ειδικά δελτία καταγραφής και θα εισάγονται σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων ώστε να γίνει η επεξεργασία τους και η εξαγωγή αποτελεσμάτων του προγράμματος. Η χωρική πληροφορία θα ψηφιοποιηθεί σε Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (Geographic Information Systems, GIS) ώστε με την κατάλληλη επεξεργασία της να είναι δυνατή η χαρτογράφηση και απεικόνιση επιμέρους παραμέτρων.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

- 1..Ετήσια έκθεση αξιολόγησης εργασίας πεδίου και αποτελεσμάτων - κάθε έτος
2. Ηλεκτρονική βάση δεδομένων και ψηφιοποίηση σε Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (GIS) - 1ο έτος υλοποίησης
3. Ενημέρωση γεω-χωρικής βάσης δεδομένων με τα δεδομένα συλλογής από το πεδίο- κάθε έτος και εφάπαξ
4. Αριθμός φωλιών που καταγράφηκαν
5. Αριθμός φωλιών που μεταφέρθηκαν
6. Αριθμός φωλιών που σημάνθηκαν

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0213
Ονομασία Μέτρου:
Παρακολούθηση και περιορισμός της εξάπλωσης του είδους <i>Pteridium aquilinum</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το είδος <i>Pteridium aquilinum</i> αν και δεν είναι ξενικό, υπό ευνοϊκές συνθήκες μπορεί να επεκταθεί γρήγορα καλύπτοντας μεγάλες εκτάσεις στις οποίες κυριαρχεί και να υποβαθμίσει τη δομή λιβαδικών τύπων οικοτόπων. Στον Πάρνωνα (GR2520006), στην περιοχή "Οροπέδιο Μεγάλης Τούρλας" παρατηρείται αύξηση της έκτασης που καλύπτουν οι φτεριάδες εις βάρος του τύπου οικοτόπου 6230*. Απαιτείται παρακολούθηση της εξάπλωσης του είδους και, εφόσον κριθεί απαραίτητο, να ληφθούν μέτρα περιορισμού του.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Τεχνική παρέμβαση / έργο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
T.O. 6230
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
T.O. 6230
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.10.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
I01
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Εντατική παρακολούθηση εξέλιξης βλάστησης και χωροκατακτητικών ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υπάρχει μελέτη, απαιτείται σχεδιασμός υλοποίησης της παρακολούθησης και του περιορισμού της εξάπλωσης
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 ετές
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

1 έτος: Καθορισμός ρυθμού εξάπλωσης <i>Pteridium aquilinum</i> και σχεδιασμός καταπολέμησης 2-3 έτος: Περιορισμός εξάπλωσης εφόσον απαιτείται 2-5 έτος: Δράσης από κατάσταση τύπου οικοτόπου 6230 σε θέσεις που απομακρύνεται το είδος <i>Pteridium aquilinum</i>
Χρονικό βάθος απόδοσης:
10
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
1
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Δασική Υπηρεσία Δημοτικές, περιφερειακές αρχές Επιστημονικοί φορείς
Εκτιμώμενο Κόστος
100.000€
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Αποδοχή σχεδιασμού μόνιμης παρακολούθησης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένεται κοινωνική αποδοχή
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η διαχείριση των ξενικών/χωροκατακτητικών ειδών διευκολύνεται από τον έγκαιρο εντοπισμό και εκτίμηση του πληθυσμού τους. Ο έγκαιρος εντοπισμός αφενός απαιτεί τη συστηματική και εντατική παρακολούθηση της περιοχής για τυχόν εμφάνιση ειδών ενδιαφέροντος (ξενικά, χωροκατακτητικά ή άλλα μη τυπικά είδη) σε θέσεις/περιοχές που συγκεντρώνουν χαρακτηριστικά που χαρακτηρίζουν τους διαδρόμους εξάπλωσής τους. Η υλοποίηση του έργου αρχικά (Φάση Α') προϋποθέτει την ανάλυση του μοτίβου εξάπλωσης του είδους <i>Pteridium aquilinum</i> στη θέση Οροπέδιο Μεγάλης Τούρλας" και την εγκατάσταση μόνιμων δειγματοληπτικών επιφανειών στις οποίες θα συλλέγονται δεδομένα αναφορικά με την παρουσία/αναγέννηση του είδους και την παρουσία τυπικών ειδών του τύπου οικοτόπου 6230. Επίσης, σε αυτή τη φάση θα σχεδιαστεί ο κατά χρόνο και χώρο περιορισμός της εξάπλωσης του είδους και οι μέθοδοι αποκατάστασης του τύπου οικοτόπου 6230 στις θέσεις στις οποίες το είδος θα καταπολεμηθεί. Κατά τη Β' Φάση υλοποίησης του έργου, θα λάβουν χώρα τα μέτρα διαχείρισης, τόσο του περιορισμού της εξάπλωσης του είδους <i>Pteridium aquilinum</i> όσο και της αποκατάστασης του τύπου οικοτόπου. Επίσης θα λάβει χώρα η παρακολούθηση της επιτυχίας των μέτρων.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Πλήθος θέσεων/ έκταση που περιορίζεται η εξάπλωση του είδους *Pteridium aquilinum*

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0306
Ονομασία Μέτρου:
Ex situ καλλιέργεια και διατήρηση του είδους <i>Centaurea leonidia</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Διατήρηση πληθυσμών του είδους σε καλλιέργεια / Διάθεση πολλαπλασιαστικού υλικού για πιθανές δράσεις επανεισαγωγής
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Εκτός προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Centaurea leonidia</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.6.3
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.6.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Κατανόηση του τρόπου καλλιέργειας του είδους και βεβαίωση ορθόδοξης συμπεριφοράς των σπερμάτων
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Σε μόνιμη βάση
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Διατήρηση του είδους σε Βοτανικούς Κήπους και Τράπεζες Σπερμάτων
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3

Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CW0206
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Βοτανικός Κήπος / Φορέας στον οποίο ανήκει η Τράπεζα Σπερμάτων
Εκτιμώμενο Κόστος
2.000 - 3.000 € Προμήθεια υλικών καλλιέργειας και εργαστηριακών αναλωσίμων. Προμήθεια σπερμάτων μέσω της εκτέλεσης του μέτρου MM25206CW0206
Πηγή χρηματοδότησης
Έπρασνο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Συμφωνητικό με Βοτανικό Κήπο ή/και Τράπεζα Σπερμάτων
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Κατανόηση της βιολογίας του είδους προκειμένου να επιτευχθεί επιτυχημένη καλλιέργεια.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Στην <i>ex situ</i> διατήρηση του είδους <i>Centaurea leonidia</i> προτείνονται 2 δράσεις. Η σταθερή καλλιέργεια του είδους σε Βοτανικούς Κήπους και η φύλαξη των σπερμάτων του σε Τράπεζα Σπερμάτων. Η καλλιέργεια του είδους σε Βοτανικούς Κήπους συνίσταται να γίνει μέσω της φύτευσης σπερμάτων και όχι μέσω της χρήσης αγενούς πολλαπλασιαστικού υλικού. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να διατηρηθεί ικανοποιητική γενετική ποικιλότητα και να αποφευχθεί η μεταφορά ενδεχόμενων ασθενειών των φυτών από το πεδίο στην καλλιέργεια. Προτείνεται συνέργεια με το μέτρο MM25206CW0206 (μελέτη της φυτρωτικής ικανότητας και των συνθηκών φύτευσης των σπερμάτων). Η παρουσία πληθυσμών της <i>Centaurea leonidia</i> σε σταθερή καλλιέργεια επιτρέπει πιθανές δράσεις επανα-εισαγωγής του είδους στο φυσικό του περιβάλλον. Η καλλιέργεια του είδους ακολουθεί πρωτόκολλα <i>ex situ</i> διατήρησης σπάνιων και απειλούμενων φυτικών ειδών. Για την καλλιέργεια του είδους και την φύλαξη των σπερμάτων του σε Τράπεζα Σπερμάτων θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι τα φυτά από την κορυφή Πούντες και τον Κοκκινόβραχο του Λεωνιδίου έχουν ελαφρές μορφολογικές διαφορές από τα φυτά του <i>locus classicus</i> (κυρίως στην μορφή των εξαρτημάτων των βρακτίων του κεφαλίου) και έχουν αναφερθεί ως '<i>type Rountes</i>'. Ως φορέας εφαρμογής και μέτρησης της αποτελεσματικότητας του μέτρου προτείνεται Βοτανικός Κήπος σε κοντινή απόσταση προς τους φυσικούς πληθυσμούς του είδους και με παρεμφερή κλιματικά χαρακτηριστικά. Η φύλαξη των σπερμάτων του είδους θα γίνει με βάση τα διεθνή πρωτόκολλα μακροχρόνιας διατήρησης των σπερμάτων σε Τράπεζα Σπερμάτων.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Έτη διατήρησης της Τράπεζας Σπερμάτων

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0307
Ονομασία Μέτρου:
Ex situ καλλιέργεια και διατήρηση του είδους <i>Stachys virgata</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Διατήρηση πληθυσμών του είδους σε καλλιέργεια / Διάθεση πολλαπλασιαστικού υλικού για πιθανές δράσεις επανεισαγωγής
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Εκτός προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Stachys virgata</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.6.3
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.6.4
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A15, A21, L02
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Κατανόηση του τρόπου καλλιέργειας του είδους και βεβαίωση ορθόδοξης συμπεριφοράς των σπερμάτων
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Σε μόνιμη βάση
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Διατήρηση του είδους σε Βοτανικούς Κήπους και Τράπεζες Σπερμάτων
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3ς

Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CW0207
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Βοτανικός Κήπος / Φορέας στον οποίο ανήκει η Τράπεζα Σπερμάτων
Εκτιμώμενο Κόστος
2.000-3.000 € Προμήθεια υλικών καλλιέργειας και εργαστηριακών αναλωσίμων.
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Συμφωνητικό με Βοτανικό Κήπο ή/και Τράπεζα Σπερμάτων
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Κατανόηση της βιολογίας του είδους προκειμένου να επιτευχθεί επιτυχημένη καλλιέργεια.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Στην ex situ διατήρηση του είδους <i>Stachys virgata</i> προτείνονται 2 δράσεις που περιλαμβάνονται στο μέτρο. Η σταθερή καλλιέργεια του είδους σε Βοτανικούς Κήπους και η φύλαξη των σπερμάτων του σε Τράπεζα Σπερμάτων. Η καλλιέργεια του είδους σε Βοτανικούς Κήπους συνίσταται να γίνει μέσω της φύτευσης σπερμάτων και όχι μέσω της χρήσης αγενούς πολλαπλασιαστικού υλικού. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να διατηρηθεί ικανοποιητική γενετική ποικιλότητα και να αποφευχθεί η μεταφορά ενδεχόμενων ασθενειών των φυτών από το πεδίο στην καλλιέργεια. Προτείνεται συνέργεια με το μέτρο MM25206CW0207 (μελέτη της φυτρωτικής ικανότητας και των συνθηκών φύτευσης των σπερμάτων). Η παρουσία πληθυσμών της <i>Stachys virgata</i> σε σταθερή καλλιέργεια επιτρέπει πιθανές δράσεις επανα-εισαγωγής του είδους στο φυσικό του περιβάλλον. Η καλλιέργεια του είδους ακολουθεί πρωτόκολλα ex situ διατήρησης σπάντων και απειλούμενων φυτικών ειδών. Ως φορέας εφαρμογής και μέτρησης της αποτελεσματικότητας του μέτρου προτείνεται Βοτανικός Κήπος σε κοντινή απόσταση προς τους φυσικούς πληθυσμούς του είδους και με παρεμφερή κλιματικά χαρακτηριστικά. Η φύλαξη των σπερμάτων του είδους θα γίνει με βάση τα διεθνή πρωτόκολλα μακροχρόνιας διατήρησης των σπερμάτων σε Τράπεζα Σπερμάτων.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Έτη διατήρησης της Τράπεζας Σπερμάτων

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0311
Ονομασία Μέτρου:
Ex situ καλλιέργεια και διατήρηση του είδους <i>Clinopodium taygeteum</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Διατήρηση πληθυσμών του είδους σε καλλιέργεια / Διάθεση πολλαπλασιαστικού υλικού για πιθανές δράσεις επανεισαγωγής
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστου Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Clinopodium taygeteum</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.6.3
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.6.5
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
G09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Ερευνητική δραστηριότητα / δράση
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Κατανόηση του τρόπου καλλιέργειας του είδους και βεβαίωση ορθόδοξης συμπεριφοράς των σπερμάτων
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Μόνιμη βάση
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Διατήρηση του είδους σε Βοτανικούς Κήπους και Τράπεζες Σπερμάτων
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3

Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CW0208
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Βοτανικός Κήπος / Φορέας στον οποίο ανήκει η Τράπεζα Σπερμάτων
Εκτιμώμενο Κόστος
2.000-3.000 € Προμήθεια υλικών καλλιέργειας και εργαστηριακών αναλωσίμων. Προμήθεια σπερμάτων μέσω της εκτέλεσης του μέτρου MM25206CW0208.
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Συμφωνητικό με Βοτανικό Κήπο ή/και Τράπεζα Σπερμάτων
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Κατανόηση της βιολογίας του είδους προκειμένου να επιτευχθεί επιτυχημένη καλλιέργεια.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται πρόβλημα κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Στην <i>ex situ</i> διατήρηση του είδους <i>Clinopodium taygeteum</i> προτείνονται 2 δράσεις που περιλαμβάνονται στο μέτρο. Η σταθερή καλλιέργεια του είδους σε Βοτανικούς Κήπους και η φύλαξη των σπερμάτων του σε Τράπεζα Σπερμάτων. Η καλλιέργεια του είδους σε Βοτανικούς Κήπους συνίσταται να γίνει μέσω της φύτευσης σπερμάτων και όχι μέσω της χρήσης αγενούς πολλαπλασιαστικού υλικού. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να διατηρηθεί ικανοποιητική γενετική ποικιλότητα και να αποφευχθεί η μεταφορά ενδεχόμενων ασθενειών των φυτών από το πεδίο στην καλλιέργεια. Προτείνεται συνέργεια με το μέτρο MM25206CW0208 (μελέτη της φυτρωτικής ικανότητας και των συνθηκών φύτευσης των σπερμάτων). Η παρουσία πληθυσμών του <i>Clinopodium taygeteum</i> σε σταθερή καλλιέργεια επιτρέπει πιθανές δράσεις επανα-εισαγωγής του είδους στο φυσικό του περιβάλλον. Η καλλιέργεια του είδους ακολουθεί πρωτόκολλα <i>ex situ</i> διατήρησης σπάνιων και απειλούμενων φυτικών ειδών. Ως φορέας εφαρμογής και μέτρησης της αποτελεσματικότητας του μέτρου προτείνεται Βοτανικός Κήπος σε κοντινή απόσταση προς τους φυσικούς πληθυσμούς του είδους και με παρεμφερή κλιματικά χαρακτηριστικά. Η φύλαξη των σπερμάτων του είδους θα γίνει με βάση τα διεθνή πρωτόκολλα μακροχρόνιας διατήρησης των σπερμάτων σε Τράπεζα Σπερμάτων.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Έτη διατήρησης της Τράπεζας Σπερμάτων

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0312
Ονομασία Μέτρου:
Ex situ καλλιέργεια και διατήρηση του είδους <i>Phitosia crocifolia</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Διατήρηση πληθυσμών του είδους σε καλλιέργεια-τράπεζες σπερμάτων
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Phitosia crocifolia</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.6.3
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Ερευνητική δραστηριότητα / δράση
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Κατανόηση του τρόπου καλλιέργειας του υποείδους και βεβαίωση ορθόδοξης συμπεριφοράς των σπερμάτων
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Μόνιμη βάση
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Διατήρηση του είδους σε Βοτανικούς Κήπους και Τράπεζες Σπερμάτων
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3

Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CW0209
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Βοτανικός Κήπος / Φορέας στον οποίο ανήκει η Τράπεζα Σπερμάτων
Εκτιμώμενο Κόστος
2.000-3.000 € Προμήθεια υλικών καλλιέργειας και εργαστηριακών αναλωσίμων.
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Συμφωνητικό με Βοτανικό Κήπο ή/και Τράπεζα Σπερμάτων
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Κατανόηση της βιολογίας του είδους προκειμένου να επιτευχθεί επιτυχημένη καλλιέργεια.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται πρόβλημα κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η ex situ διατήρηση και καλλιέργεια της <i>Phitosia crocifolia</i> αποσκοπεί αφενός στη μόνιμη και μακροχρόνια καλλιέργεια ατόμων της σε Βοτανικούς Κήπους και αφετέρου στη μακροχρόνια φύλαξη των καρπών της (αχαινίων) σε Τράπεζα Σπερμάτων. Οι δύο αυτές δράσεις μπορούν να εναλλάσσονται, δηλαδή τμήμα των καρπών που φυλάσσονται σε Τράπεζα Σπερμάτων μπορούν να φυτρώσουν και να δώσουν φυτά καλλιέργειας και οι συλλεγμένοι καρποί από την καλλιέργεια ανανεώνουν το υλικό στις Τράπεζες Σπερμάτων. Η μέχρι στιγμής περιορισμένη εμπειρία δείχνει ότι η <i>Phitosia crocifolia</i> μπορεί να καλλιεργηθεί σε χαμηλότερο υψόμετρο, δεν είναι όμως γνωστό κατά πόσο επηρεάζονται κάποια χαρακτηριστικά του είδους κάτω από συνθήκες θερμικής καταπόνησης, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Συνεπώς, προκειμένου να καλλιεργηθεί το φυτό είναι καλύτερο να επιλεγεί τουλάχιστον ένας Βοτανικός Κήπος μεγαλύτερου υψομέτρου ή βορειότερου γεωγραφικού πλάτους. Προτείνεται οι επιμέρους υποπληθυσμοί του υποείδους να καλλιεργούνται ξεχωριστά και να αποφεύγεται η μεταξύ τους επικοινωνία. Προτείνεται συνέργεια με το μέτρο MM25206CW0209 (και μέσω αυτού συλλογή καρπών για μελέτη της φυτρωτικής ικανότητας και των συνθηκών φύτρωσης, και της εγκατάστασης μητρικής φυτείας). Ως φορέας εφαρμογής και μέτρησης της αποτελεσματικότητας του μέτρου προτείνεται Βοτανικός Κήπος σε κοντινή απόσταση προς τους φυσικούς πληθυσμούς του είδους και με παρεμφερή κλιματικά χαρακτηριστικά. Η φύλαξη των σπερμάτων του είδους θα γίνει με βάση τα διεθνή πρωτόκολλα μακροχρόνιας διατήρησης των σπερμάτων σε Τράπεζα Σπερμάτων.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Έτη διατήρησης της Τράπεζας Σπερμάτων

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CF0303
Ονομασία Μέτρου:
Αποφυγή ή απαγόρευση της οργάνωσης νέων πιστών αναρρίχησης καθώς και της επέκτασης των ήδη λειτουργούντων, με την προσθήκη νέων διαδρομών αναρρίχησης, εντός της χαράδρας του Λεωνιδίου για την προστασία του είδους <i>Centaurea leonidia</i>
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ενημέρωση των αρμοδίων φορέων του Λεωνιδίου και συμφωνία διαχείρισης και προστασίας των πληθυσμών της <i>Centaurea leonidia</i> μέσω αποφυγής οργάνωσης νέων πιστών αναρρίχησης καθώς και της μη επέκτασης των ήδη λειτουργούντων
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF03
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό / Ενημερωτικό / Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αναρριχητικά πεδία Λεωνιδίου και αναρριχητικές διαδρομές. Τ.Ο. 8210. Περιοχές με βράχια στο σύνολο της προστατευόμενης περιοχής. Περιοχή εξάπλωσης είδους χλωρίδας <i>Centaurea leonidia</i> .
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Centaurea leonidia</i> , Τ.Ο. 8210
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.9.1, A.2.7
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.5.1, A.6.1, A.3.4
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Διαχείριση επισκεπτών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Kalpoutzakis E. & Constantinidis Th. 2004: A new species of <i>Centaurea</i> (sect. <i>Phalolepis</i> , Compositae: Cardueae) from eastern Peloponnisos, Greece. - Botanical Journal of the Linnean Society 146: 375-383. Kalpoutzakis E. & Constantinidis Th. 2005: New data on the distribution of endemic and rare taxa in the flora of east Peloponnisos, Greece. - Bot. Chron. 18(2): 115-136. «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χλωρίδας» στα πλαίσια του έργου «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (Οκτ. 2013 - Δεκ. 2015) - Επιστ. Υπεύθ. Επικ. Καθηγητής του Τμήματος Βιολογίας, Παν/μίου Αθηνών, Δρ.

Θεοφάνης Κωνσταντινίδης, Κ.Α. 70/3/12993. Η εφαρμογή δεν προϋποθέτει ειδικές τεχνικές προδιαγραφές και μπορεί να εφαρμοστεί με ελάχιστες τεχνικές προϋποθέσεις.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη (με δυνατότητα ανανέωσης ανά 5ετία)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α: 2 συνεχόμενα έτη με έρευνα πεδίου την περίοδο ανθοφορίας (τέλη Μαΐου – μέσα Ιουνίου, συνδυασμός με το μέτρο MM25206CW0206). Φάση Β: 2 συνεχόμενα έτη, αρχής γενομένης από το δεύτερο έτος από την έναρξη της φάσης Α. Φάση Γ: 8 συνεχόμενα έτη (1 έτος στα πλαίσια του παρόντος ΔΣ και 7 στα επόμενα) με έναρξη το επόμενο έτος από τη σύναψη συμφωνίας με τους φορείς του Λεωνιδίου (φάση Β). Φάση Δ: Στο τέλος της 5ετίας και σε επόμενα διαχειριστικά σχέδια
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CF0302, MM25206CF0304
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ / Αναρριχητικοί/ορειβατικοί σύλλογοι & ομοσπονδία ορειβατών/αναρριχητών
Εκτιμώμενο Κόστος
8.000 € - 10.000 € ανά έτος
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Πράσινο Ταμείο LIFE
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Σύναψη συμφωνίας με φορέα αναρριχητικού πάρκου Λεωνιδίου, Δήμου Λεωνιδίου και Αναπτυξιακή Πάρνωνα
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μέτρο έχει τοπική εφαρμογή και δεν αναμένεται να εμφανίζει τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Για την αποτελεσματική εφαρμογή του μέτρου πρέπει να υπάρχει συναίνεση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (ορειβατικοί και αναρριχητικοί σύλλογοι, αναρριχητές) και ενημέρωση των αναρριχητών. Εκτιμάται ότι δεν θα επιφέρει δυσχέρεια στους χρήστες, μέσα από συνεργασία και με χρήση εργαλείων ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και εθελοντικής συμμετοχής των χρηστών. Μπορεί να αντιδράσουν ήπια συγκεκριμένοι φορείς του Λεωνιδίου, ιδιαίτερα οι υπεύθυνοι του αναρριχητικού πάρκου Λεωνιδίου .
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης

Σκοπός του μέτρου είναι η διατήρηση των υπάρχοντων πληθυσμών της *Centaurea leonidia* και η προσπάθεια αύξησης του αριθμού των ατόμων / επέκτασης της περιοχής παρουσίας του είδους σε βάθος χρόνου 2 εξαετιών. Το μέτρο συνδυάζεται στενά με το μέτρο MM25206CF0304. Τα δύο μέτρα αποσκοπούν στη διαχείριση δημόσιων εκτάσεων και ιδιαίτερα τα συστήματα των κατακόρυφων ασβεστολιθικών κρημνών που διαθέτουν πιστοποιημένη παρουσία ατόμων της *Centaurea leonidia* μέσω της επικοινωνίας/ενημέρωσης των υπευθύνων του αναρριχητικού πάρκου Λεωνιδίου, του Δήμου Λεωνιδίου και της Αναπτυξιακής Εταιρείας του Πάρνωνα και συμφωνίας μεταξύ των παραπάνω φορέων και της ΜΔΠΠ.

Το μέτρο περιλαμβάνει τις ακόλουθες φάσεις:

Φάση Α: Καταγραφή και αποτύπωση των πληθυσμών της *Centaurea leonidia* που φύονται στους κατακόρυφους ασβεστολιθικούς κρημνούς της χαράδρας ως αποτέλεσμα της μελέτης της βιβλιογραφίας και του μέτρου MM25206CW0206.

Φάση Β: Επιτόπια ενημέρωση των υπευθύνων του αναρριχητικού πάρκου Λεωνιδίου, του Δήμου Λεωνιδίου και της Αναπτυξιακής Εταιρείας του Πάρνωνα και σύναψη συμφωνίας διαχείρισης και προστασίας των πληθυσμών της *Centaurea leonidia* μέσω αποφυγής οργάνωσης νέων πιστών αναρρίχησης καθώς και της μη επέκτασης των ήδη λειτουργούντων (συνδυασμός με μέτρο MM25206CF0304).

Φάση Γ: Ετήσια παρακολούθηση της διατήρησης/αύξησης του πληθυσμού της *Centaurea leonidia* μέσω επιτόπιων παρατηρήσεων κατά τον Μάιο/Ιούνιο κάθε έτους. Υπολογισμός της περιοχής κατάληψης του είδους.

Φάση Δ: Συνολική αποτίμηση της δράσης κατά το τέλος της πρώτης πενταετίας και κατά την ολοκλήρωση εφαρμογής της δράσης στο τέλος της 12ετίας (στα επόμενα διαχειριστικά σχέδια).

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός εργασιών πεδίου που πραγματοποιήθηκαν ανά έτος
2. Ποσοστό υλοποίησης των προγραμματισμένων εργασιών πεδίου και υποβολής σχετικών αναφορών

3 Μέτρα διαχείρισης αγροτικών εκτάσεων

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0204
Ονομασία Μέτρου:
Εκπόνηση Θεματικού Σχεδίου Διαχείρισης για τον Τομέα της Γεωργίας για τη ρύθμιση της γεωργικής δραστηριότητας, μέσω εφαρμογής γεωργοοικονομικών μέτρων και παροχής κινήτρων για τη χρήση βέλτιστων καλλιεργητικών πρακτικών
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο αφορά στη δημιουργία δέσμης μέτρων και κινήτρων για α) Προώθηση της διατήρησης και αποκατάστασης μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου σε γεωργικές εκτάσεις, β) Προώθηση της βιολογικής καλλιέργειας, γ) Προώθηση της έξυπνης γεωργίας με την εφαρμογή σύγχρονων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών, δ) Προώθηση της διατήρησης της μωσαϊκότητας του αγροτικού τοπίου και των αγροδασικών συστημάτων, ε) Προώθηση καλλιεργειών προσαρμοσμένες στην κλιματική αλλαγή
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA02,CA08,CA09,CA10,CA15
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό, Οικονομικό, Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αγροτικές καλλιέργειες
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.6.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.1.3, Γ.1.4
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A05, A15, A21, A30, A02, A23 και εν γένει όλες οι πιέσεις που σχετίζονται με την γεωργία
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διαχείρισης γεωργικών εκτάσεων Μέτρα διαχείρισης υδατικών πόρων Μέτρα προστασίας των εδαφίων πόρων
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα (2021-2027)
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
1,5 έτος
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Η υλοποίηση του μέτρου ξεκινά από το 1ο έτος εφαρμογής του ΔΣ . Το μέτρο διακρίνεται σε δυο φάσεις: στην 1η φάση θα οριστικοποιηθούν οι λεπτομέρειες των γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων (Σχέδιο Δράσης) και έχει διάρκεια 1,5 χρόνο και, στη 2η φάση θα υλοποιηθούν κάποια από τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΥΠΑΑΤ
Εκτιμώμενο Κόστος
40.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Απαιτείται σειρά θεσμικών μέτρων για τη θεσμική ισχυροποίηση των ορθών καλλιεργητικών πρακτικών και τη διαδικασία πιστοποίησης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Μη αποδοχή των μέτρων από τους καλλιεργητές
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο αφορά στη δημιουργία κινήτρων και δέσμης μέτρων για α) Προώθηση της διατήρησης και αποκατάστασης μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου σε γεωργικές εκτάσεις, β) Προώθηση της βιολογικής καλλιέργειας, γ) Προώθηση της έξυπνης γεωργίας με την εφαρμογή σύγχρονων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών, δ) Προώθηση της διατήρησης της μωσαϊκότητας του αγροτικού τοπίου και των αγροδασικών συστημάτων, ε) Προώθηση καλλιεργειών προσαρμοσμένες στην κλιματική αλλαγή Στόχος της δράσης είναι η εκπόνηση θεματικού Σχεδίου Διαχείρισης για τον Τομέα της Γεωργίας για την προώθηση των βέλτιστων καλλιεργητικών πρακτικών, το οποίο θα περιλαμβάνει: • Περιληπτική περιγραφή της περιοχής και αναλυτική περιγραφή των στόχων και του πλαισίου διαχείρισης για τον Τομέα της Γεωργίας (όπως καταγραφή καλλιεργειών και συσχέτιση με προστατευόμενα είδη και οικοτόπους, ασκούμενες πιέσεις, στόχοι διατήρησης των ειδών, υφιστάμενα μέτρα διαχείρισης),

- Περιγραφή δράσεων που μπορούν να υλοποιηθούν από το ΠΑΑ σχετικά με την τήρηση υποχρεωτικού ή εθελοντικού χαρακτήρα γεωργικών δεσμεύσεων και την παροχή ενισχύσεων προς αναπλήρωση της απώλειας εισοδήματος που προκύπτει από την τήρησή αυτών (Αντισταθμιστική ενίσχυση σε γεωργικές περιοχές NATURA / Ενισχύσεις για γεωργοπεριβαλλοντικές δεσμεύσεις),
- Περιγραφή λοιπών δράσεων που αφορούν τον τομέα της Γεωργίας και μπορούν να υλοποιηθούν από το ΠΑΑ,
- Προγραμματισμός της παρακολούθησης, αναθεώρησης και διαβούλευσης του Θεματικού Σχεδίου Διαχείρισης.

Θα υλοποιηθούν επίσης διαβουλεύσεις με τις τοπικές κοινωνίες και τις αρμόδιες αρχές ώστε να εξασφαλισθούν η μεγαλύτερη δυνατή συναίνεση (ειδικά των αγροτών) για τα εφαρμοζόμενα μέτρα όπως και συμφωνία με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο προστασίας και διαχείρισης αυτών των περιοχών.

Κατά την εκπόνηση των Θεματικών Σχεδίων, θα υπάρξει συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τις άλλες δράσεις του Σχεδίου Διαχείρισης, λαμβάνοντάς τα υπόψη αλλά και συνεισφέροντας με δεδομένα στην εκπόνηση αυτών. Κατ' ελάχιστον θα ληφθούν υπόψη τα κάτωθι αναφερόμενα: Σημαντικό τμήμα της περιοχής καλύπτεται από αγροτικές καλλιέργειες. Οι καλλιεργητικές πρακτικές που εφαρμόζονται πολλές φορές δεν συνάδει με τις ανάγκες διατήρησης του προστατευτέου αντικείμενου. Πλήθος πιέσεων και απειλών, με χαμηλή μέτρια ή υψηλή ένταση έχουν αναγνωριστεί να επιδρούν στα προστατευτέα αντικείμενα, όπως Α05 Απομάκρυνση μικρών χαρακτηριστικών τοπίου για ενοποίηση αγροτεμαχίων (φράκτες, ξερολιθιές, βούρλα, ανοιχτές τάφρους, πηγές, μεμονωμένα δέντρα κ.λπ.), Α15 (Καλλιεργητικές πρακτικές (π.χ. όργωμα) στη γεωργία), Α21 (Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία) και Α30 (Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μικτά ύδατα για γεωργία), Α02«Μετατροπή σε διαφορετικού είδους γεωργική γη (εξαιρουμένης της αποστράγγισης και της χρήσης της φωτιάς ως μέσο διαχείρισης)» και Α23 «Χρήση άλλων μεθόδων καταπολέμησης των παρασίτων στη γεωργία (εκτός από την καλλιέργεια του εδάφους)»

Είναι απαραίτητη η ρύθμιση των καλλιεργητικών πρακτικών ώστε να μειωθεί η να παύσει η επίδραση των παραπάνω πιέσεων στα προστατευτέα αντικείμενα. Η ρύθμιση θα πρέπει να συνοδεύεται από αντισταθμιστικά μέτρα για την παρότρυνση της συμμετοχής μεγάλου πλήθους αγροτών.

Ανάμεσα στα μέτρα που προτείνεται να ενεργοποιηθούν είναι:

1. Προώθηση της διατήρησης και αποκατάστασης μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου σε γεωργικές εκτάσεις (π.χ. φυτοφραχτών ως όρια μεταξύ καλλιεργειών)
2. Προώθηση της βιολογικής καλλιέργειας
3. Προώθηση της έξυπνης γεωργίας με την εφαρμογή σύγχρονων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών
4. Προώθηση της διατήρησης της μωσαϊκότητας του αγροτικού τοπίου και των αγροδασικών συστημάτων
5. Προώθηση καλλιεργειών προσαρμοσμένες στην κλιματική αλλαγή

Προώθηση της διατήρησης και αποκατάστασης μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου σε γεωργικές εκτάσεις (π.χ. φυτοφραχτών ως όρια μεταξύ καλλιεργειών)

Οι φυτοφράχτες, η χρήση δηλαδή δενδρωδών και θαμνωδών ειδών για την οριοθέτηση των καλλιεργειών είναι ευεργετικοί για τη διατήρηση της ποικιλότητας. Πλήθος μελετών έχει αποδείξει τη σημασία τους για την προσφορά τροφής και καταφυγίου για πολλά είδη πανίδας. Επίσης οι φυτοφράχτες αποτελούν μικρούς διαδρόμους διασύνδεσης αμιγών εκτάσεων φυσικών τύπων οικοτόπων.

Οι άξονες για τη δημιουργία φυτοφραχτών είναι οι εξής: (α) Χρήση ιθαγενών ειδών με έμφαση στην χρήση ειδών που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την πανίδα της περιοχής (μελέτη της χλωριδικής σύνθεσης των φυτοφραχτών στην περιοχή) (β) Ορθή άσκηση κατά χώρο και χρόνο καλλιεργητικών πρακτικών των φυτοφραχτών (δημιουργία εγχειριδίου προς τους αγρότες) (γ) αξιοποίηση ειδών που μπορεί να έχουν οικονομικό όφελος προς τους παραγωγούς (πχ είδη του γένους Rubus), δ) συντήρηση και αύξηση των φυτοφραχτών

Ως αντισταθμιστικά μέτρα προς τους αγρότες για τη συμμετοχή τους προτείνονται: (α) Η δωρεάν παροχή φυτευτικού υλικού, (β) δωρεάν σεμινάρια καλλιεργητικών πρακτικών

Ως δείκτες παρακολούθησης του μέτρου προτείνονται (α) Μήκος νέων φυτοφραχτών, (β) Πλήθος αγροτών που μετέχουν στη συντήρηση φυτοφραχτών

Προώθηση της βιολογικής καλλιέργειας

Η προώθηση της βιολογικής καλλιέργειας θα περιορίσει τη χρήση αγροχημικών για φυτοπροστασία και λίπανση και όσες πιέσεις & απειλές συνδέονται με αυτά. Η μετάβαση σε ένα σύστημα εκτεταμένης βιολογικής καλλιέργειας είναι αρκετά δύσκολη καθώς απαιτεί συστηματική προσπάθεια και εκτεταμένες παρεμβάσεις ώστε να πειστεί το μεγαλύτερο μέρος των παραγωγών να στραφεί προς αυτό το πρότυπο καλλιέργειας. Παράλληλα πρέπει να υπάρξει στροφή του καταναλωτικού κοινού προς αυτή την αγορά ώστε, εκτός από το θεσμικό πλαίσιο για τους παραγωγούς, να εξασφαλιστεί και η διάθεση των προϊόντων τους. Παρ' όλα αυτά, ακόμη και σε τοπικό επίπεδο προτείνονται τα εξής:

1. Λίστα/μητρώο βιοκαλλιεργητών εντός της προστατευόμενης περιοχής με στόχο την απευθείας σύνδεση βιοκαλλιεργητών & καταναλωτών
2. Παραχώρηση Δημοτικών/δημόσιων εκτάσεων αποκλειστικά για αποκλειστική βιολογική καλλιέργεια ή βιολογική κτηνοτροφία
3. Δημιουργία μητρώου παραδοσιακών ποικιλιών, τυποποίησή τους και διάθεσή τους σε όσους καλλιεργητές το επιθυμούν

Προώθηση της έξυπνης γεωργίας με την εφαρμογή σύγχρονων Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών

Η εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στην καλλιέργεια μπορεί να βοηθήσει στην ορθολογικότερη χρήση των πόρων. Η άρδευση της καλλιέργειας όταν υπάρχει ανάγκη, η λίπανση στο σωστό χρόνο, σε θέσεις που απαιτείται και με την ποσότητα που απαιτείται είναι μερικές μόνο από της άμεσες εφαρμογές που μπορεί να υποστηρίξει η υιοθέτηση της έξυπνης γεωργίας. Αυτά θα βοηθήσουν στην ορθολογική χρήση των υδάτων ενώ παράλληλα θα περιοριστεί η ρύπανση από την αλόγιστη χρήση αγροχημικών.

Για την εφαρμογή της απαιτείται η προμήθεια και χρήση ακριβού εξοπλισμού αιχμής, κάτι που είναι ένας περιοριστικός παράγοντας για την ευρύτερη εφαρμογή της έξυπνης γεωργίας. Οι οργανωμένοι φορείς της πολιτείας πρέπει να παρέχουν την απαιτούμενη τεχνογνωσία στους παραγωγούς ώστε να μπορέσουν να εφαρμόσουν την έξυπνη γεωργία στις καλλιέργειές τους. Μετρήσιμος δείκτης αυτής της δράσης μπορεί να αποτελεί το πλήθος και η συνολική έκταση των εκμεταλλεύσεων στις οποίες εφαρμόζονται πρακτικές έξυπνης γεωργίας.

Προώθηση της διατήρησης της μωσαϊκότητας του αγροτικού τοπίου και των αγροδοσικών συστημάτων

Όπως φάνηκε και στην ενότητα 2.1.1. τουλάχιστον κατά θέσεις η περιοχή χαρακτηρίζεται από σχετικά υψηλή ποικιλότητα τοπίου. Σε πολλές περιπτώσεις η υψηλή ποικιλότητα του τοπίου, ακόμη κι αν πρόκειται για ποικιλότητα αγροτικού/ανθρωπογενούς τοπίου, σχετίζεται με υψηλή βιοποικιλότητα. Σε αυτό το πλαίσιο είναι απαραίτητη η προώθηση της κατά χώρο οργάνωσης των καλλιεργειών ώστε να διατηρηθεί η υψηλή ποικιλότητα στο τοπίο. Είναι απαραίτητος ο χωρικός σχεδιασμός της παρουσίας αγροτικών, φυσικών και ημιφυσικών χρήσεων γης ώστε να διατηρηθεί ο δείκτης σε υψηλά επίπεδα.

Σε αυτή τη φάση δεν είναι δυνατή η περιγραφή μέτρων και ενδεικτών στους οποίους πρέπει να στοχεύει αυτή η δράση. Αρχική προϋπόθεση είναι η καλύτερη κατανόηση των ωφελειών που προκύπτουν από τη διατήρηση της πολυπλοκότητας στη σύνθεση του τοπίου στην περιοχή. Έπειτα μπορεί να προταθούν περισσότερα συγκεκριμένα μέτρα και να τεθούν στόχοι.

Προώθηση καλλιεργειών προσαρμοσμένες στην κλιματική αλλαγή

Καθώς η κλιματική αλλαγή αναγνωρίζεται ως μια από τις σημαντικότερες απειλές για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, και έχει άμεση σχέση με την ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων, η οποία έχει αναγνωριστεί ως πίεση & απειλή στην περιοχή. Η δράση αυτή περιλαμβάνει την καταγραφή και πρόταση εναλλακτικών καλλιεργειών οι οποίες θα είναι προσαρμοσμένες τόσο στις συνθήκες της περιοχής όσο και στις ήδη υφιστάμενες υποδομές.

Τα αντισταθμιστικά μέτρα που θα προτρέψουν την υιοθέτηση των δράσεων από τους παραγωγούς της περιοχής περιλαμβάνουν κυρίως:

1. Συνεχή κατάρτιση αναφορικά με την εφαρμογή των μέτρων, τις ανάγκες επανακαθορισμού στόχων κ.ο.κ.
2. Συμβουλευτική με στόχο τη διάχυση της επιστημονικής γνώσης
3. Παροχή αναγκαίων υλικών (φυτευτικού υλικό, υποδομές κ.ο.κ.) για την εφαρμογή των δράσεων
4. Κατάρτιση μητρώου καλλιεργητών που υιοθετούν ορθές καλλιεργητικές πρακτικές και δράσεις για τη διάχυση των προϊόντων τους
5. Σήμα πιστοποίησης πολλαπλών βαθμίδων, ανάλογα με τις πρακτικές που υιοθετούνται

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Τεύχος Σχεδίου Διαχείρισης για τον Τομέα της Γεωργίας
2. Μήκος φυτοφραχτών
3. Πλήθος και έκταση γεωργικών εκμεταλλεύσεων που ακολουθούν ορθές γεωργικές πρακτικές (κλιμάκωση αναφορικά με τον τύπο των γεωργικών πρακτικών)
4. Πλήθος τοπικών ποικιλιών που καλλιεργούνται και έκταση στην οποία καλλιεργούνται
5. Πλήθος και έκταση εκμεταλλεύσεων που υιοθετούν πρακτικές έξυπνης γεωργίας
6. Πλήθος και έκταση εκμεταλλεύσεων που μετατράπηκαν σε λιγότερο υδροβόρες

4 Μέτρα διαχείρισης επισκεπτών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CF0301
Ονομασία Μέτρου:
Μελέτη φέρουσας ικανότητας και Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών στο χερσαίο περιβάλλον
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Μελέτη φέρουσας ικανότητας και εκπόνηση Σχεδίου Διαχείρισης Επισκεπτών στο χερσαίο περιβάλλον. Εκτίμηση φέρουσας ικανότητας. Χωροθέτηση έργων και υποδομών και τεχνική περιγραφή αυτών.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF03
Τύπος του μέτρου:
Άλλο, Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.3.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.1.1, Γ.2.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Επικοινωνία, Ενημέρωση και Εκπαίδευση του κοινού Διαχείριση επισκεπτών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Η εμπειρία και τεχνογνωσία για την εκπόνηση μελετών εκτίμησης της φέρουσας ικανότητας σε τύπους οικοτόπων και είδη είναι περιορισμένες (π.χ. περιοχή των Στενών Αχέροντα, LIFE09 NAT/GR/000343 - ACCOLAGOONS (Επανομή - Αγγελοχώρι) .
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα (2021-2027)
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
10 μήνες (1ο έτος εφαρμογής)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

Φάση Α: 5 μήνες, Φάση Β: 5 μήνες
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ (σε συνεργασία με Ο.Τ.Α., Δασική Υπηρεσία, Αρχαιολογική Υπηρεσία)
Εκτιμώμενο Κόστος
50.000€
Πηγή χρηματοδότησης
Ταμείο Ανάκαμψης Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου (ΠΕΠ) Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Συνεργασία με αρμόδιους εμπλεκόμενους φορείς (Δασική Υπηρεσία, Αρχαιολογική Υπηρεσία, ΟΤΑ) Προκήρυξη για την ανάθεση της μελέτης
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Χρειάζεται συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους δημόσιους φορείς της περιοχής, με διαφορετικής αρμοδιότητας στον ίδιο χώρο (Δασική Υπηρεσία, Αρχαιολογική Υπηρεσία, ΟΤΑ)
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Τα έργα ερμηνείας και ανάδειξης, καθώς και οι δράσεις που προωθούν την τουριστική ανάπτυξη χαίρουν κοινωνικής αποδοχής. Μερική δυσχέρεια μπορεί να υπάρξει από τους επισκέπτες της περιοχής σε περίπτωση αποκλεισμού μίας περιοχής, αλλά εκτιμάται ότι θα αρθεί με τις δράσεις ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης. Πιθανότητα μη αποδοχής των μέτρων από τον τουριστικό τομέα προβλέπεται να επιλυθεί με δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, απονομή τιμητικών τίτλων και πιστοποιητικών καλής πρακτικής.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Για την εκπόνηση της δράσης θα ληφθούν υπόψη επιτόπια έρευνα, βιβλιογραφικά δεδομένα, υφιστάμενα προγράμματα ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού στην Ελλάδα και το εξωτερικό, στοιχεία από φορείς της περιοχής και από πρόσωπα με εμπειρία σε συγκεκριμένους τομείς. Φάση Α: Καταγραφή και ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης. Περιλαμβάνει τα ακόλουθα: - Αξιοποίηση στοιχείων από διαθέσιμες μελέτες στην περιοχή και κυρίως της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης. Αξιοποίηση στοιχείων αβιοτικού, βιοτικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος (δημογραφικά στοιχεία, οικονομικές δραστηριότητες, χρήσεις γης, δίκτυα-υποδομές, τουριστικές δραστηριότητες και υποδομές, δράσεις προστασίας κλπ.), ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία. - Θεσμικές ρυθμίσεις – Ζώνες προστασίας – Επιτρεπόμενες χρήσεις και όροι και προϋποθέσεις αυτών (εφόσον έχει εκδοθεί Προεδρικό Διάταγμα για την Προστατευόμενη Περιοχή) - Αξιολόγηση περιοχής μελέτης και ευρύτερης περιοχής ως προς την οικοτουριστική ανάπτυξη.

- Καταγραφή και αξιολόγηση των υφιστάμενων υποδομών που χρησιμοποιούνται από τους επισκέπτες και τους κατοίκους της περιοχής.
- Προσδιορισμός ζωνών και χαρακτηριστικών αυτών ως προς την επισκεψιμότητα και άσκηση τουριστικών / αναψυχικών δραστηριοτήτων. Προσδιορισμός θέσεων με μεγάλη επισκεψιμότητα και ιεράρχηση πιέσεων.
- Εκτίμηση του μεγέθους εισροής των επισκεπτών και των πιέσεων που ασκούν στην προστατευόμενη περιοχή αυτής.
- Εκτίμηση της αναμενόμενης ζήτησης, τα χαρακτηριστικά των ομάδων επισκεπτών (π.χ. φυσιολάτρες, ομάδα ενδιαφέροντος για τον θρησκευτικό / αρχαιολογικό / πολιτιστικό τουρισμό, λάτρεις του αθλητισμού υπαίθρου, ορεινού αθλητισμού, μεμονωμένοι επισκέπτες, οπαδού του μαζικού τουρισμού κλπ.), οι επιμέρους δραστηριότητες που μπορούν να αναπτυχθούν και ο τρόπος προσέλκυσης των επισκεπτών.

Φάση Β: Εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας

Η φέρουσα ικανότητα επισκεπτών σε Εθνικά Πάρκα ορίζεται ως «ο τύπος και ο βαθμός χρήσης των επισκεπτών που μπορεί να δεχθεί το πάρκο διατηρώντας στα αποδεκτά όρια τους φυσικούς πόρους και τις κοινωνικές συνθήκες ώστε να πληρούνται οι σκοποί του πάρκου» (Manning, Robert. "Visitor experience and resource protection: A framework for managing the carrying capacity of National Parks." *Journal of Park & Recreation Administration* 19.1 (2001)).

Η φέρουσα ικανότητα αποτελεί βασικό εργαλείο για την οργάνωση της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής, της ρύθμισης της επισκεψιμότητας αλλά και της παρακολούθησης της τουριστικής δραστηριότητας, λαμβάνοντας υπόψη τη φέρουσα ικανότητα των οικοσυστημάτων, αλλά και το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον της περιοχής, ώστε να μην υποβαθμίζεται η κατάσταση διατήρησης των σημαντικών ειδών και τ.ο.

Για την εκτίμηση της φέρουσας ικανότητας θα ληφθούν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής, οι ανάγκες διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων, διαχειριστικές και περιβαλλοντικές παράμετροι, ενώ θα χρησιμοποιηθεί εφαρμογή συνδυασμένων μεθόδων (Χωρική Φέρουσα Ικανότητα, Πραγματική Φέρουσα Ικανότητα, Αποτελεσματική ή Ισχύουσα Φέρουσα Ικανότητα).

Φάση Γ: Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών με σκοπό την προώθηση του αειφόρου τουρισμού

Στο Σχέδιο που θα καταρτιστεί θα περιλαμβάνεται η χωροθέτηση και περιγραφή των ακόλουθων έργων και δράσεων:

1. Κέντρο Διοίκησης και Ενημέρωσης (κτίριο):

Ο χώρος αυτός θα αποτελέσει τον βασικό πόλο διαχείρισης της περιοχής και πυρήνα του συστήματος ερμηνείας του περιβάλλοντος. Η χωροθέτησή του κτιρίου θα πρέπει να είναι τέτοια ώστε αφ' ενός μεν να καθιστά εύκολο τον εντοπισμό του, αφ' ετέρου δε να εξασφαλίζει την εύκολη πρόσβαση σ' αυτό. Το Κέντρο Πληροφόρησης είναι σκόπιμο να χωροθετηθεί εντός ή πλησίον οικισμού, για λόγους ασφάλειας αλλά και ενίσχυσης της επισκεψιμότητας, ώστε να στηρίζονται έμμεσα και άλλες δραστηριότητες (π.χ. διατροφή, οργάνωση περιηγήσεων κ.λπ.) ενώ παράλληλα να μην διακινδυνεύεται πιθανή υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος από τη διακίνηση των επισκεπτών. Επίσης θα ήταν προτιμότερο να γίνει η χρήση υφιστάμενου διαθέσιμου κτιρίου παρά η ανέγερση νέου.

2. Κέντρα και Περίπτερα Ενημέρωσης και Προσανατολισμού Επισκεπτών

Τα Κέντρα Ενημέρωσης και Προσανατολισμού επισκεπτών αποτελούν συμπληρωματικά στο Κέντρο Διοίκησης & Ενημέρωσης περιφερειακούς πόλους διαχείρισης της περιοχής και τους συστήματος ερμηνείας του περιβάλλοντος. Οι χώροι αυτοί έχουν σκοπό την ενημέρωση και προσανατολισμό των επισκεπτών δίνοντας έμφαση στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής. Τα Περίπτερα Ενημέρωσης θα χωροθετηθούν σε επιλεγμένα σημεία στρατηγικής σημασίας για την ενημέρωση των επισκεπτών, τη διάχυση των πληροφοριών για τις δράσεις και τα προστατευτέα αντικείμενα στην περιοχή και την ανάπαυση των επισκεπτών. Προτείνεται να εγκατασταθούν λυόμενα ξύλινα κιόσκια, σε συνεργασία και υπό την έγκριση του αρμόδιου Δασαρχείου και, αν απαιτείται, της τοπικής αυτοδιοίκησης.

3. Διαδρομές ερμηνείας περιβάλλοντος (φυσιολατρικών, πολιτιστικών, θεματικών)

/ Δίκτυο μονοπατιών

Η ορθή διάταξη του δικτύου μονοπατιών μιας προστατευόμενης περιοχής είναι το μέσο που βοηθά στην εκπαίδευση, ευαισθητοποίηση και αναψυχή, ενώ συγχρόνως ελαχιστοποιεί τις επιπτώσεις στα οικοσυστήματα, συγκρατώντας τους επισκέπτες και τις οχλήσεις σε συγκεκριμένη

περιοχή. Κατά μήκος των μονοπατιών θα πρέπει να δίνονται σαφείς πληροφορίες με πινακίδες που θα δένουν αρμονικά με το τοπίο και να εξεταστεί και η δυνατότητα διακίνησης επισκεπτών με φιλικά προς το περιβάλλον μέσα (όπως ποδήλατα κ.λπ.).

Στο πλαίσιο του Σχεδίου Οργάνωσης και Διαχείρισης Επισκεπτών θα εξεταστεί η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου μονοπατιών και διαδρομών ερμηνείας περιβάλλοντος το οποίο θα περιλαμβάνει κατά περίπτωση εργασίες: α) συντήρησης του υπάρχοντος δικτύου και β) εργασίες διάνοιξης νέων διαδρομών εφόσον αυτό κρίνεται σκόπιμο για την σύνδεση ή συμπλήρωση του υπάρχοντος δικτύου. Θα πρέπει κατ' ελάχιστον να λαμβάνεται υπόψη :

- Τα ιδιαίτερα στοιχεία της περιοχής που πρέπει να αναδειχθούν καθώς και εκείνα που πρέπει να προστατευτούν.

- Τις υφιστάμενες διαδρομές και τον βαθμό ανάδειξης και προστασίας που παρέχουν. Σε περίπτωση που κάποιες διαδρομές διέρχονται από ευαίσθητα οικοσυστήματα θα πρέπει να καταργηθούν και να προταθούν εναλλακτικά σενάρια.

- Τη διαφοροποίηση του μήκους των μονοπατιών μέσα στην προστατευόμενη περιοχή ώστε να εξυπηρετεί το σύνολο των επισκεπτών αναλόγως της ηλικιακής διάρθρωσης και των ειδικών ενδιαφερόντων τους

- Την ενοποίηση διαφορετικών στοιχείων του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος

- Την ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής και των ιδιαίτερων στοιχείων της με ταυτόχρονη περιβαλλοντική εκπαίδευση και πληροφόρηση των επισκεπτών.

- Τη χάραξη ειδικών διαδρομών προσβάσιμων για άτομα με ειδικές ανάγκες

- Τη χάραξη διαδρομών για διακίνηση των επισκεπτών με ποδήλατα

4. Έργα ερμηνείας περιβάλλοντος που θα περιλαμβάνουν:

Σχέδιο σήμανσης της περιοχής με ενημερωτικές πινακίδες: Η σήμανση αποτελεί σημαντικό στοιχείο κάθε συστήματος ερμηνείας και της οργάνωσης της αναψυχής αλλά και της εκπαιδευτικής ανάδειξης. Οι πινακίδες αποτελούν το βασικότερο μέσο παροχής πληροφοριών προς τους επισκέπτες, οι οποίες αφορούν επιτρεπόμενες και μη χρήσεις σε μια περιοχή, πληροφορίες προσανατολισμού καθώς και εξειδικευμένες πληροφορίες για στοιχεία του χώρου. Οι πληροφορίες που δίδονται θα πρέπει να είναι συγκεκριμένες, ξεκάθαρες, συγκροτημένες, ευδιάκριτες και κατανοητές από το ευρύ κοινό. Οι πινακίδες τοποθετούνται σε θέσεις που είναι εύκολο να διαβαστούν και σε καμιά περίπτωση δεν θα πρέπει να κυριαρχούν στο τοπίο, αλλά να σε ενσωματώνονται αρμονικά σε αυτό. Βασικό είναι επίσης, να τοποθετούνται σε θέσεις προφυλαγμένες από τις καιρικές συνθήκες.

Ανάλογα με το σκοπό που εξυπηρετούν και τη θεματολογία τους, διακρίνουμε τους ακόλουθους τύπους πινακίδων:

- Πινακίδες "υποδοχής" σε επιλεγμένες εισόδους της περιοχής. Είναι οι πρώτες πινακίδες που βλέπουν οι επισκέπτες και γι' αυτό θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή κατά τη χωροθέτησή τους. Ο σκοπός που εξυπηρετούν είναι να δημιουργούν την αίσθηση στους επισκέπτες ότι εισέρχονται σε μια προστατευμένη περιοχή, ενώ μπορούν να συνοδεύονται από «Κώδικα καλού επισκέπτη».

- Πινακίδες προσανατολισμού – κατεύθυνσης - ρύθμισης. Τοποθετούνται κυρίως σε διασταυρώσεις δρόμων, μονοπατιών, διαδρομών. Σκοπό έχουν να κατευθύνουν (ή να καθοδηγούν) τους επισκέπτες στο Κέντρο Πληροφόρησης, στα Παρατηρητήρια ή/ και σε επιλεγμένα μονοπάτια, χώρους στάθμευσης, σημαντικά επισκέψιμα σημεία κλπ., ενημερώνοντάς τους για την πορεία της διαδρομής και τις εναλλακτικές διαδρομές που μπορούν να ακολουθήσουν.

- Μεγάλες ενημερωτικές πινακίδες. Τοποθετούνται σε κατάλληλα επιλεγμένα σημεία και ο σκοπός τους είναι να ενημερώνουν για τα αξιόλογα στοιχεία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος της συγκεκριμένης περιοχής και να εντάσσουν τον επισκέπτη στους σκοπούς και τους στόχους της προστασίας της. Σε αυτές μπορούν να αποτυπώνονται το δίκτυο των μονοπατιών, οι ζώνες προστασίας της περιοχής

- Ενημερωτικές πινακίδες σε μονοπάτια – παρατηρητήρια – θέσεις θέας. Τοποθετούνται σε αξιόλογα σημεία κατά μήκος επιλεγμένων διαδρομών και στα παρατηρητήρια ή τις θέσεις θέας με σκοπό να ενημερώσουν τους επισκέπτες για τα σημεία ενδιαφέροντος και να επιστήσουν την προσοχή τους σ' αυτά.

- Περιστασιακές/ έκτακτες πινακίδες. Τοποθετούνται σε έκτακτες περιπτώσεις για να ενημερώσουν και να εξηγήσουν τυχόν αλλαγές στα ήδη καθορισμένα προγράμματα και να ζητήσουν την κατανόηση των επισκεπτών.

- Πινακίδες ασφάλειας. Τοποθετούνται σε κτίρια και σε σημεία της προστατευόμενης περιοχής όπου συνήθως εκτελούνται εργασίες και εφιστούν την αυξημένη προσοχή των επισκεπτών προκειμένου να αποφευχθούν ατυχήματα.

5. Θέσεις θέας - Ξύλινα παρατηρητήρια άγριας ζωής

Τα παρατηρητήρια άγριας ζωής θα πρέπει να χωροθετούνται σε κατάλληλα σημεία θέας ή σε θέσεις όπου συχνάζουν είδη άγριας ζωής, συμπεριλαμβανομένης της ορνιθοπανίδας. Οι οργανωμένες θέσεις θέας και τα παρατηρητήρια διευκολύνουν τη διαχείριση και τον έλεγχο των επισκεπτών, ενώ παράλληλα συμβάλλουν και στην πληροφόρησή τους. Επισημαίνεται πως οι θέσεις αυτές πρέπει να παρέχουν την απαιτούμενη κάλυψη, ώστε να μην ενοχλείται η πανίδα της περιοχής, ενώ μπορούν να περιλαμβάνουν κατάλληλο εξοπλισμό όπως κιάλια, τηλεσκόπια κ.α.

Διαμόρφωση θέσεων αναψυχής – ανάπλαση χώρων

Η ανάπτυξη χώρων ανάπαυσης και θέας ενδείκνυται για δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και πεζοπορίας. Τονίζεται ότι οι αναγκαίες διαρρυθμίσεις του χώρου και η κατασκευή των απαραίτητων έργων θα πρέπει να είναι περιορισμένες σε έκταση και αριθμό, προσεγμένες και προσαρμοσμένες, όσο το δυνατό περισσότερο, στο φυσικό περιβάλλον. Σε προσεκτικά επιλεγμένες θέσεις, προτείνεται να κατασκευαστούν ξύλινα ή πέτρινα παγκάκια, τραπεζόπαγκοι, κιόσκια ή κάποιες λιθόδομητες κατασκευές, με παράλληλη πρόβλεψη για κάδους απορριμμάτων.

6. Διαμόρφωση χώρων στάθμευσης

Η δημιουργία οριοθετημένων χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων, αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τη διαχείριση των επισκεπτών και την ελάττωση των άμεσων αρνητικών επιπτώσεων στην περιοχή από τους τουρίστες. Τα αυτοκίνητα επιβάλλεται να σταθμεύουν στους οργανωμένους χώρους στάθμευσης, να παρεμποδίζεται η ανεξέλεγκτη κίνησή τους.

7. Δράσεις για τη την αποφυγή της ρύπανσης από απορρίμματα

8. Κανονιστικές ρυθμίσεις επίσκεψης στην περιοχή (π.χ. επιτρεπόμενες περίοδοι ανά θέση, ωράρια, καλές πρακτικές και οδηγίες κ.λπ.)

Επιπλέον, με σκοπό την αποδοχή και εφαρμογή στην πράξη του Σχεδίου Διαχείρισης θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- Δράσεις ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης / κατάρτισης των εμπλεκόμενων που σχετίζονται με την τουριστική δραστηριότητα και με την τοπική κοινωνία

- Σύναψη συμφωνιών καλών πρακτικών άσκησης των τουριστικών δραστηριοτήτων

- Προτείνεται επίσης να εξεταστεί η απονομή τιμητικών τίτλων ή/και πιστοποιήσεων από την διαχειριστική αρχή προς τους εμπλεκόμενους του τουρισμού που σέβονται τους όρους και προωθούν θετικές περιβαλλοντικές πρακτικές στις επιχειρήσεις τους αποτελώντας υπόδειγμα προς μίμηση για τους υπόλοιπους.

Για τη μείωση των επιπτώσεων από τη λειτουργία και τις υποδομές για τις μεταφορές και την προστασία των ειδών ερπετών από τη θνησιμότητα στο οδικό δίκτυο:

Συνίσταται η σήμανση σε περιοχές του οδικού δικτύου, που αντιστοιχούν σε Ο.Χ.Ε. υψηλής παρουσίας των προστατευόμενων ειδών. Μετά τον προσδιορισμό των θέσεων, προτείνεται να τοποθετηθούν πινακίδες έντονου χρώματος, ανά εύλογα διαστήματα, για την ελάττωση ταχύτητας (π.χ. προσοχή ή ελάττωση ταχύτητας, προστατευόμενη πανίδα, σήμανση περιοχής NATURA2000).

Παραδοτέα Φάση Α:

Έκθεση παρουσίασης της υφιστάμενης κατάστασης

Σύνταξη κατευθύνσεων για τη διαχείριση των επισκεπτών με προσδιορισμό της φέρουσας ικανότητας

Παραδοτέα Φάση Β:

Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών με προτάσεις συγκεκριμένων δράσεων και παρεμβάσεων

Γεωχωρική βάση δεδομένων η οποία θα περιλαμβάνει την ακριβή θέση και λοιπά στοιχεία όλων των προτάσεων του Σχεδίου Διαχείρισης Επισκεπτών, καθώς και λοιπά χωρικά και περιγραφικά δεδομένα που παράγονται στο πλαίσιο του παρόντος.

Πρόταση προγράμματος παρακολούθησης με σκοπό την διασφάλιση της διατήρησης του οικολογικού χαρακτήρα της προστατευόμενης περιοχής σε σχέση με την ανάπτυξη του τουρισμού και με επιλογή δεικτών για κάθε μία από τις παραμέτρους (περιβαλλοντικές, κοινωνικές κλπ.) που επηρεάζονται από την εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης Επισκεπτών.

Θεσμικές και κανονιστικές ρυθμίσεις σχετικά με την διακίνηση των επισκεπτών.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Έκθεση παρουσίασης της υφιστάμενης κατάστασης
2. Προσδιορισμός φέρουσας ικανότητας
3. Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών. Αριθμός προτάσεων συγκεκριμένων δράσεων και παρεμβάσεων
4. Γεωχωρική βάση δεδομένων
5. Πρόταση προγράμματος παρακολούθησης
6. Θεσμικές και κανονιστικές ρυθμίσεις σχετικά με την διακίνηση των επισκεπτών

5 Μέτρα Επικοινωνίας, Ενημέρωσης, Ευαισθητοποίησης

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0101
Ονομασία Μέτρου:
Περιβαλλοντική Ενημέρωση, Ευαισθητοποίηση και Εκπαίδευση
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Σχεδιασμός και υλοποίησης δράσεων για την περιβαλλοντική ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση .
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Ενημερωτικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.3.2
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.2.1, Γ.5.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Όλες οι πιέσεις που σχετίζονται με ανθρωπογενείς δραστηριότητες
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Επικοινωνία, Ενημέρωση και Εκπαίδευση του κοινού
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Έχουν εκπονηθεί πολλά σχετικά προγράμματα και δράσεις στην επικράτεια και σε Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων περιοχών
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα (2021-2027) Σχέδια δράσης επιμέρους ειδών και τύπων οικοτόπων
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
5 έτη

Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Περιφέρεια / ΟΤΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
100.000€
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο ΈΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου (ΠΕΠ) Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Ανάθεση επιμέρους εργασιών με δημόσιους διαγωνισμούς
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέριες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η Περιβαλλοντική ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση αποτελεί σημαντικό πυλώνα για την διαχείριση και προστασία της περιοχής. Παρόλο που η πλειονότητα των επισκεπτών/χρηστών της περιοχής φαίνεται να εμφανίζει ευαισθητοποίηση για την περιοχή, λίγοι γνωρίζουν την ιδιαίτερη αξία της, τα επιμέρους προστατευτέα αντικείμενα που περιλαμβάνει, το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις προστατευόμενες περιοχές κ.λπ. Η χαμηλή ευαισθητοποίηση και γνώση σχετικά με την ύπαρξη προστατευόμενων περιοχών είναι ένα ευρέως αναγνωρισμένο πρόβλημα στις μελέτες για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας. Τα προγράμματα Ευαισθητοποίησης και Ενημέρωσης αναγνωρίζονται ως ένας παράγοντας μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας αφού εκπαιδεύει τους πολίτες και χρήστες του χώρου και διαμορφώνει πεποιθήσεις και στάσεις ζωής. Τα αποτελέσματα είναι και πιο βραχυπρόθεσμα, όμως, καθώς οι εκπαιδευόμενοι μεταφέρουν άμεσα τις εμπειρίες και τις γνώσεις στον κοινωνικό τους περίγυρο. Περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις: Α) Σχέδιο Δράσης (action plan) για την περιβαλλοντική ενημέρωση και ευαισθητοποίηση Β) Παραγωγή ενημερωτικού υλικού Το έντυπο ενημερωτικό υλικό θα πρέπει να αφορά το σύνολο της περιοχής μελέτης και μπορεί να περιλαμβάνει τα εξής : Α. Οικοτουριστικός Οδηγός: Ο Οικοτουριστικός Οδηγός αποτελεί ειδική έκδοση όπου θα παρουσιάζονται οι ιδιαιτερότητες της περιοχής σχετικά με τη φυσική και πολιτισμική κληρονομιά του τόπου. Ο Οδηγός θα πρέπει να εισάγει τον επισκέπτη στην περιοχή περιγράφοντας το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της (ιστορικά-πολιτιστικά στοιχεία), να αναλύει τα ιδιαίτερα

οικοσυστήματα της περιοχής, να δίνει έμφαση στους τύπους οικοτόπων και στα είδη χλωρίδας και πανίδας με ιδιαίτερη αναφορά στα απειλούμενα και σπάνια είδη και να αναφέρεται στη γεωλογική και παλαιοντολογική ιστορία της. Θα περιλαμβάνει φωτογραφίες και κείμενο περιγραφής των τύπων οικοτόπων, φωτογραφίες και κείμενο περιγραφής ειδών από τη χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής και θεματικό χάρτη απεικόνισης των τύπων οικοτόπων. Επιπλέον θα περιλαμβάνει στοιχεία για τη λειτουργία επί μέρους οικοσυστημάτων και τη σημαντικότητά τους σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Τέλος θα περιέχει έναν λειτουργικό χάρτη προσανατολισμού.

Β. Οικοτουριστικός χάρτης: Ο χάρτης θα πρέπει να έχει την κατάλληλη κλίμακα ώστε να δίνει σαφείς, ακριβείς και λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τουλάχιστον τα κάτωθι :

- Τα όρια της προστατευόμενης περιοχής και των σημαντικών ενδιαιτημάτων
- Τα στοιχεία του τοπίου
- Τα ιστορικά, αρχαιολογικά και άλλα χαρακτηριστικά της περιοχής
- Την πρόσβαση, τις δυνατότητες διαμονής και διατροφής, τα διάφορα άλλα αξιοθέατα
- Τις διαδρομές και τα χαρακτηριστικά τους (βαθμός δυσκολίας, ενδεικτικός χρόνος κάλυψης)
- Τα τοπωνύμια
- Τους οικισμούς

Επιπλέον θα υποδεικνύει θέσεις οικοτουριστικών μονάδων, υπηρεσιών καθώς και βιολογικών και παραδοσιακών προϊόντων.

- Ενημερωτικά φυλλάδια/ Ειδικές εκδόσεις: Τα ενημερωτικά φυλλάδια θα περιλαμβάνουν είτε γενικά θέματα για την προστασία της περιοχής, είτε θα έχουν τη μορφή αφιερώματος, όπως για παράδειγμα για τις πεζοπορικές διαδρομές, για τα ιδιαίτερα πολιτισμικά στοιχεία για την καλλιέργεια της ελιάς και άλλων παραδοσιακών προϊόντων κλπ. Κάθε ενημερωτικό φυλλάδιο θα πρέπει να συνοδεύεται με χάρτη όπου θα επισημαίνονται οι δυνατότητες πρόσβασης, εφόσον υπάρχουν, καθώς και τα μέτρα προστασίας.

- Αυτοκόλλητο με το σήμα της προστατευόμενης περιοχής

Γ. Δράσεις περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης

Οι δράσεις προτείνονται να περιλαμβάνουν:

- Προγράμματα ενημέρωσης με δημόσιες παρουσιάσεις σε όλους τους δήμους της ευρύτερης περιοχής.
- Προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα σχολεία της ευρύτερης περιοχής σχετικά με την αξία του προστατευτέου αντικείμενου, όπως τη χλωρίδα, την πανίδα και ορνιθοπανίδα, τους τύπους οικοτόπων, τα ιδιαίτερα πολιτισμικά στοιχεία της περιοχής.
- Διοργάνωση ειδικών ξεναγήσεων για μαθητές και φοιτητές
- Ενημέρωση των δασκάλων και καθηγητών για θέματα περιβάλλοντος της περιοχής
- Οργάνωση εκδρομών με στόχο την παρατήρηση της φύσης με ειδικότερες προσεγγίσεις (παρατήρηση πουλιών, ενημέρωση για την χλωρίδα, φωτογράφιση της κ.λπ..)
- Δημιουργία ομάδας τύπου «οι φίλοι της προστατευόμενης περιοχής» με παραρτήματα στα σχολεία των Δήμων της περιοχής, από όπου θα δημιουργηθούν σώματα εθελοντών για εργασία σε δραστηριότητες σχετικά με την προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος.
- Ειδικότερα αλλά και ενδεικτικά, αναφέρονται ως ενισχυτικά μέτρα ευαισθητοποίησης όλα τα μέσα που παρέχει η σύγχρονη τεχνολογία (γραφτός και ηλεκτρονικός τύπος, τηλεόραση, ραδιόφωνο, social media), καλλιτεχνικοί διαγωνισμοί με κάθε μορφής θεματολογία από την περιοχή, ενθάρρυνση για τη δημιουργία φυσικών χώρων αναπαράστασης της Ιστορίας της περιοχής που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως βιώσιμες οικονομικές μονάδες κάτω από συγκεκριμένα μέτρα υποστήριξής τους, γνωριμία του χώρου και της ιστορίας του από νέους και νέες μέσα από προγράμματα εθελοντικής συμμετοχής στην περιβαλλοντική εκπαίδευση ή ευαισθητοποίηση άλλων ομάδων, αναπαλαιώση και λειτουργική αναδιάρθρωση κτιρίων με στόχο την αναβίωση εθίμων / εκδηλώσεων / καθημερινών λειτουργιών και άλλων δραστηριοτήτων της διαχρονικής ιστορίας της περιοχής, κ.α.

Παραδοτέα

1. Έκθεση προγραμματισμού δράσεων.
2. Προγράμματα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης (γραφτή περιγραφή που συμπεριλαμβάνει τους στόχους, την μεθοδολογία, το σενάριο κλπ.).
3. Εκπαιδευτικό και ενημερωτικό υλικό, σε έντυπο και ψηφιακή μορφή για χρήση στα social media.
4. Υλοποίηση δράσεων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Πλήθος έντυπου υλικού2. Αριθμός προγραμμάτων ευαισθητοποίησης3. Αριθμός προγραμμάτων εκπαίδευσης4. Αριθμός συμμετεχόντων στα προγράμματα ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης5. Αριθμός ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0102
Ονομασία Μέτρου:
Ευαισθητοποίηση - ενημέρωση σχετικά με τις επιπτώσεις από την χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο περιλαμβάνει τη συγκέντρωση και διανομή ενημερωτικού υλικού και τη διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CG04
Τύπος του μέτρου:
ενημερωτικά
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλη η ευρύτερη περιοχή
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Canis aureus</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.5.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.2, Γ.5.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
G13
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Δεν απαιτούνται διαδικασίες ωρίμανσης
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
2 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1) Συγκέντρωση και παραγωγή ενημερωτικού υλικού και προγραμματισμό των ενημερωτικών εκδηλώσεων (6 μήνες) 2) Διανομή ενημερωτικού υλικού και διοργάνωση εκδηλώσεων (18 μήνες)

Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
10.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ, Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Το μέτρο θα μπορούσε να έχει οριζόντιο χαρακτήρα και να υλοποιηθεί και σε άλλες περιοχές GR (που εξετάζονται από άλλα ΔΣ), ενώ θα μπορούσε να αποτελεί τμήμα ενός ευρύτερου μέτρου για την ευαισθητοποίηση ενημέρωση. Το επικοινωνιακό κομμάτι θα πρέπει να εμποπτεύεται και να συμπληρώνεται από το προσωπικό του ΦΔ που είναι ειδικευμένο στον τομέα αυτό με απόλυτη στόχευση στον θιγόμενο κτηνοτρόφο.
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο μπορεί να υλοποιηθεί στο πλαίσιο ενημερωτικών εκδηλώσεων σε συνδυασμό με την παραγωγή και διανομή ενημερωτικού υλικού σχετικά με τη σημασία του τσακαλιού σαν μέρος ενός υγιούς οικοσυστήματος αλλά και των γενικότερων επιπτώσεων που μπορεί να συνεπάγεται η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων. Πέραν της γενικής ενημέρωσης, προτείνονται και στοχευμένες δράσεις ενημέρωσης, ως ακολούθως: (α) Ενημέρωση των κτηνοτρόφων όσον αφορά τη σημασία της «καταστροφής» των νεκρών κτηνοτροφικών ζώων για την πρόληψη της διασποράς ασθενειών στα εκτρεφόμενα ζώα. Σημαντικό είναι να «διδασθούν» εύκολους και φθηνούς τρόπους καταστροφής των πτωμάτων από κτηνίατρους στο πεδίο. (β) Ενημέρωση ότι η διασπορά δηλητηριασμένων δολωμάτων δεν «λύνει» το πρόβλημα με τα τσακάλια εφόσον δεν είναι καθόλου αποτελεσματικός τρόπος μείωσης του αριθμού τους όπως πιστεύουν. Δεν μειώνει τον πληθυσμό των τσακαλιών που είναι πολύ επιφυλακτικά σε δολώματα, ενώ αντίθετα μπορεί να είναι καταστροφικό σε πουλιά και κατοικίδια ζώα. Επίσης η καταδίωξη των τσακαλιών με συστηματικό κυνήγι δεν είναι αποτελεσματική για τη μείωση του πληθυσμού τους, εφόσον οι συνθήκες διατροφής τους παραμένουν στο ίδιο επίπεδο (μεγάλη διαθεσιμότητα ανθρωπογενών τροφών). Η μέθοδος μείωσης πληθυσμού του είδους με συστηματικό κυνήγι ακόμη και ανοιχτό για όλο το χρόνο, αποδείχθηκε μη αποτελεσματική στην ΝΑ Ευρώπη και στο Ισραήλ, ενώ ο έλεγχος των ανθρωπογενών τροφικών αποθεμάτων αποδείχθηκε αποτελεσματικός με σχεδόν άμεσα αποτελέσματα (Giannatos et al. 2018, Heltai et al. 2013, Lanza et al 2016).

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός ερωτηματολογίων
2. Αριθμός πληροφοριακού υλικού που έχει διανεμηθεί και άτομα που ενημερώθηκαν
3. Αριθμός τοπικών συναντήσεων/εκδηλώσεων

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0104
Ονομασία Μέτρου:
Απόκτηση και ενσωμάτωση ποιμενικών σκύλων φύλαξης των κοπαδιών
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Οι σκύλοι μπορούν σε κατάλληλη αναλογία ατόμων σε σχέση με τον αριθμό των βοσκόντων ζώων και με εκπαίδευση, να είναι πολύ αποτελεσματικοί φύλακες απέναντι σε ζώα όπως το τσακάλι, χωρίς την απαραίτητη παρουσία του βοσκού.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CG04
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλη η ευρύτερη περιοχή
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Canis aureus
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.5.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.2, Γ.5.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
G13
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών Μέτρα διαχείρισης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Δεν απαιτούνται διαδικασίες ωρίμανσης
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
4 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1) Αγορά ειδικών ποιμενικών σκύλων (1 έτος) 2) Εκπαίδευση ποιμενικών σκύλων (2 έτη) 3) Περίοδος εγκλιματισμού εκπαιδευμένων ποιμενικών σκύλων με το κοπάδι στο πεδίο

εφαρμογής (6 μήνες)
4) Πλήρης λειτουργικότητα σκύλου
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ, ΜΚΟ, Πανεπιστημιακά Ιδρύματα και ιδιώτες (Κτηνίατροι)
Εκτιμώμενο Κόστος
10.000€ ανά σκύλο
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ, Πράσινο Ταμείο, Προϋπολογισμός ΟΦΥΠΕΚΑ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέριες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Η δράση προτείνεται να υλοποιηθεί σε προσωπικό επίπεδο άμεσα στους θιγόμενους κτηνοτρόφους με ανάλογο χαμηλού προϋπολογισμού πρόγραμμα που θα περιλαμβάνει υπεύθυνο δράσης, κτηνίατρο με εμπειρία στα αιγοπρόβατα και τα σκυλιά και τη δημιουργία δικτύου άμεσης επικοινωνίας (red line) με τους κτηνοτρόφους που έχουν πραγματικό πρόβλημα από το τσακάλια. Ο κτηνίατρος (υπεύθυνος δράσης) θα πρέπει να αναλάβει το απλό και άμεσα αποδοτικό έργο που αναπτύχθηκε σε συντομία πιο πάνω, σε συμβουλευτική συνεργασία με ΜΚΟ ή ειδικούς που έχουν εμπειρία στην αντιμετώπιση επιθέσεων από σαρκοφάγα. Η προσωπική επαφή και το ενδιαφέρον για τους θιγόμενους κτηνοτρόφους είναι πρωταρχικός στόχος του προγράμματος. Η προβολή του έργου θα πρέπει να είναι ήπια και να αναδεικνύει κυρίως τη δράση των κτηνοτρόφων που είναι οι υπεύθυνοι για την επιτυχία της δράσης. Η δράση πρέπει να έχει συνεχή διάρκεια με πιθανό τέλος της, την επίτευξη του στόχου του μηδενισμού των ζημιών από τα τσακάλια στην κτηνοτροφία. Η πρόταση είναι η δράση να γίνεται από τον φορέα διαχείρισης με πρόσληψη κατάλληλου ατόμου ή εξωτερικό συνεργάτη. Ο υπεύθυνος του προγράμματος δράσης προτείνεται να είναι κτηνίατρος με την πιο πάνω ειδικευση, με ικανότητα επικοινωνίας με κτηνοτρόφους και διεθνείς ή τοπικές ΜΚΟ ή ειδικούς που ασχολούνται με συγκρούσεις σαρκοφάγων και ανθρώπινων δραστηριοτήτων.
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Στόχος της δράσης είναι η απόκτηση και ενσωμάτωση ποιμενικών σκύλων που να μπορούν να επιβιώσουν στις ακραίες συνθήκες των άγονων, βουνών ώστε να είναι δραστήριοι και σε εγρήγορση κατά τη διάρκεια της βόσκησης των κασικίων. Οι σκύλοι μπορούν σε κατάλληλη αναλογία ατόμων σε σχέση με τον αριθμό των βοσκόντων ζώων και με εκπαίδευση, να είναι πολύ αποτελεσματικοί φύλακες απέναντι σε ζώα όπως το τσάκλι, χωρίς την απαραίτητη παρουσία του βοσκού. Οι απώλειες μπορούν εύκολα να μηδενιστούν μ' αυτό τον τρόπο.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός κτηνοτρόφων που χρήζουν ποιμενικό σκύλο2. Αριθμός σκύλων που αγοράστηκαν και εκπαιδεύτηκαν3. Ώρες εκπαίδευσης ανά μήνα

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0103
Ονομασία Μέτρου:
Ανάπτυξη προγραμμάτων ευαισθητοποίησης των παραγωγικών ομάδων, τοπικών φορέων και της κοινωνίας για το σύνολο των οικοσυστημικών υπηρεσιών και των οφελών τους
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Εκπόνηση σχεδίου δράσης και υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης των παραγωγικών ομάδων, τοπικών φορέων και της κοινωνίας για το σύνολο των οικοσυστημικών υπηρεσιών και των οφελών τους
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Ενημερωτικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
Γ.1.2
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.5.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Επικοινωνία, Ενημέρωση και Εκπαίδευση του κοινού
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
LIFE IP-4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002) (δράσεις ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης) Πολλά προγράμματα ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης έχουν εφαρμοστεί σε διάφορες προστατευόμενες περιοχές της χώρας
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα (2021-2027)
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
3 έτη

Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CW0301
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
70.000 € (το ακριβές ποσό θα καθοριστεί από το σχέδιο δράσης που θα προηγηθεί)
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) Έπενδυση Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Ανάθεση επιμέρους εργασιών με δημόσιους διαγωνισμούς
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
<u>Η δράση περιλαμβάνει:</u> - Εκπόνηση σχεδίου (action plan) για τις δράσεις ενημέρωσης και προβολής - Συλλογή και συγγραφή υλικού που θα χρησιμοποιηθεί για τις δράσεις ενημέρωσης - Έκδοση έντυπου υλικού σε μορφή ενημερωτικών φυλλαδίων, αφισών και εγχειριδίων - Δημιουργία spot για τα social media - Οδηγός για τις οικοσυστημικές υπηρεσίες της προστατευόμενης περιοχής σε e-book και περιορισμένα έντυπα αντίγραφα - Οργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων <u>Παραδοτέα:</u> 1. Έκθεση περιγραφής και προγραμματισμού δράσεων 2. Παραγωγή έντυπου ενημερωτικού υλικού 3. 4 τουλάχιστον διαφορετικά ενημερωτικά spot για προώθηση στα social media 4. Βιβλίο οδηγός για τις οικοσυστημικές υπηρεσίες 5. Οργάνωση ημερίδων σύμφωνα με το action plan
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός προγραμμάτων ευαισθητοποίησης των παραγωγικών ομάδων της περιοχής 2. Αριθμός προγραμμάτων ευαισθητοποίησης των τοπικών φορέων 3. Αριθμός προγραμμάτων ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας

6 Άλλα μέτρα

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CF0901
Ονομασία Μέτρου:
Καθορισμός ζώνης προστασίας Πάρνωνα από τη φωτορύπανση (International Dark sky park)
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ο Πάρνωνας εδώ και δεκαετίες αποτελεί σημείο συνάντησης των Ελλήνων ερασιτεχνών αστρονόμων καθώς διαθέτει έναν από τους σκοτεινότερους ουρανούς στην Ελλάδα κατάλληλο για αστρονομικές παρατηρήσεις ο οποίος πρέπει να προστατευτεί, καθώς αποτελεί σημαντική πολιτιστική και επιστημονική κληρονομιά. Οι αστρονομικές εξορμήσεις που έχουν λάβει χώρα στον Πάρνωνα έχουν βοηθήσει την εξάπλωση της επιστήμης της αστρονομίας στην Ελλάδα, έχουν κάνει γνωστή την περιοχή πανελληνίως, ενώ έχουν βοηθήσει και στην ενημέρωση για την προστατευόμενη περιοχή. Με αφορμή τη θεσμοθέτηση του Εθνικού Δρυμού Αίνου (το πρώτο στην Ελλάδα) και καθώς Ο Πάρνωνας πληροί τις προδιαγραφές για μια ανακήρυξη του ως «Διεθνές Πάρκο Σκοτεινού Ουρανού» (International Dark Sky Park).
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF09
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Η ζώνη προστασίας θα εκτείνεται σε μια ακτίνα 3 km από το Καταφύγιο του Πάρνωνα (κέντρο).
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.15
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.1.3, Γ.1.4, Γ.2.1, Γ.5.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F24, F25
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διαχείρισης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υπάρχει εμπειρία λόγω της πρόσφατης θεσμοθέτησης του Εθνικού Δρυμού Αίνου ως «Διεθνές Πάρκο Σκοτεινού Ουρανού» (International Dark Sky Park) (το πρώτο στην Ελλάδα)
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Μόνιμη βάση
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1. Καθορισμός ζώνης προστασίας από τη φωτορύπανση: 1ο έτος, 2. Θεσμοθέτηση και Εφαρμογή (2ο - 5ο έτος)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
20.000 € (μελέτη)
Πηγή χρηματοδότησης
Ιδίου πόρους, Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Για την εκπόνηση μελέτης δεν υπάρχουν προϋποθέσεις. Για την μετέπειτα θεσμοθέτηση του «Διεθνούς Πάρκου Σκοτεινού Ουρανού» απαιτείται έκδοση ΚΥΑ.
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Απαιτείται συστηματική μέτρηση ακτινοβολίας με τεχνολογικά μέσα (π.χ. δορυφορικές εικόνες)
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται πρόβλημα κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ο Πάρνωνας εδώ και δεκαετίες αποτελεί σημείο συνάντησης των Ελλήνων ερασιτεχνών αστρονόμων καθώς διαθέτει έναν από τους σκοτεινότερους ουρανούς στην Ελλάδα κατάλληλο για αστρονομικές παρατηρήσεις ο οποίος πρέπει να προστατευτεί, καθώς αποτελεί σημαντική πολιτιστική και επιστημονική κληρονομιά. Οι αστρονομικές εξορμήσεις που έχουν λάβει χώρα στον Πάρνωνα έχουν βοηθήσει την εξάπλωση της επιστήμης της αστρονομίας στην Ελλάδα, έχουν κάνει γνωστή την περιοχή πανελληνίως, ενώ έχουν βοηθήσει και στην ενημέρωση για την προστατευόμενη περιοχή. Στόχος του μέτρου είναι η σύνταξη και υποβολή Διαχειριστικού Σχεδίου Εξωτερικού Φωτισμού που στόχος του είναι η διαχείριση των αναγκών φωτισμού εξωτερικών χώρων με τρόπο ώστε να προστατεύει το σκοτεινό ουρανό του Πάρνωνα, να επιτρέπει τη διεξαγωγή αστρονομικών παρατηρήσεων, καθώς και τυχών άλλων νυχτερινών δραστηριοτήτων που χρειάζονται να γίνουν για την προστασία της προστατευόμενης περιοχής. Η μελέτη θα έχει απώτερο σκοπό τον χαρακτηρισμό του Πάρνωνα ως «Διεθνές Πάρκο Σκοτεινού Ουρανού», δηλαδή μια περιοχή που διαθέτει εξαιρετική ή/και διακεκριμένη ποιότητα νυχτερινού ουρανού και ένα νυχτερινό περιβάλλον που προστατεύεται ειδικά για την επιστημονική, φυσική, εκπαιδευτική, πολιτιστική κληρονομιά και την αναψυχή. Άμεσος στόχος ενός τέτοιου Πάρκου είναι η προστασία από τη φωτορύπανση. Με τον όρο φωτορύπανση περιγράφεται το φαινόμενο του υπερβολικού και λανθασμένου φωτισμού των αστικών περιοχών και τις συνέπειές του. Τα άφθονα φώτα των πόλεων

ανακλώνται και διαχέονται στην ατμόσφαιρα με αποτέλεσμα το γνωστό σε όλους φωτισμένο ουρανό των αστικών περιοχών. Η φωτορύπανση είναι ένα φαινόμενο με επιπτώσεις σε διάφορους τομείς της ζωής του ανθρώπου, αλλά και με επιπτώσεις στο περιβάλλον, στην πανίδα και στη χλωρίδα όπως τη δυσκολία προσανατολισμού των ζώων, ειδικά σε πτηνά που χρησιμοποιούν το φως των αστεριών για προσανατολισμό μπορεί να τα οδηγήσει σε απόκλιση από την πορεία τους, αλλά και σε πρόωρη ή καθυστερημένη μετανάστευση.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Σύνταξη Διαχειριστικού Σχεδίου Εξωτερικού Φωτισμού
2. Αριθμός φωτιστικών μέσων που τροποποιούνται

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0301
Ονομασία Μέτρου:
Καταγραφή, χαρτογράφηση, αξιολόγηση και αποτίμηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών (MAES) της προστατευόμενης περιοχής
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η δράση περιλαμβάνει: - Καταγραφή, χαρτογράφηση και αξιολόγηση τύπων οικοσυστημάτων - Καταγραφή, χαρτογράφηση και αξιολόγηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών - Χρήση ερωτηματολογίων στους τοπικούς φορείς, τοπικούς παραγωγικούς φορείς, τουριστών - επισκεπτών, τοπική κοινωνία και αξιολόγηση αποτελεσμάτων - Αποτίμηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών και δημιουργία καταλόγου ιεράρχησης και προτεραιοτήτων.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
Γ.1.2
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.3.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Μέτρα διαχείρισης γεωργικών εκτάσεων Μέτρα διαχείρισης υδατικών πόρων Μέτρα προστασίας των εδαφίων πόρων Επικοινωνία, Ενημέρωση και Εκπαίδευση του κοινού
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υπάρχει υψηλή επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα λόγω των αποτελεσμάτων και μεθοδολογικών οδηγιών του έργου LIFE IP-4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002) 1. Τεχνικός - Μεθοδολογικός Οδηγός για τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση των τύπων οικοσυστημάτων και των οικοσυστημικών υπηρεσιών τους στην Ελλάδα, σε εθνική,

περιφερειακή και τοπική κλίμακα (Παραδοτέο Δράσης Α3)
2. Εθνικός Κατάλογος Δεικτών Οικοσυστημικών Υπηρεσιών (Παραδοτέο Δράσης Α3)
Επίσης, στα πλαίσια του LIFE αναμένεται η και η πιλοτική εφαρμογή της μεθοδολογίας σε επιλεγμένες περιοχές της χώρας, από όπου αναμένεται να προκύψουν χρήσιμα συμπεράσματα για την εφαρμογή της στην περιοχή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Δράση MAES (Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services) της Ε.Ε. Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα (2021-2027)
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
1,5 έτος
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1,5 έτος
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CW0103
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
40.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ) 'Πράσινο Ταμείο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη δημόσιου διαγωνισμού για ανάθεση μελέτης σε οικονομικό φορέα
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέριες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Η χαρτογράφηση και αξιολόγηση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους αποσκοπεί στην αειφόρο διατήρηση των φυσικών πόρων με στόχο την κοινωνική και οικονομική ευημερία και αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για τη διαχείριση και βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής. Αποτελεί επίσης εργαλείο και μέσο επικοινωνίας με τους οικονομικούς φορείς και την κοινωνία. Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής περιλαμβάνει πολυάριθμες και σημαντικές οικοσυστημικές υπηρεσίες (προμηθευτικές, ρύθμισης και διατήρησης, πολιτισμικές), μέρος των οποίων αναλύθηκαν στην ενότητα 3.4.

Η Δράση MAES (Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services) της Ε.Ε. περιλαμβάνει τη χαρτογράφηση και αξιολόγηση των τύπων οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών που προσφέρουν στους ανθρώπους. Η χαρτογράφηση περιλαμβάνει την απεικόνιση της έκτασής τους και τον υπολογισμό της επιφάνειάς τους, ενώ η αξιολόγηση αναφέρεται στον προσδιορισμό της καλής ή κακής κατάστασής τους και εξαρτάται από : α) την καταγραφή και αξιολόγηση των δομών και των λειτουργιών τους και β) από τις υφιστάμενες πιέσεις και απειλές που αντιμετωπίζουν. Επίσης η χαρτογράφηση των υπηρεσιών παρέχει μία χωρική αποτύπωση πληροφοριών σχετικά με τον τρόπο και τη θέση που παρέχεται κάθε υπηρεσία. Τα τελικά αποτελέσματα της δράσης αποτελούν εργαλείο λήψης αποφάσεων για περαιτέρω δράσεις όπως:

- Διαχειριστικές δράσεις για την βελτιστοποίηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών που θα ωφελούν ταυτόχρονα και την βιοποικιλότητα
- Παρακολούθηση τάσεων στην παροχή οικοσυστημικών υπηρεσιών στην περιοχή
- Δράσεις για τη συνέργεια ή σύγκρουση μεταξύ των οικοσυστημικών υπηρεσιών

Η δράση περιλαμβάνει:

- Καταγραφή, χαρτογράφηση και αξιολόγηση τύπων οικοσυστημάτων
- Καταγραφή, χαρτογράφηση και αξιολόγηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών
- Χρήση ερωτηματολογίων στους τοπικούς φορείς, τοπικούς παραγωγικούς φορείς, τουριστών
- επισκεπτών, τοπική κοινωνία και αξιολόγηση αποτελεσμάτων
- Αποτίμηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών και δημιουργία καταλόγου ιεράρχησης και προτεραιοτήτων.

Για την υλοποίηση της δράσης θα ακολουθηθούν τα αποτελέσματα και η μεθοδολογία που έχουν προκύψει από το LIFE IP-4 NATURA (LIFE16 IPE/GR/000002) «Ολοκληρωμένες δράσεις για τη διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου NATURA 2000, των ειδών, των οικοτόπων και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα» και συγκεκριμένα:

1. Τεχνικός - Μεθοδολογικός Οδηγός για τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση των τύπων οικοσυστημάτων και των οικοσυστημικών υπηρεσιών τους στην Ελλάδα, σε εθνική, περιφερειακή και τοπική κλίμακα (Παραδοτέο Δράσης Α3)

ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ Π, ΜΑΛΛΙΝΗΣ Γ, ΚΟΚΚΟΡΗΣ Ι, ΜΠΕΚΡΗ Ε, ΧΡΥΣΑΦΗ Ε, ΒΕΡΔΕ Ν, ΣΤΑΜΠΟΥΛΙΔΗΣ Θ (2018). LIFE-IP 4 NATURA: Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα. Παραδοτέο Δράσης Α.3: Τεχνικός - Μεθοδολογικός Οδηγός για τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση των τύπων οικοσυστημάτων και των οικοσυστημικών υπηρεσιών τους στην Ελλάδα, σε εθνική, περιφερειακή και τοπική κλίμακα. Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Πάτρα σελ. 211.

2. Εθνικός Κατάλογος Δεικτών Οικοσυστημικών Υπηρεσιών (Παραδοτέο Δράσης Α3) ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ Π, ΚΟΚΚΟΡΗΣ Ι, ΜΠΕΚΡΗ Ε, ΜΑΛΛΙΝΗΣ Γ, ΣΤΑΜΠΟΥΛΙΔΗΣ Θ (2018). LIFE-IP 4 NATURA: Ολοκληρωμένες δράσεις για την διατήρηση και διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000, των ειδών, των οικοτόπων και των οικοσυστημάτων στην Ελλάδα. Παραδοτέο Δράσης Α.3: Εθνικός Κατάλογος Δεικτών Οικοσυστημικών Υπηρεσιών. Πανεπιστήμιο Πατρών, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Πάτρα σελ. 144.

Παραδοτέα:

- Έκθεση με την καταγραφή, αξιολόγηση και αποτίμηση των οικοσυστημικών υπηρεσιών της προστατευόμενης περιοχής
- Γεωχωρική βάση δεδομένων που περιλαμβάνει τη χαρτογράφηση των τύπων οικοσυστημάτων και οικοσυστημικών υπηρεσιών

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Τεύχος μελέτης
2. γεωχωρική βάση δεδομένων
3. Βαθμός επίτευξης της χαρτογράφησης και ποσοτικοποίησης των οικοσυστημικών υπηρεσιών

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0303
Ονομασία Μέτρου:
Δημιουργία βάσης δεδομένων και Web GIS εφαρμογής για την παρακολούθηση των Περιβαλλοντικών δεδομένων της περιοχής με στόχο την έγκαιρη επέμβαση και λήψη αποφάσεων.
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Δημιουργία βάσης δεδομένων, όπου θα ενσωματωθούν οι έρευνες, οι μελέτες και οι δράσεις που έχουν γίνει στην περιοχή μελέτης και θα εμπλουτίζεται με νέα στοιχεία που θα έχουν τη δυνατότητα να εισάγουν οι διαχειριστές της εφαρμογής είτε από προτάσεις και εντοπισμό επισκεπτών (μέσω μιας ολοκληρωμένης διαδικτυακής εφαρμογής) είτε από αυτοψίες των υπαλλήλων του Φορέα και έρευνες. Σε συνδυασμό με την απογραφή και αυτοματοποιημένη εισαγωγή των αβιοτικών παραμέτρων οι οποίες θα λαμβάνονται συστηματικά από καίριες θέσεις της περιοχής, θα δημιουργηθεί ένα εργαλείο διαχείρισης και λήψης αποφάσεων για την έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση προβλημάτων στην προστατευόμενη περιοχή.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωννα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Όλα τα προστατευτέα αντικείμενα
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
Γ.3.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
2,5 έτη

Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α: Συλλογή και δόμηση περιγραφικών και χωρικών δεδομένων σε ενιαία βάση δεδομένων (1,5 έτος) Φάση Β: Ανάπτυξη webgis πλατφόρμας και εφαρμογών (6 μήνες) Φάση Γ: Δοκιμαστική λειτουργία webgis πλατφόρμας / Τελικές διορθώσεις / Εκπαίδευση χρηστών της ΜΔΠΠ (6 μήνες)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ / ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
150.000€
Πηγή χρηματοδότησης
Ταμείο Ανάκαμψης Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Ανασταλτικός παράγοντας για την λήψη αποφάσεων με στόχο την προστασία των περιοχών αποτελεί σε πολλές περιπτώσεις η έλλειψη πληροφορίας ή η κακή διαχείριση αυτής ως απόρροια της ελλιπούς οργάνωσης των διαθέσιμων δεδομένων που αφορούν τα προστατευόμενα είδη. Για την επίλυση του εν λόγω προβλήματος κρίνεται αναγκαία η δημιουργία μία ολοκληρωμένης βάσης δεδομένων, διαθέσιμη, με την μορφή webgis στο ευρύ κοινό, που θα αποτελέσει εργαλείο για την προστασία, τη διατήρηση και τη διαχείριση των οικοσυστημάτων. Το εν λόγω μέτρο υλοποιείται σε τέσσερις κατευθύνσεις: Α. Δημιουργία βάσης δεδομένων. Πηγές εύρεσης των δεδομένων θα αποτελέσουν αρχικά οι πολυάριθμες έρευνες, μελέτες και δράσεις διαχείρισης που έχουν υλοποιηθεί στις περιοχές από διάφορους φορείς (Πανεπιστήμια, Ερευνητικά Κέντρα, ΜΚΟ, Τοπική Αυτοδιοίκηση κ.λπ.). Τα εν λόγω δεδομένα βρίσκονται διάσπαρτα και πρέπει να συλλεχθούν, να αξιολογηθούν και να οργανωθούν ώστε να αποτελέσουν τη βάση λειτουργίας του Φορέα. Τα δεδομένα θα γεωαναφερθούν στο χωρικό επίπεδο με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια ώστε να προκύψει και γεωγραφική πληροφορία όσο αυτό είναι εφικτό. Β. Δημιουργία webgis Επιπλέον, θα δημιουργηθεί ένα προσαρμοσμένο αναπτυσσόμενο ppGIS (σύστημα GIS με συμμετοχή του κοινού) και webGIS το οποίο θα σχεδιαστεί για να παρέχει διαδραστική χρήση χωρικών δεδομένων και γεωγραφικής χαρτογράφησης, εύκολα προσβάσιμα ακόμη και από smartphones

ή tablets. Αυτή η πλατφόρμα θα δώσει τη δυνατότητα στους τελικούς χρήστες και άλλους εμπλεκόμενους φορείς να χρησιμοποιούν τις τεχνολογίες γεωχωρικών πληροφοριών και θεματικούς χάρτες για να επικοινωνούν μεταξύ τους με αποτελεσματικό τρόπο. Μέσω της εφαρμογής για smartphones και tablets δίνεται η δυνατότητα στους επισκέπτες να καταγράψουν τις δικές του παρατηρήσεις ή φωτογραφίες σχετικά με τα είδη ή τις απειλές που εντοπίζουν και να τις γνωστοποιούν άμεσα στο Φορέα, συμβάλλοντας στη καλύτερη εποπτεία και διαχείριση της περιοχής. Η δημιουργία μιας πλατφόρμας για το ευρύ κοινό αναμένεται να αυξήσει την ευαισθητοποίηση του κοινού, μέσω της αίσθησης της συμμετοχής στην προστασία και διασφάλιση της ακεραιότητας της περιοχής και των προστατευόμενων ειδών που φιλοξενεί.

Γ. Συλλογή στοιχείων σχετικά με τις περιοχές ευθύνης του Φορέα.

Η βάση δεδομένων για να λειτουργήσει πρέπει να ενημερώνεται με νεότερα στοιχεία – μελέτες ή μετρήσεις. Τα αποτελέσματα των μελετών βάσης που προτείνονται θα εμπλουτίσουν και θα γεμίσουν τα κενά πληροφορίας που εντοπίζονται στην παρούσα φάση. Παράλληλα, το σύστημα πρέπει να ενημερώνεται συστηματικά με πληθώρα μετρήσεων των αβιοτικών παραμέτρων που κρίνονται ενδεικτικά για την διερεύνηση της καλής κατάστασης των φυσικών πόρων και κατ' επέκτασιν των προστατευόμενων ειδών. Επιπλέον, η βάση θα εμπλουτίζεται με τα δεδομένα των χρηστών της φόρμας webgis, εφόσον πρωτίστως αξιολογούνται από τους υπαλλήλους του Φορέα και τέλος, ο Φορέας εφόσον ενημερώνεται για νέες έρευνες μελέτες που διεξάγονται για την περιοχή ή τα είδη της περιοχής θα εμπλουτίζει τη βάση με τις επιπρόσθετες πληροφορίες που θα προκύπτουν.

Δ. Εκπαίδευση προσωπικού Φορέα στην εισαγωγή δεδομένων στη βάση.

Για την διαχείριση της βάσης και την αξιολόγηση των δεδομένων που θα προκύψουν μεταγενέστερα της έναρξης λειτουργίας της βάσης είναι απαραίτητη η εκπαίδευση του προσωπικού του φορέα, ώστε να διατηρηθεί και να λειτουργεί εφεξής συμβουλευτικά για τη λήψη αποφάσεων.

Παραδοτέα

Π1: Συλλογή και αξιολόγηση των μελετών που έχουν πραγματοποιηθεί και αφορούν την προστατευόμενη περιοχή και δημιουργία γεωχωρικών δεδομένων όπου είναι εφικτό καθώς και έλεγχος των διαθέσιμων χωρικών αρχείων για σφάλματα.

Π2: Βάση δεδομένων σε λειτουργία.

Π3: Δημιουργία webgis (Android, iOS και Windows) και πιλοτική εφαρμογή.

Π4: Οργάνωση ημερίδων για την εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα

Π5: Ενημέρωση του κοινού για την ύπαρξη και λειτουργία της διαδικτυακής πλατφόρμας

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Δομημένη βάση δεδομένων
2. Λειτουργικότητα webgis εφαρμογής
3. Λειτουργικότητα εφαρμογής για smartphones και tablets
4. Αριθμός χρηστών που χρησιμοποιούν την εφαρμογή για smartphones/tablets
5. Αριθμός επισκέψεων στην webgis εφαρμογή
6. Αριθμός δεδομένων που εισάχθηκε στη βάση δεδομένων
7. Πλήθος τύπου δεδομένων που εισάχθηκε στη βάση δεδομένων

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0304
Ονομασία Μέτρου:
Ανασύσταση ιστορικού πυρκαγιών
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Καταγραφή και ανασύσταση του ιστορικού πυρκαγιών στον Πάρνωνα από καταγραφές και με τη χρήση τηλεπισκόπησης
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CB05
Τύπος του μέτρου:
Παρακολούθηση/άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 - Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005, GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλος ο ορεινός όγκος Πάρνωνα
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
όλοι οι τύποι οικοτόπων
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.3.3, A.2.5
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
B.7.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
M09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Φάση Α': Συλλογή και οργάνωση δεδομένων Φάση Β': Χαρτογράφηση των δασικών πυρκαγιών Φάση Γ': Χάρτες απεικόνισης των δασικών πυρκαγιών της περιοχής και μοντέλα πυρκαγιών
Χρονικό βάθος απόδοσης:

2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CW0305
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ Επιστημονικοί φορείς
Εκτιμώμενο Κόστος
Φάση Α': 15.000 €: Συλλογή και οργάνωση δεδομένων Φάση Β': 30.000 €: Χαρτογράφηση των δασικών πυρκαγιών Φάση Γ': 5.000 €: Χάρτες απεικόνισης των δασικών πυρκαγιών της περιοχής και μοντέλα πυρκαγιών
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ Περιφέρεια/Περιφερειακές Ενότητες ΥΠΕΝ
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Συμβολή της Δασικής Υπηρεσίας για παροχή ιστορικού πυρκαγιών
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν υπάρχουν τεχνικές δυσκολίες. Υψηλή επιστημονική επάρκεια (υπάρχει ήδη γνώση της τεχνοτροπίας (Pleniou, M., Xystrakis, F., Dimopoulos, P. and Koutsias, N. 2012 Maps of fire occurrence – spatially explicit reconstruction of recent fire history using satellite remote sensing. Journal of Maps, 8 (4), 499-506)
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου. Αντιθέτως, αναμένεται αποδοχή του μέτρου.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Οι χάρτες εμφάνισης των δασικών πυρκαγιών που δείχνουν τη θέση και την έκταση των καμένων εκτάσεων είναι η βάση για την προστασία και την αποκατάσταση των πληγέντων φυσικών οικοσυστημάτων παγκοσμίως και επομένως, η έλλειψη τέτοιων χωρικών δεδομένων επηρεάζει και τη διαχείριση τους. Χωρικά δεδομένα χαρακτηριστικών των πυρκαγιών, όπως η εμφάνιση της πυρκαγιάς, η συχνότητα, η επαναληψιμότητα ή το διάστημα μέχρι την τελευταία πυρκαγιά, είναι σημαντικές πληροφορίες σε θέματα περιβαλλοντικού σχεδιασμού και διαχείρισης των δασικών πυρκαγιών. Πιο συγκεκριμένα, μία λεπτομερής περιγραφή μιας πυρκαγιάς, δηλαδή η ακριβής οριοθέτηση της περιμέτρου της, συμβάλλει άμεσα στη μελέτη των οικολογικών προτύπων της μεταπυρικής αναγέννησης και της διαδοχής της βλάστησης, αφού έτσι καθίσταται εφικτή η ερμηνεία των προτύπων της παρατηρούμενης αποκατάστασης και γίνονται κατανοητοί οι μηχανισμοί των διαδικασιών αποκατάστασης των καμένων οικοσυστημάτων καθώς και άλλοι δυναμικοί παράγοντες του περιβάλλοντος, όπως είναι η υγρασία, η θερμοκρασία, το έδαφος, οι ανθρώπινες δραστηριότητες κ.α. Η ανασύσταση του ιστορικού των δασικών πυρκαγιών, εάν η έκταση της περιοχής μελέτης είναι μεγάλη είναι αδύνατη να επιτευχθεί με επίγειες έρευνες κυρίως από άποψη χρόνου και κόστους. Επομένως, η παρακολούθηση μπορεί να επιτευχθεί με την εφαρμογή προηγμένων τεχνολογιών, όπως είναι η δορυφορική τηλεπισκόπηση με τη χρήση υψηλής χωρικής και χρονικής ανάλυσης δορυφορικών δεδομένων. Η δορυφορική τηλεπισκόπηση παρέχει μία απεριόριστη βασική πηγή πληροφοριών ενός μεγάλου μέρους της επιφάνειας της γης όπου

μπορούν να ληφθούν μετρήσεις για την ίδια περιοχή σε τακτική βάση. Αυτά τα περιοδικά φασματικά δεδομένα στο ορατό και στο υπέρυθρο τμήμα του ηλεκτρομαγνητικού φάσματος, που έχουν αποκτηθεί από διάφορους δορυφορικούς αισθητήρες, μπορούν με τη βοήθεια της επεξεργασίας και της ερμηνείας τους μέσω ενός υπολογιστή να συμβάλλουν σε μία καλύτερη, οικονομικά αποδοτική, αντικειμενική και ταχύτατη μέθοδο παρακολούθησης και χαρτογράφησης των καμένων εκτάσεων.

Από το 1972 οι παρατηρήσεις μέσω του LANDSAT δορυφόρου συλλέγουν πληροφορίες για τη γη, από το διάστημα. Η επιτυχία των δορυφόρων LANDSAT οφείλεται κυρίως στο συνδυασμό αισθητήρων παρατήρησης ικανοποιητικής φασματικής, χωρικής και χρονικής ανάλυσης, ενώ η μεγάλη χρονική διάρκεια του έχει προσφέρει ένα αξιόλογο αρχείο δορυφορικών δεδομένων, κατάλληλο για μακροχρόνιες και διαχρονικές παρατηρήσεις. Σημαντικό είναι επίσης ότι, τα αρχειοθετημένα αυτά δορυφορικά δεδομένα LANDSAT προέρχονται από την ιστοσελίδα του αμερικανικού Γεωλογικού Ινστιτούτου United States Geological Survey (USGS) (<http://glavis.usgs.gov/>) και το Επιστημονικό Κέντρο Επιστήμης και Παρατήρησης των Πόρων της Γης Earth Resources Observation Systems (EROS) και είναι στη διάθεση του κοινού χωρίς χρέωση.

Συμπερασματικά, για την αποτελεσματικότητα κάθε επιστημονικής παρακολούθησης της βλάστησης η καταγραφή του ιστορικού των δασικών πυρκαγιών για την αξιολόγηση των οικοσυστημάτων είναι απαραίτητη, καθώς με αυτόν τον τρόπο θα μπορέσουμε να διερευνήσουμε την εξέλιξη και την αποκατάσταση του τοπίου σήμερα.

Αναλυτικότερα:

Φάση Α': (διάρκεια 1 χρόνος): Συλλογή και οργάνωση δεδομένων

Περιλαμβάνει τη συλλογή και επεξεργασία των δορυφορικών δεδομένων. Συγκεκριμένα, μπορούν να συλλεχθούν δωρεάν δορυφορικά δεδομένα (Landsat, Sentinel κ.α.) από το αμερικανικό Γεωλογικό Ινστιτούτο (USGS) και άλλα διαθέσιμα στοιχεία διάφορων χρονολογιών (αεροφωτογραφίες, σημεία έναρξης πυρκαγιάς), ώστε να χρησιμοποιηθούν για τη χαρτογράφηση ή βοηθητικά για τη φωτοερμηνεία των δορυφορικών εικόνων.

Φάση Β' (διάρκεια 1 χρόνος): Χαρτογράφηση των δασικών πυρκαγιών

Σε αυτή τη φάση θα πραγματοποιηθεί η χαρτογράφηση των δασικών πυρκαγιών ιστορικά χρησιμοποιώντας τις διαθέσιμες δορυφορικές εικόνες και εφαρμόζοντας μεθόδους τηλεπισκόπησης που έχουν αναπτυχθεί για τη χαρτογράφηση των καμένων εκτάσεων.

Φάση Γ' (διάρκεια 1 χρόνος): Χάρτες απεικόνισης των δασικών πυρκαγιών της περιοχής και μοντέλα πυρκαγιών.

Σε αυτή τη φάση του έργου τα αποτελέσματα κατά τη Β' φάση θα ενσωματωθούν στο σχεδιασμό της δασικής διαχείρισης ώστε να είναι δυνατή η εκτίμηση της μεταπυρικής παρακολούθησης της εξέλιξης της βλάστησης. Τέλος, θα δημιουργηθεί ένα Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφοριών που θα συμπεριλαμβάνει όλο το πληροφοριακό υλικό που θα συλλεχθεί καθώς και όλα τα χαρτογραφικά προϊόντα, τα οποία θα παραδοθούν σε ψηφιακή μορφή (χάρτες).

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. έκταση και πλήθος δασικών πυρκαγιών που θα χαρτογραφηθούν
2. Χάρτες απεικόνισης των δασικών πυρκαγιών της περιοχής και μοντέλα πυρκαγιών

7 Μέτρα κανονιστικού χαρακτήρα

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CA0501
Ονομασία Μέτρου:
Διαχειριστικό Σχέδιο Βόσκησης
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Εκπόνηση των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 3 του Ν. 4351/2015 όπως ισχύει
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA05
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό, Άλλο
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο των βοσκήσιμων γαιών
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
όλοι οι Τ.Ο. και τα είδη που περιλαμβάνονται στο προστατευτέο αντικείμενο
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.1.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A06, A09
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Μέτρα διαχείρισης λιβαδιών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή για την εκπόνηση των διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης. Υπάρχει επιστημονική και θεσμική τεκμηρίωση αναφορικά με την ανάγκη εκπόνησης σχεδίων βόσκησης (άρθρο 3 του Ν. 4351/2015 όπως ισχύει) και έχουν καθοριστεί τεχνικές προδιαγραφές (ΦΕΚ Β' 2331) η αριθμ. 1058/71977/3.07.2017 ΚΥΑ). Έχουν υπογραφεί ήδη προγραμματικές συμβάσεις ανάμεσα στο ΥΠΑΑΤ και την Περιφέρεια Πελοποννήσου και αναμένεται η υλοποίηση του έργου. Μέτρια για τις προστατευόμενες περιοχές. Υπάρχουν όμως δυο βασικά θέματα για τα οποία πρέπει να ληφθεί μέριμνα: 1. Η έλλειψη καθορισμού συγκεκριμένων προδιαγραφών αναφορικά με την εκπόνηση των σχεδίων βόσκησης εντός του δικτύου NATURA 2000 σε επίπεδο τύπου οικοτόπου και ενδιαιτήματος είδους. Μπορεί να υποτεθεί με ασφάλεια πως η άσκηση ορθολογικής

βόσκησης όπως αυτή ορίζεται στις προδιαγραφές των σχεδίων βόσκησης, θα οδηγήσει στη διατήρηση καλού βαθμού διατήρησης των δομών και λειτουργιών της πλειοψηφίας των τύπων οικοτόπων και ενδιαιτημάτων ειδών όμως δεν υπάρχει σαφής μέριμνα για τον καθορισμό τυχόν εξαιρέσεων. Θετικό βήμα προς την κατεύθυνση αυτή είναι η έκδοση προδιαγραφών που αναμένονται από το ΥΠΕΝ σχετικά με τον καθορισμό τεχνικών προδιαγραφών Διαχείρισης Σχεδίων Βόσκησης σε περιοχές του δικτύου Natura 2000. 2. Παρατηρείται έλλειψη βασικών δεδομένων που να επιτρέπουν την εκπόνησή συγκεκριμένων σχεδίων βόσκησης σε επίπεδο τύπου οικοτόπου ή ενδιαιτήματος είδους. Υπάρχει ακόμη έλλειψη γνώσης αναφορικά με τη συγκεκριμένη εξάπλωση ειδών χλωρίδας και πανίδας ή με τον καθορισμό τυπικών ειδών των τύπων οικοτόπων σε επίπεδο ΕΖΔ.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
2 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Υλοποίηση σε μία φάση: 2 έτη
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CA0502
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
Περιφέρεια Πελοποννήσου (μέσω προγραμματικής σύμβασης με το ΥΠΑΑΤ)
Εκτιμώμενο Κόστος
200.000€
Πηγή χρηματοδότησης
ΕΣΠΑ - Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ) Πόρους του Ταμείου Γεωργίας Κτηνοτροφίας Είσπραξη των τελών βόσκησης της Περιφέρειας (άρθρο 5 του Ν.4351/2015 όπως τροποποιήθηκε και ισχύει)
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Προκήρυξη διαγωνισμού για την ανάθεση της μελέτης από την Περιφέρεια Πελοποννήσου
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Μέτρια. Η διαχείριση της βοσκής είναι ένα φλέγον ζήτημα στις τοπικές κοινωνίες με αντικρουόμενα συμφέροντα. Η εισαγωγή του παράγοντα της βιοποικιλότητας φαινομενικά περιπλέκει τα πράγματα αλλά στην πραγματικότητα αποτελεί έναν «οδηγό» προς την αειφορική εκμετάλλευση της βοσκής. Παρά τις όποιες υπάρχουσες συγκρούσεις και όσες μπορεί να δημιουργηθούν είναι ένα ζήτημα που η πλειοψηφία της αγροτικής κοινωνίας αναζητά μια βιώσιμη λύση.
Άλλες πληροφορίες

Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Νόμου 4351/2015 «Βοσκήσιμες γαίες Ελλάδας» όπως ισχύει η χρήση της βοσκής εντός βοσκήσιμων γαιών που προστατεύονται από τη δασική νομοθεσία επιτρέπεται, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του νόμου 4351/2015 και της δασικής νομοθεσίας, εφόσον δεν επηρεάζεται αρνητικά η φυσική ισορροπία και αειφορία, καθώς και οι παραγωγικές, προστατευτικές, υδρονομικές, αισθητικές και λοιπές λειτουργίες των οικοσυστημάτων που συγκροτεί η φυόμενη στις βοσκήσιμες γαίες βλάστηση.

Η βοσκή εντός των βοσκήσιμων γαιών ασκείται επί τη βάση διαχειριστικού σχεδίου βόσκησης της περιοχής, όπου ρυθμίζονται οι όροι χρήσης των εν λόγω εκτάσεων για βόσκηση, σύμφωνα με τις υφιστάμενες και τις προκύπτουσες, συμβατές με τη δασική νομοθεσία και τη βοσκή παράλληλες χρήσεις και τη βοσκοϊκανότητα της κάθε περιοχής και διασφαλίζεται η αειφόρος διαχείριση και απρόσκοπτη αξιοποίηση των βοσκήσιμων γαιών για τις ανάγκες βόσκησης των ποιμνίων. Ειδικά για τις βοσκήσιμες γαίες που περιλαμβάνονται εντός προστατευόμενων περιοχών, εκτιμάται η βοσκοϊκανότητα και τα μέτρα βελτίωσης, διαχείρισης και οργάνωσης της άσκησης της βόσκησης αποφασίζονται κατά τρόπο που αποτρέπεται η υποβάθμιση των προστατευτέων αντικειμένων. Κατά την εκπόνηση των διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης η Μονάδα Διαχείρισης της περιοχής θα πρέπει να συνεργαστεί, παράσχει στοιχεία και να γνωμοδοτήσει σχετικά. Τα διαχειριστικά σχέδια βόσκησης θα καθορίσουν και τις εγκαταστάσεις ζώων σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του ν. 4056/2012 (Α' 52), καθώς και ποτίστρες ζώων, μικρές ομβροδεξαμενές και επεμβάσεις που δεν αλλοιώνουν τη φυσιογνωμία του τοπίου για την εξυπηρέτηση των κτηνοτρόφων, της λειτουργίας των βοσκήσιμων γαιών και την ευζωία των ζώων. Το μέτρο περιλαμβάνει την εκπόνηση των Διαχειριστικών Σχεδίων Βόσκησης Περιφέρειας Πελοποννήσου, στην οποία περιλαμβάνεται το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής. Κατά την εκπόνηση των διαχειριστικών σχεδίων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατ' ελάχιστο τα ακόλουθα:

- τεχνικές προδιαγραφές (ΦΕΚ Β' 2331) η αριθμ. 1058/71977/3.07.2017 ΚΥΑ).
- Η αποτροπή υποβάθμισης των προστατευτέων αντικειμένων της περιοχής λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των δομών και λειτουργιών των οικοσυστημάτων και των οικολογικών απαιτήσεων των ειδών.
- Τεχνικές προδιαγραφών Διαχείρισης Σχεδίων Βόσκησης σε περιοχές του δικτύου Natura 2000 που αναμένεται να εκδοθούν από το ΥΠΕΝ (Γενική Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Πολιτικής), με σκοπό την εξασφάλιση της προστασίας των ειδών και τύπων οικοτόπων και κατ' επέκταση της βιοποικιλότητας των περιοχών αυτών, όπως το προστατευτικό πλαίσιο ορίζει μέσα από τα Π.Δ. προστασίας των περιοχών Natura 2000
- Υφιστάμενη βιβλιογραφία σχετικά με τη βόσκηση σε προστατευόμενες περιοχές
- Δεδομένα και πληροφορίες που τυχόν θα έχει στη διάθεσή του και θα χορηγήσει στον μελετητή η Μονάδα Διαχείρισης της περιοχής, καθώς και τ Τυχόν αποτελέσματα από την υλοποίηση του Μέτρου MM25506CA0503

Από τα αποτελέσματα του διαχειριστικού σχεδίου θα προκύψουν οι θεσμικές ρυθμίσεις για την άσκηση της δραστηριότητας στην περιοχή.

Παραδοτέο:

Διαχειριστικό Σχέδιο Βόσκησης

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Τεύχος Διαχειριστικού Σχεδίου Βόσκησης

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CA1601
Ονομασία Μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση των γεωργικών δραστηριοτήτων
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Όροι και προϋποθέσεις για την άσκηση των άσκηση των καλλιεργητικών δραστηριοτήτων. Καλές πρακτικές.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CA01, CA02, CA03, CA07, CA08, CA09, CA10, CA11, CA14 , CA16
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αγροτικές καλλιέργειες
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.6.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.1.3
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
A01, A05, A21, A02, A23, A26
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Μέτρα διαχείρισης γεωργικών εκτάσεων Μέτρα προστασίας των εδαφικών πόρων Μέτρα διαχείρισης υδατικών πόρων
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Μέτρια
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

Θεσμοθέτηση: 1ο έτος Εφαρμογή 2ο - 5ο έτος
Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CW0204
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΥΠΕΝ ΟΦΥΠΕΚΑ / ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση Υπουργικής Απόφασης Κανονιστικού Πλαισίου Ενημέρωση και συνεργασία με καλλιεργητές και αρμόδιες αρχές
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Για την επιτυχή εφαρμογή του κανονιστικού πλαισίου χρειάζεται ενημέρωση και συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους δημόσιους φορείς της περιοχής, με διαφορετικής αρμοδιότητες στον ίδιο χώρο, και τους καλλιεργητές χρήστες. Απαιτείται επίσης η παροχή ανταποδοτικών ωφελειών και οικονομικών κινήτρων μέσω επιδοτήσεων στους καλλιεργητές, ώστε να υποστηριχτεί η εφαρμογή από τους ίδιους τους χρήστες.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Αναμένονται μέτριας έντασης αντιδράσεις οι οποίες εκτιμάται ότι θα αρθούν με την ενημέρωση και την απόδοση οικονομικών κινήτρων στους καλλιεργητές (π.χ. επιδοτήσεις καλλιεργειών)
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Για την άσκηση των καλλιεργητικών δραστηριοτήτων ισχύουν οι ακόλουθοι όροι και περιορισμοί: • Η άσκηση των γεωργικών δραστηριοτήτων θα πρέπει να γίνεται κατά το δυνατόν με χρήση βιολογικών μεθόδων και ορθές περιβαλλοντικές πρακτικές. Εντός των Ζωνών Προστασίας της Φύσης η άσκηση βιολογικών καλλιεργειών είναι ιδιαίτερα σημαντική. Για το λόγο αυτό θα προωθείται και θα ενισχύεται η βιολογική καλλιέργεια, μέσω δράσεων ενημέρωσης και επιδότησης των καλλιεργητών. • Ορθή διαχείριση των γεωργικών δραστηριοτήτων και προώθηση ήπιων γεωργικών πρακτικών (μείωση γεωργικών φαρμάκων και λιπασμάτων, βιολογικές καλλιέργειες κ.ά.) για τη μείωση των επιπτώσεων στους τύπους οικοτόπων, στα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος και στα αγροτικά πτηνά. • Κατά την άσκηση των καλλιεργητικών δραστηριοτήτων θα πρέπει να ακολουθούνται οι καλές γεωργικές και περιβαλλοντικές συνθήκες και πρακτικές στις οποίες περιλαμβάνονται τα στοιχεία διατήρησης του τοπίου, των φρακτών, μη αλλοίωση της μορφολογίας, διατήρηση των δένδρων, περιορισμός εκχερσώσεων κ.α. • Κατά την άσκηση των καλλιεργειών θα πρέπει να προστατεύεται η χλωρίδα και πανίδα της περιοχής και να αποφεύγονται ενέργειες που μπορεί να προκαλέσουν θανάτωση ειδών πανίδας.

- Υλοποίηση προωθητικών ενεργειών ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης / εκπαίδευσης των αγροτών για τη βιοποικιλότητα των αγροτικών οικοσυστημάτων και τις αρνητικές και θετικές επιπτώσεις των καλλιεργειών σε είδη και οικοτόπους κοινοτικού ενδιαφέροντος
- Προώθηση γεωργοπεριβαλλοντικών συμφωνιών με σκοπό τη διατήρηση τύπων οικοτόπων και ειδών, συμπεριλαμβανομένων ενισχύσεων και κινήτρων.
- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, της πρωτογενούς παραγωγής και της προώθησης τοπικά παραγόμενων προϊόντων
- Προτείνεται η διαχείριση της φυτομάζας και των κομμένων κλαδιών προς όφελος του οικοσυστήματος (π.χ. ενσωμάτωση κομμένων υγιών κλαδιών στο έδαφος για αύξηση οργανικής ουσίας, διατήρηση σωρών κομμένων κλαδιών, ενσωμάτωση φυτομάζας στο έδαφος).
- Η καύση για γεωργικούς σκοπούς θα πρέπει να αποφεύγεται. Σε περίπτωση που κριθεί αναγκαία (π.χ. ασθένειες, αποφυγή διάδοσης ζιζανίων) η καύση θα πραγματοποιείται με αυστηρή τήρηση των κανόνων ασφαλείας για την αποφυγή πυρκαγιάς, δηλαδή να επικρατεί άπνοια και να μην καταγράφονται πολύ υψηλές θερμοκρασίες. Η καύση θα πρέπει να γίνεται σε κατάλληλη θέση και υπό συνεχή επιτήρηση.

A. Για τη διατήρηση των μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου σε γεωργικές εκτάσεις, με σκοπό τη διατήρηση και βελτίωση κρίσιμων ενδιαιτημάτων και καταφυγίων για τα είδη ορνιθοπανίδας, ερπετών, ασπόνδυλων και χειροπτερόν.

- Διατήρηση των παραδοσιακών στοιχείων του αγροτικού τοπίου, όπως ξερολιθιές, αναβαθμίδες, φυσικά πρηνή και αναχώματα και προώθηση δράσεων για την αποκατάσταση αυτών. Οι αναβαθμίδες και τα φυσικά πρηνή στα όρια των αγροτεμαχίων θα πρέπει να διατηρούνται σε κατάσταση που να αποτρέπει η διάβρωση.
- Διατήρηση και αποκατάσταση της ποσότητας και της ποιότητας των φυτικών φρακτών και των περιοχών φυσικής βλάστησης που συνδέονται με αγροτεμάχια (π.χ. μεμονωμένα δένδρα, συστάδες δένδρων, θάμνοι κ.λπ.). Προτείνεται η κάλυψη κενών που δημιουργούνται στους φυτοφράχτες και η συμπλήρωση με φυτεύσεις, κατά προτεραιότητα τοπικών φυτικών ειδών, για την δημιουργία ενιαίου δικτύου φυτοφραχτών.
- Αποφυγή κοπής φυτικών φρακτών και δέντρων κατά την περίοδο αναπαραγωγής της ορνιθοπανίδας (Μάρτιος έως Ιούνιος).
- Αποφυγή αλλαγής του αγροτικού τοπίου με σκοπό την ενοποίηση αγροτεμαχίων και την απομάκρυνση πράσινων υποδομών (φυτοφράχτες, πέτρινοι τοίχοι, πηγές, δέντρα κλπ.)
- Προώθηση δράσεων δημιουργίας νέων φυτοφραχτών κατά μήκος καλλιεργήσιμων εκτάσεων στις πεδινές εκτάσεις για τη βελτίωση των ενδιαιτημάτων αγροτικών ειδών πανίδας
- Προώθηση δράσεων για την αποφυγή χωροκατακτητικών φυτικών ειδών
- Ενίσχυση και δημιουργία πράσινων υποδομών με στόχο τη μείωση του κατακερματισμού των ενδιαιτημάτων ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος

B. Για την αύξηση της αγροτικής βιοποικιλότητας για τη βελτίωση/διατήρηση ειδών

- Επιτρέπονται μεταβολές στα γεωργικά συστήματα και πρακτικές, εφόσον είναι συμβατά με τη διατήρηση των τύπων οικοτόπων και ειδών, εξυπηρετούν την άσκηση των δραστηριοτήτων και είναι συμβατές με την ισχύουσα ΚΑΠ.
- Επιτρέπεται η αναδιάρθρωση των γεωργικών καλλιεργειών μετά από εκπόνηση σχετικής μελέτης που θα λαμβάνει κατ' ελάχιστο υπόψη:
 - ο Την καταλληλότητα και προσαρμοστικότητα των επιμέρους καλλιεργειών στις εδαφοκλιματικές συνθήκες της περιοχής.
 - ο Την προώθηση παραδοσιακής γεωργίας και πρακτικών συμβατών με την προστατευόμενη περιοχή
 - ο Τις αρδευτικές ανάγκες των καλλιεργειών και την αποφυγή υπεράντλησης των υπόγειων υδροφορέων.
 - ο Την ισχύουσα ΚΑΠ
 - ο Τη συμβατότητα με τη διατήρηση των ειδών πανίδας της περιοχής, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες οικολογικές απαιτήσεις των πολύ σημαντικών ειδών.
 - ο Διασφάλιση της μωσαϊκότητας των καλλιεργειών.
- Διατήρηση της ποικιλότητας και ετερογένειας των καλλιεργειών. Προώθηση ενεργειών για την αύξηση της αγροτικής βιοποικιλότητας για τη βελτίωση/διατήρηση ειδών πανίδας (π.χ. ασυγκόμιστη παραγωγή, ειδικές καλλιέργειες)

- Καλλιέργειες και πρακτικές μη συμβατές με τη φύση θα πρέπει να μετατρέπονται σε άλλη μορφή καλλιέργειας ή να προσαρμοστούν κατάλληλα ούτως ώστε να είναι σε θέση να συμβάλουν στη διατήρηση των οικοτόπων και των ειδών.
- Θα πρέπει να αποφεύγεται η μετατροπή των μη αρδευόμενων καλλιεργειών σε αρδευόμενες.
- Παροτρύνεται η δημιουργία μικρών ταμιευτήρων νερού και η άρδευση ιδιαίτερα τους ξηρούς μήνες.

Γ. Για την προστασία από την κατεργασία του εδάφους με μηχανικές μεθόδους και την αποφυγή των αρνητικών επιπτώσεων στη δομή του εδάφους και τα είδη πανίδας και χλωρίδας.

- Οι ενέργειες κατεργασίας του εδάφους με μηχανικές μεθόδους θα πρέπει να αποφεύγονται ή να περιορίζεται στις απολύτως αναγκαίες (π.χ. χαλάρωση συνεκτικού εδάφους).
- Στην περίπτωση που χρειαστεί κατεργασία του εδάφους θα πρέπει να προτιμώνται μηχανήματα κατεργασίας ελαφρού τύπου και να επιλέγεται μικρό βάθος κατεργασίας.
- Πριν τη χρήση μηχανικής μεθόδου προτείνεται να πραγματοποιηθούν ενέργειες εκφοβισμού (π.χ. διάσχιση με τα πόδια) ώστε να απομακρυνθούν από το χώρο τα είδη πανίδας και να αποφευχθεί η θανάτωσή τους.
- Δεν επιτρέπεται η καταστροφή φωλιών ειδών πανίδας που εντοπίζονται εντός του χωραφίου.
- Το φρεζάρισμα την άνοιξη προτείνεται να αποφεύγεται ή να ελαχιστοποιείται στο απολύτως αναγκαίο, για την προστασία της αναπαραγωγής φάσης των ειδών πανίδας.

Δ. Για την προστασία από τη χρήση λιπασμάτων

- Θα πρέπει να προτιμάται η χρήση βιολογικών λιπασμάτων, κοπριάς, κομπόστας ή χλωρής λίπανσης, ώστε να αποφευχθεί η ρύπανση των υδάτων.
- Θα πρέπει να διασφαλίζεται η αποφυγή υπερλίπανσης (π.χ. να έχουν προηγηθεί αναλύσεις εδάφους ή να χρησιμοποιηθούν νέες τεχνολογίες).
- Δεν επιτρέπεται η χρήση αζωτούχων λιπασμάτων σε απόσταση μικρότερη των 5 μέτρων από ρυάκια, όχθες ποταμών και λιμνών και ενός μέτρου από κανάλια άρδευσης, στράγγισης, πηγάδια και γεωτρήσεις.
- Η προετοιμασία της λίπανσης πρέπει να πραγματοποιείται σε επιφάνεια που αποτρέπει τη γρήγορη διείσδυση στο έδαφος και σε ικανή απόσταση από υδάτινη επιφάνεια.
- Οι χρησιμοποιημένες συσκευασίες θα πρέπει αυστηρά να συλλέγονται και να απομακρύνονται από το χώρο μετά το τέλος της διαδικασίας. Επίσης, θα πρέπει να τηρούνται όλοι οι προβλεπόμενοι κανόνες ασφαλούς χρήσης και αποθήκευσης.

Ε. Για την προστασία από τη χρήση εντομοκτόνων, παρασιτοκτόνων και άλλων φυτοπροστατευτικών

- Η χρήση ζιζανιοκτόνων και φυτοπροστατευτικών θα πρέπει να αποφεύγεται ή να περιορίζεται στην απολύτως αναγκαία.
- Όπου αυτό είναι εφικτό συνίσταται η χρήση κοκκωδών σκευασμάτων.
- Θα πρέπει να τηρούνται αυστηρά οι οδηγίες χρήσης των σκευασμάτων και οι απαιτούμενες ποσότητες.
- Κατά την εφαρμογή θα πρέπει να αποφεύγεται η διάχυση στις πλευρές μονοπατιών, πλαγιές και παρυφές δασών.
- Πριν την εφαρμογή θα πρέπει να ελέγχεται η καλή κατάσταση και οι ρυθμίσεις των μηχανημάτων διασποράς, ψεκαστικών και κοκκοδιανομέων.
- Να αποφεύγεται η εφαρμογή φυτοπροστατευτικών σε έντονες καιρικές συνθήκες (βροχή, ισχυροί άνεμοι, έντονη ηλιοφάνεια) και σε ημέρες με μεγάλη υγρασία.
- Οι χρησιμοποιημένες συσκευασίες θα πρέπει αυστηρά να συλλέγονται και να απομακρύνονται από το χώρο μετά το τέλος της διαδικασίας. Επίσης, θα πρέπει να τηρούνται όλοι οι προβλεπόμενοι κανόνες ασφαλούς χρήσης και αποθήκευσης.
- Για τους ελαιώνες, προτείνεται η διατήρηση τμημάτων χωρίς εφαρμογή φυτοπροστατευτικών κατά την άνοιξη (αναπαραγωγική περίοδος ειδών πανίδας).

ΣΤ. Για τους ελαιώνες

- Το κλάδεμα των ελαιώνων συνίσταται να μην πραγματοποιείται κατά τους μήνες Απρίλιο – Μάιο για τον μετριασμό των επιπτώσεων στην αναπαραγωγική διαδικασία της ορνιθοπανίδας.
- Δεν επιτρέπεται η καταστροφή φωλιών πάνω σε κλαδιά δένδρων.

- Διατήρηση και ενίσχυση της παραδοσιακής άσκησης της ελαιοκαλλιέργειας. Διατήρηση ποσοστού περίπου 5% των υπερώριμων ελαιόδεντρων κατά την ανανέωση των ελαιώνων με νέες φυτεύσεις.

Ζ. Για την προστασία των υδρολογικών πόρων για αποφυγή εξάντλησης του υδροφόρου ορίζοντα

- Δεν επιτρέπεται η υπεράντληση του επιφανειακού και υπόγειου νερού, καθώς και κάθε ενέργεια που μπορεί να επιφέρει αλλαγή του ισοζυγίου του νερού (απόληψη και εκτροπή νερού) από αγροτεμάχια τα οποία γειτνιάζουν με υδατικά σώματα. Προτείνεται η εφαρμογή μετρητών παροχής σε κάθε στόμιο υδροληψίας με σκοπό τον έλεγχο των χρησιμοποιούμενων ποσοτήτων νερού.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Θεσμοθέτηση κανονιστικού σχεδίου

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CF1201
Ονομασία Μέτρου:
Έκδοση κανονισμού ως προς την διαχείριση αποικιών χειροπτέρων σε ιδιότητα και δημόσια κτήρια
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο αφορά την έκδοση κανονιστικού πλαισίου με την οποία να εξασφαλίζεται ότι οποιαδήποτε εργασία σε κτήρια ενδέχεται να βλάψει δυνητικά κάποια αποικία χειροπτέρων θα λαμβάνει χώρα τηρώντας όλα τα απαραίτητα μέτρα βάση των διεθνών πρακτικών για την ελάττωση ή εκμηδενισμό των επιπτώσεων
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF12
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωννα – Μουστού – Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλη περιοχή με εφαρμογή και εντός ορίων οικισμών
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Chiroptera spp.</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.2.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.1.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F02
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Marnell, F. & P. Presetnik (2010): Protection of overground roosts for bats (particularly roosts in buildings of cultural heritage importance). EUROBATS Publication Series No. 4 (English version). UNEP / EUROBATS Secretariat, Bonn, Germany, 57 pp.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Σχέδιο Δράσης για 10 είδη Χειροπτέρων της Ελλάδας (υπό διαμόρφωση)
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
6 μήνες
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

Υλοποίηση σε μία φάση: 6 μήνες
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δυσχέρειες που ενδέχεται να προκύψουν αφορούν τυχόν καθυστερήσεις στην εκτέλεση των εργασιών ανακαίνισης/αποκατάστασης κ.λπ., εφόσον σε αυτά βρεθεί αποικία και κριθεί σκόπιμη η διενέργεια των εργασιών άλλη εποχή από την προγραμματισμένη
Άλλες πληροφορίες
Το μέτρο θα είχε περισσότερο νόημα να εφαρμοστεί οριζόντια για όλες τις περιοχές Natura 2000 της χώρας
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο αφορά την έκδοση κανονιστικού πλαισίου με την οποία να εξασφαλίζεται ότι οποιαδήποτε εργασία σε κτίρια (π.χ. εργασίες ανακαίνισης, αποκατάστασης κ.α.) ενδέχεται να βλάψει δυνητικά κάποια αποικία χειροπτέρων θα λαμβάνει χώρα τηρώντας όλα τα απαραίτητα μέτρα βάση των διεθνών πρακτικών για την ελάττωση ή εκμηδενισμό των επιπτώσεων. Συγκεκριμένα, ο έλεγχος των κτιρίων από ειδικό (υπάλληλο ή εξωτερικό συνεργάτη του ΟΦΥΠΕΚΑ) θα πρέπει να είναι υποχρεωτικός πριν τη διενέργεια τέτοιων εργασιών και αναλόγως των ευρημάτων, οι εργασίες θα προχωρούν κανονικά ή θα τροποποιούνται κατά περίπτωση. Η ρύθμιση θα βασιστεί στις οδηγίες της UNEP/EUROBATS (Marnell & Presetnik, 2010) και άλλων αντίστοιχων κειμένων.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός κτηρίων που ελέγχθηκαν ανά έτος 2. Έκδοση Κανονισμού

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CF0306
Ονομασία Μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο για την επίσκεψη στην περιοχή, την αναψυχή και την άσκηση υπαίθριων δραστηριοτήτων – Κανόνες ορθής συμπεριφοράς επισκεπτών
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Όροι και προϋποθέσεις για την επίσκεψη στην περιοχή, την αναψυχή και την άσκηση υπαίθριων δραστηριοτήτων
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF03
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.3.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Διαχείριση επισκεπτών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)

Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CF0309
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ / ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Μη εφαρμόσιμο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
1. Επιτρέπεται η ημερήσια επίσκεψη και ξενάγηση επισκεπτών, με σκοπό την περιβαλλοντική εκπαίδευση, την παρατήρηση της φύσης και την ήπια αναψυχή. 2. Η κίνηση των επισκεπτών στις Ζώνες Προστασίας της Φύσης γίνεται επί των επισημασμένων μονοπατιών και σε καθορισμένες περιοχές. 3. Επιτρέπεται η ξενάγηση επισκεπτών και η διοργάνωση οικοτουριστικών προγραμμάτων σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους, σε καθορισμένες διαδρομές και χώρους, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών. 4. Η περιήγηση με οχήματα επιτρέπεται μόνο επί του αναγνωρισμένου οδικού δικτύου. Σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται η κίνηση με μηχανοκίνητο μέσο εκτός οδικού δικτύου για λόγους προστασίας των τύπων οικοτόπων, της χλωρίδας, της διάβρωσης του εδάφους και της αποφυγής όχλησης της πανίδας. 5. Θα πρέπει να τηρούνται αυστηρά τα όρια ταχύτητας σύμφωνα με τις σημάνσεις στους δρόμους και σε κάθε περίπτωση να αποφεύγεται η ανάπτυξη υψηλών ταχυτήτων, τόσο για την προστασία των επισκεπτών, όσο και για την αποφυγή θανάτωσης κάποιου είδους πανίδας. 6. Η στάθμευση επιτρέπεται μόνο στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους 7. Δεν επιτρέπεται η ελεύθερη κατασκήνωση και η διαμονή σε αυτοκινούμενα τροχόσπιτα, εκτός των ειδικά καθορισμένων θέσεων. 8. Δεν επιτρέπεται το άναμμα φωτιάς, ενώ θα πρέπει να αποφεύγεται κάθε ενέργεια που μπορεί να αποτελέσει εστία έναρξης πυρκαγιάς. 9. Εφόσον επισημανθεί κακή σήμανση ή οποιαδήποτε ζημιά σε κάποιο από τα σηματοδοτημένα μονοπάτια, προτείνεται να κοινοποιείται στην αρμόδια ΜΔΠΠ της περιοχής. 10. Θα πρέπει να διαφυλάσσεται η καθαριότητα και η αποφυγή ρύπανσης της περιοχής. Τυχόν απορρίμματα από την άσκηση των δραστηριοτήτων θα πρέπει να συλλέγονται από τους

επισκέπτες και να απορρίπτονται σε κάδους ή σε γωνιές ανακύκλωσης (εφόσον πρόκειται για ανακυκλώσιμα υλικά).

11. Στα ποτάμια, ρυάκια και τις πηγές θα πρέπει να αποφεύγεται η χρήση απορρυπαντικών ή άλλων χημικών ουσιών για την αποφυγή ρύπανσης των υδάτων.
12. Θα πρέπει να αποφεύγεται κάθε ενέργεια που μπορεί να προκαλέσει όχληση στα είδη πανίδας (π.χ. δυνατή μουσική, δυνατοί θόρυβοι κ.λπ.), ειδικά σε θέσεις όπου φωλεάζουν αναπαράγονται προστατευόμενα είδη.
13. Δεν επιτρέπεται η καταστροφή φωλιών, η εκρίζωση φυτικών ειδών, η κοπή θάμνων και δένδρων και η χάραξη φλοιών δένδρων.
14. Δεν επιτρέπεται η θανάτωση, σύλληψη, αιχμαλωσία και οποιαδήποτε μεταχείριση των ειδών της πανίδας καθώς και η συλλογή αυγών.
15. Προτείνεται να αναφέρεται στις αρμόδιες αρχές ή τη ΜΔΠΠ κάθε παράνομη δραστηριότητα που θα πέσει στην αντίληψη των επισκεπτών

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Θεσμοθέτηση κανονιστικού σχεδίου

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CF0307
Ονομασία Μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της αναρριχητικής δραστηριότητας
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Όροι και προϋποθέσεις για την άσκηση της αναρριχητικής δραστηριότητας
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF03
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520005, GR2520006
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Αναρριχητικά πεδία και αναρριχητικές διαδρομές. Τ.Ο. 8210. Περιοχές με βράχια στο σύνολο της προστατευόμενης περιοχής.
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Τ.Ο. 8210 Προστατευόμενα, ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα είδη χλωρίδας με ασβεστολιθικά ενδιαιτήματα Είδη ορνιθοπανίδας που φωλιάζουν στα βράχια της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.2.7
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.4.2
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Διαχείριση επισκεπτών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Κάθε έτος
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Κάθε έτος (1-5 έτος)

Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CF0302, MM25206CF0303, MM25206CF0304, MM25206CF0305
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
Μη εφαρμόσιμο
Πηγή χρηματοδότησης
Μη εφαρμόσιμο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση ρύθμισης για χωρικό ή / και χρονικό περιορισμό της δραστηριότητας εφόσον απαιτηθεί. Για την αποτελεσματική εφαρμογή του μέτρου πρέπει να υπάρχει συναίνεση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (ορειβατικοί και αναρριχητικοί σύλλογοι, αναρριχητές). και ενημέρωση των αναρριχητών.
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μέτρο έχει τοπική εφαρμογή και δεν αναμένεται να εμφανίζει τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Για την αποτελεσματική εφαρμογή του μέτρου πρέπει να υπάρχει συναίνεση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (ορειβατικοί και αναρριχητικοί σύλλογοι, αναρριχητές). και ενημέρωση των αναρριχητών. . Εκτιμάται ότι δεν θα επιφέρει δυσχέρεια στους χρήστες, μέσα από συνεργασία και με χρήση εργαλείων ενημέρωσης, αυστηροποίησης, εθελοντικής συμμετοχής των χρηστών.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Όροι και προϋποθέσεις για την άσκηση της αναρριχητικής δραστηριότητας: - Χωρικοί περιορισμοί άσκησης της δραστηριότητας με σκοπό τη δημιουργία θέσεων προστασίας χωρίς αναρρίχηση δύναται να καθορίζονται για την προστασία σπάνιων και απειλούμενων ειδών χλωρίδας με ενδιαίτημα τα ασβεστολιθικά βράχια εφόσον καταγραφούν κρίσιμα ενδιαίτηματα πάνω σε κάποια αναρριχητική διαδρομή ή εφόσον εκτιμηθεί ότι κινδυνεύει η διατήρηση κάποιου είδους ή για την προστασία πληθυσμών από θέσεις που δεν έχουν ανοίξει αναρριχητικές διαδρομές. Οι περιορισμοί θα λαμβάνουν υπόψη τα αποτελέσματα του μέτρου «Ρύθμιση αναρριχητικής δραστηριότητας μέσω καταγραφής διαδρομών, εκτίμηση συμβατότητας δραστηριότητας με διατήρηση ειδών και Τ.Ο, προτάσεων δυνατικών θέσεων διάνοιξης νέων διαδρομών και δράσεων ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης – συμμετοχής». - Η μετακίνηση από και προς τις διαδρομές αναρρίχησης επιτρέπεται μόνο από υφιστάμενα μονοπάτια. Διάνοιξη νέου μονοπατιού επιτρέπεται μόνο εφόσον υποδειχθεί από το μέτρο «Ρύθμιση αναρριχητικής δραστηριότητας μέσω καταγραφής διαδρομών, εκτίμηση συμβατότητας δραστηριότητας με διατήρηση ειδών και Τ.Ο, προτάσεων δυνατικών θέσεων διάνοιξης νέων διαδρομών και δράσεων ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης – συμμετοχής» ή από το Σχέδιο Διακίνησης Επισκεπτών.

- Δεν επιτρέπεται η καταστροφή / κοπή / αφαίρεση / εκρίζωση σπάνιων ή απειλούμενων ειδών χλωρίδας
- Δεν επιτρέπεται η απομάκρυνση φωλιών, αβγών ή νεοσσών.
- Επιλέγονται τεχνικές ασφάλισης με τις λιγότερες επιπτώσεις στα βραχώδη οικοσυστήματα.
- Μετά την ολοκλήρωση της αναρριχητικής δραστηριότητας θα πρέπει να απομακρύνεται τυχόν εξοπλισμός διάνοιξης, (π.χ. σχοινιά και ιμάντες αναρρίχησης) καθώς και τυχόν απορρίμματα.
- Να αποφεύγεται η χωρίς λόγο όχληση ειδών πανίδας
- Δεν επιτρέπεται η ελεύθερη κατασκήνωση.
- Οι αναρριχητικές διαδρομές συστήνεται να δημοσιεύονται.
- Για τη διάνοιξη και συντήρηση αναρριχητικών πεδίων απαιτούνται:
 - α) Να έχουν καθοριστεί ως κατάλληλες θέσεις σύμφωνα με τα αποτελέσματα του μέτρου «Ρύθμιση αναρριχητικής δραστηριότητας μέσω καταγραφής διαδρομών, εκτίμηση συμβατότητας δραστηριότητας με διατήρηση ειδών και Τ.Ο, προτάσεων δυνητικών θέσεων διάνοιξης νέων διαδρομών και δράσεων ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης – συμμετοχής».
 - β) Σύνταξη και έγκριση μελέτης διάνοιξης ή/και συντήρησης αναρριχητικού πεδίου
 - γ) Σύνταξη Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης, η οποία θα λαμβάνει υπόψη: α) βιβλιογραφικές αναφορές και εργασίες πεδίου για την καταγραφή και αξιολόγηση των τύπων οικοτόπων, σπάνιων και απειλούμενων ειδών χλωρίδας, ενδιαιτημάτων σημαντικών ειδών πανίδας και θέσεων φωλεοποίησης ορνιθοπανίδας β) δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων στα προστατευτέα αντικείμενα από τις εργασίες διάνοιξης / συντήρησης του αναρριχητικού πεδίου και του μονοπατιού πρόσβασης (εφόσον χρειαστεί νέα χάραξη).
 - δ) Εκτέλεση των εργασιών διάνοιξης / συντήρησης από έμπειρο αναρριχητή με μέριμνα για τις λιγότερες δυνατές επιπτώσεις.
- Να αποφεύγεται η αλόγιστη διάνοιξη αθλητικών διαδρομών με ασφάλιση

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Θεσμοθέτηση κανονιστικού σχεδίου

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CF0308
Ονομασία Μέτρου:
Κατά χώρο ρύθμιση των δραστηριοτήτων αναψυχής στα αμμοθινικά οικοσυστήματα, μέσω έργων / υποδομών μικρής κλίμακας και κανονιστικών ρυθμίσεων
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Έργα μικρής κλίμακας με στόχο την κατά χώρο ρύθμιση των δραστηριοτήτων αναψυχής στην περιοχή: (α) την οριοθέτηση του τύπου οικοτόπου 2110 (β) οριοθέτηση θέσεων στάθμευσης και ταυτόχρονα αποτροπή (με τεχνικά έργα, πχ. πασσάλους) της στάθμευσης σε εκτάσεις αμμοθινικών τύπων οικοτόπων ή σε θέσεις που δραστηριοποιείται το είδος <i>Caretta caretta</i> , (γ) την κατασκευή διαδρόμων για την πρόσβαση των επισκεπτών στην παραλία και (δ) τον καθορισμό των θέσεων για ξαπλώστρες και άλλες μη μόνιμες υποδομές αναψυχής.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF03
Τύπος του μέτρου:
Παρεμβάσεις με τη μορφή έργων Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωννα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Παραλίες Μουστού
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
<i>Caretta caretta</i> , αμμοθινικοί τ.ο.
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.2.8
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.4.3
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07, F05, E01
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης ειδών Μέτρα διαχείρισης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υπάρχει σημαντική εμπειρία από εφαρμογή ανάλογων δράσεων στην Ελλάδα και αλλού. Πρότερη εμπειρία αφορά στις παραλίες της ευρύτερης περιοχής (π.χ. στην παραλία Ρωμανού). Οι προτεινόμενες δράσεις είναι ήπιας παρέμβασης, δεν απαιτούν πολύπλοκα τεχνικά έργα.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την θαλάσσια χελώνα <i>Caretta caretta</i> , Πλαίσιο Δράσεων Προτεραιότητας για το Δίκτυο Natura 2000 στην Ελλάδα (2021-2027)

Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
3 έτη
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
A' Φάση: 1 έτος B' Φάση: 2 έτη
Χρονικό βάθος απόδοσης:
3
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CF0301
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ ΟΦΥΠΕΚΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
1. Εκπόνηση μελέτης: 10.000€ 2. Προμήθεια υλικών/ Εφαρμογή παρεμβάσεων: 15.000€ (θα προσδιοριστεί επακριβώς από τη μελέτη) Σύνολο: 25.000€
Πηγή χρηματοδότησης
Πράσινο Ταμείο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου (ΠΕΠ) Χρηματοδότησης από ιδιωτικές πηγές
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Διερεύνηση ιδιοκτησιακού καθεστώτος (Δημιουργία χώρων στάθμευσης) Η υλοποίηση της δράσης προϋποθέτει την ολοκλήρωση του Σχεδίου Διαχείρισης Επισκεπτών MM25403CF0301
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν αναμένονται
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
1. Ενδεχόμενη άρνηση συνεργασίας των επιτόπου ενδιαφερόμενων μερών (stakeholders) (Ορισμός θέσεων για ξαπλώστρες) 2. Μη χρήση οργανωμένων θέσεων στάθμευσης Πιθανότητα μη αποδοχής των μέτρων από τον τουριστικό τομέα προβλέπεται να επιλυθεί με δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, απονομή τιμητικών τίτλων και πιστοποιητικών καλής πρακτικής.
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το έργο περιλαμβάνει (α) την οριοθέτηση του τύπου οικοτόπου 2120 κυρίως στις θέσεις με μεγάλη πίεση από επισκέπτες στις οποίες παρατηρείται είσοδος και παραμονή των επισκεπτών, (β) την οριοθέτηση θέσεων στάθμευσης και ταυτόχρονα την αποτροπή (με τεχνικά έργα, πχ. πασσάλους) της στάθμευσης σε εκτάσεις αμμοθινικών τύπων οικοτόπων ή σε θέσεις που δραστηριοποιείται το είδος <i>Caretta caretta</i> , (γ) την κατασκευή διαδρόμων για την πρόσβαση των επισκεπτών στην παραλία χωρίς να ποδοπατούν τα τυπικών είδη των τύπων οικοτόπου και (δ) τον καθορισμό των θέσεων για ξαπλώστρες και άλλες μη μόνιμες υποδομές αναψυχής. Πιο συγκεκριμένα: Α) Οριοθέτηση τύπου οικοτόπου

Ο τύπος οικοτόπου 2110 χαρακτηρίζεται από πολυετή βλάστηση η οποία είναι ευαίσθητη στη ανεξέλεγκτη χρήση από τους επισκέπτες των παραλιών. Ο τύπος οικοτόπου 2110 περιλαμβάνει κινούμενες θίνες οι οποίες έχουν σημαντική κάλυψη βλάστησης που είναι ευαίσθητη στη χρήση από επισκέπτες και μπορεί να υποβαθμιστεί από την ποδοπάτηση. Η ανεξέλεγκτη ροή επισκεπτών σε αυτούς του τύπους οικοτόπων μπορεί να υποβαθμίσει έντονα τη δομή τους, να επηρεάσει τη φυσική αναγέννηση των τυπικών ειδών και γενικότερα να επηρεάσει αρνητικά τις λειτουργίες τους.

Η λύση που συχνά εφαρμόζεται και προτείνεται να εφαρμοστεί και στις παραλίες της ΕΖΔ που δέχονται ιδιαίτερα αυξημένη πίεση από δραστηριότητες αναψυχής είναι η οριοθέτηση των τύπων οικοτόπων ώστε να αποθαρρύνεται η είσοδος των επισκεπτών σε αυτούς. Η οριοθέτηση πρέπει να γίνει κατά μήκος των θέσεων εξάπλωσής τους στις περιοχές με έντονη τουριστική πίεση, τουλάχιστον από τη πλευρά προς τις εμβρυονικές θίνες (θάλασσα). Αυτό θα αποτρέψει τους λουόμενους να εγκαθίστανται εντός των τύπων οικοτόπων.

Πριν την οριοθέτηση θα προηγηθούν επιτόπιες επισκέψεις για τον προσδιορισμό των θέσεων που χρήζουν οριοθέτησης. Κατ' εκτίμηση, στην περιοχή θα απαιτηθεί οριοθέτηση σε μήκος περίπου 2.500 m.

Β) Οριοθέτηση θέσεων στάθμευσης

Η ανεξέλεγκτη κίνηση των τροχοφόρων έχει σημαντικές επιπτώσεις στη φωλεοποίηση της *Caretta caretta* (καταστροφή φωλιών, συμπίεση άμμου, παρεμπόδιση εξόδου από τις φωλιές). Τα τροχοφόρα στην παραλία είναι δυνατόν να καταστρέψουν τις φωλιές και να παγιδεύσουν τους νεοσσούς στις αυλακώσεις των τροχών τους. Ταυτόχρονα καταστρέφει και υποβαθμίζει τη θινική βλάστηση. Η παρουσία τροχοφόρων στην παραλία σχετίζεται με την ανεξέλεγκτη τουριστική κίνηση για αναψυχή εκτός οδικού δικτύου.

Το έργο αποσκοπεί στη διασφάλιση της αναπαραγωγικής δραστηριότητας της *Caretta caretta* καθώς και στην ασφαλή επώαση των φωλιών και έξοδο των νεοσσών από την φωλιά, μετά την εκκόλαψη. Επιπρόσθετα στοχεύει και στην προστασία των θινικών οικοσυστημάτων και βλάστησης.

Το έργο αφορά στη χωροθέτηση και τοποθέτηση οδοφραχτών (μπαρών) σε σημεία όπου είναι δυνατή η πρόσβαση με τροχοφόρα στην παραλία (κυρίως στις απολήξεις οδικών προσβάσεων προς την ακτή).

Γ) Κατασκευή διαδρόμων πρόσβασης στην παραλία

Αυτό το μέτρο προβλέπει τη δημιουργία ξύλινων διαδρόμων για την πρόσβαση των επισκεπτών στις παραλίες. Στόχος είναι οι επισκέπτες να καθοδηγούνται προς τις παραλίες μέσω συγκεκριμένων διαδρομών που θα καθορίζονται από ξύλινους διαδρόμους ώστε να αποτρέπεται η είσοδος και η ποδοπάτηση κυρίως του τύπου οικοτόπου 2110. Αυτές οι διαδρομές θα καθοριστούν με βάση: (α) Τις θέσεις στάθμευσης και τη μέγιστη αναμενόμενη ροή των επισκεπτών προς τις παραλίες, (β) Τις σημασμένες θέσεις φωλεοποίησης των χελωνών *Caretta caretta*, (γ) την οριοθέτηση των αμμοθινικών τύπων οικοτόπων.

Για την κατασκευή των διαδρόμων πρόσβασης θα ληφθούν υπόψη τα αποτελέσματα του Σχεδίου Διαχείρισης Επισκεπτών που θα καθορίσουν τις θέσεις στάθμευσης και τις κατάλληλες θέσεις για την πρόσβαση στις παραλίες, την εκτίμηση της επισκεψιμότητας και τη φέρουσα ικανότητα.

Το εκτιμώμενο μήκος διαδρόμων που θα κατασκευαστούν ανέρχεται σε περίπου 1.000 m. Δ καθορισμός θέσεων για ξαπλώστρες και άλλες μη μόνιμες υποδομές αναψυχής. Σε αυτή δράση θα πραγματοποιηθεί επαφή με τα ενδιαφερόμενα μέρη της ΕΖΔ (επαγγελματίες, χρήστες κ.ο.κ.) για το καθορισμό της ακριβούς θέσης (χωροθέτηση) και του αριθμού των επιτρεπόμενων ομπρελών ή ξαπλωστρών σε κάθε παραλία ώστε να μην υποβαθμίζονται οι δομές και λειτουργίες των αμμοθινικών τύπων οικοτόπων (2110) αλλά και να διατηρηθεί / βελτιωθεί ο βαθμός διατήρησης του ενδιαίτηματος του είδους *Caretta caretta*.

Φάση Α: Απαιτείται προμελέτη απαιτείται για τον καθορισμό των ακριβών θέσεων που θα υλοποιηθούν οι δράσεις (οριοθέτηση τύπων οικοτόπων, χάρτης διαδρομών και δημιουργία χώρων στάθμευσης) και των χαρακτηριστικών αυτών (μήκος, υλικά, τεχνικές προδιαγραφές κ.λπ.). Η προμελέτη θα λάβει υπόψη τα αποτελέσματα του Σχεδίου Διαχείρισης Επισκεπτών και θα περιλαμβάνει αυτοψίες στο χώρο.

Φάση Β: Υλοποίηση προβλεπόμενων δράσεων.

Παραδοτέα:

Προμελέτη – Σχέδιο Δράσης

Εργασίες οριοθέτηση τύπων οικοτόπων 2110
Εργασίες οριοθέτησης θέσεων στάθμευσης
Εργασίες κατασκευής ξύλινων διαδρόμων πρόσβασης στην παραλία
Οριοθέτηση θέσεων και κανονιστικό πλαίσιο για την τοποθέτηση και χρήση ομπρελών και ξαπλωστών στα αμμοθινικά οικοσυστήματα

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Μήκος και έκταση περιοχής οριοθέτησης
2. Αριθμός οργανωμένων θέσεων στάθμευσης
3. Πλήθος τροχοφόρων σε οργανωμένες θέσεις στάθμευσης ανά έτος και εποχή
4. Αριθμός επισκεπτών ανά έτος

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CF0309
Ονομασία Μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση των αναψυχικών / τουριστικών δραστηριοτήτων στις παραλίες της προστατευόμενης περιοχής
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Όροι και προϋποθέσεις για την άσκηση των αναψυχικών / τουριστικών δραστηριοτήτων στις παραλίες της προστατευόμενης περιοχής
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CF03
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστου Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Όλοι οι αμμοθινικοί τύποι οικοτόπων
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
T.O. 2110, <i>Caretta caretta</i>
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
A.2.8
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
A.4.3
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
F07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών Διαχείριση επισκεπτών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υπάρχει μακροχρόνια εμπειρία στη διαχείριση επισκεπτών και τη προστασία των φωλιών της <i>C. caretta</i> και των ενδιατημάτων φωλεοποίησης αυτής
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
Κάθε έτος (1-5 έτος)

Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
MM25206CF0306
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Μη εφαρμόσιμο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Ειδικές άδειες για την αναψυχή και τον τυχόν καθαρισμό παραλίας από τις αρμόδιες υπηρεσίες
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το μέτρο έχει τοπική εφαρμογή και δεν αναμένεται να εμφανίζει τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται πρόβλημα κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Για την άσκηση των αναψυχικών / τουριστικών δραστηριοτήτων στις παραλίες της προστατευόμενης περιοχής ισχύουν οι ακόλουθοι όροι και περιορισμοί: Α. Γενικοί όροι και περιορισμοί για όλες τις παραλίες: 1. Απαγορεύεται επί των αμμοθινών, οποιαδήποτε διάνοιξη δρόμου για πρόσβαση στις παραλίες, καθώς και οποιαδήποτε νέα διαμόρφωση χώρου στάθμευσης οχημάτων των επισκεπτών. 2. Απαγόρευση η πρόσβαση και κίνηση οχημάτων στην παραλία και σε κάθε περίπτωση δεν επιτρέπεται η κίνηση επί αμμοθινικών οικοσυστημάτων. 3. Η πρόσβαση σε παραλίες με αμμοθινικούς τύπους οικοτόπων θα γίνεται μέσω ξύλινων διαδρόμων που θα τοποθετηθούν κάθετα στην ακτή, σύμφωνα με το Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών και τις σχετικές δράσεις που θα υλοποιηθούν. 4. Θα πρέπει να αποφεύγεται η αλλαγή του τοπογραφικού ανάγλυφου, δηλαδή η ισοπέδωση των χαμηλών θινών. 5. Απαγορεύεται οποιαδήποτε εκχέρσωση θάμνων και εκρίζωση αμμόφιλων και λοιπών ειδών που αποικίζουν τις αμμώδεις ζώνες των παράκτιων τύπων οικοτόπων. 6. Απαγορεύεται οποιαδήποτε μόνιμη ή ημιμόνιμη κατασκευή. Όλες οι κατασκευές θα συνδέονται με το έδαφος με τρόπο που σε καμία περίπτωση δεν θα πρέπει να παραπέμπει σε συνθήκες μόνιμης θεμελίωσης. 7. Θα πρέπει να διασφαλίζεται η καθημερινή καθαριότητα των ακτών (τακτική περισυλλογή των σκουπιδιών), η ύπαρξη ικανού αριθμού κάδων για τη συλλογή των απορριμμάτων και η τακτική αποκομιδή αυτών από το Δήμο και τον παραχωρησιούχο (στην περίπτωση παραχώρησης απλής χρήσης αιγιαλού). 8. Θα πρέπει να υπάρχει μέριμνα από το Δήμο και τον παραχωρησιούχο (στην περίπτωση παραχώρησης απλής χρήσης αιγιαλού) για την αποφυγή αισθητικής υποβάθμισης, αλλοίωσης του περιβάλλοντος, και για την προστασία και διατήρηση των τύπων οικοτόπων και των ειδών. 9. Δεν επιτρέπεται το άναμμα φωτιάς και η κατασκήνωση

Β. Όροι και προϋποθέσεις για τον καθαρισμό των παραλιών:

1. Ο μηχανικός καθαρισμός παραλιών με βαρέα οχήματα θα πρέπει να αποφεύγεται στα αμμοθινικά οικοσυστήματα με παρουσία των τύπων οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43 (Τ.Ο. 2110, 2120, 2190), τα οποία κατά θέσεις αποτελούν και κρίσιμα ενδιαίτηματα του είδους *Caretta caretta*. Στις ζώνες προστασίας της φύσης, εφόσον κριθεί απολύτως απαραίτητη η χρήση βαρέων οχημάτων, αυτή θα επιτρέπεται κατόπιν σχετικής άδειας από την Μονάδα Διαχείρισης Προστατευόμενης Περιοχής, σύμφωνα με τους όρους και προϋποθέσεις που θα οριστούν στην σχετική άδεια.

2. Η διαδικασία του καθαρισμού των παραλιών δεν πρέπει να επηρεάζει τις αμμοθίνες, τη φυσική βλάστηση και τις πέτρες που βρίσκονται ανάμεικτες στην άμμο. Τα στοιχεία αυτά προστατεύουν την ακτή από τη διάβρωση.

3. Για τον καθαρισμό της παραλίας με μηχανικά μέσα τίθεται χρονικός περιορισμός/αποκλεισμός για το διάστημα 1 Μαΐου – 31 Οκτωβρίου εκάστου έτους, με στόχο την προστασία των φωλεών των θαλασσιών χελωνών.

Γ. Ειδικά για την παραχώρηση απλής χρήσης αιγιαλού και παραλίας ισχύουν επιπρόσθετα οι εξής όροι και προϋποθέσεις:

1. Η παραχώρηση για απλή χρήση αιγιαλού και παραλίας επιτρέπεται σε θέσεις όπου υπάρχει νόμιμα υφιστάμενη οδική πρόσβαση και εφόσον εξυπηρετείται από οριοθετημένο χώρο στάθμευσης, νόμιμα διαμορφωμένο και εκτός αμμοθινικών τύπων οικοτόπων (Τ.Ο.: 2110).

2. Μετά το πέρας της περιόδου χρήσης θα πρέπει να απομακρύνονται τα πάσης φύσεως υλικά και εγκαταστάσεις που θα τοποθετηθούν για την εξυπηρέτηση των λουόμενων και την αναψυχή του κοινού (ενδεικτικά αναφέρονται: τροχήλατες καντίνες, ομπρέλες, βάσεις για ομπρέλες κ.α.)

3. Η χωροθέτηση και λειτουργία αναψυκτήριων θα πρέπει να γίνεται με όρους και προϋποθέσεις που να συνάδουν με τις ανάγκες προστασίας των αμμοθινικών και λοιπών φυσικών οικοσυστημάτων, του τοπίου και του περιβάλλοντος εν γένει. Η καθαριότητα και η καλή κατάσταση των χώρων των αναψυκτήριων, όπως και των παρακείμενων εγκαταστάσεων υγιεινής, αν υπάρχουν, καθώς και η τήρηση φιλοπεριβαλλοντικών κανόνων αποτελούν υποχρέωση και ευθύνη του μισθωτή παραχωρησιούχο.

4. Στις Ζώνες Προστασίας της Φύσης, η χωροθέτηση αναψυκτήριων και λοιπών εγκαταστάσεων για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών (π.χ. ομπρέλες, ξαπλώστρες κ.λπ.) επιτρέπονται μόνο σε συγκεκριμένες θέσεις, όπως αυτές θα προκύψουν από το Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών και τις σχετικές δράσεις που θα υλοποιηθούν.

5. Θα πρέπει να διασφαλίζεται η ελεύθερη και ασφαλής διέλευση των λουόμενων μέσω των προς παραχώρηση εκτάσεων, καθώς και μεταξύ των ομπρελοκαθισμάτων και ξαπλωστών και της ακτογραμμής.

6. Θα πρέπει να διασφαλίζεται η εγκατάσταση ικανοποιητικού αριθμού χημικών τουαλετών για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών.

7. Σε κάθε παραλία παραχώρησης θα τοποθετείται κατάλληλη ενημερωτική πινακίδα πληροφόρησης για την περιοχή του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000 και τα στοιχεία της προστατευόμενης περιοχής.

8. Για παράκτιες περιοχές που υπάρχει θεσμοθετημένη Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (ΖΟΕ), ισχύουν, εκτός των ανωτέρω, και οι όροι και περιορισμοί των διατάξεων της ΖΟΕ.

Δ. Σε όλες τις παραλίες φωλεοποίησης της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta* για τη διατήρηση του είδους ισχύουν οι ακόλουθες ρυθμίσεις:

Δ.1 Δεν επιτρέπονται οι ακόλουθες ενέργειες:

1. Η ανασκαφή φωλιών της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*, σημασμένες ή όχι, η με οποιοδήποτε τρόπο παρενόχληση του είδους κατά τη διαδικασία της αναπαραγωγής καθώς και της εξόδου των νεοσσών προς τη θάλασσα. Κατ' εξαίρεση επιτρέπονται οι επεμβάσεις αυτές για επιστημονικούς λόγους, όταν γίνονται από εκπροσώπους φορέων που έχουν λάβει σχετική άδεια από τις αρμόδιες αρχές.

2. Η τοποθέτηση φωτεινών πηγών.

Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η χρήση φωτεινών πηγών που χρησιμοποιούνται από το προσωπικό φύλαξης, παρακολούθησης και διαχείρισης της περιοχής. Επίσης δεν επιτρέπεται η χρήση φορητών φωτεινών πηγών από χρήστες της παραλίας. Από παρακείμενα κτίρια και άλλες υποδομές δεν επιτρέπεται η τοποθέτηση προβολέων για τη φωταγώγηση της παραλίας ενώ θα πρέπει να περιορίζεται ο διάχυτος φωτισμός. Για την εξασφάλιση της σωστής διαχείρισης του φωτός προτείνεται η:

α) τοποθέτηση των φωτιστικών σωμάτων σε χαμηλό ύψος και με τρόπο που εξασφαλίζει ότι δεν είναι ορατά από την παραλία (π.χ. φωτιστικά σε στύλους μικρού ύψους, εφοδιασμένα όπου απαιτείται με περσίδες κατεύθυνσης του φωτός, παρέχουν έναν ιδανικό τρόπο ώστε να παραμένει το φως κοντά στο έδαφος και να ελαχιστοποιείται η διαρροή. Ως ιδανική λύση μπορεί να προωθηθεί όπου είναι δυνατόν, η τοποθέτηση των φωτιστικών μέσα σε εσοχές τοίχων, φραχτών κλπ. Όστε να μην είναι ορατή η πηγή τους φωτός).

β) χρήση κατάλληλης βλάστησης που θα λειτουργήσει ως φυσικός φωτοφράχτης (η φύτευση κατά μήκος της πλευράς των κτιρίων που βλέπουν την παραλία δημιουργεί φράγμα για το φως. Τα θαμνώδη φυτά ή τα χαμηλά δένδρα εμποδίζουν αποτελεσματικά τις διαρροές. Κάθε φύτευση θα πρέπει κατά το δυνατό να γίνεται σε συνεργασία με ειδικούς ερευνητές).

γ) χρήση κατάλληλων φωτιστικών σωμάτων καθώς και η χρήση καλυπτρών που πληρούν τα παρακάτω κριτήρια:

- ανθεκτικότητα στους ισχυρούς ανέμους
- υψηλή ποιότητα κατασκευής
- πλήρη αδιαφάνεια
- χρήση φύλλων αλουμινίου ή γαλβανισμένου ατσάλιου για την κατασκευή τους
- παροχή γωνίας αποκοπής του φωτός μεγαλύτερη των 90°
- εξασφάλιση ότι το φως από τη σκιασμένη πηγή δε φτάνει ως την παραλία

3. Η τοποθέτηση κάθε είδους μεγαφωνικών εγκαταστάσεων.

4. Η καθέλκυση κάθε είδους μηχανοκίνητου πλωτού μέσου.

5. Η μετακίνηση με ζώα (όπως άλογα κ.ά.) για ψυχαγωγικούς λόγους

6. Αλλοιώσεις περιβάλλοντος, νέες χρήσεις ή νέα έργα και επεμβάσεις στην περιοχή του αιγιαλού, της παραλίας, της θάλασσας καθώς και ενέργειες που επιφέρουν στον αιγιαλό, την παραλία, τη θάλασσα, τον πυθμένα, οποιαδήποτε μεταβολή με την κατασκευή, τροποποίηση ή καταστροφή έργων ή του εδάφους ή του πυθμένα με τη λήψη χώματος, λίθων ή άμμου ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο.

7. Ειδικότεροι όροι και προϋποθέσεις για τον καθαρισμό αιγιαλού και παραλίας:

i. Βαρέα οχήματα μπορούν να χρησιμοποιούνται μόνο πριν από την έναρξη (δηλαδή πριν την 1η Μαΐου) και μετά το τέλος της περιόδου ωοτοκίας (δηλαδή μετά την 31η Οκτωβρίου). Ο μηχανικός καθαρισμός παραλιών με βαρέα οχήματα πρέπει να γίνεται μόνο σε τμήματα παραλιών εάν κρίνεται απολύτως απαραίτητος και κατόπιν σχετικής άδειας από την Μονάδα Διαχείρισης Προστατευόμενης Περιοχής, σύμφωνα με τους όρους και προϋποθέσεις που θα οριστούν στην σχετική άδεια.

ii. Κατά τη διάρκεια της περιόδου ωοτοκίας (Μάιος-Οκτώβριος) συνίσταται ο χειρωνακτικός καθαρισμός της παραλίας.

iii. Η διαδικασία του καθαρισμού δεν πρέπει να επηρεάζει τις αμμοθίνες, τη φυσική βλάστηση και τις πέτρες που βρίσκονται ανάμεικτες στην άμμο. Τα στοιχεία αυτά προστατεύουν την ακτή από τη διάβρωση.

iv. Τα σκουπίδια που συγκεντρώνονται πρέπει να απομακρύνονται από την παραλία και τον περιβάλλοντα χώρο, ακόμα κι αν είναι φυτικής προέλευσης.

Δ.2 Επιπλέον όροι κατά την ενοίκιαση τμημάτων αιγιαλού και παραλίας (παραχώρηση απλής χρήσης αιγιαλού)

Ειδικότερα στις παραλίες ωοτοκίας της θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*, με σκοπό την ελαχιστοποίηση των οχλήσεων κατά την αναπαραγωγική διαδικασία του είδους ισχύουν οι επιπλέον όροι:

1. Τοποθέτηση ομπρελών σε σταθερά σημεία και σε άξονες κάθετους προς το κύμα καθώς και εξασφάλιση απόστασης ίσης ή μεγαλύτερης των τριών (3) μέτρων μεταξύ τους.
2. Η άμμος μεταξύ των ομπρελών και ξαπλωστών δεν θα καλύπτεται από ξύλινους διαδρόμους.
3. Εξασφάλιση ελεύθερης ζώνης πλάτους πέντε (5) μέτρων στην κορυφή της παραλίας καθώς και από την ακτογραμμή.
4. Το πλύσιμο των ξαπλωστών και ο καθαρισμός του εν γένει εξοπλισμού, να γίνεται εκτός της παραλίας.
5. Συγκέντρωση των ξαπλωστών και του υπόλοιπου κινητού εξοπλισμού με τη δύση του ηλίου, σε σημείο εκτός της αμμόδους παραλίας και επανατοποθέτησή τους το πρωί. Η μεταφορά τους απαγορεύεται να γίνεται με «σύρσιμο» επί της άμμου. Ειδικότερα για τις ομπρέλες και λόγω της σταθερής βάσης τους, δεν συνίσταται η καθημερινή μεταφορά τους αλλά η χρήση ομπρελών που μπορούν να κλείνουν, ώστε στην περίπτωση δημιουργίας φωλιάς, να υπάρχει δυνατότητα περιορισμού της σκίασης του σημείου αυτού της παραλίας.

6. Δεν επιτρέπεται η τοποθέτηση μόνιμων ή ημιμόνιμων κατασκευών και εγκαταστάσεων όπως κουβούκλια, κιόσκια, τέντες, κατασκευές περιορισμού αθλοπαιδιών, ή ντους στην αμμώδη ακτή. Επίσης δε επιτρέπεται η τοποθέτηση κατασκευών υπό μορφή καναπέδων ή ξαπλωστρών που έχουν τη μορφή κρεβατιού και φέρουν επ' αυτών σκιάδια.
7. Αποφυγή φωτορύπανσης και εξασφάλιση πως δεν θα υπάρχει διαρροή φωτός από ιδιωτικές και δημόσιες φωτεινές πηγές προς την παραλία ώστε να μην αποπροσανατολίζονται οι νεοσσοί.
8. Απαγορεύεται η οργάνωση beach-parties και μουσικοχορευτικών εκδηλώσεων.
9. Απαγορεύεται η πρόσβαση και κίνηση οχημάτων στην παραλία.
10. Διασφάλιση εγκατάστασης ικανοποιητικού αριθμού χημικών τουαλετών για την εξυπηρέτηση των κολυμβητών όπου απαιτείται, μακριά από το χώρο ωτοκίας της χελώνας *Caretta caretta*.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Θεσμοθέτηση κανονιστικού σχεδίου

Κωδικός Μέτρου:
MM25305CG0201
Ονομασία Μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της θήρας
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της θήρας
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
CG02
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο. της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.11.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
B.12.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
G07
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη (1ο έως 5ο έτος υλοποίησης)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1. Έκδοση ΥΑ: 1ο έτος, 2. Εφαρμογή (2ο - 5ο έτος)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1

Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΜΔΠΠ/ ΟΦΥΠΕΚΑ, ΔΑΣΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Μη εφαρμόσιμο
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση Υπουργικής Απόφασης Κανονιστικού Πλαισίου
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν είναι γνωστές επί του παρόντος τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
1. Στις περιοχές που επιτρέπεται η θήρα, η άσκηση της δραστηριότητας θα γίνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες νομοθετικές διατάξεις, τις ετήσιες αποφάσεις των αρμόδιων Δασικών Υπηρεσιών. 2. Κατά την άσκηση της θήρας θα πρέπει να λαμβάνονται όλα τα μέτρα για την αποφυγή καταστροφής των τύπων οικοτόπων της περιοχής. Ενέργειες που οδηγούν σε υποβάθμιση, όπως κοπή θάμνων και δένδρων, καύση κ.λπ.) δεν επιτρέπονται. 3. Δεν επιτρέπεται η κίνηση των οχημάτων εκτός του οδικού δικτύου 4. Θα πρέπει να λαμβάνονται όλα τα μέτρα για την αποφυγή της ρύπανσης και σε κάθε περίπτωση δεν επιτρέπεται η απόρριψη απορριμμάτων, λαδιών, πλαστικών κ.λπ. 5. Θα πρέπει να ελαχιστοποιείται η όχληση ειδών πανίδας, ειδικά στους χώρους αναπαραγωγής ή φωλεάσματος. 6. Στην περίπτωση που κυνηγός εντοπίσει αδέσποτο σκύλο θήρας, θα πρέπει να το δηλώσει σε κάποια αρμόδια αρχή (Κυνηγετικό Σύλλογο, Δασαρχείο, Αστυνομικό Τμήμα ή τον Φορέα Διαχείρισης). 7. Με το πέρας των βολών θα πρέπει να συλλέγονται οι άδειες κάλυκες, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η ρύπανση της περιοχής. Βέλτιστη πρακτική αποτελεί η ανακύκλωσή τους. 8. Πληροφορίες για καλές πρακτικές σχετικά με την άσκηση της θήρας σε προστατευόμενη περιοχή μπορούν να ληφθούν από τον "Οδηγό για συμβατό κυνήγι στις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 στην Κρήτη" (Κωνσταντίνος Γρίβας. 2015) https://natura2000.crete.gov.gr/fileadmin/printmaterial/pdf_Gia%20Periferia_Kinigi/03_Odigos%20Kinigitikos%20%20GR_A5_Small_WEB.pdf
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Θεσμοθέτηση κανονιστικού σχεδίου

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0309
Ονομασία Μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο για την άσκηση της μελισσοκομίας
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο ως ως στόχο την δημιουργία κανονιστικού πλαισίου για την ορθή άσκηση της μελισσοκομίας
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.13.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.1.3
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη (1ο έως 5ο έτος)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1. Έκδοση ΥΑ: 1ο έτος, 2. Εφαρμογή (2ο - 5ο έτος)
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1

Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ / ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση ΚΥΑ κανονιστικού πλαισίου
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν αναμένονται τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
1. Για την τοποθέτηση των κυψελών θα πρέπει να τηρούνται οι ισχύουσες διατάξεις. Προτείνεται η αναζήτηση θέσεων χωρίς βλάστηση (π.χ. οικόπεδα, ξέφωτα). 2. Δεν επιτρέπεται κάθε ενέργεια που οδηγεί σε καταστροφή της φυσικής βλάστησης, καθώς και η καταστροφή τυχόν φωλιών πανίδας. 3. Κάθε κυψέλη ή ικανός αριθμός αυτών πρέπει να σημαίνεται σε εμφανές σημείο και ευανάγνωστα με το ονοματεπώνυμο, τη διεύθυνση και το τηλέφωνο του ιδιοκτήτη. 4. Οι κυψέλες πρέπει να συντηρούνται για να βοηθήσουν τις μέλισσες στην υπεράσπιση των κυψελών τους και να αποτραπεί η διαρροή του μελιού. Ο εξοπλισμός πρέπει να διατηρείται καθαρός και σε καλή κατάσταση. 5. Κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων θα πρέπει να εφαρμόζονται καλές πρακτικές μελισσοκομίας. 6. Κατά την παύση της δραστηριότητας σε κάποια θέση, όλα τα υλικά που χρησιμοποιούνται θα πρέπει να απομακρύνονται με ευθύνη του μελισσοκόμου και να παραμένει ο χώρος καθαρός. 7. Το κάπνισμα κυψελών, που είναι μέσα σε δάση και δασικές εκτάσεις και σε απόσταση μικρότερη των 300 μέτρων από τις παρυφές των δασών επιτρέπεται: Α) εφόσον η ελάχιστη απόσταση του χώρου εγκατάστασης των κυψελών από δέντρα και θάμνους είναι τουλάχιστον 10 μέτρα Β) Στον χώρο των κυψελών διατηρείται ικανή ποσότητα νερού (τουλάχιστον 200 λίτρα νερού). 8. Το κάπνισμα μελισσών που είναι σε κορμούς δέντρων, επιτρέπεται εκτός αντιπυρικής περιόδου, μόνον εφόσον επικρατούν κατάλληλες καιρικές συνθήκες, έχουν ληφθεί τα προληπτικά μέτρα της προηγούμενης παραγράφου και έχει ενημερωθεί η αρμόδια Πυροσβεστική Υπηρεσία για τον χρόνο της ενέργειας του καπνίσματος. 9. Κατά την αντιπυρική περίοδο επιτρέπεται το κάπνισμα των μελισσών μόνο μέχρι τη 12η μεσημβρινή και εφόσον ο δείκτης επικινδυνότητας της περιοχής είναι 1 (μικρή) ή 2 (μέση). Σε κάθε περίπτωση ακολουθούνται οι ειδικότερες Πυροσβεστικές Διατάξεις και Οδηγίες της Πολιτικής Προστασίας για την αποφυγή πυρκαγιάς. 10. Προτείνεται να ακολουθούνται οι οδηγίες – καλές πρακτικές για την πρόληψη πυρκαγιών όπως αυτές εκδόθηκαν στα πλαίσια του ερευνητικού έργου «Συμβολή στην πρόληψη των

δασικών πυρκαγιών με τη μεθοδολογία INCA» (ΥΠΕΝ- Πράσινο Ταμείο- ΕΛΓΟ Δήμητρα).
Πληροφορίες: <https://dasarxeio.com/2018/07/08/56085/>

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Θεσμοθέτηση κανονιστικού σχεδίου

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0310
Ονομασία Μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο για την εκτέλεση κάθε φύσης έργου και ενέργειας εντός της προστατευόμενης περιοχής
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο έχει ως στόχο τη δημιουργία κανονιστικού πλαισίου εν γένει για τις κατασκευές έργων εντός της προστατευόμενης περιοχής
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.3.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.4.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υψηλή
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη (1ο έως 5ο έτος)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1. Έκδοση ΥΑ: 1ο έτος, 2. Εφαρμογή (2ο - 5ο έτος)
Χρονικό βάθος απόδοσης:

1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ / ΜΔΠΠ
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση ΚΥΑ κανονιστικού πλαισίου
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν αναμένονται τεχνικές ή οικονομικές δυσχέριες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Εκτιμάται πως δεν υπάρχει κοινωνική δυσχέρεια αποδοχής του μέτρου
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
1. Δεν επιτρέπεται η καταστροφή της φυσικής βλάστησης στις εκτάσεις που υπάγονται στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας. Άδεια η οποία οδηγεί σε απώλεια ή υποβάθμιση της φυσικής βλάστησης θα πρέπει να παραχωρείται μόνο εφόσον έχει αποκλειστεί οποιαδήποτε άλλη πιθανότητα και δεν επηρεάζονται τα προστατευτέα αντικείμενα της περιοχής. 2. Δεν επιτρέπεται η απόρριψη απορριμμάτων ή η τοποθέτηση σκουπιδιών σε χώρους άλλους από τους προβλεπόμενων και η καθ' οιονδήποτε τρόπο ρύπανση του χώρου γενικά. Τυχόν υπάρχοντα απορρίμματα στην περιοχή θα απομακρυνθούν από τις αρμόδιες υπηρεσίες και θα γίνει περιβαλλοντική αποκατάσταση των θιγόμενων χώρων. 3. Δεν επιτρέπεται η φύτευση ειδών ξένων προς τα είδη της αυτοφυούς χλωρίδας που συνθέτουν τις φυσικές φυτοκοινωνίες. 4. Στις ζώνες προστασίας της φύσης και ζώνες διατήρησης οικοτόπων και ειδών δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση κάθε είδους διαφημιστικών πινακίδων. Στις ζώνες βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων επιτρέπεται η ελεγχόμενη τοποθέτηση πινακίδων και με αυστηρή τήρηση της ισχύουσας νομοθεσίας. Οι πινακίδες θα πρέπει να είναι διακριτικές, καλαίσθητες, εναρμονισμένες με το τοπίο και να μην αντίκεινται στις αρχές προστασίας της περιοχής και σε κάθε περίπτωση να μην ξεπερνάνε σε ύψος τα 2,5 μ. 5. Δεν επιτρέπεται η απόρριψη κάθε είδους αποβλήτων, στερεών ή υγρών, οποιασδήποτε προέλευσης (αστικών, γεωργικών, κτηνοτροφικών ή βιομηχανικών) καθώς και απορριμμάτων. 6. Δεν επιτρέπεται η αποθήκευση, προσωρινή ή μη υλικών που μπορεί να μολύνουν τα ύδατα ή το έδαφος
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Θεσμοθέτηση κανονιστικού σχεδίου

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0313
Ονομασία Μέτρου:
Κανονιστικό πλαίσιο- εύρεση εναλλακτικής λύσης για τον δρόμο που διατρέχει τον υδροβιότοπο Μουστού
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Υλοποίηση μελέτης για την εύρεση εναλλακτικής λύσης προς μελλοντική αντικατάσταση του δρόμου που διατρέχει τον υδροβιότοπο Μουστού κατόπιν διαβούλευσης με τις αρμόδιες αρχές και τους κατοίκους
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.16.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
B.3.2
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
E01
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων Μέτρα διατήρησης ειδών
Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Μέτρια
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
Μόνιμη βάση
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1. Διαβούλευση αρμόδιων αρχών και κατοίκων: 1ο έτος, 2. Εκπόνηση μελέτης: 2ο έτος, 3. Υλοποίηση Μελέτης και Κανονιστικό: 3ο-4ο έτος

Χρονικό βάθος απόδοσης:
2
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
2
Φορέας υλοποίησης:
ΥΠΕΝ, ΟΦΥΠΕΚΑ, Δασική Υπηρεσία, Δήμος
Εκτιμώμενο Κόστος
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Έκδοση ΚΥΑ κανονιστικού πλαισίου
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Δεν αναμένονται τεχνικές ή οικονομικές δυσχέρειες εφαρμογής του μέτρου
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου
Δεν αναμένεται πρόβλημα κοινωνικής αποδοχής του μέτρου εφόσον προτείνεται διαβούλευση και συμφωνία με την τοπική κοινωνία
Άλλες πληροφορίες
Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο αφορά στην προσπάθεια εύρεσης εναλλακτικής λύσης για τον δρόμο που διατρέχει στο εσωτερικό του υγροτόπου Μουστού. Το μέτρο προβλέπει αρχικά διαβούλευση με τις αρμόδιες υπηρεσίες και τους κατοίκους για την εύρεση εναλλακτικής λύσης, ενδεικτικά αναφέρεται ως εναλλακτική η χρήση της παλιάς αντιπηρικής ζώνης. Κατόπιν προτείνεται να εκπονηθεί κατάλληλη μελέτη που θα προσδιορίζει τις προδιαγραφές και τις ενέργειες που απαιτούνται για την υλοποίηση της εναλλακτικής λύσης. Ακολουθεί η υλοποίηση της Μελέτης και η έκδοση κανονιστικού μέτρου το οποίο θα καθορίζει τη χρήση του υφιστάμενου δρόμου μόνο για δράσεις προστασίας και διαχείρισης της περιοχής, θα επιτρέπει τη συντήρηση του δρόμου και θα απαγορεύει την ασφαλτόστρωση του εν λόγω δρόμου.
Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:
1. Αριθμός αρμόδιων αρχών και κατοίκων που συμμετέχουν στη διαβούλευση 2. Αριθμός διαβουλεύσεων/ συναντήσεων 3. Εκπόνηση και υλοποίηση Μελέτης

8 Μέτρα επόπτευσης/φύλαξης

Κωδικός Μέτρου:
MM25206CW0308
Ονομασία Μέτρου:
Φύλαξη και εποπτεία της προστατευόμενης και ευρύτερης περιοχής
Συνοπτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης
Το μέτρο αφορά στις δέσμες μέτρων που είναι απαραίτητες για την επόπτευση και φύλαξη της περιοχής. Τα μέτρα αφορούν: 1. Συστηματικές περιπολίες επόπτευσης από το προσωπικό φύλαξης της περιοχής και τις αρμόδιες αρχές και σύνταξη ημερήσιας αναφοράς 2. Αγορά αυτοκινήτου επόπτευσης της χερσαίας περιοχής 3. Συμφωνητικό με τις αρμόδιες αρχές για την δυνατότητα επιβολής διοικητικών κυρώσεων (προστίμων) στους παραβάτες από το προσωπικό φύλαξης της περιοχής 4. Τοποθέτηση οπτικών μέσων παρακολούθησης και ασφαλείας (κάμερες κλειστού κυκλώματος cctv) για την καλύτερη φύλαξη της περιοχής ακόμα και τις βραδινές ώρες, ή σε περιοχές απόμακρες, ή δύσκολες στην προσέγγισή τους. 5. Αγορά συστήματος εναέριας παρακολούθησης (drone) και κατάρτιση προσωπικού ασφαλείας για τη χρήση του 6. Εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού φύλαξης για τους κανονισμούς, την επιβολή προστίμων, τον εντοπισμό παραβατών, τους κανόνες συμπεριφοράς και αντίδρασης σε περιπτώσεις παράνομων πράξεων.
Κατηγορία μέτρου (conservation measures)
Τύπος του μέτρου:
Διοικητικό, Κανονιστικό
Προστατευόμενη περιοχή που σχετίζεται με το μέτρο:
ELBA25206 "Σύνθετη Περιοχή Προστασίας της Βιοποικιλότητας Πάρνωνα Μουστού Χαράδρας Λεωνιδίου"
Περιοχή/ες Natura 2000 η οποία σχετίζεται με το μέτρο:
GR2520003, GR2520006, GR2520005
Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα:
Το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής
Στοιχεία προστατευτέου αντικειμένου με το οποίο σχετίζεται:
Το σύνολο των ειδών και Τ.Ο της περιοχής
Σύνδεση με Στόχο Διαχείρισης
B.12.1
Συνέργεια με Στόχο Διαχείρισης
Γ.4.1
Πιέσεις ή/και απειλές που αντιμετωπίζονται:
Όλες οι πιέσεις και απειλές στην περιοχή και περιφερειακή ζώνη
Κατηγορία μέτρου ανάλογα με τον τύπο τους
Μέτρα επόπτευσης ή/ και φύλαξης

Επιστημονική τεκμηρίωση και τεχνική ωριμότητα εφαρμογής
Υπάρχει μεγάλη εμπειρία στην επόπτευση και φύλαξη των προστατευόμενων περιοχών, τόσο σε εθνικό επίπεδο, αλλά και σε μεσογειακό/ παγκόσμιο επίπεδο από άλλες προστατευόμενες περιοχές. Επιπλέον, οι υφιστάμενοι αρμόδιοι φορείς έχουν ήδη καταρτισμένο προσωπικό και κατάλληλα μέσα σε πολλά θέματα που χρήζουν επόπτευσης (π.χ. πυρκαγιά) και θα μπορούσαν να προσφέρουν μέσω συνεργασίας με τη ΜΔΠΠ. Τέλος, η διαρκώς αναπτυσσόμενη τεχνολογία μπορεί να προσφέρει επιπλέον μέσα (π.χ. ραντάρ, συστήματα εναέριας παρακολούθησης όπως drones) για τη βελτιστοποίηση τόσο της επόπτευσης όσο και της παρακολούθησης του προστατευτέου αντικειμένου στην περιοχή μελέτης.
Συμφωνία με εθνικά ή ευρωπαϊκά σχέδια δράσης
Χρονική διάρκεια εφαρμογής / υλοποίησης
5 έτη (1ο έως 5ο έτος)
Χρονοδιάγραμμα (φάσεις υλοποίησης και διάρκεια αυτών)
1ο έτος: προμήθεια εξοπλισμού και εκπαίδευση εποπτών, 2ο-5ο έτος: περιπολίες εποπτών
Χρονικό βάθος απόδοσης:
1
Συνέργεια με άλλα μέτρα:
Προτεραιότητα μέτρου:
3
Φορέας υλοποίησης:
ΟΦΥΠΕΚΑ/ΜΔΠΠ, Δασική υπηρεσία, Αστυνομία, Πυροσβεστική, ΥΠΕΝ
Εκτιμώμενο Κόστος
161.700€
Πηγή χρηματοδότησης
Διοικητικές ή άλλες προϋποθέσεις υλοποίησης του μέτρου:
Ανάγκη σύναψης συμφωνητικού μεταξύ ΜΔΠΠ και αρμόδιων υπηρεσιών (Αστυνομίας, Δασικής υπηρεσίας και Επιθεωρητών περιβάλλοντος) για συνεργασία και κοινές περιπολίες. Η παραχώρηση ανακριτικών καθηκόντων και επιβολής προστίμων στο προσωπικό φύλαξης της περιοχής αναμένεται να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα του μέτρου. Παραχώρηση προανακριτικών καθηκόντων (θεσμικό) από τους επόπτες των ΜΔΠΠ.
Εκτίμηση τεχνικών ή οικονομικών δυσχερειών εφαρμογής του μέτρου
Το υψηλό κόστος της δράσης οφείλεται σε μεγάλο βαθμό την αγορά εξοπλισμού η οποία όμως πραγματοποιείται μόνο μια φορά και εξοπλίζει εφάπαξ την ΜΔΠΠ. Υψηλά απρόβλεπτο μπορεί να είναι και το κόστος των καυσίμων, που είναι απαραίτητο για τη λειτουργία μεγάλου μέρους των περιπολιών. Παρόλα αυτά, η εποπτεία και φύλαξη μπορούν να συνδυάζονται με δράσεις παρακολούθησης καλύπτοντας μεγάλες εκτάσεις που θα μειώνουν σημαντικά το κόστος υλοποίησης ποικιλίας δράσεων της αρμόδιας υπηρεσίας. Το κόστος επίσης αναμένεται να μειωθεί περαιτέρω με την πάροδο του χρόνου και της υλοποίησης του μέτρου, λόγω της πιο στοχευμένης επόπτευσης σε συγκεκριμένες περιοχές που παρατηρούνται συχνές παραβιάσεις αλλά και της κοινωνικής αποδοχής των χρηστών με δράσεις ενημέρωσης και παραδειγματισμού μετά την εφαρμογή των διοικητικών προστίμων.
Εκτίμηση δυσχέρειας κοινωνικής αποδοχής του μέτρου

Μέτρια, καθώς η κοινωνία αρχικά αντιτίθεται εν μέρει σε κάθε μορφή νέου ελέγχου και την επιβολή προστίμων. Αναμένεται ότι κατά τον 1ο χρόνος εφαρμογής θα υπάρξει δυσανεμία από τους παραβάτες. Αλλά αν η επόπτευση γίνει με σωστό τρόπο και όχι με τιμωρητικό αυτοσκοπό, σύντομα θα γίνει αποδεκτή και αναγκαία. Τέλος, η συστηματική φύλαξη της περιοχής και επιβολή προστίμων από την αρμόδια υπηρεσία αναμένεται να επιφέρει εξάλειψη διάπραξης παράνομων ενεργειών στην περιοχή ευθύνης, καθώς από τους πρώτους κιόλας μήνες εφαρμογής της δράσης, ο παραδειγματισμός θα αποτελέσει σημαντικό παράγοντα αποτροπής παραβατικών συμπεριφορών.

Άλλες πληροφορίες

Αναλυτική περιγραφή Μέτρου Διαχείρισης

Η φύλαξη της υπαίθρου είναι ίσως το πιο σημαντικό αποτρεπτικό εργαλείο κυρίως για τις παράνομες πράξεις. Η συνεχής παρουσία των ελεγκτικών οργάνων στο πεδίο πέρα από τον εντοπισμό και την δίωξη των παράνομων πράξεων δημιουργεί και ένα αίσθημα ύπαρξης ορίων και νόμων στους χρήστες γης με αποτέλεσμα την αποτροπή κάποιων πράξεων. Το μέτρο αφορά στις δέσμες μέτρων που είναι απαραίτητες για την επόπτευση και φύλαξη της περιοχής. Τα μέτρα αφορούν:

1. Συστηματικές περιπολίες επόπτευσης από το προσωπικό φύλαξης της περιοχής και τις αρμόδιες αρχές, και σύνταξη ημερήσιας αναφοράς.

Είναι ουσιαστικής σημασίας να υπάρχει κάθε μέρα (και τα Σαββατοκύριακα) τουλάχιστον μια ομάδα επόπτευσης και φύλαξης ανά περιοχή σε τουλάχιστον μία οχτάωρη βάρδια. Το προσωπικό φύλαξης θα πρέπει να εποπτεύει την περιοχή με περιπολίες σε καθημερινή βάση, και να ελέγχει τυχόν παραβάσεις ή/και καταγγελίες που γίνονται στην περιοχή. Οι περιπολίες θα πρέπει να προγραμματίζονται σε μηνιαία βάση με τρόπο τέτοιο ώστε να καλύπτεται το σύνολο των περιοχών. Πέραν τούτου, θα πραγματοποιηθεί ταχεία προτεραιοποίηση των περιοχών που θα εντοπίσει περιοχές που χρήζουν αυξημένης επόπτευσης με κριτήρια όπως συχνότητα παραβιάσεων και εκτέλεσης παράνομων δραστηριοτήτων, ευαισθησία προστατευτέου αντικείμενου, ευκολία προσέγγισης περιοχής, ανάγκη νυχτερινής επόπτευσης, ενδιαφέρον παρακολούθησης προστατευτέου αντικείμενου και δραστηριοτήτων κ.ά.) σύμφωνα με την οποία θα επιλεγούν περιοχές που χρήζουν συχνότερης επόπτευσης από το προσωπικό φύλαξης, και τα σημεία τοποθέτησης κλειστού κυκλώματος καμερών ή ραντάρ. Ο προγραμματισμός των περιπολιών πρέπει να μην είναι προσβάσιμος στο ευρύ κοινό. Μετά το πέρας της περιπολίας θα πρέπει να γράφεται μια σύντομη ημερήσια αναφορά όπου θα αναφέρονται ποιες περιοχές επισκέφτηκε το κλιμάκιο, τυχόν στοιχεία που προέκυψαν από την διαδικασία επόπτευσης και συνομιλίες με χρήστες γης και τυχόν παραβάσεις που εντοπίστηκαν. Είναι σημαντικό οι επόπτες να έχουν καλή επικοινωνία με τον τοπικό πληθυσμό και να έχουν διαλεκτικές ικανότητες.

2. Αγορά αυτοκινήτου επόπτευσης της χερσαίας περιοχής, ειδικά εξοπλισμένο και για τη μεταφορά ειδικού σκύλου φύλαξης.

3. Συμφωνητικό με τις αρμόδιες αρχές για την δυνατότητα επιβολής διοικητικών κυρώσεων (προστίμων) στους παραβάτες από το προσωπικό φύλαξης της περιοχής.

Βασικό θεσμικό πρόβλημα είναι η απουσία προανακριτικών καθηκόντων από τους επόπτες των Μονάδων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, γεγονός που δυσχεραίνει ιδιαίτερα το έργο τους που συχνά επιτελείται σε απομακρυσμένες περιοχές όπου η επέμβαση άλλων αρχών με ανακριτικά καθήκοντα είναι αδύνατη. Στην αρμοδιότητα των μηχανισμών ελέγχου και επόπτευσης της περιοχής (προσωπικό επόπτευσης και φύλαξης της Μονάδας Διαχείρισης) θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται και η έναρξη διοικητικών διαδικασιών στις αρμόδιες αρχές (π.χ. καταγγελία) που δύναται να καταγγέλλει ο φορέας για διετέλεση παράνομων δραστηριοτήτων που υποβαθμίζουν ή απειλούν το προστατευτέο αντικείμενο, ακόμα και αν αυτές λαμβάνουν χώρα εκτός της περιοχής αρμοδιότητας. Σε κάθε περίπτωση, ακόμα και αν οι επόπτες δεν έχουν προανακριτικά καθήκοντα πρέπει να έχουν συνεχή διάλυο επικοινωνίας με τα αρμόδια προανακριτικά όργανα. Συνίσταται οι περιπολίες θα λαμβάνουν χώρα είτε αποκλειστικά από το αρμόδιο προσωπικό φύλαξης, ή μπορεί να συμμετέχει και άτομο από την αρμόδια υπηρεσία (π.χ. δασική υπηρεσία, λιμεναρχείο κτλ.) ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι κυρώσεις εφαρμόζονται αντικειμενικά, με τη σύμφωνη νομοθεσία και με διαφανή τρόπο σε όλους τους παραβάτες ανεξαιρέτως. Μέχρι η αρμόδια αρχή της προστατευόμενης περιοχής να αποκτήσει τα δικά της μέσα επόπτευσης, προτείνεται ο αρμόδιος φορέας της προστατευόμενης περιοχής να

συνεισφέρει σε καύσιμα στις αρμόδιες αρχές για την συντέλεση περιπολιών στην περιοχή.

4. Τοποθέτηση οπτικών μέσων παρακολούθησης και ασφαλείας (κάμερες κλειστού κυκλώματος cctv) σε περιοχές που εντοπίζονται συστηματικές παραβιάσεις για την καλύτερη φύλαξη της περιοχής ακόμα και τις βραδινές ώρες, ή σε περιοχές απόμακρες, ή δύσκολες στην προσέγγισή τους.

Οι κάμερες θα εκπέμπουν στα γραφεία της προστατευόμενης περιοχής, και των αρμόδιων υπηρεσιών (π.χ. δασική υπηρεσία, λιμεναρχείο κτλ.) ώστε να υπάρχει έγκαιρη ειδοποίηση όλων των αρμόδιων υπηρεσιών για την παράβαση και τον εν δυνάμει κίνδυνο του προστατευτέου αντικείμενου και συνεπώς έγκαιρος βαθμός ενεργοποίησης και δράσης των σχετικών μηχανισμών. Οι κάμερες δύναται να χρησιμοποιούνται και για τις δράσεις παρακολούθησης ανθρωπογενών δραστηριοτήτων (π.χ. αριθμός επισκεπτών που προσεγγίζουν μια περιοχή κτλ.) ή οικολογικών και βιολογικών παρατηρήσεων που αφορούν το προστατευτέο αντικείμενο (π.χ. μετακινήσεις ειδών, χρήση ενδιαιτήματος). Το οπτικο-ακουστικό υλικό που συλλέγεται από τις κάμερες και αποτελεί υλικό οικολογικού ενδιαφέροντος θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί και στις δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού (προβολές στα περίπτερα ενημέρωσης, διαφημιστικά σποτ, ντοκιμαντέρ, έντυπο υλικό κτλ.).

5. Αγορά συστήματος εναέριας παρακολούθησης (drone) και κατάρτιση προσωπικού ασφαλείας για τη χρήση του.

Ο εξοπλισμός με κατάλληλα συστήματα εναέριας παρακολούθησης αποτελούν μια σχετικά χαμηλού κόστους επένδυση για την επόπτευση της περιοχής σε μεγάλο εύρος. Απαιτείται κατάλληλη εξειδικευμένη κατάρτιση του προσωπικού ΜΔΠΠ για τον χειρισμό και τη χρήση του που πιστοποιείται από συναφείς υπηρεσίες. Το κόστος περιορίζεται στην αγορά εξοπλισμού και εκπαίδευσης των πιλότων, ενώ το πλεονέκτημά του είναι η συνεχής κάλυψη μεγάλων εκτάσεων προσφέροντας ευρεία επόπτευση σε πραγματικό χρόνο. Τα συστήματα εναέριας παρακολούθησης μπορούν επιπλέον να χρησιμοποιηθούν για την παρακολούθηση του προστατευτέου αντικείμενου της περιοχής μελέτης, ενώ μπορεί να ληφθεί επιπλέον κατάρτιση του προσωπικού του ΜΔΠΠ για την ανάλυση εικόνων (π.χ. χαρτογράφηση οικοτόπων, παρακολούθηση πληθυσμών, εντοπισμός και εξέλιξη φαινομένων ρύπανσης κτλ.). Η χρήση τους παρόλα αυτά πρέπει να γίνεται με φειδώ και επιστημονικά τεκμηριωμένη γνώση για την αποφυγή όχλησης του προστατευτέου αντικείμενου.

6. Εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού φύλαξης για τους κανονισμούς, την επιβολή προστίμων, τον εντοπισμό παραβατών, τους κανόνες συμπεριφοράς και αντίδρασης σε περιπτώσεις παράνομων πράξεων.

Το μέτρο αποτελεί τμήμα των Δράσεων εκπαίδευσης, κατάρτισης και ενημέρωσης των αρμόδιων αρχών και φορέων σε θέματα παρακολούθησης, αποτελεσματικής διαχείρισης της περιοχής και αντιμετώπισης παράνομων ενεργειών και ειδικών περιστατικών.

Δείκτες παρακολούθησης του μέτρου:

1. Αριθμός περιπολιών
2. Αριθμός αναφορών
3. χλμ. κάλυψης ανά έτος, αριθμός παραβάσεων που εντοπίστηκαν
4. Αριθμός προστίμων που επιβλήθηκαν
5. Αριθμός εξοπλισμού που αγοράστηκε